Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Bibliothèque nationale de France

F. IOSEPHI ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX.

Adiuncta est simul Iosephi Vita ab ipso literis mandata.
Omnia à Sigismundo Gelenio è Græco in sermonem Latinum conuersa.

DE BELLO IVDAICO LIBRI VII.
Græcorum codicum collatione per Sigis. Gelenium castigatissimi facti.

CONTRA APIONEM LIBRI II. qui cùm antea corruptissimi essent, iam ex Græco non emendati solùm, sed suppleti etiam opera eiusdem Gelenij.

DE IMPERIO RATIONIS, siue De Machabæis Liber I.
Hæc omnia post Gelenij multam operam, studio ac diligentia A. Morgusij cum Græco summa fide collata, in lucem denuo prodeunt.

Cum Indice locupletissimo.

LVGDVNI,
APVD HÆREDES IACOBI IVNCTÆ.
M. D. LXVI.

AVTORES QVORVM POTISSIMVM TESTIMONIO PARTIM COMPROBATO, partim confutato Ioſephus hiſtoriæ ſuæ fidem facit.

Acuſilaus Argiuus
Agatharchides Gnidius
Alexander Polyhiſtor
Andreas
Apion grammaticus
Apollonius Molo
Apollodorus
Ariphanes
Ariſtæus
Ariſtoteles
Beroſus Chaldæus
Cadmus Mileſius
Caſtor Chronographus
Chæremon
Chœrilus poëta
Conon hiſto.
Demetrius Phalereus
Dius hiſto.
Ephorus
Eſtius
Euhemerus
Eupolemus
Hecatæus Abderita
Hellanicus
Hermippus
Hermogenes
Herodotus
Heſiodus
Hieronymus Aegyptius
Homerus
Iſidorus
T. Liuius
Lyſimachus
Manethon
Menander Epheſius
Mnaſeas Damaſcenus
Mochus
Nicolaus Damaſcenus
Pherecydes Syrius
Philon ſenior
Philoſtratus
Polybius Megalopolitanus
Polycrates
Poſidonius
Pythagoras
Strabo
Thales
Theodotus
Theophilus
Theopompus
Theophraſtus
Thucydides
Timæus
Zopyrion

CLA-

EPISTOLA.

CLARISSIMO ET AMPLISSIMO DOMINO IO. IACOBO *Fuggero, in Kirchberge & Vuiſſenhorn Comiti, &c. Sigiſmundus Gelenius* S. D.

VM omnis inſtitutio, vel ſingulorum hominum ad beatam vitam contendentium, vel cœtuum formã in commune viuendi quærentium, præceptis conſtet exemplíſque, vt noſti Fuggere vir magnifice, conſentire video in hoc ſapientes, neutrũ aliunde melius peti quàm è ſacris literis: quas tanto tutius ſequimur, quanto certiora ſunt diuina oracula humanis opinionibus: quæ diſpendioſis ſuis ambagibus nihil aliud oſtẽdunt, quàm truſtra id conatos ſummos quidem viros, ſed humana ſapientia præditos, quod non niſi à diuinis & numinis fauore adiutis præſtatur: ſine quo nec via ſalutis iniri, nec ineundæ eius modus aliis monſtrari poteſt. Et quamuis vtraque iam dicta ratio ſit abſolutior, ſi coniungantur: ſicut ex ipſis liquet ſacris literis, (vbi tam legis primùm bene conditis hominum pectoribus à rerum opifice inſertæ, mox exoleſcente paulatim eius memoria, per eundem præconio Moſis in communem vitam reuocatæ, ſummaria capita, quàm hominum Deo carorum, vel priuatorum, vel ducum atque regum, geſta produntur:) habent tamen hæ ſeparatam etiam tractationem. Nam ante exortam Seruatoris legem homines quidam ingenioſi qui ſe philoſophos nominauerunt, veritatem ceu per tenebras palpare aggreſſi, præcepta vitæ formandæ conati ſunt tradere vnà cum dogmatibus ad felicitatem ſectandam pertinentibus: alij res regum ac populorum mandauerunt literis, vnde magnam colligere liceat exemplorum copiam. Illorum lectio habita eſt præ cæteris vtilis: & re vera fuiſſet, ſi veritatẽ captatam potuiſſent aſſequi: nos in hoc feliciores, quibus ſacræ literæ affatim repræſentant quod illis obtingere non potuit, lectio non modo vtilis, ſed & neceſſaria. Proxima vtilitas eſt in hiſtoriis, peculiari quadã voluptate ad ſui cognitionem inuitantibus, vt ab his legẽdis pauci, modo ſint literati, abſtineant, cùm illa magis ſeria quibuſdam aut non vacet euoluere, aut non libeat. Sed delectu opus eſt in tanta hiſtoricorum varietate, ſi nolis operam & bonas horas perdere. ſunt enim qui nihil aliud quàm ludũt, & aures animóſq; otioſos demulcent in hoc tantum factis narratiunculis, quales ſunt Heliodorus, Philoſtratus, & his antiquiores, ſed nihilo grauiores Herodotus, & Cteſias ob nimiam mendaciorum licentiam dudum obliteratus, in quibus vix quicquam probes præter facundiam. Doctiores ſunt alij, vt imbuti philoſophia, ſed magno diſcrimine. nam qui Epicureorum, aut Peripateticorum non multo ſaniorum duntaxat quod ad pietatis dogmata attinet ſectam ſecuti ſunt, pro ſuis affectibus multa produnt tam inutilia, vt ne noxa quidem careant. quid enim bonæ rei poteſt expectari à tollentibus immortalitatem animorum, & diuinam prouidentiam? & hi ferè proponunt ſibi celebranda quædam vaſta verius quàm magna ingenia, Xerxes, Alexandros, Cæſares. Plus bonæ frugis haurire licet ex accedentibus propius ad Academicos Stoicóſue, qui res laudatorum principum aut populi Romani, præſertim illius priſci, tranſmiſerunt ad poſteros. huius generis ſunt, Plutarchus, Dionyſius, Xenophon, Polybius, & Latini aliquot qui ſibi grauitatem ceu peculiarem vindicant. Sed longe vtiliſſima, nec iniucunda eſt ſacra hiſtoria, olim propter excellentiam & claritatẽ, ſed maxime propter certiſſimam ſinceriſſimámque veritatem, etiam profanis expetita regibus, patrum priſcorum mores, vitas, réſque tam dõmi quàm foris geſtas continens: quíque eius compendium ſcripſit, & vbi illa deſiit reliquam vſque ad ſuam ætatem attexuit, Ioſephus vir patriarum literarum cognitione nemini ſuæ gentis ſecundus, externæ verò

literaturæ ſtudiis vel cum Philone conferendus, facundia polleus quæ plus virium quàm fucorum habeat, nec minus philoſophum quàm hiſtoricũ deceat: quem non eſt opus prædicare prolixius, quando ipſe ſatis oſtendit qualis fuerit, modeſtiſſime vitam ſuam ſcribẽs, quæ nunc primùm in præſenti operum eius editione legi poteſt à Latinis hominibus. huius ſcriptoris monumenta cum circunferantur, & paſsim ab omnibus ſuo merito terãtur, Rufino vt titulus pollicetur interprete, mihi nunquam perſuaderi potuit antiquitates Iudaicas ab eo viro verſas: vel quòd non referant peritum vtriuſque linguæ hominem, qualis Rufinus fuit habitus ſuo ſeculo: vel quòd ſtilo belli Iudaici ſint diſsimiles. Id Antiquitatum opus non ita dudum ex officina Frobeniana prodiit, conflatum ex duobus exemplaribus mutilis, è diuerſiſsimis petitis orbis tractibus: bono tamen quodam caſu euenit vt vtrunque egregie ſuppleuerit lacunas alterius. ac mox non defuerunt qui Latinam verſionem nouam requirerẽt: effecerúntque amici vt ſuſcepta prouincia tirocinium vertendi in eo ſcriptore ponerem: figlinæ (iuxta prouerbium) in dolio. Inter vertendum deprehendi non ſolum deprauata multa in Latinis, ſed etiã quibuſdam locis deeſſe verſus non paucos. nam XVI. Antiquitatum libro, cap. iuxta vulgatas editiones ſeptimo, iuxta Græcorũ diſtinctionem quam nos ſequimur XI. deſiderabatur integra pagina, & in calce eiuſdem libri non multo minus: id quod vel librariorum vel interpretis etiã culpa accidit, ſed non in his tantum paginis. Itaque omnia meliore fide conatus ſum reddere, ſtilo planiore, nec rudiore tamen opinor. Auſus igitur rem ſubiturã cenſuras varias, cœpi circunſpicere de aliquo, cuius præiudicio tutus poſſem minus de cæteris criticis eſſe ſollicitus. In eo delectu ſuccurrebat mihi ante alios Io. Iacobus Fuggerus, nimirum ea familia natus, in quam ſingulari cæleſtis numinis virtus & fortuna tantum ornamentorum certatim contulerunt, vt per vniuerſam Europam, atq; etiam longe extra eius limites, tam ſit celebris, tam apud ſummos monarchas gratioſa, vt nihil ſit quod hac parte vel principibus viris inuideat: & quod peculiariter ad meum deſiderium attinebat, habeat in ſuo ſtemmate viros literatos literatorúmq; patronos eximios, & vel hoc merito omni poſteritatis memoria digniſsimos, nuper Raimũdum, nunc Antonium eius fratrem familiæq; columen, & inſignem Deſ. Eraſini patroni quondam noſtri amicum: te verò tertium (ne alios mihi minus notos commemorem) adeò expoſitum & candidum acríque iudicio hominem, vt tuæ cenſuræ non minus probari cupiam, quàm excellentiſsimorum in vtraque literatura profeſſorum noſtri huius haud ineruditi ſeculi. Et pulchre conuenire videbatur, vt ſcriptor qui in omnibus præſertim Chriſtianorum regionibus etiam vulgo teritur, præferret in frõte ceu tutelare nomen viri apud omnes eas gentes non ſolum notiſsimi, verum etiam laudatiſsimi. Deterrebat hoc vnum quòd ignotus eſſem tanto Mœcenati: ſed contra cogitabam multos ſimilibus occaſionibus innotuiſſe feliciter. itaq; ſic nutantem, vt tamen propenſior eſſem ad demerendam tuam gratiam, impulit non inuitum noſter vetus amicus & liberorum tuorum ad imitandam paternam excellentiam incenſor adiutórque Ludouicus Carinus, vir magnatibus merito carus, integer, pius, eruditus, cordatus: qui talibus coloribus te mihi depinxit, veriſsimis quidem illis vt eſt ipſe ſincerus, quales in hãc tabulam conferre, nec ſine modeſtiæ tuæ vexatione poſſem, nec ſine adulationis ſuſpicione. Accipies igitur vir præclariſsime opus hoc per otium inſpiciendum: quod ſi tibi tale videbitur vt ferri poſsit à lectore non faſtidioſo, erit mihi incitamentum ad aggrediendos etiam autores alios: accipies & Gelenium tuum in clientelam, quam nemo non expetit: ipſe vehementer opto vt ea dignus ſim. Deus te perpetuò ſeruet patrone (iam enim hãc ſalutandi formulam mihi tua pace permitto) obſeruandiſsime, vnà cum liberorum ſuauiſsima cohorte totáque familia, cui me commendatum cupio, ſi non de officiolo, ſaltem de ſtudio addictiſsimo. Baſileæ, calendis Auguſti, anno à natiuitate Chriſti ſeruatoris humani generis MDXLVIII.

TESTI

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

tiſſimum, immunitatem prædiorum, quæ in Iudæa habeo, mihi conceſſit. Domitia porrò Cæſaris vxor nunquam mihi bene facere deſtitit. Hæc ſunt, quæ per omnem vitam à me geſta ſunt, ex quibus qui volet de moribus meis iudicet. Tibi autem Epaphrodite virorum optime dedicato Antiquitatum toto contextu, hîc in præſentiarum ſcribere deſino.

FLAVII IOSEPHI ANTIQVITATVM Iudaicarum libri vigeſimi finis, & loco Appendicis vita Ioſephi ipſius, Sigiſmundo Gelenio interprete.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBRI VII.

Interprete Ruſino Aquileienſi, ad Græcum collati & emendati per Sigiſmundum Galenium.

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano geſſere Iudæi, omnium maximum, quæ noſtra ætas vidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentéſve commiſiſſe cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, ſed vana & incongrua narrantium ſermones auribus colligentes, oratorum more perſcribunt: qui verò præſto fuerũt, aut Romanorũ obſequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falſa confirmant: ſcriptis autem eorum partim accuſatio, partim laudatio cõtinetur: nuſquam verò exacta fides reperitur hiſtoriæ: idcirco ſtatui, quæ retro barbaris antea miſi, patria lingua digeſta, Græce nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioſephus Matathiæ filius Hebræus genere, ſacerdos ex Hieroſolymis: qui & initio cum Romanis cõflixi, poſteáq; geſtis, quia neceſſitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi, bellum grauiſſimum exortum eſt, Romanorũ quidem populum domeſticus motus habebat: Iudæorũ autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu ſimul ac pecunia vigentes adeo tẽporibus inſolẽter abuſi ſunt, vt pro tumultus magnitudine, hos poſſidendarũ ſpes, illos amittẽdarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidẽ cunctos etiam, qui trãs Euphratem eſſent, gentiles ſuos, ſecum rebellaturos eſſe crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabãt: nec Germani quieſcebant: diſſenſionúmq; plena erant omnia poſt Neronem: & multi quidẽ temporum occaſione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarum cupidi erant. Itaque indignum eſſe duxi, errantẽ in tantis rebus diſſimulari veritatem: & Parthos quidẽ, ac Babylonios, Arabúmq; remotiſſimos & vltra Euphratem gentis noſtræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia vere cognoſcere, vnde cœpiſſet bellũ, quantíſq; cladibus cõſtituiſſet quóve modo deſiſſet: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam ſecuti nõ eſſent, figmentis ſiue adulationibus captos, iſta neſcire. Atqui hiſtorias audent eas inſcribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd nihil ſani referunt, etiã de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Iudæorũ res extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni eſſe videantur, qui parua ſuperauerint. Et neq; longi tẽporis eos pudet, quo bellum tractũ eſt: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neq; ducum magnitudinis: quorũ profecto gloria minuitur, ſi cũ multum pro Hieroſolymis deſudauerint, rebus per eos proſpere geſtis

geſtis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: ſed facta quidem vtrorunque ſine vllo mendacio proſequar: dicta verò de factis reponã, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domeſticis diſſenſionibus eſt euerſa, & in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atq; ignem Iudæorum tyranni traxere, teſtis eſt, qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpe autẽ conſulto differri paſſus ciuitatis excidiũ, protracto obſidionis ſpacio, dũmodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos eorúmque latrocinium accuſatorie loqui putet, vel patriæ miſeriis ingementem calumniari præter legẽ hiſtorię, dolori veniã tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, ſolam noſtrã ciuitatem contigit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandémq; in extremum miſeriæ deiici. Deniq; omniũ poſt condita ſecula res aduerſas, ſi cum Iudæorũ calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horũ autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Siquis autem durior miſericordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta verò ſcriptori: quãquam merito Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarũ comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices reſident aliorum facundiæ detrahentes: quorũ & ſi doctrinã ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorũ & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus recte à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cũ in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quantum ſententiæ. Erat enim vnicuiq; ſtudiũ, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríq; apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enim verò noua quidem neq; ante cognita memóriæ tradere, ſuíq; temporis res cõmendare poſteris, laude ac teſtimonio dignũ eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionẽ atq; ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus propriũ conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cùm ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerũ memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæq; ſolutæ ſunt, ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummáq; ope negotia colligenda ſunt, obmuteſcunt: conceſſa infirmioribus neq; ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaq; apud nos hiſtoriæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſq; regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neq; huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneum exiſtimaui: quoniã multi ante me Iudæorum de maioribus huius gẽtis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti nõ multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierũt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latius quáq; potuero diligentia referam: quę verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérq; percurram: Quomodo Antiochus cognomẽto Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſexq; menſes eam tenuiſſet, ab Aſamoniæ filius expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populũ Romanum Pompeiúmq; traxerunt: quomodóq; Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódq; bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámq; multa per Ceſtium acciderint: quantáq; ad primos impetus armis Iudæi peruaſerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuẽs, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmq; Romanorum exercitum ducens: quantáq; manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatũ quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorũ in bello diſciplinam curámq; rerum, & vtriuſq; Galilææ ſpatia, & naturam finéſq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacúſq; & fontes, captarúmq; ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam.

Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæq; ſigna de hoc ei contigerint, Romæq; mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorũ ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrãnis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatẽ affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoq; numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue menſuram, & munitionem ciuitatis: & fani templíque diſpoſitionem: ad hæc aræ ſpacium, menſurámque veriſſimè dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptémq; luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itémque pontificis veſtes, ſanctáque templi cuiuſmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotieſq; Titus, ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit. Diſſeram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum ſupplicia prætermittã: vel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit, quámque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatẽ, vel qui ſeruitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quiſque fortunæ ſit diſtributus: & quòd Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta reſtituit. eiuſdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem à rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quàm voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula ſunt digeſta.

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER I.

De vaſtatione Hieroſolymæ ab Antiocho. *Cap. I.*

Ant. li. 12. cap. 6.

CVM potentes Iudæorum inter ſe diſſiderẽt eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus eſt, ambigebat (erat autem illis comẽtiõ de potentia, quòd honoratus quiſque grauiter ferret ſimilibus ſubiugari) Onias quidã è ponti ficib. poſtquàm prævaluit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autẽ ſupplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipſis ducib. in Iudæã irrumperet. Idq; regi perſuaſum eſt, iampridem ſic animato. Quare cum magnis militum copiis egreſſus & ciuitatem fortiter expugnatã capit, & maximã eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataq; paſſim militibus prædandi licẽtia, ipſe & templũ ſpoliauit, & quotidianæ religionis aſſiduitatem per annos tres, ſéxq; mẽſes inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóq; ab eo in Heliopolitana præfectura ſolo, ibi oppidũ condidit Hieroſolymis ſimile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter ſpem deuicta ciuitas, neq; populatio, neque tantæ cædes ſatis fuere: ſed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obſidione pertulerat, Iudæos

Ant. lib. 13. cap. 4.

cogere

cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes ſuos circumcid erent, porcóſque ſuper aram immolarent. quibus omnes quidem aduerſabantur, optimus verò quiſque propterea trucidabatur. Et Bacchides præfidiis ab Antiocho præpoſitus, ad naturalem crudelitatem ſuam præceptis impiis obſecundans, omnimodam iniquitatem exceſſit: cùm & ſingulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie ſpeciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Mathatias Aſamonæi filius, vnus ex ſacerdotibus, ex vico cui nomẽ Modin eſt, cum manu domeſtica (nam quinque filios habebat) ſicis armatus, Bacchidem occidit: & ſtatim quidem præſidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo ſibi ſociatis, recepta fiducia deſcendit: commiſſóque prælio, ſuperatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, ſuiſque volentibus, quòd ab alienigenis eos liberaſſet, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum ſuorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim ceſſaturum exiſtimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines ſuos ingredientem vehementiſſima percuſſum plaga repreſſit. Adhuc autem feruente victoria, in præſidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæſa fuerant: habitóque conflictu, milites de ſuperiori ciuitate, quæ pars ſacra dicitur, ad inferiorẽ compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vaſa noua diuinis rebus curãdis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: arámq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hęres exiſtit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem prope V. millibus, L X X X. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethſuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen eſt, quà tranſitus erat anguſtior, Iudas cum ſuis copiis occurrit. & prius quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, proſpecto præter alios excelſo elephante, turríque maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum eſſe ratus à ſuis procul excurrit: ruptáque hoſtili acie ad elephantum vſque peruenit. ſed illum quidem quem regem eſſe opinabatur, cõtingere, quòd multum ſuperemineret, minime potuit. beluam verò in aluo percuſſam ſuper ſe deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re geſta niſi quòd magnum opus aggreſſus, vitam gloriæ poſthabuit. qui tamen regebat eleplantum priuatus erat. & ſi caſu in eo fuiſſet Antiochus, nihil plus Eleazaro præſtitiſſet audacia, quàm vt ſola ſpe pręclari facinoris mortem videretur optaſſe. hoc autem fratri eius totius prælij præſagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt: ſed à regiis ſecunda fortuna vſis, numeróque præſtantibus ſuperati ſunt: multíſque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hieroſolymam profectus, ibíque dies paucos commoratus, penuria vtenſilium abſtitit: relicto quidem ibi præſidio, quantum ſatis eſſe arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat, ſed acceſſione multorum ſuæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adaſa cum Antiochi ducibus congreditur: factíſque fortibus in prælio cognitus, multis hoſtibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, inſidiis eorum captus, qui cum Antiocho ſentiebant.

Ant. lib. 12 cap. 7.

Ant. lib. 1. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12 cap. 14. 15.

Ant. lib. 12 cap. 18.

De ſucceſſionibus principum à Ionatha vſque ad Ariſtobulum. Cap. I I.

CVM autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius ſe ageret, ſuámque potẽtiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellẽdum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, ſed inſidiis eum captans, & prẽter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quódque

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant.lib.13. cap.9. ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidiis: aduerſúſque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoque operam adhibuiſſet. Non multo enim pòſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendúmque ſeruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem, quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multíſq; per multa loca inſidiis etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat. clariſſimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. ſed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidiis Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge, duobúſque filiis in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui naturius Hyrcanum ſuſceperat. & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem doloti cedebat. Ptolomæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: eoſdémque præcipitandos, niſi quàm primum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille [illegible] eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expēderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerariſque conſpiciens, effœminabatur: totúſque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatiſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt:

Ant.lib.13. cap.14.

Ant.lib.13. cap.15.

Ant.lib.13. cap.16.17.

diruunt: & habitatores eius captos abducant. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio. Cap. III.

SECVNDARVM autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium concitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissime viueret, & optime rebus per annos XXX. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maxime præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorũ nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permãsuri non essent, præuidit atq; prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmq; à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octogintauno annis ac tribus mẽsibus, postquam populus in eam terrã deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero à se secundum Antigonũ (nanq; illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autẽ facinorũ pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémq; regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per malcuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipẽderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tẽpore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorũ solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quammaxime petiuit, plúsq; in honorem fratris ascendit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorẽ solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciẽs, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè, post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret. necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidũ cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicãt verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicũ fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discessurus sit libenter eum videret armatũ. His auditis, Antigonus (ne quid enim male suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurũ transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interẽptus est: certúmq; documentum præbuit, omnẽ beneuolentiam, iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimarum affectionum tantũ valere, vt inuidiæ perpetuo possit obsistere. In hoc autẽ etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinãdo aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderãt exclamauit (non paucos autẽ discipulos siue consultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrũ est mori, quando ante me veritas interiit, mearúmq; prædictionum aliquod mẽdacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autẽ neci eius apud Stratonis pyrgum fato

Ant. lib. 13. cap. 18.

fuerat deſtinatus. & ille quidem ſexcẽtorum abhinc ſtadiorũ interuallo diſtat. Horæ verò diei ſunt quatuor: ſed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus ſenior, mœſto vultu & mente ſolicita ſecum multa reputabat. & paulo pòſt interfectus Antigonus nunciatur, in loco ſubterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæſarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Ariſtobulo confeſtim ſceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: ſempérq; facinoris cogitatione ſolicitus, perturbato animo tabeſcebat, donec mœroris acerbitate viſceribus laceratis ſubitò ſanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è ſeruulis eius miniſterio deſtinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occiſus, ſuper extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autẽ eorum qui id conſpexerant continuo ſublato, tanquam puer de induſtria ſanguinẽ illic libaſſet, clamor ad aures regis peruenit, cauſámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad reſciendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vímque adhibenti, verũ quòd erat indicauerunt: atq; ille cùm lachrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuiſſet, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximũ Dei lumen facta mea nefaria lateret. nam citò me vltrix cognatæ cædis iuſtitia perſequitur. Quàm diu ô corpus improbũ fratri matríque damnatam animã detinebis? quàm diu paulatim illis libabo ſanguinẽ meum? ſimul totum accipiant: neq; iam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cùm non plus anno regnaſſet. Vxor verò fratrẽ eius vinculis diſſolutis regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatẽ adeptus, fratrem quidem alterũ regnum appetentẽ occidit: alterum autẽ priuata vita contentũ ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiã cum Ptolemæo cognomẽto Lathyro committit: qui oppidum Aſochin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemęi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omniũ maximũ quæ trans Iordanẽ ſita erant, vbi precioſiſsima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, ludæorúmque ferè decem millia interficit. Verũ Alexander receptis poſt cladẽ viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémq; Anthedonẽ, quæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, cõcitatur in eum feſto die populus Iudæorũ. Nam plerumq; epulæ ſeditiones accendunt. nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudęorum gente diſcordiam. Cæſis autẽ ſupra octo milibus ex turba rebellium, Arabiæ bellũ intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributóque his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmq; Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertũ funditus eruit. mox autẽ congreſſus cum Oboda rege Arabum qui locũ fraudi opportunũ in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidus totum amiſit exercitũ in vallem altiſsimã compulſum, atq; obtritũ multitudine camelorũ. Ipſe vero elapſus in Hieroſolymã, olim ſibi gentẽ infenſam ad nouarũ rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiã tunc ſuperior, crebríſq; prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit: nequaquam tamen victorius lætabatur, quoniam regni ſui vires cõſumeret. Vnde armis omiſsis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiã conabatur. Illi autẽ inconſtantiam eius morúmq; varietatẽ intantũ oderant, vt percontanti, quónam pacto eos ſedare poſſet: diceret, ſi moreretur. nam vix etiã mortuo daturos veniã, qui tam multa ſcelerate feciſſet. ſimul etiã Demetrij auxilio, cui cognomen Acæro, accerſiuerũt. qui cùm his maiorum præmiorum ſpe facile paruiſſet, veniſſétq; cum exercitu, miſcétur auxiliis eius Iudæi circa Sichimã. Vtroſq; tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autẽ peditum mercenariorum millibus excepit, cùm haberet rex Iudæis quoq; prope ad decẽ milia bene ſibi cupientiũ, aduerſæ autem partis eſſent equitũ tria millia, peditúmq; millia quadraginta. Et priuſquam veniretur ad manus, intercedentibus nuncijs & præconibus, reges transfugia tentabãt:

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

Demetrius

Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium ſequerentur, obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cum neque Iudæi ſacramenta, neq; fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animoſe & fortiter geſſiſſent. Euẽtus autem pugnæ præter ſpem cedit vtrique. nam neq; hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanſerũt: & immutatæ fortunæ miſericordia, ſex Iudæorum milia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio ſufficere tatus, omnem verò gentem ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt. non tamẽ reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autem aſſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec pleriſque interfectis cæteros in Bemeſelim ciuitatem cõpulit, eáque ſubacta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vſque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conſpectu matrum necauit, atque hæc potãs, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, vt etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiuſmodi factis tandem ægréque regni otium quæſiſſet, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano. Cap. IIII.

RVRSVS autem fit ei turbarũ initium Antiochus, qui etiam Dionyſus dictus eſt, Demetrij quidẽ frater, ſed eorum nouiſsimus, qui Seleucum generis autorẽ habebant. hunc enim timẽs qui Arabas parato bello pulſarat, totũ quidem ſuper Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora ſpaciũ, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam verò murũ ædificauit excelſum, turrésq; ligneas, vt faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochũ arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſsísq; repletis, cum ſuis copiis trãſgreſſus eſt. Vindictáq; poſthabita, qua deberet eum à quo prohibitus eſt vlcifci, protinus contendit in Arabas. Horũ autẽ rex in loca ſuæ nationi cõmodiora cedens, mox ad pugnã cum equitatu reuerſus (habebat autẽ numerũ decẽ millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autẽ prælio commiſſo, quàm diu quidẽ ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſsim Arabes trucidarẽt. Vbi verò procubuit (ſuccurrendo enim victis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximáq; pars eorum cùm in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapſos, alimentorũ penuria perire cõtigit, præter admodũ paucos. Hinc Damaſcenj Ptolemæo Minnæi filio infenſi Aretã ſibi faciant: Syriæq; cædes regẽ cõſtituunt: qui bello illato Iudææ, poſtquam pugna vicit Alexandrum, pactione diſceſsit. Alexander autẽ Pella capta Geraſam petiuit rurſus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defenſoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciã, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugũ mittit. Ad hæc autẽ capto Gamala caſtello validiſsimo, eiúsq; præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæã regreditur, expleto in militia triennio: lætúsq; à gentilibus ob res proſperè geſtas excipitur. Belli autẽ requiẽ ſecutum eſt morbi principiũ. Et quoniã quartano febriũ recurſu fatigabatur, depulſum iri valetudinẽ credens, ſi rurſus animũ negotiis occupaſſet, intẽpeſtiuæ militiæ ſeſe dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipſos tumultus trigeſimo & ſeptimo regni anno moritur: idque Alexandræ cõiugi ſuæ reliquit: Iudæos eius vel maxime dicto obediẽtes fore non dubitãs: quod longe ab eius crudelitate diſcrepãs, & iniquitati reſiſtens, beneuolentiã ſibi populi comparaſſet. Neq; ſpes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatũ. Quippe quæ morẽ gentis patriũ probe norat, & qui ſacras leges temeraſſent ab initio deteſtabatur. Cùm autẽ duos filios Alexãdro genitos haberet, natũ quidem maximũ Hyrcanũ, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea ſegnior eſſet quàm vt poteſtate regia moleſtus cuiquã videretur, regẽ cõſtituit: minorẽ autẽ Ariſtobulũ, priuatũ viuere maluit, quòd feruẽtioris eſſet ingenij. Iungit autẽ ſe eiuſdẽ

Ant. lib. 13. cap. 22.

mulieris dominationi quædam Iudæorũ factio, Phariſæi: qui præter alios pietatẽ colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam cauſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, diuinæ religioni ſuperſtitioſe deſeruiens. Illi autẽ paulatim fœminæ ſimplici inſinuati, quoſuis pro ſua libidine ſummouendo, deponendo, itémq; vinciẽdo, ac ſoluendo, iam procuratores habebantur: prorſus vt ipſi quidem regis commodis fruerentur, expenſas verò ac difficultates Alexãdra perferret. Sed eadẽ mire callebat res adminiſtrare majores: itaq; augẽdis copiis ſemper intenta, duplicẽ cõflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò ſtatum ſuæ gẽtis roborauit, ſed etiã metuendam ſe reddidit externæ potentiæ. Imperabat autẽ aliis, verùm Phariſæis ipſa vltro parebat. Denique Diogenẽ quẽdam inſignẽ virum, qui Alexandro fuerat amiciſſimus, interficiunt, eius factum conſilio criminati, vt octingenti (quos ſuprà memorauí) regis iuſſu tollerentur in crucẽ. nihilominus autẽ Alexãdræ ſuadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuiſſet concitatus, occideret. Cúmq; his nimia ſuperſtitione nihil abnuendũ putaret, quos ſibi libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus quiſq; periclitantiũ ad Ariſtobulũ confugeret. atque ille matri perſuaſit, vt his propter dignitatẽ parceret, ciuitate autẽ pelleret quos nocentes exiſtimaret. Igitur illi quidẽ data ſibi copia per regionẽ diſperſi ſunt. Alexandra verò in Damaſcũ miſſo exercitu, quoniã Ptolemæus ſine intermiſſione ciuitatẽ premebat, illam quidem nulla re memorabili geſta cepit. Regem autẽ Armeniorum Tigranẽ, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatrã circumſedebat, pactionibus donísque ſolicitat. Sed illum domeſticarũ turbarũ metus, ingreſſo in Armeniã Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Ariſtobulus, cum famulis ſuis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidiſſimos, vniuerſa caſtella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit cõductis auxilius regẽ ſe declarauit. Ob hæc miſerata querelas Hyrcani mater, coniugẽ Ariſtobuli cum filiis includit apud caſtellũ quod à Septentrione fano adiacẽs, Baris antea vocabatur vt diximus, poſtea verò Antonia cognominata eſt, imperãte Antonio, quemadmodum de Auguſti & Agrippæ nomine Sebaſte & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ ſunt. Antè tamẽ Alexandra moritur, quàm in Ariſtobulũ fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quẽ deiici regno curauerat, quod ipſa nouẽ annos adminiſtrauit. Et hæres quidẽ omniũ fit Hyrcanus, cui regnũ etiam viua cõmiſerat. Verum Ariſtobulus viribus atq; autoritate præſtabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerũ ſumma conflictu, pleriq; Hyrcano relicto tranſeunt ad Ariſtobulum. Hyrcanus autẽ cum reliquis fuga peruenit in caſtellũ Antoniã: ibíq; ſalutis obſides nactus (erat enim ibi in cuſtodia, vt præmiſimus, coniunx Ariſtobuli cum filiis) priuſquã grauius aliquid accideret, ea lege in cõcordiã rediit, vt regnũ quidẽ Ariſtobulus haberet, ipſe verò cederet, quaſi frater regis aliis honoribus cõtẽtus. Hoc modo in fano recõciliati, cũ in cõſpectu circũſtantis populi benigniſsime alter alterũ cõplexus eſſet, domus permutãt: & Ariſtobulus quidẽ diſcedit in regiã, Hyrcanus autẽ in Ariſtobuli domũ.

Ant. li. 14. cap. 1.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hieroſolymæ. Cap. V.

Ant. li. 14. cap. 2. 3. 4.

METVS verò & alios eius inimicos præter ſpem dominantis occupat, & maxime Antipatrũ iamdudũ Ariſtobulo inuiſum. Erat autẽ genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis ſuę princeps. Is igitur & Hyrcanũ vt ad Aretam regẽ Arabiæ cõfugeret, eiúſque auxilio regnũ repeteret hortabatur, & ipſi Aretæ vt Hyrcanũ ſuſciperet atq; in regnũ deduceret ſuadebat, multũ obtrectans Ariſtobuli moribus, multísq; Hyrcanũ laudibus prædicãs. ſimúlq; admonebat quòd eum deceret regno clariſsimo præſidentẽ, iniquitate oppreſsis manum porrigere: Hyrcanũ autẽ iniuriã pati, qui principatu iure ſucceſsionis ſibi debito excidiſſet. Sic inſtructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque curſu in oppidũ quod Petra dicitur ſaluus euaſit: ea eſt Arabiæ regia. Ibi poſtquã Hyrcanum in manũ regis Aretæ tradidit, multis dictis multísq; muneribus vt auxiliũ præberet, quo in regnũ deduceretur, effecit. Erant autẽ peditũ equitúmq; millia L. quibus nequaquã reſtitit Ariſtobulus: ſed primo impetu ſuperatus, in Hieroſolyma fugere cogitur: atque omnino captus eſſet, niſi dux Romanorum Scaurus

aduerſis

aduerſis horum temporibus imminens ſoluiſſet obſidionem. nanque is ex Armenia quidem in Syriam miſſus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damaſcum venit, recés à Metello & Lollio captam reperit: his inde ſubmotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæſtũ cucurrit. Denique mox vt fines ingreſſus eſt, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtriſque vt ſibi potius adiumento eſſent orantibus. Sed trecentis talẽtis quæ Ariſtobulus ei miſerat, iuſtitia poſthabita eſt. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanũ & Arabes legatos miſit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, niſi ab obſidione deſiſterent. Itaq; & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculſus, & Scaurus Damaſcum redit. Ariſtobulus autẽ quòd captus non eſſet, ſatis ſibi eſſe non credidit: ſed omnibus quas haberet copiis collectis, perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio cõmiſſo, ſupra ſex eorum millia cæditin quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, ſpem in aduerſarios tranſtulerunt. & cùm Pompeius Syriã ingreſſus Damaſcũ perueniſſet, ad ipſum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vſi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Ariſtobuli violentia damnata, regno Hyrcanum reſtitueret, cui tam ætate quàm móribus deberetur. ſed nec Ariſtobulus ſibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantũ potuit ornatus cultu regio: deinde offenſus obſequiis, neque ferendum exiſtimans abiectius quàm regẽ deceret vtilitati ſeruire, à Dioſpoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque ſociis hoc precantibus, Ariſtobulum petit, & Romano ſimul exercitu & Syrorum inſtructus auxiliis. Cùm vero Pellam & Scythopolim prætergreſſus Coreas veniſſet, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca ſubeuntibus, cognito Ariſtobulum in Alexandriũ confugiſſe (caſtellum eſt magnifice ſtructũ, in monte præcelſo ſitum) mittit per quos eum iuberet inde deſcendere. Ille autẽ decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quàm parére. ſed populũ videbat horreſcere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam ſuſtinere non poſſet. Itaque horum conſiliis obediens, deſcendit ad Pompeium: quódque iuſte regnaret, multis pro ſe dictis in caſtellum rediit. & cùm iterum deſcendiſſet prouocatus à fratre, ac de ſuo iure cum eo diſceptaſſet, denuo regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter ſpem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium vt ſibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur. quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpoſitos monere literis vt decederẽt, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarẽt: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autẽ, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim cum inſequitur. multũ quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſsima Iudææ regio & palmarum plurimũ ac baliàmũ nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lachrymã ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymã properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus, ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódq; ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat fæuientem. Nec tamẽ quicquam eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniã miſſus fuerat, ne in oppidum quidem Ariſtobuli ſocij receperũt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatẽ vero profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatẽ oppugnari poſſe facile nõ videbat: vallémq; pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſsima munitione circumdatum, vt etiã ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autẽ diu quid faceret hæſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autẽ hos plures faciebat, Romanorũ conſtantiam reputantes. Denique victa pars Ariſtobuli conceſsit in templũ: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abſciſſo, vt ad vltimũ vſque reſiſteret,

Ant. li. 16. cap. 6. 7.

Ant. li. 14. cap. 7. 8.

inſtrueb

inſtruebatur. Cùm autẽ alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domũ regiam tradidiſſent, adhæc obtinẽda Pompeius vnum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. ísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant pacẽ perſuadere poterat, omnia quæ circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad conſilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptemtrionales foſſámque vallémque replebat omni genere materiæ per milites cõportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immenſam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterent, manſiſſétq; labor imperfectus, niſi Pompeius obſeruatis diebus ſeptimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abſtinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepiſſet, inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiã per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotíſq; machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebãtur, cùm diu turres obſidentiũ magnitudine ſimul & pulchritudine præſtãtes, vim repugnantium ſuſtinerent. Verumtamẽ Romanis tunc plurimũ defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiã & in aliis admiratus eſt: & præcipue, quòd nihil ceremoniarum inter media tela verſantes intermiſerunt. ſed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie ſacrificia & victimas, omnémque Dei cultũ diligentiſsime celebrarunt, nec vel in ipſo excidio cùm ad aram in dies ſingulos trucidarentur. legitimis religionis ſuæ muneribus abſtinuerunt. Menſe igitur obſidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum eſt. Primus autem murũ tranſcẽdere auſus eſt Syllæ filius Fauſtus Cornelius, & poſt eum centuriones duo Furius & Fabius cum ſuis cohortibus. & circumſepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiã pauliſper repugnantes interficiũt. Vbi plurimi ſacerdotũ, quanquam hoſtes ſtrictis gladiis irruentes videbãt, intrepidi tamẽ in peragendis rebus diuinis perſeuerabãt: & in ipſo libandi templúmq; adolendi miniſterio mactabantur, ſaluti quoque præferentes religionis obſequiũ. Multos autẽ ſui gentiles aduerſæ partis ſtudioſi trucidabant, plurimi ſeſe in rupes præcipitabãt. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in deſperatione ſuccẽſis, pariter conflagrabant. Itaq; Iudæorũ quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci: ſed plures ſauciati ſunt. Nihil autẽ grauius in illa clade Iudæorum genti vi-ſum, quàm ſanctũ illud arcanũ, neque cuiquã prius viſum alienis eſſe detectum. Denique Pompeius vnà cum ſuis comitibus in templũ ingreſſus, vbi neminem præter pontificẽ adeſſe fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & menſis in quibus libare atq; adolere moris eſt, & vaſcula ex auro cuncta ſpectauit: congeſtámque pigmẽtorũ molẽ, ſacræq; pecuniæ ad duo millia talentorũ. Nec tamẽ vel hæc vel aliud quicquã de ſacroſanctis opibus ſiue inſtrumentis attigit: ſed poſtéro die poſt excidiũ purgare templum ædituos iuſsit, & ſolennia ſacra celebrare. Ipſe autẽ Hyrcanũ pontificem declarauit: quòd ſe & in aliis rebus alacrem obſidionis tempore præbuiſſet, promptámque ad bellum agreſtiũ multitudinem ab Ariſtobulo reuocaſſet: per quæ ſicut imperatorem bonũ decuit, beneuolentia potius quàm timore plebẽ ſibi conciliauit. Inter captiuos etiã comprehenſus Ariſtobuli ſocer idémq; patruus tenebatur. & illos quidem qui maxime belli cauſa fuiſſent, ſecuri percuſsit. Fauſtum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hieroſolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiã quas in Cœleſyria cœperant ciuitates, Romano qui tunc erat præſidi parere iuſsit: propriſque tantũ finibus circumcluſit. Inſtaurauit autem in gratiam cuiuſdam ex libertis ſuis Demetrij Gadarenſis, etiã Gadaram, quam Iudæi ſubuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Mariſam: itémq; Azotum, & Iamniam, & Arethuſam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòſt autem ab Herode rege clariſsimis ædificiis trãsformata, Cæſarea nominata eſt: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque adminiſtratione ad Ægypti vſque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permiſſa, Romam ipſe per Ciliciam properauit, captiuũ ducens

Ariſtob

Ariſtobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum ſororibus Romam vectus eſt.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Ariſtobulo. Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingreſſus, ad Petram quidē regionum aſperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vaſtabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrū victui neceſſaria ſuppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque perſuaſum eſt Arabi, vt CCC talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia tranſduxit exercitum. Alexander autem Ariſtobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare poſſe credebat: quoniam diſturbatum quoque à Pompeio murum Hieroſolymis renouatum eſſe confidebat: niſi Gabinius in Syriam miſſus, qui Scauro ſucceſſerat, quum in aliis fortem ſe præbuiſſet, tum etiam in Alexandrum mouiſſet exercitū. Huius autem ille impetū veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta ſunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc eſt, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus, muniebat. Igitur Gabinius cū parte copiarū præmiſſo M. Antonio, ipſe cum toto exercitu ſequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus ſuis, Alexandro obuiā proceſſerunt: neq; ita multo pòſt aderat cum ſuis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum cōfertam hoſtium multitudinem ſuſtinere non poterat, abſceſſit. Cúmque Hieroſolymis appropinquaſſet coactus prælio decertauit: amiſsíſque ſex millibus, quorū tria viua capta ſunt, tria verò proſtrata, cum reliquis effugit. Gabinius autē vbi Alexandriū caſtellum venit, quia multos deſeruiſſe caſtra cognouit, promiſſa delictorū venia conabatur eos ante prælium ſibi coniungere. Cùm autē illi nihil mediocre cogitarent, pleriſque interfectis, reliquos in caſtellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare geſſit: & quamuis ſemper & vbiq; vir fortis apparuiſſet, tamen nunc etiā ſuum vicit exemplum. Gabinius autē relictis, qui caſtellum expugnarent, ipſe ciuitates adire, & intactas quidem cōfirmare, ſubuerſas autē erigere curabat. denique iuſſu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Mariſa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliæq; multę, lætis ciuibus atq; incolis ad eas concurrentibus. His autem recte diſpoſitis regreſſus Alexandrium, vehemētius vrgebat obſidium. Qua re territus Alexander, omnibus deſperatis legatos ad eum miſit, & ignoſci delictis orans, & quæ ſibi parerent caſtella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiā Alexandrium eiuſdē poteſtati permiſit. Quæ quidē Gabinius omnia conſilio matris Alexandri funditus eruit, ne rurſus belli alterius receptaculum fierēt. Aderat autem, quo ſuis Gabinium parere obſequiis, viro ſuo cæteriſque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Poſt hæc ergo Gabinius Hyrcano Hieroſolymā deducto, eíque ſani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudęorum gentem in conuentus quinque diuiſit: vno Hieroſolymis, altero Doris, itémque tertio, vt apud Amathunta reſpondeat, deſtinatis: quarto Hiericó, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa eſt. Singulari autē vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo pòſt euenit, vt turbarū his fieret initium elapſus Roma Ariſtobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quòd Gabinius Siſennam & Antonium & Seruilium duces contra ſe cū exercitu miſit, in Machęrunta cōcedit: vulgíq; imbellis onere depoſito, ſolos armatos prope ad octo millia militum ſecum duxit: inter quos & Pitholaus erat ſecundarū partium rector cum mille viris ex Hieroſolymis profugus. Romani autem ſequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum ſuis Ariſtobulus fortiter dimicando perſeuerabat, donec vi Romanorum ſubacti, cæſa ſunt virorum VM. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteríque mille cum

Ant.li.14. cap.9.

Ant.li.14. cap.10.

Ant.li.14. cap.11.

Ant.li.14. cap.12.

Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cum Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabiniũ atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionẽ reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuẽs (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis diffidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburiũ congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) remp. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriã susceperit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Taricheis, prope ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéq; conquireret, precipue regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiúsque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

Ant. li. 14. cap. 13.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. Cap. VII.

Ant. li. 14. cap. 14.

CÆSAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendũ. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cõiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autẽ Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia

Ant. li. 14. cap. 15.

Mithrid

Mithridates Pergamenus ab acceſſu Peluſij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Aſcalonem morabatur, non ſolum Arabas, quamuis hoſpes eſſet, auxilium ferre perſuaſit: verũ & ipſe armata Iudæorum tria circiter millia ſecum mouit. Excitauit autem præſidio Syrię quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Peluſium proficiſcitur. Et quia trãſire vetaretur, ciuitatem obſidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte ſua muro, primus in ciuitatem cum ſuis inſiluit. & Peluſium quidem captum eſt: vlterius autem eos progredi non ſinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obſtarent, verumetiam, vt victui neceſſaria præberent militi, perſuaſit. Vnde factum eſt, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vtróque ſeſe traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commiſit Ægyptiis, in loco cui nomen eſt Iudæorum Caſtra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgreſſus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra ſe poſitum ſuperabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem perſequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam caſtris eorum potitus eſt, octoginta tantum de ſuorum numero amiſſis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter ſpem verò ſeruatus ex prælio, vacuus inuidia, teſtis rerum ab Antipatro geſtarum fuit apud Cæſarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum ſpe & laudibus incitatum ad ſubeunda pro ſe pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audaciſſimus comprobatus eſt, multáque perpeſſus vulnera, toto corpore gerebat ſigna virtutis. Poſt autem quãdo rebus in Ægypto compoſitis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate ſimul & immunitate donauit: aliiſque rebus honorando, amiciſſimé que tractando, dignum æmulatione reddidit: eiuſdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano. *Ant. li.14. cap.16.*

De accuſatione Antipatri apud Cæſarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente. Cap. VIII.

EODEM verò tempore Antigonus quoq; Ariſtobuli filius cùm veniſſet ad Cæſarem, maioris præter opinionẽ felicitatis cauſam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accuſare Scipionẽ, nullúmque inuidiæ dolum admiſcere miſeriis, vltra hęc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti ſe patrio loco cum fratribus iniquiſſime pellerent, multíſque gentem iniuriis afficerent, dummodo ſatiarentur: quódque in Ægyptum auxilia ipſi Cæſari non beneuolentia, ſed timore veteris diſcordiæ miſerint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veſte proiecta, multitudinem vulnerum demonſtrabat. & qua fide quidem Cæſarem coluiſſet, verbis nõ eſſe opus dixit: nam corpus etiam ſe tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hoſtis Romanorum ſit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum ſtudium votúmque ſeditioſum patris habeat, apud Romanorum principem alios accuſare conetur, boníque aliquid adipiſci tentet: quem hoc ſolum oportere contentum eſſe quòd viueret. Nãque nunc eum non propter inopiam deſiderare facultates: ſed, vt in eos, qui dediſſent, Iudæorum ſeditiones accenderet. Quæ vbi Cæſar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem eſſe pronũciauit: Antipatro autem cuius vellet poteſtatis detulit optionem. Qui permiſſo dignitatis modo ipſi, qui daret, Iudææ procurator declaratus eſt. & præter hoc impetrauit, vt ſubuerſa patriæ mœnia renouare ſibi liceret. Et hos quidem honores Cæſar incidendos in Capitolium miſit, vt iuſtitiæ ſuæ virtutíſque ſignum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò vbi de Syria Cæſarem proſecutus eſt, in Iudæam reuerſus, ante omnia patriæ muros à Pompeio diruros reparabat: omniáque luſtrando, ne quid in illis regionibus turbarum eſſet, nunc interminando, nunc etiam ſuadendo curabat: vnumquemque admonẽs, quòd ſi cum Hyrcano ſentirent, in otio atque opulentia victuri eſſent, fortunáſque ſuis & communi pace potituri: ſin ſpe vana *Ant. li.14. cap.16.*

ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non pro curatorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit: Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum alióque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequiis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non potest, vt liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximéque rebus ab Herode gestis, & crebris nunciis laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solét, quibúsque Antipatri eiúsque filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo cõtentus & hac potestate vacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, vt in se reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationem, sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illúmque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipsi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidiis, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeste denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuò fuisset accitus. Rursúmque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, & vt se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex vera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, cõflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes, vt & ipse vindictam minis tantum, soláque indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quòd si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de victoria bene speraret, qui cum rege cõgressurus esset domestica consuetudine iuncto,

& de

& de ſe bene merito: ſeuo autem nunquam, niſi quòd maleuolorum conſiliis impulſus, vmbram ei tantum iniquitatis intentaſſet. Paruit his Herodes, qui ſperatis putauerat poſſe ſufficere, ſuáſque vires demonſtrare nationi. Et inter hęc diſcordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domeſticum oritur: quoniam Cæcilius Baſſus fauore Pompeij Sextum Cæſarem dolo necauerat, eiúſque militem occupauerat. Alij verò Cæſaris duces, mortis eius vlciſcendæ gratia, cunctis viribus Baſſum petebant. Quibus tam interempti quàm ſuperſtitis Cæſaris cauſa, quòd ambobus eſſet amicus, Antipater per filios ſuos miſit auxilia. Cùm autem bellum traheretur, ex Italia ſucceſſor ante dicti Sexti venit Marcus.

De Romanorum diſſidijs poſt mortem Cæſaris & inſidijs Malichi. *Cap. IX.*

EODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Caſſij & Bruti Cæſare interfecto, poſtquam triennium ſeptémque menſes tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter ſe diſſidentibus, propria ſpe quiſque ducebatur ad id quod exiſtimabat eſſe commodius. Itaque Caſſius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumſidebat: vbi & Marcũ & diſſidẽtes cohortes Baſſo conciliauit, ſimúlque obſidione liberauit Apamiam. Ipſe verò exercitum ducens ſtipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionũ. Cùm autem Iudæos quoq; ſeptingenta talenta iuſſiſſet cõferre, minas eius veritus Antipater, filiis ſuis & aliis amicis mature pecuniæ cogẽdæ curam diſtribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò neceſſitas vrgebat. Primus autem Herodes Caſſij fauorẽ promeruit, qui ex Galilæa parte ſua, talenta centum attulit, proptereáque inter eximios amicos numerabatur. At verò cęteros tarditatis arguẽs Caſſius, ipſis ciuitatibus iraſcebatur. Eóq; Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vlioribus depopulatus, ibat quidem quaſi Malichum interfecturus, quòd remiſſior in exigendo fuiſſet. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repreſſit Antipater, centum ilico talentis Caſſio delinito. Nequáquam tamen Malichus poſt abitum Caſſij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipſi, quem ſæpenumero memorabat ſui ſeruatorem fuiſſe, periculum moliebatur, iniquitatis ſuæ impedimentum abolere feſtinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen tranſit Iordanem, ad vlciſcendas inſidias collecturus exercitum. Deprehenſus autem Malichus Antipatri filios impudentia ſuperat. Nam & Phaſaelum apud Hieroſolymam præſidiis appoſitũ, & Herodem, qui cuſtodiam curabat armorũ multis excuſationibus & ſacramentis circumuentos impellit, vt ipſis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, ſeruatus eſt: qui Malichũ ſtatuerat occidere, quòd nouis rebus ſtuduiſſet. Cæſare verò adoleſcente & Antonio cum Bruto & Caſſio bellum gerentibus, Marcus & Caſſius exercitu de Syria conflato, quòd magnum momẽtum, vbi vſus popoſcit, Herodes fuiſſet, ipſum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditúmque attributa: ſi autem bellũ deſiiſſet, regnum quoque Iudææ Caſſius ſe eidem delaturum eſſe pollicitus eſt. Euenit autem, vt Antipatro & ſpes & fortitudo filij, cauſa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, miniſtro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculũ dari perſuadet. Atque ille quidem iniuſtitiæ Malichi præmium fuit poſt conuiuium mortuus, vir & aliàs ſtrenuus rebúſque adminiſtrandis idoneus, & qui regnum recuperatũ conſeruaſſet Hyrcano. Malichus autem infenſum propter ſuſpicionẽ veneni populũ, negando placabat: ſimúlque, vt validior eſſet, armatorum ſibi copias conquirebat. Nec enim Herodem ceſſaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternę vltor aduenire. Sed Phaſaeli fratris conſilio, qui eum palàm minimè perſequendum eſſe dicebat, ne vulgi ſeditio concitaretur, & purgantem ſe tunc Malichum patienter admiſit, & ſuſpicione liberum eſſe concedens, clariſſimas paterno funeri celebrauit exequias. Cõuerſus autem in Samariam, & ciuitatem compoſuit ſeditione turbatam, pérque dies feſtos in Hieroſolymam remeabat, præmiſſis ac comitãtibus armatis: cui Hyrcanus, ita ſuadente ob metũ Malicho, denunciat, ne alienigenas ſuperinducat in-

Ant. li. 14. cap. 20.

digenis feſtum pure caſtéque celebrantibus. Herodes autem,& ipſo qui præceperat, cauſáque contempta,nocte ingreſſus eſt.Iterúmque Malichus ad eum veniens,Antipatrum flebat. Contráque ille ſe falli,cùm vix animi dolorem premeret,ſimulabat: & tamen de nece patris apud Caſſium per epiſtolas queſtus eſt,cui propterea Malichus inuiſus erat. Itaque nõ modò,vt mortem patris vlciſceretur,ei reſcripſit:ſed etiam tribunis quibus præerat,vt in cauſa iuſta Herodi opem ferrẽt,occulte præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis,ipſe quidem hoc vltioni tempus deſtinauerat.Malichus autem id Tyri fore ſuſpicabatur:& filium ſuum tunc apud Tyrios obſidem,ſtatuit ſubducere,& ipſe in Iudæam fugam parabat. Salutis autem deſperatio ſtimulabat, vt etiam maiora cogitaret:nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum ſe credidit, dum bello aduerſus Antonium Caſſius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilime regnaturũ. Sed profecto irridebat eius ſeptem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum ſuſpicatus Herodes,& ipſum & Hyrcanum ad cœnã vocat. Deinde ſeruorum quendam inſtruendi conuiuij ſpecie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad inſidias egrederi:atque illi præceptorum Caſſij memores,ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt,ibíque circumſeptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim cõcidit ſtupore diſſolutus: víxque anima recepta,Herodem percontabatur quis Malichum occidiſſet. Et cùm è tribunis vnus reſpõdiſſet,Caſſij præceptum: planè,inquit,& me & patriam meam Caſſius ſeruat incolumem: qui amborum inſidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret,incertum eſt.Sed enim Malichum hoc modo vltus eſt Herodes.

De Herode accuſato & vindicato. *Cap.* X.

Ant. li.14. cap.20.

POSTQVAM verò Caſſius exceſſit è Syria,iterũ Hieroſolymis orta ſeditio eſt,cùm Felix in Phaſaelum mouiſſet exercitum,& in Herodem,fratris pœna vellet necem Malichi vindicare.Caſu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damaſcum habitabat: & ne cupiẽs auxilio foret,morbo impediebatur. Interea Phaſaelus etiam ſine cuiuſquam auxilio ſuperauit Felicem: probrúmq; ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici ſtuduiſſet, fratrémque Malichi caſtella occupare permiſiſſet.Iam enim multa tenuerat,omniúmq; tutiſſimum Maſſadam. Nec tamẽ ei quicquam contra vim Herodis potuit ſufficere, qui mox,vt conualuit,& alia recepit, & illum ex Maſſada ſupplicem dimiſit,& Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit:tria enim caſtella poſſederat. Tyriſque quos ceperat,vitam conceſſit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iuſſit, vnà & ſibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium.Marion autem à Caſſio quidem meruerat tyrannidem,qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: ſed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Ariſtobuli ſecum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus ſibi pecunia ſociatum, adiutorem incœpti habebat. Cuncta verò ſocer Ptolemæus Antigono ſubminiſtrabat. Contra quos Herodes inſtructus, in aditu Iudææ commiſſo prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hieroſolymam, pro merito geſtæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea deſpectus erat, tunc in eius familiaritatem ſeſe dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea ſuſceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Ariſtobulus, filiam Mariamnen, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Caſſio circa Philippos interfecto, Cæſar in Italiam, & Antonius in Aſiam diſceſſerunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium miſſis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accuſatum veniunt Phaſaelum & Herodem: quòd illis rerum ſummam vi poſſidentibus, nomen tantum honorabile ſupereſſet Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præſto erat magna pecunia placatum ſic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digreſſi ſunt. Quum autem denuo Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium veniſſent,amori Cleopatræ iam ſeruiẽtem,delecti à cæteris,qui eloquentia & dignit

Ant. li.14. cap.21.

dignitate præſtabant,aduerſus fratres accuſationem proponũt.Reſpondebat autem Meſſala,cauſæ defenſor,aſtante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtriſque partibus,Antonius percontabatur Hyrcanum,quínam eſſent regẽdis rebus aptiſsimi. Cúmque is Herodem, eiúsque fratres aliis prætuliſſet, voluptate repletus (nam & hoſpes eorum paternus erat, humaniſſiméque ab Antipatro ſuſceptus, eo tempore quo in Iudæã cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permiſſa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos,carceri tradidit,quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria:vnde maior tumultus Hieroſolymis excitatus eſt. Denique mille legati iterum Tyrum miſſi ſunt, vbi commorabatur Antonius in Hieroſolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes,magiſtratus Tyriorũ directus eſt,data ei licentia,vt quos comprehendiſſet, occideret: præceptóque vt eorum poteſtatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipſius eſſent Antonij ſuffragio conſtituti. Ante hæc autem Herodes vſque ad littus cum Hyrcano progreſſus, multis eos admonebat, ne & ſibi interitus, & patriæ belli cauſa fierent, dum inconſiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius miſſis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & ſaucios cura, & mortuos ſepultura Hyrcanus dignatus eſt. Non tamen ideo qui effugerant quieſcebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant,vt etiam quos in vinculis haberet,occideret.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. *Cap. XI.*

BArzapharne autem Parthorũ ſatrapa Syriam biennio pòſt cum regis filio Pacoro detinente, Lyſanias patris ſui mortui ſucceſſor Ptolemæi Minnæi filij, mille ſatrapæ talẽta pollicitus, & mulieres quingẽtas,ei perſuadet vt Antigonum in regnũ inducerent, Hyrcanúmque deponerent. *Ant.li.14. cap. 21.* Impulſus igitur ab eo Pacorus, ipſe quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iuſsit irrumpere. Sed maritimorũ Tyrij Pacorum excluſerunt, cùm Ptolemaidenſes eum & Sidonij recepiſſent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominẽ ſuum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iuſsit accedere,& exploraturum hoſtium cõſilium,& vbi vſus exegiſſet, præſidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt,ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commiſſa pugna,depulsíſque hoſtibus & effugatis, Hieroſolymam curſu petebant: auctíque multitudine,vſque ad regiam proceſſerũt. Excepti autem ab Hyrcano & Phaſaelo, forti acie in foro confligũt. Ibíque hoſtes in fugã verſos pars Herodis in fanum concludit:cuſtodésque his ſaxaginta viros apponit,per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infenſus fratribus populus, igne conſumit.Herodes autem iracundia peremptorum congreſſus cum populo,multos obtruncat: inq; dies ſingulos inuicem ſeſe per inſidias incurſantibus, aſſiduæ cædes erant. Inſtante verò die feſto, qui Pentecoſte vocatur, omnia circa templum, totáq; ciuitas plebe ruſtica repleta eſt, & pleraq; armata. Et Phaſaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam cuſtodiebat. Inuaſísque de improuiſo hoſtibus in ſuburbano,complures quidem peremit,omnes autem in fugã vertit,& hos in ciuitatem,alios in fanum,alios in extremũ vallum includit.Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phaſaelus & ciuitate & hoſpitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidem componẽdæ ſeditionis venientem,re autem vera vt adiuuaret Antigonũ.Denique Phaſaelum dolo perpulit,vt ad Barzapharnẽ legatus de pace proficiſceretur:quamuis multa diſſuadente Herode, atque vt inſidiatorem occideret,néve ſe eius fallaciis dederet,admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus ſuſpectus eſſet:nonnullísque relictis equitibus apud Herodem,quos Eleutheros vocant,cum cæteris Phaſaelum proſequebatur.Sed vbi ad Galilæam venerunt,indigenas quidem diſsidentes atque armatos offendunt:ſatrapam verò conueniunt ſatis callide & officiis amicitiæ dolos tegẽtem. Deniq; poſtquam dona eis dedit,redeuntibus inſidias poſuit. Illi autem in maritimũ quendam locum deducti, cui nomen eſt

Ecdippon,fraudem intelligũt. Ibi enim de promiſsis mille talentis audierũt:& quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipſi haberẽt, inter quingentas Parthis deuouiſſet:quódque ſibi ſemper à Barbaris præſtruerentur inſidiæ,ac olim capti eſſent, niſi mora fuiſſet, dum Hieroſolymis caperetur Herodes, ne ſibi præſcius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant ſolum,nam & cuſtodes haud procul abeſſe conſpiciebat.Et tamen Phaſaelus Hyrcanum deſerere non ſuſtinuit. quamuis eum ſæpius moneret Offilius vt fugeret:cui Saramalla Syrorum tunc ditiſſimus dixerat, quemadmodum eſſent omnia de inſidiis conſtituta. Sed conuenire ſatrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd ſe inſidiis appetiſſet: ac maxime quia pecuniæ cauſa talis extitiſſet, cùm plus ipſe pro ſalute daturus eſſet, quàm pro regno promiſiſſet Antigonus. Ad hæc Parthus ſubdola ſatisfactione iuréque iurãdo ſuſpicionem deprecatus,perrexit ad Pacorum:ſtatímque à Parthis qui remanſerant,quibúsq; iuſſum erat, Phaſaelus atque Hyrcanus comprehenduntur,periuriã ſimul ac perfidiam execrantes.At interim pincerna ad hoc miſſus,Herodẽ capere moliebatur:eúmque fallere,vt extra murum procederet,ſicut ſibi mãdatum fuerat,conabatur. Ille autem ſuſpectos habere ſolitus Barbaros,& tunc minimè dubitans in hoſtes incidiſſe literas quæ inſidias indicarent, prodire nolebat: quanquam ſatis idoneam cauſam Pacorus obtenderet, epiſtolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hoſtibus eſſe captos,aut quicquam de inſidiis,ſed quæ Phaſaelus geſsiſſet,his contineri. Iamdudum autẽ ab aliis audierat Herodes, fratrem ſuum Phaſaelũ eſſe correptũ:& Hyrcani filia Mariamne prudentiſsima fœminarũ,multis eum precibus ne prodiret orabat: néve ſe crederet manifeſtis iam conatibus Barbarorũ. Adhuc autẽ Pacoro cum ſociis deliberãte,quónam modo clàm patraret inſidias, nec enim fieri poſſe vt tantæ ſapientiæ vir ex aperto circumueniretur,nocte Herodes cum propinquiſsimis ſibi ad Idumæam ignaris hoſtibus proficiſcitur.Eo cognito,Parthi eum perſequebantur. Et ille matrẽ quidem fratrésque ſuos, deſponſatámque puellam cum matre, minimóq; fratre prætendere iter iuſsit. ipſe autẽ caute cum famulis ſuis Barbaros retentabat:multísque per omnes conflictus interemptis,ad caſtellum Maſſada properabat.Grauiores autẽ in fuga Parthis Iudæos expertus eſt. Qui cùm ſemper moleſti fuiſſent, à ſexageſimo tamen ciuitatis ſtadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfeciſſet, ipsúmque locũ in memoriã præclari facinoris ædificatũ,locupletiſsima exornauit regia, arcémque in eo munitiſsimã condidit, ac de ſuo nomine Herodion vocauit.Et tunc quidẽ cùm fugeret, multos ſibi adiungebat.Poſtea verò quàm Threſam Idumææ peruenit,occurrit ei frater Ioſephus, turbámque ſequentiũ diminui perſuadet:nec enim capacem eſſe tantæ multitudinis Maſſadam. Erat autem ſupra quàm nouem milliũ multitudo.Itaque paruit Herodes eius cõſilio, & impares quidem neceſsitati per Idumæam dimiſit cum viatico, lectiſsimos autem maximéque neceſſarios tenuit,atq; ita in caſtellũ receptus eſt. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu,qui ſatis eſſet obſeſsis, ipſe in Petrã ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hieroſolymam in prædam verſi,in fugientiũ domos ac regiã irruebant, ſolis Hyrcani pecuniis abſtinentes:quę trecenta talenta ſuperabant,aliorũ verò ſpe minores inueniebãtur:quoniam Herodes iampridem Barbarorũ perfidiã ſuſpicans, quicquid in opibus pretioſum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsq; ſociorũ itidem quiſque fecerat. Verumtamen poſtquã præda potiti ſunt Parthi, ad hoc iniuriæ proceſſerũt, vt omnẽ terrã illam bello implacato replerent,Mariſa quoque ciuitate vaſtata:nec ſolum Antigonũ regem conſtituerent,verumetiã Phaſaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberãdos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus trũcat,vt ne ſolutus quidem mutatis rebus vnquã põtificatum recipiat: ab integris enim celebrari ſacra oportet. Phaſaeli verò virtute præuentus eſt Antigonus. Qui cùm nec ferri copiã,nec manus liberas haberet,ad ſaxum fracto capite interiit: atque ita probato,quòd verus Herodis frater eſſet, Hyrcanúsque degeneraſſet, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum aſſecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga reſipuerit, ſed veluti curandi eius cauſa,miſſus ab Antigono medicus,venenis malis vulnus expleuerit,

uerit,eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autẽ verius ſit,pręclarũ habet initium. Deniq; aiunt eum prius quàm efflaret animã, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euaſiſſet,dixiſſe: Nunc bono animo diſcedam,qui vltorem inimicorũ reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autẽ quanquam mulieribus caruerint,quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hieroſolymã compoſitis, vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obſtinatus in Arabiam,velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat:vt pecunias ab rege acciperet,quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animóq; liberali parcior,vel mutuum ab eo ſumere,quod redemptionis cauſa pręberet:pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret.Secum enim habebat fratris filium,ſeptem annos natum:trecentáque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyrnis. Sed profecto ſtudium fortuna præuenerat: & Phaſaelo mortuo nequicquam fratrẽ diligebat Herodes.Non tamen vel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit.Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent,quamprimũ reuerti eum ex finibus ſuis iubet,ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe, vt Herodem Arabia pelleret: certa vero cauſa fuit, quòd vicem Antipatro debitã negare propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere,conſolationis egentibus. Impudentiæ vero ſuaſores habebat,qui Antipatri vellent abiurare depoſita.Erãt autẽ circa eum potentiſſimi.Proinde Herodes vbi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehẽdit, vnde amiciſſimos exiſtimabat,eáque reſpõdit nunciis,quę dolor imperauit,Ægyptũ verſus recedit. & prima quidẽ veſpera in quodam agreſte fanũ, dum poſt ſe relictos reciperet,diuertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram peruenĩſſet, fratris ei mors nunciatur.acceptóque tanto luctu,quantum curarum æſtum depoſuit,ibat vlterius. Itaque Arabem ſero facti pœnituit: & qui reuocarent eum,quem contumelioſe tractauerat,velociter miſit. Herodes autẽ in Peluſium peruenerat:ibíque tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti,Alexandriam eum proſequuntur.Ingreſſus autem ciuitatem,à Cleopatra honorifice ſuſceptus eſt, ducem ſibi militum fore eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus,neque hyemis aſperitatem,neque marina diſcrimina,quò minus nauigaret Romã,extimuit.Circa Pamphyliã vero periclitatus,maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehemẽter bello Caſsij vexatã, ſaluus euadit.Amicorũ autem ſuorũ,Ptolemæi & Saphinij receptus hoſpitio,licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem:eáque cum amicis delatus Brunduſiũ,atq; inde cõtinuo Romã profectus,familiaritatis paternæ gratia primũ cõuenit Antoniũ: eíq; tam ſuas quàm totius generis clades exponit:quódque affinibus ſuis in caſtello relictis , atq; obſidione cinctis ad eũ hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaq; tantæ miſerationis caſum miſeratus Antonius, & memoria quidẽ iunctæ cum Antipatro dexteræ,tum verò ipſius qui aderat cõtẽplatione virtutis,etiã tũc eum regẽ cõſtituere propoſuit Iudæorũ,quem ipſe tetrarchã antea fecerat.Non minus autem quàm fauore Herodis,odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſum,& Romanis inimicum eſſe arbitrabatur. Cæſarẽ quidem habebat multo quàm ipſe paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hoſpitium & in rebus cunctis beneuolentiam : cùm præter hæc ipſius quoque Herodis ſtrenuitatem cerneret. Verumtamen & ſenatum conuocabat, vbi Meſſala,& poſt eum Atratinus,aſtante Herode,patris eius merita,& ipſius circa populum Romanũ fidem proſequebantur, quo ſimul hoſtem Antigonum demonſtrarent: non ſolum quòd intra breue tempus is diſsidere cœpiſſet, verumetiam quòd antea quoq; populo Romano deſpecto, Parthorũ ſuffragio regnum curauiſſet accipere. His autẽ commoto ſenatu,cùm Antonius etiam bello cõtra Parthos gerendo vtile eſſe diceret Herodem regem creari,omnes aſſentiunt.Dimiſsóque ſenatu,Antonius quidem & Cæſar egrediebantur,medium ſtipantes Herodem. Conſules autem cum aliis magiſtratibus antecedebant, cæſuri hoſtias, decretúmque ſenatus in Capitolio repoſituri.Primo autẽ die regni Herodis,apud Antonium cœnatum eſt.

*Ant.li.*14. *cap.*13.

De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. *Cap. XII.*

Ant. li. 14. cap. 23. EODEM verò tẽpore Antigonus apud Maſſadam incluſos obſidebat. aliis quidem victui neceſſariis abundantes, aquæ autẽ inopes. Vnde Ioſephus quoque frater Herodis cum ducẽtis familiaribus ſuis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiſerat, Malichum pœniteret: caſtellúmque reliquiſſet, niſi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium cõtigiſſet effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi cauſa non erat, adeo vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósq; nunc aperto prælio, nunc inſidiis neci darent: non tamẽ illis omnia pro voto cedebant, ſed ipſi quoq; interdum cum aduerſo caſu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum miſſus Parthos à Syria, poſt illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Ioſepho & qui vnà obſidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longe ab Hieroſolymis tetendiſſet, quæſtu expletus, ipſe quidem cum maxima exercitus parte diſceſſit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, ſi omnes abduxiſſet, reliquit. Antigonus autem ſperans iterũ Parthos ſibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente ſpe, nihil inquieta-

Ant. li. 14. cap. 24. ret. Iam vero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduerſus Antigonũ properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio miſſus, vt Herodem in regnum deducerent, perſuaſit. Horum autẽ Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim ſingulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa conſenſit, & propoſitum habebat præmium neceſſarium Maſſadam, vt primum affines ſuos obſidione liberaret, ſed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quòd hoſtilis eſſet, eximenda videbatur: ne dum ipſe peteret Hieroſolymã, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inueniſſe gaudens reſiſtendi occaſionem, quòd eum perſecutio premeret Iudæorum. Hos autẽ Herodes paruæ manus excurſatione perterritos, mature in fugam vertit: & Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, ſuos liberaturus ad Maſſadam feſtinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna ſibi ſociaret, alios ipſius gloria, nonnullos vtriuſque beneficiis debita viciſſitudo: plurimos tamẽ ſpes, vt à rege certiſsimo. Iámque validiſsimas quæſierat militum copias: ſed Antigonus iter eius impediebat, loca inſidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimũ afferebat hoſtibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Maſſada pignoribus ſuis & rebus, à caſtello in Hieroſolymam perrexit. Cui ſe Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerũt, virium eius timore perculſi. Caſtris autem poſitis ad occiduam regionem oppidi, cuſtodes eius partis ipſum ſagittis & iaculis impetebant: ab aliis vero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autẽ primo circa muros præconis voce declarari iuſsit, populi ſe bono & ſaluti ciuitatis aduenisſe: pœnásque ab nullo quamuis manifeſto inimico repetiturum, ſed diſcordiſsimis etiam offenſarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obſtaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quiſpiam poſſet, quod reliquum erat, ſuis imperat murorũ defenſores deturbare: atque illi ſtatim ſagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíque tunc Silonis detecta corruptio eſt. Multis enim militum ſubornatis, qui rebus egere ſe neceſſariis acclamarent, pecuniámque alimentis poſcerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deſerta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouiſis) & incitabat exercitum, & ipſe recedere conabatur. Herodes autẽ non ſolum duces qui Siloni parerent, ſed etiam milites vbi plurimi eſſent conueniendo, rogabat ne ſe deſtituerent, quem ſcirent à Cæſare & Antonio & ſenatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria ſoluere. Deinde hæc precatus ipſe agros adit: tantámque his exhibuit copiá commeatus, vt Silonis omnes accuſationes perimeret. ſimúlq; proſpiciens, ne vel in poſterum miniſtrare deſinerẽt, accolas Samariæ per epiſtolas admonebat

nebat (nam ciuitas eius ſe clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrẽt. Hoc vbi audiuit Antigonus, ſtatim qui frumentatu hoſtes prohiberent, atq; inſidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iuſsis obediũt, & magna iam manus armatorum ſuper Hierichunta fuerat congregata. Diſcreti autem montibus inſidebant, ſiqui exportarẽt victui neceſſaria ſpeculantes. Non tamen Herodes otioſus erat, ſed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiã mercede cõducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam habitatoribus reperit, quingentos vero cum mulieribus ac familiis montium occupaſſe cacumina. & hos quidem captos dimiſit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámq; diripuere, cùm plenas domos offendiſſent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præſidio collocato, reuerſus eſt: Romanúmque militem in his quæ ſibi acceſſerant ciuitatibus, hoc eſt Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimiſit. Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenſes ſuſciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorũ cura ſoluti, rebus omnibus abundabãt. Herodes autem non quieſcebat, ſed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, miſſo etiam fratre ſuo Ioſepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipſe autem, matre cum aliis quos ex Maſſada liberauerat affinibus ſuis in Samariam tranſlata, ibíque tutiſsime collocata vt cætera Galilææ ſubuerteret, atque Antigoni præſidia expelleret, proficiſcitur. Cúmque Sephorim, licet vehemẽtiſsime ningeret, perueniſſet, facillime ciuitatem capit, cuſtodibus eius ante aggreſsionem fuga dilapſis: ibíque ſuis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduerſus latrones in ſpeluncis degentes direxit animũ: qui pleraq; illius regionis incurſantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas afficiebant. Præmiſsis autẽ tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipſe diebus quadraginta pòſt cum reliqua manu ſuperuenit. Nec tamen eius incurſum hoſtes extimuere, ſed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fiſi, & ferocitate latronis. Deinde prælio cõmiſſo, dextro ipſorum cornu, ſiniſtrũ Herodis in fugam pellitur. Ille autẽ de ſuo dextro circumgreſſus, velociter ſubuenit, & ſuos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hoſtes impetũ perſequentiũ reſtenabat, donec à fronte pugnãtes violentiæ conceſſerũt: qui tamen eos vſq; ad Iordanẽ cædendo perſequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuium diſiecti ſunt: & Galilæa metu eſt purgata, niſi quòd in ſpeluncis latitantes reliquerant, eorúmq; cauſa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primum laboris fructũ militibus rependebat, centũ quinquaginta argẽti drachmas ſingulis diuidendo: eorúmq; ducibus multiplicatam ſummã ad hyberna mittẽdo. Pheroræ autem fratri minimo ſcripſit, vt & foro venalium conſuleret, muróq; caſtellum Alexandriũ cingeret: quæ ab illo curata ſunt. Interea circũ Athenas verſabatur Antonius. Ventidius autẽ ad bellum cõtra Parthos Silonem atq; Herodẽ accerſit: mandato eis per epiſtolas, vt Iudææ ſtatum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidiũ Silone dimiſſo, ipſe aduerſum latrones in ſpeluncis habitãtes mouet exercitum. Iſtæ autẽ ſpeluncæ in præruptis montibus erant, vndique inacceſſæ, tranſuerſósque tantũ ac peranguſtos aſcenſus habebant: ſaxúmque ab earum fronte vſq; ad fauces altiſſimas pertingebat, rectũ vallibus imminẽs, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus eſſet. Poſtremò autẽ placuit, vt molimine vteretur ſatis incauto. Etenim valẽtiſsimus quiſq; demiſſus arculis, exponebatur in oſtia ſpeluncarum. Híque cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conſeruare vellet Herodes, vt ad ſe accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius ſe quiſquam ei tradidit: ſed & quos vis coëgerat, multi mortẽ captiuitati prætulerunt. Vbi etiam ſenior quidam, ſeptem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi ſibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iuſſit exire ſingulos, ipſe ad oſtium ſtabat, & prodeuntem quenque filiorum trucidabat. Herodes autem è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, ſeni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis

Ant. li. 14. cap. 24.

Ant. li. 14. cap. 25.

eius

eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animũ Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectísque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantũ ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eíque parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcẽtos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius absceſſum nacti licẽtiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinãtem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugiẽtes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autẽ castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligẽdum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratũ perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autẽ, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquã in hostẽ: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatẽ. Ille autem delicta sua reputans, velociter regem consequitur: vtq; in gratiam secũ redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Herodes à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrãdæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Deniq; mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémq; regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatã cogeretur.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Cap. XIII.

Ant. li. 14. cap. 25.

DVM hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrẽ suum, qui omnia procuraret, cum mãdatis huiusmodi, vt nihil ante reditũ suum aduersus Antigonũ moueret, quia non firmum esset auxiliũ Machæræ, quantũ ex delictis superioribus appareret. Verũ Iosephus, vbi fratrẽ procul abesse cognouit, immemor præceptorũ, Hierichũta cum quinque cohortibus à Machæra secũ missis petit, vt maturo messium tẽpore frumenta diripiat. Incursu autẽ hostiũ per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnã viri fortis in ea pugna gloriã consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autẽ lectæ de Syria cohortes erãt, nec veteranorũ quenquã permixtũ habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autẽ victoria minime contentus fuit, sed eò processit iracũdiæ, vt mortuum quoq; Iosephum verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorũ, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæã præmissis, quarũ Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militũ sequebatur. Herodi autẽ degenti prope Daphnem Antiochiæ,

chiæ,mortem fratris ſomnia manifeſta ſignificant. Cúmq; turbatus proſiluiſſet è ſtratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare præ dolore paululum queſtus, maxima parte luctus dilata,in hoſtes properabat,vltra vires iter accelerans.& vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas aſſumit auxilio, vnámq; his iungit Romanorum cohortem.cum quibus nõ expectata luce, Galilæam ingreſſus eſt, hoſtéſque obuios in eum quem reliquerant locum auertit.& aſſidue quidem caſtellum oppugnare tentabat:ſed prius quàm id caperet, aſperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum.paucis autem diebus pòſt,auctus etiam alterius cohortis præſidio,quam Antonius miſerat,tanto hoſtibus terrori fuit,vt caſtellũ nocte deſererent. Iámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primum interfectores fratris ſui poſſet vlciſci, vbi etiam mirabilis ei monſtríque ſimilis caſus euenit:vnde præter ſpem liberatus,opinionem quòd Deo carus eſſet adeptus eſt. nam cũ multi honorati veſpera illa apud eum cœnauiſſent, poſtquam dimiſſo conuiuio omnes egreſſi ſunt, confeſtim cœnaculum concidit.Id autem commune ſibi tam periculorum quàm ſalutis præſagium,quantum ad futurum bellum pertineret,eſſe coniiciens mane primo caſtra mouet:hoſtiúmque ſex circiter millia de mõtibus decurrentes,prima tentabant agmina:& manũ quidem cum Romanis conſerere non ſatis fidebant:lapidibus autẽ ac telis eos,dũmodo plurimos ſauciarent,eminus appetebant.vbi Herodes quoque ipſe præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem ſe nõ ſolum audacia ſuorum,ſed etiã multitudine ſuperiorẽ videri cupiens, Pappum quẽdam ex contubernalibus ſuis cum manu militum in Samariã mittit,quibus quidem Machæra erat præmiũ victoriæ. Herodes verò terrã peruagatus hoſtilem, quinq; municipia capit, duóq; habitatorũ millia conſumit. exuſtiſq; domibus,ad exercitum redit,circa vicũ, qui appellatur Cana tendentẽ. In dies autem ſingulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipſa Hierichunte,vel ex aliis regionibus accedebat:cùm hos odium moueret Antigoni,alios ipſius Herodis præclara facinora. Enimuero multos ratione carẽtes,mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi feſtinãte,Pappi milites neq; multitudine hoſtium, neq; impetu perterriti,acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. ſed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam pauliſper reſtiterunt.Herodes autẽ fraternæ cædis recordatione periculoſius dimicãs,dummodo eius vlciſceretur autores,aduerſam aciem facillime ſuperat. deinde ſemper integros aggrediẽdo,vniuerſos in fugam vertit.erat enim plurima occumbentium ſtrages. cùm alij quidẽ in vicum vnde venerant compellerentur. nouiſſimus autem ipſe inſtaret,atq; infinitos occideret. poſtremo ruẽs inter fugiẽtes hoſtes in vicum irrupit:cùm omnes domus armatis eſſent refertę,plenáq; propugnatorũ deſuper tecta: & quoniã foris deprehenſos facillime ſuperabat, diſturbãdo ædes intus abditos extrahebat,alios conuulſis obrutos tectis,multos ſimul necabat. ſi quis autẽ ſubterfugiſſet ruinã eum gladiis armati milites excipiebãt, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coaceruata eſt, vt etiã victoribus ipſis tranſitus obſtrueretur. hanc plagam hoſtes adeò nõ tulerunt,vt confluentium turba,conſpectis, qui in vico periſſent, fuga diſcederent.ſtatímq; ſucceſſu fretus Herodes ad Hieroſolymam perrexiſſet, niſi eum hyemis aſperitas prohibuiſſet. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obſtitit, qui ciuitatẽ iam deſerere cogitabat. Herodes autem ad veſperam, cùm laſſos amicos reficiendi corporis gratia dimiſiſſet, ipſe adhuc ab armis calidus, more militis lauatũ ibat. Siquidẽ vnus tantum puer eum ſequebatur. Et prius quàm in balneum perueniret,obuius ei quidã ex hoſtibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum,ſed perculſi etiã tum metu ac latitantes,vt regẽ viderunt,illum quidẽ ſtupore debilitati ac tremẽtes,cùm inermis eſſet prætereunt: exitus verò quà fugerent curſu petebant.Itaq; cùm alius caſu,qui eos deprehenderet nullus adeſſet,Herodi autem nihil pati ſatis fuiſſet,omnes effugiunt. Poſtero autẽ die Pappum quidẽ,Antigoni militum ducem, abſciſſo capite obtrũcat:idq; Pheroræ magiſtro exercitus fratri ſuo mittit in perempti fratris vltionem.nãq; Pappus erat qui Ioſephũ interfecerat. Vbi autem rigor hyemis ceſſit,Hieroſolymam repetit: muriſque admoto milite (annus autẽ tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo caſtra poſuit, quà faci-

lior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera diſtributo, ſuburbaníſque diuiſis, tres quidem leuare aggeres, & ſuper eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus inſtarent impigerrimis amicorum, ipſe in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexãdri filij Ariſtobuli filiam, ſibi deſponſatam, vt diximus: & dum obſidet, ſucciſiua opera nuptias curaturus: quippe iam hoſtes deſpiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hieroſolymam redit, auctus militum copiis: eíque Soſius cum magna manu equitum peditúmque ſociatur: qua mediterraneo itinere præmiſſa, ipſe per Phœnicem iter fecit, vniuerſo autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque ſex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro caſtra collocarunt: Herodes quidem ſe- 10
natuſconſulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Soſius verò Antonio, à quo milites quibus præerat, ſciret miſſos Herodi auxilio. Iudęorũ autem intra ciuitatem agentium populus varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multáque veluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores eſſent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maxime ex locis oppido proximis victui neceſſaria diripientes, neq; aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem conſtantiores obſidentibus oppoſiti, è muris opus aggerum prohibebant, & contra inſtrumenta oppugnantium, ſemper nouum aliquod obſtaculum moliebantur. In nulla re autẽ æque ac cuniculis ſuperabant. Rex autẽ aduerſus latrocinia quidem occultas excogitauit militum inſidias, quibus eorum reprimerentur ex- 20
curſus: inopiam verò alimentorum longinquis tranſuectionibus adiuuari diſpoſuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ ſupergrederentur, Romanorũ tamen peritia vincebantur. nihilominus aperte cum his, certa morte propoſita, conſligebant. Ex improuiſo autem Romanis per cuniculos intermedios emergẽtibus, prius quàm muri aliqua pars dirueretur, alteram eius vicem muniebant. Prorſus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vſque ad vltimum repugnare decreuerant. denique tanto exercitu circunſidente, per quinque menſes obſidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, auſi murum tranſgredi, ciuitatem irrupere, & poſt eos Soſij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuſo exercitu plurima vbiq; mors erat: Romanis quidem propter obſi- 30
dionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica ſummo intẽta ſtudio, ne quis penitus ex aduerſariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per anguſtiores vicos oppidi, & in domos compulſi, etſi ad templum etiam confugiſſent: nec vlla erat, aut ſenectutis, aut muliebris infirmitatis miſeratio. Denique licet rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: ſed veluti furẽtes, omnem perſequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præſentẽ fortunam cogitans, domo deſcendit, & ad pedes Soſij proſternitur. Ille autem nihil cum tantæ mutationis cauſa miſeratus, & intemperanter derifit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam cuſtodia liberum dimiſit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus aſſeruabatur. Herodes autem cùm iam hoſtes viciſſet, vt externa quoque auxilia com- 40
peſceret prouidebat. Viſendi enim templi, ſanctorúmque eius ſtudio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbiorem, quàm ſi victus fuiſſet, exiſtimãs ſibi fore victoriam, ſi quod videri nefas eſſet, culpa ſua viſum fuiſſet. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Soſium, ſi vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem ſe ſolicitudinis reliquiſſent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iuſtum eſſe dicente, vt pro labore obſidionis prædandi licentiam milites haberent: ipſe de ſuis facultatibus mercedem ſingulis diſtributurum ſe aſſeuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promiſſa compleuit. Nam & militum quenque liberaliter, & pro merito, duces, ipſúmque Soſium regia 50
largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Poſt hæc Soſius aurea corona Deo dedicata, ex Hieroſolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana ſpe vitæ cupidum vſque ad vltimum diem, ignauia digna ſecuris excepit. Rex autem Herodes diſcreta multitudine ciuitatis, ſuarum quidem partium ſtudioſos,

Ant. li. 14. cap. 12.

Ant. lib. 15. cap. 1.

dioſos,quo magis beneuolos,ſibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. & quum pecunia defeciſſet, diuiſo quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúſque comitibus miſit.non tamen omnino ne quid pateretur redemit.Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini ceſſerat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem ſuam ſæuitia perſecuta eſt, vt neque propinquus ſanguine ſupereſſet,cædis rabiem contulit in extraneos:Syrorúmque optimates apud Antonium criminando ſuadebat eos interfici, vt eo modo cuiuſque poſſeſſiones dominio ſuo facilius quæreret. Poſtea verò quàm in Iudæos atque Arabes vſque extendit auaritiam,vt reges eorum Herodes & Malichus interirẽt,occulte moliebatur.Cui cùm verbotenus annuiſſet Antonius, occidere quidem bonos viros tantóſque reges iniuſtum eſſe duxit: verùm inter amicos vltrà non habuit: ſed multa terra ex eorum præciſa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balſamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonẽ cunctas intra flumen Eleutherum ipſi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vſque Parthis bellum inferentem proſecuta Antonium,per Apamiam & Damaſcum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet,tamen ducentis talentis annuis abſciſſas regno ſuo poſſeſſiones impetrat ſibi locari: ipſámque omnibus obſequiis placans, Peluſium vſque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat.captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat.Nam cum pecuniis omníque præda,Parthus illi ſtatim condonatus eſt.

De inſidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes, & ingenti terræmotu. Cap. XIIII.

ONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidẽ cum Antonio proficiſci paratus erat,& aliis per Iudæã turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quẽ vicum Antigoni ſoror tenebat:veruntamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus eſt. Regibus enim,vt diximus,inſidias tẽdens,bellum in Arabas, vt Herodi cõmitteret, perſuadet Antonio.quos ſi viciſſet,Arabiæ: ſin autem victus eſſet,Iudææ domina cõſtitueretur,alterúmq; potentiũ per alterum peſſundaret.Sed hoc eius conſilium Herodi feliciter ceſſit.nam primum in Syros hoſtes ducens,magnum quem cõflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit,& quamuis fortiter reſiſtentes, ſuperauit. qui cùm iam victi eſſent, magno motu Arabes ſuſcitantur:& infinita manus in Syriæ cœles Canathã congregati,expectabant Iudæos.vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus,bellum conſultius adminiſtrare tẽrabat, caſtráq; muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, ſed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam verſos vrgebant: in perſecutione verò inſidiis periclitatur Herodes, Canathenſibus ab Athenione immiſſis, qui ex Cleopatræ ducibus ſemper ei fuerat inimicus. Namque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt:iunctíſq; agminibus circa ſaxoſa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde proſtratis. Qui verò ex prælio ſeruati ſunt,in vicum Ormizam cõfugiunt. vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, ſicut erant plena ceperunt.Neque multo poſt accepta clade,Herodes aderat cum auxiliis,ſerius quàm vſus popoſcit. Huius ei vulneris cauſa fuit,præpoſitorum militibus contumacia, quòd iuſſis obedire noluerunt.non enim repentino commiſſo prælio vllum Athenio inſidiandi tempus habuiſſet.rurſus tamen vltus eſt Arabas,aſſiduis fines eorum incurſionibus infeſtans:quódque ſemel victus eſt,ſæpe rependit. Sed dum inimicos perſequitur,incurrit ei diuinitus alia calamitas, ſeptimo regni anno & Actiaco bello feruente. nanq; veris initio terra mota,infinita quidem pecorum,triginta verò hominum millia peremit,cùm exercitus manſiſſet incolumis, quoniam ſub diuo tẽdebat: ibíque Arabas in maiorem audaciam fama ſuſtulit, triſtibus nuntiis grauius ſemper aliquid affingens. vnde velut omni ſubuerſa Iudæa, terræ obtinendæ ſpe, quia neminem ſupereſſe credebant,in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad ſe venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hoſtium perterritam ſuorum multitudinem,tam magnitudine, quàm aſſiduitate calamitatum fractam,ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Ra-

Ant. li. 15. cap. 5.

Ant. li. 15. cap. 6.

tionem habere non videtur,cur vos præſens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis eſſe non miror. Ignauum autem eſt perpeti idem, etiam cùm incurſus hominum repellendi ſunt. Ego enim tantum abeſt,vt hoſtes poſt terræmotum pertimeſcam, quòd magis putauerim Deum hãc illis illecebram immiſiſſe,vt pœnas redderent.non enim tantum manu armíſque freti,quantum noſtris calamitatibus,veniunt. Fallax autem ſpes eſt,quæ non ſuis viribus nititur,ſed alienis aduerſis. Neque verò vel ſecundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ ſunt: ſed in vtranque partem videas fortunam nutare viciſſim, vt exempla vobis propria demonſtrabunt. Nempe prælio ſuperiore victores, pòſt ab hoſtibus victi ſumus. & nunc ergo,quantum æſtimare licet,illi capiuntur,victores ſe fore credentes. Nimis enim confidens incautus eſt:metus autem prouidentiam docet.Itaque mihi quidem hoc ipſum quod timetis,fiduciam ſuggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuiſtis, & præter voluntatem meam in hoſtes egreſſi eſtis, Athenion inſidiandi tempus inuenit. nunc autem veſtra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam ſpondet. Cõuenit tamen ante prælium ſic eſſe affectos,in ipſo autẽ opere virtutem exerere: conſceleratíſque hoſtibus planum facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira cæleſtis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec ſpiritum vitæ ducunt, vel eorum quiſquam in bonis ſuis Arabas dominari patietur, quos aliquoties pene captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concuſſionem, alicuius futuræ cladis eſſe portentum. Naturalia nanque ſunt elementorum quoque vitia:nullúmque damnum inferunt, niſi quod ex ipſis euenerit. nam peſtilentiæ quidem,vel famis,vel terræmotus ſignum aliquod tardante malo fortaſſe præceſſerit: ipſa verò cùm extiterint, ſui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quàm terræ concuſſio,bellum nocere poterit etiam victis ? Imò enim verò maximum imminentis excidij monſtrum, ſponte ſua,neq; alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, taléſque Deo pro belli euentu hoſtias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram, ſed continuo pœnas dabunt:ſi patrio repleti ſpiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus. pergite quiſque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, ſed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos, qui viuimus exercitum regent:vobíſque mihi obedientibus,periclitabor ipſe pro cæteris.Pro certo enim ſciatis,fortitudinem veſtram ſuſtineri non poſſe,niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites,vbi eos alacres vidit,ſacra Deo celebrauit:deinde cum exercitu Iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autem Philadelphiæ poſitis,haud procul ab hoſtibus, quaſi de interiacente caſtello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimum cupiens congredi. nam & hoſtes præmiſerant, qui caſtellum occuparent. Sed illos quidem regij facile repulerunt,collémque tenuerunt.ipſe verò quotidie producto ad prælium milite,inſtructáque acie, Arabes laceſſebat. Cùm autem nemo contra procederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) vallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus: eóque modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores,Iudæis tamen alacritate impares,quamuis audaciores eos faceret victoriæ deſperatio. & quandiu quidem reſtiterunt,non magna eorum cædes facta eſt:vbi verò terga nudauerunt,multi à Iudæis,multi verò à ſemetipſis conculcati perierunt. Denique millia v.in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulſa eſt, eóſque ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licet armis propè adeſſet excidium,tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogãtius eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret:denique ardeſcente ſiti,cateruatim exeuntes,vltro ſe Iudęis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes,iterum ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius ſpiritu, tantum profecit,vt eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes exaltatus in regnum. Cap. XV.

MOx autem illum excepit deſueta rerũ ſolicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriã Cæſaris apud Actium. Veruntamẽ plus timoris habebat, quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victũ iudicabat, Antonium, donec Herodes cũ eo ſupereſſet. Itaq; rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmq; tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tẽpore morabatur, adiit eum ſine diademate, veſte quidem cultúq; priuato, ſed faſtu regio, neq; diſſimulata veritate corã eo hæc dixit: Ego quidẽ, Cæſar, rex factus ab Antonio, fateor vtilẽ me fuiſſe regẽ Antonio. Neq; diſſimulauerim, quòd omnimodo armisquoq; me grauẽ expertus eſſes, niſi Arabes prohibuiſſent. Veruntamẽ & auxilia ei pro viribus meis miſi, & multa frumenti millia: ſed nec accepta apud Actiũ plaga, bene de me meritum deſerui. Nam cùm auxilij minus commodarem, optimum ei conſilium dedi, vnam eſſe dicens Cleopatræ mortem aduerſorum correctionẽ. quam ſi occidiſſet, & pecunias ei, & muros ad tuitionẽ, & exercitum, & memetipſum belli contra te ſocium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obſtruxit. Vnà ergo cum Antonio victus ſum, & diadema cum eius fortuna depoſui. Ad te autem veni, ſpem ſalutis de virtute præſumẽs: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæſar: Imò verò ſaluus eſto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: ſiquidem ego præclariſſimam ſpem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte ramen fecit Antonius, qui magis Cleopatrę, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati ſumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpiſti, quantum apparet, quem aduerſus eorum gladiatores idonea auxilia miſiſſe Ventidius perſcribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipſe quoque bene tibi aliquid facere, vt non deſideres Antonium. Huius ſermonis humanitate regem ne quid de amicitia ſua dubitaret hortatus, & diadema illi impoſuit, & indulgẽtiam decreto conſignat: in quo multa magnifice in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam ſupplicem, ex amicis Antonij, iuberet abſolui. Sed vicit iracundia Cæſaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admiſiſſe dicentis, quibus repulit deprecantem. Poſtea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæſarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primum cum eo milites recenſente, circa Ptolemaidem equo vectus eſt, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque inſuper exercitus eius epulis cũcta diſtribuit. Proſpexit etiam, vt per arida loca proficiſcẽtibus ad Peluſium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deeſſet. Nec fuit quicquam vtenſilium, quod deſideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum eſſe Herodi regnum, tam Cæſar quàm milites exiſtimabant. Ideóque poſtquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non ſolum cæteros eius honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempſerat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmq; inſuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgum Stratonis: & ad hæc ſatellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autẽ res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tũc rectorem Syriæ confugerunt, eúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámq; Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret, Herodi dedit, eúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret amminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem

Ant. li. 15. cap. 7.

nem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa verò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obsequio pietatis impendit.

De vrbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia qua vsus est erga exteras gentes, eiusque felicitate. Cap. XVI.

Ant. li. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

TAQVE anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terræ spatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique iunctum à Septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorē Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem vsquam conferri posset, ædificauit: eásque amicorum vocabulis vnam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extēdit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terráque fœcundissima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hęc alterius terræ adiectione donatus à Cęsare, alind ei templum circa Iordanis fontē candido marmore posuit, qui locus appellatur Paniun. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit vmbrosum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarū media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quanquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deābulatio. aditus autem

Septen

Septentrionalis erat. Ventorũ enim pro ſitu loci placidiſsimus eſt boreas. ad oſtium vero coloſſi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus ſtantes ſolida turris ſuſtinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduerſæ turris magnitudinem ſuperantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque menſura ſpatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portũ. Contra oſtium verò portus, in colle, Cæſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæſaris coloſſus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus eſt, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis eſt. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæſari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæſarææ impoſuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrũ, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine inſtituto, nomen ei Cæſaris donauit. Primúsque ipſe in centeſima nonageſima & ſecũda Olympiade maxima præmia propoſuit: vt non ſolum victores, ſed & proximi & tertij ſucceſſores eorum regalibus diuitiis potirẽtur. Anthedona quoque renouatam, quam bella ſubuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomẽ amici etiam portæ inſcripſit, quam ipſe in templo ædificauit. ſed nec parentes ſuos ita quiſquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatẽ condidit, fluminum arborúmque ditiſsimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & ſuper Hierichũta caſtellum natura tutũ, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phaſaelo turrim cognomine Phaſaelidem Hieroſolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas poſtea declarabitur. Aliámq; ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phaſaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne ſui quidem fuit immemor: ſed caſtellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de ſuo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui ſtadiorum ſexaginta ſpatio ab Hieroſolymis aberat, ſimiliter nominatum, munificẽtius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus eſt. Ambitũ autem compleuit ædibus regiis liberaliſſime exornatis: vt non ſolum interna membrorum facies clarior eſſet, verum etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infuſa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingẽti ſumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidiſsimi fabricauit aſcenſum. Erat enim totus collis manu factus, & vehemẽter excelſus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuerſoria, quæ & ſarcinas & amicos recipere poſſent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas eſſe videretur caſtellum: circumſcriptione verò, domus regalis. Tantis autem conſtructis ædificiis, animi ſui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonſtrauit. Nanque apud Tripolim & Damaſcum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnaſia dicũt: Bibli autẽ murum, exhedras vero & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damaſcum theatra condidit. Maritimis autẽ Laodicenſibus aquæ ductum: apud Aſcalona verò Nymphea ſiue lacus ornatiſsimos, & balneas, item periſtylia, tam opere quàm magnitudine miranda cõſtituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præſtitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquã regni ſociæ, agris quoque donatæ ſunt. Ad exhibitionem vero thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumẽta cunctis miniſtrauit egentibus: & Rhodiis ad inſtruendam claſſem pecunias ſæpe multíſque in locis præbuit, incenſúmque Pythium in meliorem formam reparauit ſumptibus ſuis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ deſideraſſet quiſque, largitiones? Nónne etiam Athenienſes & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Myſia Pergamus, Herodis ſunt plena donariis? Nónne Antiochenſium Syriæ plateã, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixã, ſtrauit polito marmore: declinandíſq; imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorũ, quibus ea detulit, populorũ. Quod autẽ Elidenſibus præſtitit, non ſolum Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere

Ant. li. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

ſumptuum videret inopia, quódque ſolum ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolum agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarũ reditus inſtituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorũ ſiue tributorũ remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balanceotas, aliáque circa Ciliciã municipia leuauit annuis penſionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cúmque ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquẽdo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporísque virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

De diſſidio Herodis cum filijs Alexandro & Ariſtobulo. *Cap. XVII.*

Ant. li. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT vero publicam ei felicitatẽ mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit poteſtatem, repudiata quam prius acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij: vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maxime vero poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filiũ, eorũ cauſa quos è Mariamne ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanũ, ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarũ ſuſpicionẽ peremit: quem captũ quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerãt, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem tranſiret, non interiſſet. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autẽ commouit, non quòd regnũ affectaret, ſed quòd ipſi iure deberetur. Quinq; autem filiorum quos ex Mariamne ſuſceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant. horúmq; minimo Romæ in ſtudiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatẽ, & quòd iam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeò ſuccendebat Herodem, vt eorũ nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum nanq; in eum Mariamnes erat odium, quantũ ipſe illam amabat. Habẽs igitur ex rebus quidẽ ipſis inimicitiarum probabiles cauſas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obiiciebat, quæq; in fratrẽ Ariſtobulum egiſſet. Nec enim vel huic, quanquã puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoſeptimo ætatis anno creatũ, poſt honorẽ ſtatim occidit. Atq; ille quidem cum ſacra veſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die, populus omnis illachrymauit: & tamen noctu miſſus in Hierichunta, ibi ſicut mandatum fuerat, lacu ſubmerſus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, ſororémque eius & matrẽ maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres fæuiebant: & quo maxime cõmoueretur Herodes, inſimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ veriſimilia fingerẽtur, hæc accuſantes, quòd in Ægyptũ imaginem ſuã miſiſſet Antonio: próque immoderata libidine, abſentẽ ſe properaſſet oſtendere viro mulierũ cupidine inſanienti, & qui vim poſſet inferre. Id veluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodẽ, maxime quidẽ amoris cauſa zelotypia ſuccenſum, deinde etiam cogitantẽ Cleopatræ fæuitiã, cuius gratia & Lyſanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim cõiugis amiſſione, ſed morte ſua periculum meticbatur. Itaq; profecturus Ioſepho Salomes ſororis ſuæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorẽ: mandato ei clàm, vt eam interficeret, ſi etiã ſe occidiſſet Antonius. Verùm Ioſephus non maligne,

maligne,ſed regis amorẽ mulieri cupiens demonſtrare,quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli,ſecretum ei ſermonem aperit.Et illa reuerſo Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam eſſet alterius mulieris amore captus: Valde,inquit, amor erga nos tuus mandatis Ioſepho comprobatus eſt, quibus vt me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat,amẽs erat Herodes ilico:nec ynquã Ioſephum mandata ſua proditurũ fuiſſe ratus,niſi eam corrupiſſet,præ dolore inſaniebat. Cúmq; ſtratis exiluiſſet, in regia ſpatiatur:ibíque tunc Salome ſoror eius arrepto tempore criminãdi,ſuſpicionẽ de Ioſepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confeſtim vtrunque iuſſit interfici.Deinde pœnitudo ſe-
19 quebatur inſaniam: & poſtquam iracũdia concidit,amor iterũ caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, ſed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec proceſſu tẽporis funere cognito,mœroris magnitudine eum quo ſuperſtitem dilexerat æquauit affectum.Maternæ autem iracundiæ ſuccedunt filij,& immanitatem ſceleris reputantes,non aliter ſuſpectum patrẽ quàm ſi hoſtis eſſet, habebant:ídq; & antea,quàm diu Romæ in ſtudiis erant,& multo magis poſtquam in Iudæam reuerſi ſunt.Siquidem cum ætatibus eorum, mentiũ quoq; roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio,vnus amitæ ſuæ Salomes, quæ matrem amborum accuſauerat,filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde acceſsit etiam libertas odio,& occaſiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ
20 ſunt.Itaque apertius quidam cum rege colloquebantur,quòd ei per vtrunque filium ſtruerentur inſidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij ſimul cum fratre armaret manus:alter vero,hoc eſt Archelai gener,ſocero fretus etiã fugã pararet,ipſum apud Cæſarem accuſaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios, adducit Antipatrũ ex Doride ſuſceptum:híſque illum proponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem *Ant.li.16.* tolerabilem non putarent,ac priuata matre æditum proficientem viderent,indigna- *cap.4.* tionẽ cohibere pro ſua nobilitate non poterant: ſed in ſingulis quibus offenderẽtur, iram prodebãt. Et illi quidem in dies ſingulos magis magísque negligebantur.Anti-
pater autem etiam ſui cauſã fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat,&
30 varias in fratres ſuos calumnias conferebat,quędã ipſe dictitans,amicos verò ſuos ad alia diuulgãda ſubmittens,donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis.In teſtamento enim ipſe aperte quoque iam ſucceſſor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæſarem miſſus eſt,cultúque regio & cæteris obſequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam ſuam matrẽ in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vſus,blanditiis & calumniis regi obrepſit vt etiã de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem ſecum Romam pater abſtractum, veneni ſibi dati reum apud Cæſarẽ poſtulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus,& licet apud imperitiſsimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecũde ſuppreſsit:in ſe vero
40 delata crimina fortiter diluit: periculorúmque ſocio fratre purgato,mox de Antipatri calliditate, & de ſuis iniuriis queſtus eſt: cùm præter innocentiæ conſcientiã eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. poſtremo prolocutus quòd eos pater libenter occideret,crimen illi obiecit.& lacrymas quidem cunctis excuſsit:verum Cæſarem ſic affecit, vt eorum accuſationibus ſpretis, Herodem ſtatim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta eſt, vt adoleſcentes quidem patri in omnibus obedirẽt,ille autem relinqueret regnum cui vellet. Poſtea rex Roma reuerſus,licet ſoluiſſe criminibus filios videretur,nondum tamen erat ſuſpicionibus liberatus: quoniam argumentum odij ſequebatur Antipater,etſi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.Cùm autem Ciliciam præternaui-
50 gans Elæuſam delatus eſſet,ſuſcepit eum benigniſsime Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ ſcripſerat, vt in cauſa dicenda ſuffragarentur Alexandro: & vſque ad Zephyrium deduxit talentis xxx.donatum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribúsq; filiis prope aſtantibus cauſam reddit pro-

fectionis: multásque Deo gratias agit, multas etiã Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſedaſſet: & quod regno maius eſſet, concordiam filiis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego autẽ cum mea cõmoditate illi gratias refero, trésque filios meos reges deſigno, huiúsque ſententiæ meæ ſocium primum Deum fieri precor, deinde vos. Nanque huic ætas, illis nobilitas ſucceſſionem regni cõciliat, & quidem magnitudo eius etiã pluribus ſufficit. Quos autẽ Cæſar iunxit, & pater inſtituit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſparibus, ſed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatẽ obſequitur, quãtum ei, quem deſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis cõiunctos eſſe oporteat propinquos atq; amicos, ego diſtribuã, & concordiæ ſponſores illos conſtituam: pro certo ſciens, ſeditionum contentionúmque cauſas ex contubernalium naſci malitia: hósque ſi boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autẽ vt non ſolum iſti, ſed etiam primates ordinum exercitus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia. Non enim regnũ, ſed regni honorẽ filiis meis trado: & iucunditate quidẽ quaſi rectores potientur, pondus autẽ rerũ tametſi nolim, meum eſt. Conſideret autẽ quiſq; veſtrum ætatem meam, vitæq; inſtitutum, necnon etiã pietatem. nam neq; ſenex adeò ſum, vt de me citò deſperetur: neq; voluptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque vitam ſpacio breuiore concludunt. Diuinitatẽ verò ita coluimus, vt in longum nos æuum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis in contemptũ meum filiis meis placere maluerit, etiã pro illis mihi ſupplicium dabit. Ego enim, non quòd inuideã ex me genitis, honorifice eos haberi veto: ſed quia noui hæc ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimẽta ſuggerere. Itaq; ſi cogitent qui ad eos ſe applicant, bonis quidem apud me paratum eſſe præmiũ, ſeditioſis verò apud ipſos etiam quibus lenocinabantur, infructuoſam fore malignitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt, cùm filiis meis ſentient. Nanque ipſis expedit me regnantem, méque his eſſe concordem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primum retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem qui nos reduxit in gratiam, méque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres permanete. Iam nunc autẽ vobis & veſtimẽta, & obſequia dabo regalia: Deúmq; oro vt conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis. Hæc locutus, ſingulos benigne conſalutauit, populúmq; dimiſit: alios conuenientia dictis eius optãtes: qui vero mutationis erant cupidi, ne audiſſe quidem ſe quicquam ſimulantes. Fratres autem diſſenſio non reliquit, ſed peiora ſuſpicantes alius de alio digreſsi ſunt. Nanq; Alexander & Ariſtobulus ægrè ferebant confirmatum eſſe Antipatro meritũ, Antipater autem ſuccenſebat vel ſecundo loco fratres haberi. ſed tamen ille pro varietate morũ, & reticere ſecreta nouerat, & quãto ſibi eſſent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid veniſſet in mentem. Et multi quidem his inſtigandis operã dabant, plures autem amicorum ſeſe explorandi cauſa inſinuabant. Itaque omne quod dictum eſſet apud Alexãdrum, ſtatim apud Antipatrũ erat, & ab Antipatro ad Herodẽ cum adiectione deferebatur. Nec vel ſimpliciter aliquid prolocutus, aduleſcens innoxius habebatur, ſed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, ſicubi liberior paulo fuiſſet. Semper autem qui eum irritarent ſubmittebat Antipater, vt mendacia ſua veras occaſiones haberent: multíſq; falſo vulgatis, vnum quid comprobatũ fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quiſque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum exprometet: nec erraſſet aliquis, ſi Antipatri vitam malitiæ dixiſſet arcanum. Alexãdri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulſos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorũ quæ contra ſe dicerentur ſiue agerentur, effecerat. Cùm autem caute vniuerſa committeret, aſtutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratríſque perſonam gerens aliis delatoribus ſubornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciaſſent fauore ſimulato, id quod primo reprehendiſſet, mox otioſe aſtruendo, regis iracundiam prouocabat: omniáque ad inſidias referebat, & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis ſuggerebat, quàm ſi eum purgaret Antipater. His

accenſus

accenſus Herodes, quantum in dies ſingulos de affectu aduleſcentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem vero partem inclinati ſunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, ſicut Ptolemæus amicorum clariſſimus, regíſque fratres, ac tota progenies. omnia nanque in Antipatro ſita erant: & quod Alexandro fuit acerbiſſimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri conſilio gerebantur. Nouerca enim ſæuior erat, multóque pluſquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obſequerẽtur, ſpes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenque ab aduleſcẽtibus ſeparabant: qui cariſsimis edixerat, ne quis ad Ariſtobulum vel eius fratrem accederet, aut ſe ad eos applicaret. non ſolum autẽ regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantũ poteſtatis Cæſar dederat, vt fugitiuos ſuos quamuis ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. Aduleſcentes autem delata in ſe facinora neſciebant, híſque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incuſabatur à patre: ſed affectu refrigeſcente paulatim intelligentes, aduerſus doloré aſperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, aſsidue velut cum vxore ſermocinando quibus in eos inſtigaretur. Huius autẽ inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de ſua nobilitate commemorans, cunctarúmque ſe quæ in regno viuerent dominam eſſe dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hyſtaſpis filio ducere, multúmque ignobilitatẽ deſpiciens ſororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem eſſet electa. Nanque multas ei fuiſſe diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter ſuperbiã & contumelias Glaphyræ inuiſus erat Alexander. Salomen autem Ariſtobulus, & ſi ſocrus eius erat, ipſe inimicam ſibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ ſæuientem: frequenter enim humilitatẽ generis obiiciebat vxori: quódque ipſe priuatam, reginam vero frater ſuus duxiſſet Alexãder. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Ariſtobulus, ſi regnum obtinuiſſent, textrices cum ancillis facere minitarẽtur, ipſos quoque vicorum ſcribas, ſcilicet irridentes, quòd literarum ſtudiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non poſſet, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata eſt, quæ ſuccendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Ariſtobulum crebro matrem implorare, caſúmq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac ſæpe illo quædam ex Mariamnes veſtimẽtis poſterioribus diuidente coniugibus, minitari ſolitos eſſe, quod citò pro regalibus deliciis nigris veſtibus induerẽtur. His de cauſis Herodes licet conſtantẽ animum aduleſcentium formidaret, tamẽ ne ſpem correptionis abſcinderet, ad ſe eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quaſi rex pauca interminatus, pluribus quaſi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerẽt, promiſſa priorum peccatorum venia, ſi poſt hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas eſſe dicebant, purgationísque ſuæ fidem rebus ipſis poſſe conſtare: verum ipſum quoque debere, omiſſa facilitate credẽdi, aditum maledictis obſtruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui perſuadeatur extabit. Cùm his eum mature placauiſſent, vt patrem, præſenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperũt. Etenim cognouere Salomen ſibi eſſe infenſam, & patruum Pheroram: vterque autem ſæui & graues erant: ſed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema ſocius eſſet: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipſe caperet, à fratre ſibi dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæſaris, idem Herodes impetrauerat: regalíque coniugio dignatus erat, ſorore vxoris ſuæ nuptum ei collocata. Et poſt illius mortem, deſponderat ei filiarum ſuarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui poſt à Parthis occiſus eſt. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem

Ant. li. 16. cap. 7.

gnationem remiſit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluiſſet veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quãuis amantiſſimus fratris eſſet Herodes, fide tamen eorum quæ audiſſet, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui ſuſpecti erant habita quæſtione, poſtremò ad Pheroræ amicos venit, quorũ nulla quidem fuit de maleficiis aperta confeſsio, ſed quòd cum amica ſubrepta in Parthos cogitaſſet effugere prodiderũt: huius autem conſilij & fugæ conſcium eſſe Ariſtobulũ Salomes maritum: cui rex eam tradidit, poſtquam ſuperior adulterij cauſa peremptus eſt. ſed nec Salome criminatione libera manſerat. nam & hanc frater Pheroras accuſabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis conſtituiſſet, quem inimiciſſimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipſum etiam rex Pheroram criminibus ſoluit. Domus vero tempeſtas in Alexandrum tranſiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis cariſsimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum miniſtrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipſo cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat. Itaque poſtquam regi hæc ſunt indicata, vi tormentorum coacti, & ſtuprum ſtatim confeſsi ſunt, & quibus eſſent ad hoc promiſsis inducti aperuerunt: quomodo eos fefelliſſet Alexander, nullam in Herode ſpem habendam eſſe, improbo ſene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verum ſe coli oportere, qui etiam inuito eo regni eſſet futurus ſucceſſor: neque multo pòſt ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos ſuos beatósque faceret, ac præ cæteris ipſos. Quin & obſequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occulte ad eum conuenire dixerũt. Hæc Hærodes adeò pertimuit, vt non auderet ſtatim delata proferre, ſed exploratores die noctúque ſubmittens, dicta factáque ſingula ſcrutabatur: & de quibus ſuſpicio eſſet, ilico trucidabat. Itaq; regnum eius acerbiſsima iniquitate repletum eſt. Nam pro ſuo quiſque odio vel inimicitiis, calumnias finxere, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduerſarios abutebantur. & mendacio quidem confeſtim fides habebatur: erant autẽ criminationibus ipſis velociora ſupplicia. Denique accuſabatur qui modo accuſauerat: & cum eo qui ante ſe conuictus eſſet, ducebatur ad pœnam. De vita nanque periculum regis quæ-

Ant. li. 17. cap. 8.

ſtiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem ſæuitiæ proceſſerat, vt nec eorum quenquam humanis aſpiceret, qui accuſati non eſſent: verumetiã amicis immitiſsimum ſeſe præberet. Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos poteſtatem non habebat, in eos dictis aſperis ſæuiebat. Acceſsit malis Antipater, collectáq; propinquorũ caterua; nullum criminationis genus omiſit. Tantus autem ineptia ſua regẽ commentísque delatorũ timor inuaſit vt ſtricto inſtare ſibi gladio videretur videre Alexandrum. Deniq; ſubitò & ipſum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autẽ tacite moriebantur, nulla voce ſupra conſcientiam prodita. alij vero quibus mendacium impatiẽtia doloris extorſit, de patris eum inſidiis cum fratre Ariſtobulo cogitaſſe dixerunt: tempúsque obſeruare, vt illo dum venaretur occiſo, Romã profugerent. His tametſi veriſimilia non erant, ſed neceſsitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro conſolatione accipiens vincti filij, ne id feciſſe videretur iniuſte. Verum Alexander quoniam ſuſpicionẽ patris nullo modo aboleri poſſe arbitrabatur, vltro malis aſſentiendũ putauit: ac digeſtis aduerſus inimicos quatuor libris, fatetur inſidias, earúmq; ſe plurimos ſocios habere perſcribit: ante omnes autẽ Pheroram & Salomen. Hanc enim etiã ſtupro ſibi quondam eſſe mixtã, cùm vim noctu adhibuiſſet inuito. Iámq; libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm mature in Iudæã Archelaus venit, metuẽs genero ſimul ac filiæ, quibus etiã prouidentiſsimo conſilio ſuccurrit, regísque minas arte diſſoluit. Mox enim cum eo congreſſus,

Ant. li. 16. cap. 8. 9.

vbínam eſt, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aſpiciam, quod meis manibus ipſe lacerabo: addámq; filiam meã bono merito nouo? nam etſi conſilij particeps non eſt, quia tamẽ eiuſmodi viri coniunx fuit, inquinata eſt. Miror autẽ

patientiam

patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properans veniebã, vt qui & illum reperirem olim dediſſe ſupplicium, & de filia quæſtionem tecum haberem, quam tui tuæq; dignitatis cõtemplatione illi deſponderam. At nunc de vtroque nobis conſulendum eſt: licet nimium pater ſis, & ad puniendum inſidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij ſuccedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander præſcripſerat libros, legendos ei præbet, ſingulíſque capitulis inſiſtens, cum eo deliberabat. Vnde occaſionem ſui conſilij nactus Archelaus, paulatim cauſam in eos, qui ſcriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cùm autem ſibi credere regem videret, cõſiderandum eſt, inquit, ne forte adoleſcentulus tot nequiſſimorum inſidiis circumueniatur, non tu ab aduleſcentulo. nec enim apparere cauſam, cur in tãtum ruerit ſcelus, qui & nunc regno potiretur, & ſucceſſionem regni ſperaret, niſi aliquos haberet huius perſuaſionis autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiuſmodi namq; hominibus non ſolum aduleſcentulos falli, verũctiam ſenes, domóſque clariſſimas totáque regna ſolere ſubuerti. Cõſentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. nanque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propenſiorem eſſe regis animum ſenſit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quã honeſte non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeſte conuinceretur regem inſidiis voluiſſe decipere, omniúmque malorum præſentium aduleſcenti cauſa fuiſſe: niſi malit omiſſis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus inſimularetur omnia confiteri, & à fratre, præſertim cui dilectus eſſet, veniam petere. nãque ad hoc ei modis omnibus ſe quoq; opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veſte cum lacrymis, vt quã miſerabilis appareret, inſtructus, ad pedes Herodis acceſſit: veniámque meruit poſtulans. & ſe quidem ſceleratum eſſe fatebatur: nãque omnia quæ ſibi obiicerentur feciſſe. horum autem cauſam eſſe diminutionem mentis atque inſaniam, ex mulieris amore cõceptam. Itaque poſtquam ſtetit Pheroras ſuimet ipſe accuſator ac teſtis, tunc eum iam Archelaus excuſando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vſus exemplis: etenim ſe quoque à fratre multo grauiora perpeſſum, naturale ius dicebat antepoſuiſſe vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, ſemper aliquam partem põdere ipſo tumeſcere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidẽ Pherorę placidũ reddidit. ipſe autẽ Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo diſtractam ſecũ abducturum ſe aiebat, donec Hedem compulit vltro pro aduleſcentulo deprecari, vt iterũ ei filiam deſponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam prẽter Alexandrum collocari permiſit: maximi enim pendere, quo iura inter ſe affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem ſibi filium ab eo donatũ affirmãte, niſi matrimonium diremiſſet, quòd & liberos iam haberent, vxor quoq; ab aduleſcẽte diligeretur: quæ ſi remaneret, peccatorũ foret obliuio: ſi verò diſcederet, cauſa de omnibus deſperandi: molliorem nanq; fieri audaciam: ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur: vix tandem ceſſit, vnáque & ipſe rediit cũ aduleſcente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romã mitti debere ait, cum Cæſare collocuturum: de omnibus enim ſeſe literas ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai conſilium, quo generum periculo liberauit, peractũ erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter verſabãtur. Abeuntem autem muneribus talentorum ſeptuaginta, ſolio quoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itémq; amicorum eius quenq; pro merito. quin & cognati regis omnes, iuſſu eius Archelao dona ſplendidiſſima dederũt: eúmque tam ipſe quàm optimates Antiochiã vſque proſecuti ſunt. Non multo pòſt quidam in Iudæam venit, Archelai conſiliis multo potentior: qui non ſolũ reconciliationẽ gratiæ Alexãdro quæſitã fecit irritam: verumetiã cauſa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni deſiderium amore pecuniæ corruptus. Iã enim luxũ eius regia tolerare non poterat. Is ampliſſimis donis Herodi oblatis,

Ant. li. 16. cap. 11.

velut eorum,quæ aucuparetur illecebra,cùm ſtatim multiplicata recepiſſet, immaculatam liberalitatem nihil eſſe ducebat, niſi regum ſanguine cõparaſſet. Itaque regem adulatione falſiſque de ipſo laudibus, & ſermonis calliditate circumuenit:maturéque perſpecto eius ingenio, dictis ſimul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ cauſa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem poſtquã fragilitatem domus animaduertit,fratrúmque inimicitias & quemadmodũ pater in ſingulos eſſet animatus,Antipatri quidem hoſpitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum, olim ſe & Archelai ſociũ eſſe mentitus,quo etiã citius quaſi probatus obrepſit.Móxq; ab eo fratri quoq; Ariſtobulo commẽdatus eſt. Perrentatis autem perſonis omnibus, aliam alio modo ſubibat:ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando caſtigans, quòd & quum fratrum ſit maximus, ſpei ſuæ negligat inſidiatores: Alexandrum verò,quòd regina creatus,& regiæ vir coniugis,filium priuatæ mulieris pateretur regno ſuccedere, præſertim quum haberet magnam occaſionem Archelaum:quæ quidẽ adulescenti bona fide ſuadere videbatur,quòd amicitiam ſimulaſſet Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens,& de Antipatro quæ ſe mouerent apud eum querebatur:& quòd nihil mirũ faceret Herodes, ſi cùm matrem illorum interemit, ipſis quoque regnũ eius auferret. quorum cauſa Eurycles & miſerari eos & condolere ſimulans,etiã Ariſtobulum ad ea dicenda pellexit:atque ita querelis in patrem vtroque deuincto,referens ad Antipatrũ ſecreta diſcedit: affecto quoq; inſidiarum mendacio, quas ei fratres paraſſe affirmabat, ac penè iam ſtrictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem:& ad extremum necis Alexandri & Ariſtobuli redempta opera,ipſe accuſatoris partibus fungitur.Cúmque adiſſet Herodem,vitã ei ſe rependere pro beneficiis & ſibi delatis, & lucẽ referre dixit pro hoſpitio:olim Alexandrũ exacuiſſe in eum gladium,& confirmaſſe dexteram:verũ ſceleri tanto fuiſſe impedimento,quòd ſocietatem facinoris aſſimulaſſet.Alexandrũ enim dicere,non bene ſe cum Herode actum putare,quòd regnum obtinuiſſet alienum, & poſt matris eorum necem principatum eius dilaceraſſet, niſi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipſorum regnum Antipatro ſpurio traderet.Proinde ſemet Hyrcani manes & Mariamnes vlrum ire. Nec enim decere ſucceſſionẽ regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere:multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret.Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio,ſine rat.one ſe contumeliis affici,patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoq; offendere,ſi taceat:ſi verò laudet,cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolíque Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primum ſalutis occaſionem fore Archelaũ ſocerum ſuum,ad quem facile poſſit effugere:deinde Cæſarem,qui nunc vſque ignoraret mores Herodis.nec enim ſic ei adſtaturum,vt antea, patris præſentiam formidãdo,nec de ſuis tantum criminibus locuturum, ſed primum totius gentis ærumnas,& quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturũ. deinde in quibus deliciis, quibúſq; actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint,& qui vel quales ex illis fuerint locupletati,quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturũ: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falſo delatis, Antipatri laudes proſequebatur,illum ſolum,qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondũ præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracũdiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater,alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tunc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus,confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectũ caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent:támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret.Hanc Alexander

Dioph

Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuius libet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falso conscriptis, ob hoc postremo occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem verò domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritũ datorémque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, quòd Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgressus, adsimilia facinora male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exilium mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllęo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrũq; filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens, si in communi cõsessu propinquorum suorum prouinciæq; rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cęsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Prędederunt autem rectores, quibus à Cęsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cũ his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudiciũ non produxit: sciebat enim quòd si tãtum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timide obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse cõsessoribus demonstrabat. postremo cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus cõdemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astãtes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósque nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctíque post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatẽ ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsareã deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro

Ant. li. 16. cap. 12.

Ant. li. 16. cap. 13.

xandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumuenies clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facile regē optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoq; militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principū autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicēs, simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cū filio comprehendi iubet. Ibíque tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáq; inde Alexandrū daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusque filiū, & tonsorem subdidit quæstioni. Cúmque illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: túmq; filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóq; relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autē quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo dictaret, profocari iubet: eáque re mature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. li. 16. cap. 13.

De conspiratione Antipatri contra patrem. *Cap.* XVIII.

Ant. li. 17. cap. 21.

ANTIPATRVM verò, cùm iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihilóque minus timor eum non mediocris solicitabat, crescēte sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiáq; Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliísq; obsequiis, atque amicos præterea Cęsaris ambiebat, magnas Romā mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibúsque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantúmq; illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidē mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar, itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despōdeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmq; nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspi

lis aſpicere. Poſtquam hæc locutus eſt, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benigniſſiméque conſalutatis ſingulis dimiſit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus eſſet neminem latuit pupillorum. namque honorē apud patrem quoque ſibi derogatū exiſtimabat: iterúmque de rebus cunctis periculum fore, ſi Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuiſſet. Ad hæc reputabat odium ſuum, & orbitatis miſerationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum ſtudio, & quanta memoria mortuorum ipſius ſcelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere ſponſalia ſtatuit. & callide quidem patri ſurrepere timuit, ſæuienti acritérq; vigilanti ad ſuſpicandum. palàm verò eum ſupplex adire auſus eſt, corámque depoſcere, ne ſe honore priuaret, quo dignum eſſe iudicaſſet, nudúmque regis nomen habere vellet, regni autem ſubſtantiam penes alios eſſe. Nec enim poſſe rerum obtinere dominatum, ſi præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis ſocer eſſet adiunctus. Inſtantiſſime verò precabatur quia numeroſa eſſet regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, ſed harum ſeptem vnde filios ſuſceperat, ipſum Antipatrū ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Ioſephus habuerat, ex Hieroſolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phaſaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duáſque vxores ſine filiis, cōſobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Ariſtobuli ſorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia ſupereſſet, aliter nuptias iungi poſtulabat Antipater. Rex autem perſpecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus eſt: quippe filiorum quos interfecerat caſum reputans, verebatur ne etiā hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem ſæuioribus dictis eum protelat. Poſtea verò blanditiis eius adductus, ſponſalia reformauit: ac primum ipſi Antipatro Ariſtobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filię Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in ſimili cauſa impetrare Salome nō potuit. hanc enim quamuis ſoror eſſet, atque hæc ſæpe intercedente Iulia vxore Cęſaris poſtulaſſet, Arabi Syllæo nubere non paſſus eſt: ſed inimiciſſimam ſibi fore iurauit, niſi ab hoc ſtudio deſtitiſſet. poſteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis ſuis in matrimonium dedit: eiúſque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, ſororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phaſaelum. Sic interrupta pupillorum ſpe Antipater, & pro ſua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia ſingulorum odium vitare non poterat, ſecuritatem ſibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obſecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac ſorore ſua, necnon & matre Antipatri, multa in regia inſolenter agebat, auſa etiam duas regis filias contumelioſe tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuiſæ eſſent, alias quidem morigeras habebant: ſola verò Salome aduerſabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipſum inſimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægre tuliſſet aperto quidem conuentu & familiaritate abſtinuerunt, contrà verò & diſcordare inter ſe rege audiente ſimulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comeſſationes agebant: earúmque cōſenſionem fecit obſeruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, ſed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduerſus Pheroræ coniugem, quòd eam præter cæteras accuſaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Phariſæis mercedem contra ſe prębuiſſet, fratrémque ſibi hoſtem reddidiſſet expugnatum venenis. Poſtremò conuerſus ad Pheroram, vtrum, ait, ſe fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille ſe citius vita dixiſſet quàm coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum ſermonem contulit: ac ne cum Phe-

Ant. li. 17. cap. 3.

Ant. li. 17. cap. 4.

rora,vel eius coniuge,aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta cuſtodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénſque obſeruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficiſceretur,effecit ipſorum perlatis literis,vbi Antipatrum aliquanto pòſt tẽpore ad Cæſarem mitti oportere perſcriberent. Igitur Herodes nihil moratus,eum miſit: cunctis quæ vſui forent,magnáque pecunia liberaliter inſtructum,teſtamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipſe Antipater inſcriptus erat, & Antipatri ſucceſſor Herodes,ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæſaris præcepto,nauigauit:de his cũ Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cauſam ante dixerat. Non leue autem cum Areta rege ſuo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potẽtiſſimum,redemptóque Fabato procuratore Cæſaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit:ac per eum quæ Cæſar iuſſerat exigebat.ille autẽ cùm nihil dediſſet,accuſabat apud Cæſarem Fabatum,diſpenſatorem eſſe dicens,non quæ ipſi,ſed quæ Herodi expedirent.Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, ſecretorum Syllæi proditor factus eſt: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius ſatellitem pecunia corrupiſſet,eúmque aſſeruari oporteret.Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iſte, licet in aula regis eſſet educatus,ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum ſolum corripi,ſed etiam duos alios Arabas iuſſit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui ſubditi quæſtioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret,perſuaſiſſe confeſſi ſunt:atq; etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati,Romam tranſmiſſi ſunt.

De veneno Herodi parato, & quomodo compertum ſit. *Cap. XIX.*

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, vt repudiaret vxorem: neque quomodo mulierem plecteret inueniebat, cùm multas in eam odij cauſas haberet, donec ipſum etiam fratrem cum ea ſupra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam ſuam receſſit,iuratus vnum ſibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuerſurum eſſe dum vixerit. Deniq; nec ægrotum quamuis ſæpe accitus fratrem inuiſere voluit, cum quibuſdam mandatis eum quaſi moriturus vellet inſtruere.Sed ille quidem præter ſpem conualuit.Poſtquam autem Pheroras in morbum incidit,tum Herodis patientia demonſtrata eſt.Nam & venit ad eum,& humaniſſimè curatum voluit: ſed morbum ſuperare non quiuit: intra dies enim paucos eſt mortuus. Quem licet vſque ad vltimum vitæ diem dilexiſſet Herodes,tamẽ quòd illum quoque veneno peremiſſet,fama vulgatum eſt. Verùm eius corpore in Hieroſolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clariſſimáque funus ſepultura dignatus eſt. Vnus quidem interfector Alexandri & Ariſtobuli, hunc exitum vitæ ſortitus eſt. Tranſiit autem in Antipatrum autorem pœna ſceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem triſtes adiiſſent,fratrem ipſius Pheroram veneno interceptum eſſe dicebant.nam quendam ei cibum obtuliſſe coniugem ſuam, & non eo quo ſolebat modo conditum: eóque ſumpto illum morbo protinus eſſe correptum. Veniſſe autem ante biduum,matris ac ſororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia,vt venenum Pheroræ conficeret amatorium:& pro amatorio dediſſe mortiferum Syllæi cõſilio:namque illi notam fuiſſe.Perculſus igitur plurimis ſuſpicionibus rex,ancillas & nonnullas libertinas quæſtioni ſubiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cæli terræq; rector,in matrem Antipatri,quæ horum nobis malorum cauſa eſt,vindicet. Hoc rex initium nactus,perſequebatur vlterius indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora ciúſque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit:quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege,tota cum illis nocte potare ſoliti eſſent,ſeruis omnibus excluſis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ ſeparatim ſingulæ torquerentur, patuit omnium dicta

Ant. li.17. cap.5.

cong

congruere, qua de cauſa Romam quidem Antipater ex compoſito, Pheroras verò trans flumen ſecedere curauiſſet. Nam ſæpe illos in ſermone dixiſſe, quòd poſt Alexandrum & Ariſtobulũ ad ipſos eorúmque coniuges tranſiturus eſſet Herodes. Nec alicui poſſe parcere, qui Mariamne eiúſque filiis minimè peperciſſet: ideóq; melius eſſe, ab hac belua quàm longiſſime fugere. Sæpe autem dixiſſe matri Antipatrũ conquerentem, quòd cùm ipſe iam canus eſſet, pater in dies ſingulos iuueneſceret, ſéq; fortaſſe prius quàm regnare incipiat moriturum: aut ſi vnquam ille deceſſerit (quando autem iſtud futurum?) voluptatẽ ſibi ſucceſsionis omnino fore breuiſsimã. Pullulare præterea hydræ capita, hoc eſt Alexãdri & Ariſtobuli filios: ſibi autem filiorum quoq; ſpem ademptam eſſe patris iniuria: qui non eorum quenquam poſt mortem ſuam regni ſucceſſorem, ſed Mariamnes filium ſcripſiſſet hæredem. Qua quidem in re prorſus eum ſenectute delirare, ſi teſtamento ſuo ſtandum arbitraretur. ſe namque vt ex eius progenie nemo ſupereſſet curaturũ. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuiſi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamẽ eum etiam fratres odiſſe. Denique nuper ſibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donaſſe: atq; cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? reſpondiſſe Antipatrũ, vtinam cunctis ablatis nudos ſe dummodo viuos relinqueret. Verum hoc nequaquã fieri poſſe; vt tam peſtiferam beſtiam quiſquam effugiat, ſub qua nec amicis eſſe palàm liceret. Denique nunc occulte, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, ſi virorũ ſpiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderũt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitaſſet. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectũ eſt. De his enim ſoli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, ſpoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depoſita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes ſuſpiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocẽtium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam ſe conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & èx illius tormentis comperit, necandi ſui cauſa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiiſſe, per quendam Antiphili amicum: ídque ab eo Antipatri auunculum accepiſſe Theudionem, ac Pheroræ tradidiſſe: cui mandaſſet Antipater vt Herodem occideret, dum ipſe Romæ abeſſet, ac ſuſpicione careret: Pherorã vero venenum vxori ſuæ dediſſe ſeruandum. Itaque hanc euocatam, ſtatim rex quod acceperat afferre iubet. Illa vero quaſi allatura egreſſa, de tecto ſe præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, ſicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, ſed in diuerſam delata partem, periculum mortis euaſit. Portatáque ad regem, vbi reſipiſcere potuit (nam caſus eam perturbauerat) quamobrem ſe præcipitaſſet interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne ſupplicium: ſin falſa promere maluiſſet, corpus eius tormentis abſumeret, neque ſepulturæ quicquam relinqueret: pauliſper tacuit. deinde inquit, Secreta cuſtodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit ſeruitura? Audi rex, & recum Deus teſtis mihi veritatis, qui falli non poteſt. Cùm Pheroræ morituro lacrymans aſsiderem, tunc ille me ad ſe vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo ſum deceptus. Nam qui ſic me diligeret, inuiſum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis præcium fero: tu vero quod in eum ſeruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, méque vidente conſume, ne ad inferos quoque vltricem huius ſceleris conſcientiam deferam. Ita vt iuſſit attuli: & magnam quidem veneni partem ſub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios caſus, & quæ te metuerem, reſeruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex vero in matrem fratrémq; Antiphili contulit quæſtionem. Verùm hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attuliſſe pyxidem fatebantur, illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercẽte medicinam accepiſſe dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi erãt incertarum rerum exploratores atq;

indices, & à ſuſpicionibus remotiſſimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conſciam eſſe maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filij quoq; pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis ſtudijs deprehenſis & vltis. Cap. XX.

POST hæc etiam Bathyllus, nouiſſima conſiliorum Antipatri fides documentis acceſsit. Nanque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc eſt, aſpidum virus, aduenerat, aliorúmque ſerpentũ ſuccos: vt ſi prius fuiſſet inualidũ, hoc ſe Pheroras cum ſua coniuge in regem armaret. Idem vero præter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam, velut operam ſucciſiuã, habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem Romæ in ſtudiis Archelaus & Philippus, iam adoleſcentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans, quaſdam in eos literas ipſe finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit, quòd multis patrem maledictis carperent, ac de Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſte quererentur, ſeq; accitos eſſe grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, ídque maxime ſolicitabat Antipatrũ. Quinetiam prius quàm proficiſcerentur, in Iudæa cõſtitutus Antipater, eiuſdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ ſuſpicionis cauſa, fratres purgare ſimulabat: quædam falſo ſcripta, quædam vero adoleſcentiæ peccata eſſe commemorans. Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulabat, plurimis pecuniis datis, ſumptuum confundere tentabat indicia, veſtẽ precioſam variáq; ſtragula, poculáq; argentea necnon & aurea comparando, aliáq; plurima inſtrumenta, vt preciorũ magnitudine mercedes falſariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expenſa, & eorum maxima fuit occaſio cauſa Syllæi. Vniuerſis autẽ malis tunc minoribus maiore cõtectis, cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epiſtolæ vero de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus eſſent ei nunciauit, quamuis inter ſcelus probatũ & ipſius reditũ ſeptem menſium interualla fluxiſſent. Ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmuteſcebant. Denique Roma literas miſit, continuo ſe venturum eſſe, quódque honorifice dimiſſus eſſet à Cæſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timénsque ne ſi quid præſciſſet, forte caueret, ipſe quoque literis beneuolentiam ſimulãs, & alia familiariſſime ſcripſit, & vt reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nam ſi properaſſet, matris ſuæ quoque offenſionem poſſet cõponere, quam expulſam eſſe non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ ſuſceperat epiſtolam apud Tarẽtum, eúmq; vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: ſed quantum intelligi datur, cauſa doloris erat, quòd inſidiæ pro voto non ceſſerãt: neq; tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum miniſtrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita quam ſuprà memoraui, ſtatim quidem feſtinabat: ſed poſtquàm in Celenderin delatus eſt, ſubit eum quædã materni caſus cogitatio, anima iam per ſemetipſam diuinante. Et amicorũ quidem prudentiores ei ſuadebant, ne prius patrem cõueniret, quàm pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem ſuam repudiaſſet: nanque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autẽ prudentes, & viſendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro eſſet vtile conſiderantes, vt properaret monebant, ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem præberet calumniantibus. Nunc enim ſi quid motũ eſt, in abſentem eſſe factũ: nec enim præſente illo quenquam id auſurũ fuiſſe. Abſurdum autẽ videri, propter ſuſpiciones incertas certis bonis carere, neq; mature ſe patri reddere, ab eóque regnum accipere, quod ſolo ipſo niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, tranſmiſſúsque in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima

Ant. li. 18. cap. 8.

ſolitudo

ſolitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etſi ſemper æquè inuiſus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas eſt. Multos autẽ auertebat ex rege formido, quoniã cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, ſolúsq; de ſe quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quiſquam deductus eſt, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde ſuſceptus eſt. Enimuero clades ille domeſticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam ſimulabat. Et neque fugæ ſpes vlla erat, neque circumſtantibus malis emergere poterat: certúmq; nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiã ſpes eum pertentabat hilarior, aut nihil eſſe deprehenſum, aut ſi quid eſſet, hoc ſeſe impudentia ſua diluturũ, ac dolis, quæ ſola inſtrumẽta ſalutis haberet. Itaque his armatus, ſine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria ſunt repulſi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingreſſus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius ſalutãdi cauſa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ eſt, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus ſis. Diſpereas, impium caput: neq; me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciũ & iudicẽ, qui opportune præſto eſt, Varum. Abi, & quemadmodum te purges in diem craſtinũ meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpõdere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cunctas ei probationes expoſuerũt. Túmque recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autẽ die rex adhibito propinquorum atq; amicorum cõcilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehẽſi, qui ab ea literas ad eum deportauerũt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quitis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignũ iudicauerit, certo ſcio. Vereor autẽ ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſsimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnũ detuleram, eósque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidendos regibus æmulandósque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maxime ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patiẽtia mea ſuprà quàm ſatis erat expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámq; ſenectutem grauiter tulit, réxq; fieri non niſi parricidio paſſus eſt. quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quãtum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſsi: apertè autẽ regni ſucceſsionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſsim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romã quoq; nauigaturo dedi trecenta talenta, quémq; ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorẽ, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódue de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmq; veritatẽ dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtã beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúsq; ſimulatos. Hic eſt qui me quondã monebat, vt viuum Alexandrũ cauerem, neq; meum corpus omnibus crederẽ. Hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi, & circumſpicere, ne quis mihi forte paraſſet

insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorũ, & viuentiũ fratrum beneuolentiã diiudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mẽtem venit, & quemadmodũ singula simulasset, vix me credo viuere, támq; grauem insidiatorẽ quo pacto effugerim miror. Verumtamen quia fortuna quædam excitat cõtra me domũ meam, mihíque amicissimi semper infensi sunt: ego quidem fatorũ iniquitatem flebo, & mecũ ipse solitudinem gemam. Nemo autẽ qui rheum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidẽ interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autẽ Antipater sublato capite, cùm prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper seruatorẽ te habuisse cõmemoras? Aut si ficta, vt dicis, simulatáque mea pietas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeo demens fui, vt non intelligerẽ, quòd si homines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestẽ latere iudicem omnino non posset, qui vbique præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrũ exitus ignorabã, quos ob id Deus vltus est, quia tibi male cogitauerant? Quid autẽ fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, aliis timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarũ habuit potestatem? Si autẽ omnium hominũ perditissimus essem, immanisq; bestiæ animũ gererem, certe mansueti patris beneficiis vincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, tótque filiis anteposueris, viuúsque regẽ declarueris, aliorúmque bonorũ magnitudine reddideris inuidendum. ô me miserũ, acerbissimámq; peregrinationẽ meam, quàm longũ huori tẽpus magnúmque insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq; rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæ fictis in me criminationibus veriores. his me defendo. hæ affectus erga te mei argumẽta certissima. Recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia veniam. Ecce adsum, terra maríque nihil vsquam parricida perpessus. Sed nondũ me hoc argumento diligas, nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorũ tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarũ, ne parcas sceleſto corpori. Nam si parricida sum, tormentorũ expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac ciulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autẽ Herodem, quo minus fleret, iracundia cõtinebat, documẽtis veris intentum. Ibi autẽ Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrociſsimã accusationẽ instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribẽs: maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum paraſſet, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationẽ venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptísque regis amicissimis, scelere omnẽ domum repleuisset. Atq; ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respõdere iussisset Antipatrũ, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocẽtiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, ídque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróq; die inde discessit. Nihilóq; minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidã enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regẽ scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accu-

satio

ſatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere perſuaſerat. Epiſtola enim eiuſdem mulierculæ ad ipſum ſcripta id prodidit, cuius verba hęc ſunt: Sicut voluiſti patri tuo ſcripſi, & alias apiſtolas miſi, certo ſciens, regem ſorori ſuæ minime poſſe parcere, ſi eas recitauerit. Bene autem facies, ſi conſummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epiſtola & quæ in Salomen ſunt compoſita deprehenſis, regẽ ſubiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falſis epiſtolis fuiſſet oppreſſus: quódque penè ſororem propter Antipatrum occidiſſet, anxius erat. Itaque non eſt vltra cunctatus, quò minus ab eo ſumeret omnium cauſa ſupplicium: ſed ne propoſitis ſatisfaceret, graui morbo impeditus eſt. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæſarem. ac propterea teſtamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque ſcripſit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater inſimulauerat. Cæſari autem poſt alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæteriſque omnibus agrorum & pecuniarum non parum diſtribuit, ac ſororem Salomen luculentiſsimis donis honorauit. In teſtamento quidem iſta correxit.

De Aquila aurea, mortéque Antipatri & Herodis. *Cap.* XXI.

MORBVS autem ingraueſcebat, quòd eum ſenectus pariter ac mœror vrgeret, & annos iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cùm ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſumme ſcire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cùm leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus eſſe, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrũ haberi. Hoc propterea dicebatur, quòd ſupra maximam portã templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant ſophiſtæ vt tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recuſare: ſic enim decedentibus, & animã immortalem, & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuo: minus autem fortes, & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi diſſererẽt, rumor ſubito peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentius adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſóque meridie, quum plurima multitudo verſaretur in templo, craſsis demiſſi funibus, Aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcidebant. Qua re ſtatim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehenſos regi exhibuit. Qui primum interrogati, an Aquilam ipſi auream concidere auſi eſſent, feciſſe confeſsi ſunt: deinde quo iubente, lege patria reſponderunt. Cùm vero, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia poſt mortem bonis plurimis frui ſperarent, aſſeruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum ſuperat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, & quòd occaſione legis patriæ quædã maiora tentaſſent, velut impios ſupplicio dignos eſſe iudicauit. Populus autẽ metuens, ne per multos quæſtio iret, precabatur, vt primum facinoris ſuaſoribus, deinde in eo deprehẽſis pœnæ ſubditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus dimiſsi erãt cum ſophiſtis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem nõ mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis

Ant. li. 17. cap. 8.

corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésq; tanquam ex
Ant. li. 17. cap. 9. intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri vermiculos generãs, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum ſuſpiria, membrorúmq; omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam eſſe dicerent ſophiſtarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamẽ cupidus erat, & remediis excogitatis ſalutẽ ſperabat. Denique Iordanem tranſgreſſus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Aſphaltites vocatur, effluẽtes, præ dulcedine potui ſunt. Ibi autẽ corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in ſolium plenum demerſum ita diſſolutum eſt, vt etiam lumina quaſi mortuus reſoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum reſpicere viſus eſt. deſperata vero ſalute, militibus quinquagenas drachmas, multámq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iuſsit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniſſet, atra iam bili correptus, & penè ipſi morti minabatur, factúmque nefariũ excogitauit. Collectos enim cuiuſque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen eſt Hippodromus, cõcludi præcepit. Deinde Salome ſorore & Alexa marito eius ad ſe vocatis: ſcio, inquit, mortem meam feſtis gaudiis celebraturos eſſe Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclariſſimos honores ſepulturæ aſſequi, ſi quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in cuſtodia, cùm animam efflauero, ſtatim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omníſq; domus illacrymet. Et ſimul his mandatis, legatorum quos Romam miſerat, epiſtolæ ſunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iuſſu Cæſaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum eſſe indicabatur. Quin & ſi pater eum in exilium dare mallet, id quoq; permiſiſſe Cæſarem, ſcriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rurſum victus (nam inedia tuſsísque pariter violentia diſtendebatur) fatum præuenire conatus eſt: ſumptóque malo, etiam cultellum popoſcit: ſectum enim comedere conſueuerat. Deinde circumſpecto ne quis arbiter impediret, tanquam ſe percuſſurus dexteram ſuſtulit. Cùm vero Achiabus conſobrinus eius accurriſſet, manúmque continuiſſet, vlulatus maximus in regia ſtatim, qua ſi rex mortuus eſſet, excitatus eſt. Eóque propere audito, Antipater fiduciã recepit: lætúsq; iam cuſtodes promiſſa etiam pecunia,
Ant. li. 17. cap. 10. rogabat, vt ſe ſoluerent, atq; dimitterẽt: quod eorũ princeps non ſolum ne fieret obſtitit, ſed etiam regi velociter nunciauit. Ille autẽ fortius exclamãs, quàm vires ægrotantis valebant, continuo ſatellitibus miſsis occidit Antipatrum: mortuúmq; ſepelin præcepit in Hyrcanio. Deinde rurſum corrigit teſtamẽtum, & ſucceſſorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem ſcripſit, tetrarcham vero Antipam. Poſt interitũ autem filij quinq; diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò ſeptem, poſtquam rex à Romanis declaratus eſt. Et in aliis quidẽ omnibus, ſecunda fortuna vſus eſt, ſi quis alius. Regnum enim quod priuatus ſibi quæſierat, tanto conſeruatũ tempore, filiis ſuis reliquit. In rebus autem domeſticis infeliciſsimus fuit. Salome autem, antequam reſciret mortẽ regis exercitus, cum marito progreſſa, vinctos abſoluit, quos occidi mandauerat: ipſum dicens mutaſſe conſilium, & vnumquenque iuſsiſſe domum dimitti.
Ant. li. 17. cap. 12. Atq; ita poſt horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphiteatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis cuſtos, quo ſignare ſolitus erat, & fortunatũ illum cœpit dicere, & multitudinem conſolari. Relictámq; ab eo militibus epiſtolam recitauit, in qua multũ rogabat, vt benuolo animo ſucceſſorem ſuum fouerent. Deinde poſt epiſtolam teſtamentũ legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmq; regionum: tetrarcham verò, ſicut ſuprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum ſcripſerat: eidémque anulum ad Cæſarem ferre mandauerat, aſsignatámque regni adminiſtrati notitiam. Omnium nanque diſpoſitionum ſuarum dominum & confirmatorem Cęſarem eſſe voluit, cætera verò ſeruari iuxta ſuperius teſtamentum. Quo perlecto, confeſtim clamor ſecutus eſt omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, ſuámq; promittebant, deíque beneuolentiam precabantur. Hinc ad

ſepeliendum

ſepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermiſit Archelaus, ſed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróq; diſtinctus, torus autem purpura variatus, corpúſque ſuper eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impoſitum: corona verò deſuper aurea, ſceptrúmq; in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea ſatellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum inſtructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducéſque ſuos ordinúmq; principes ſequebantur decenter. Quingenti autem ſerui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta ſtadia portatum eſt in caſtellum Herodion: ibíque ſecundum ipſius regis mandata ſepultum eſt. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER II.

De ſucceſſoribus Herodis, & vltione directæ aureæ aquilæ. Cap. I.

VRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiſcendi neceſſitas. Diebus enim ſeptem in lugendo patrem conſumptis, epulíſque feralibus prolixe populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos neceſſario multos ad inopiã redegit: nam qui eum neglexerat, impius æſtimabatur) candida veſte indutus procedit ad templum. Ibíque variis fauoribus exceptus à plebe, ipſe quoque in excelſo tribunali, ſolióque aureo reſidens, humaniſſime vulgus admiſit: eíſque & quòd ſepulturã patris ſedulo curauiſſent, gratias egit, & quòd ſibi quaſi certo iam regi, magnos honores habuiſſent. Verum ſe tamen ait non poteſtate ſolum interim, ſed etiam ipſo regis nomine temperare, donec à Cæſare ſibi confirmata fuerit ſucceſſio, qui etiam teſtamento rerum eſſet omnium dominus conſtitutus. Idcirco enim ſe apud Hierichunta voluntati exercitus reſtitiſſe, cùm ſibi diadema voluiſſet imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenam ſe viciſſitudinem relaturum, ſi ab his quorum etiam eſſet imperium, certus rex declaratus fuiſſet: ſtudiúmque ſibi eſſe, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauiſa multitudo, ſtatim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam ſolui cuſtodias acclamabant. Cunctis autem poſtulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hoſtiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autẽ ſubito poſt meridiem congregati non pauci nouarum rerum ſtudioſi, vbi communis luctus de rege ceſſauit, propria lamẽta ſuſcipiunt, flentes eorum caſum, quos propter abſciſam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, ſed clariſſimis queſtibus, fletúque iuſto & planctu ciuitas perſonabat, virorum cauſa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiiſſe dicebant. Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donaſſet, repetendas eſſe clamitabant: ac primum, quem is conſtituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præſtantem, magíſq; purum optari debere. Quibus etſi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis feſtinatio cõtinebat, metuentem, ne ſi ſibi multitudinem reddidiſſet inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur ſedare turbatos: miſſóque magiſtro militum, vt quieſcerent, eos rogabat. Sed illum ſeditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt:

Ant. li. 17. cap. 12.

Ant. li. 17. cap. 12.

turbarunt: & aliis poſt eum mulcendi ſui gratia miſſis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia reſponderunt: neque ſi numero auctı fuiſſent, otioſi fore videbantur. Itaque inſtante azymorum die feſto, qui apud Iudæos Paſcha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum exagris multitudo religionis cauſa deſcendit, cum illi qui ſophiſtas lugebant in templo conſiſterent, nutrimenta ſeditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequã omnem populum morbus iſte corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam ſeditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: faucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem ſtatim, veluti nihil mali actum eſſet, ad celebranda ſacra conuerſi ſunt. Sed Archelao ſine cæde iam multitudo comprimi nõ poſſe videbatur. quamobrem totum illis immiſit exercitum, pedites per ciuitatem ſimul omnes, equitéſque per campum: qui cum ſacrificiis occupatos ſingulos inuaſiſſent, propè ad tria millia hominũ occidunt: reliquam verò manum per montes proximos diſiecerunt. præcones autem ſequebantur Archelaum, iuſſu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei feſtiuitate, abiere. ipſe autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare deſcẽdit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egreſſa eſt cũ filiis ſuis Salome, fratríſque regis filij, genérq; ſpecie velut Archelao ad obtinẽdam ſucceſſionem adiumento futuri: certa verò cauſa, quæ contra leges in templum admiſſa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæſareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias cuſtodiendas Herodis. quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tũc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neq; theſauros paternæ pecuniæ clauſit Archelao: ſed vſque ad cognitionem Cæſaris ſe otioſum eſſe pollicitus, apud Cæſaream commorabatur. Poſtea verò quàm ſibi obſtantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc eſt, Archelaus Romam nauigauit, mature profectus in Hieroſolymam, regiam tenet: cuſtodúmque principibus, itémq; diſpenſatoribus euocatis, rationes pecuniarum diſcutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamẽ immemores Archelai mandatorum cuſtodes erant, ſed in obſeruando ſingula quæque perſeuerabãt, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eíque ſe tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, ſuffragio fore promiſerant. Ducebat autem ſecum matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momenti. Namq; illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenço propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui ſe monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, audiendos eſſe non cenſuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorũ, quibus inuiſus erat Archelaus, quíq; præcipuè liberi omnes ſuíque iuris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini openitebatur Antipas, qui Archelaum per epiſtolas accuſauerat apud Cæſarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri, qui cùm ea ſentirent Cæſari tradiderunt, & poſt eos Archelaus geſtorum ſuorum perſcripta capitula, patríſque anulum per Ptolemæum, rationéſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarem. Ille autem ſecum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinémque redituum animaduertit, atque inſuper Herodis familiam numeroſam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia ſua natum Caium ſedere iuſſit, filium adoptiuum: atque ita partibus proſequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum, qui aduerſabantur Archelao) accuſationem propoſuit, inſimulãs Archelaum, quaſi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera iamdudum rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cauillaretur, quem iudicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis

Ant. li. 17. cap. 13.

mortem,

mortem,quibuſdam,vt diadema ſibi imponerent ſubornatis, regis eum more in ſolio aureo reſidentem, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promotiones:& inſuper his omnia annuiſſe populo,quæ velut à rege impetranda petiiſſet: maximorúmq; reos criminum, quos pater ſuus vinxerat,abſoluiſſe : qui cùm iſta feciſſet, modo regni vmbram à Domino poſtulaturus veniſſet,cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, vt non rerum , ſed vocabulorum dominum eſſe Cæſarem demonſtraret. Ad hæc ei, quòd etiam luctum patris aſſimulaſſet, obiiciebat:cùm interdiu quidem perſonã compoſueret in mœrorem, noctu verò ad comeſſationes vſque potaret. Denique ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires,eorum multitudine,qui circa templum cæſi fuerant,aſtruebat.Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe : ad hoſtias verò,quas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe iugulatos:tantúmque in templo funerum eſſe congeſtum,quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile cõgeſſiſſet. Itaque huius crudelitatis Herode præſcio, ne ſpe quidem regni vnquam eum dignum eſſe viſum , niſi cùm ſanæ mentis inops erat , animo deterius ægrotante quàm corpore , & quem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet,ignorabat:præſertim,qui priore teſtamento ſucceſſorem ſcriptum incuſare nihil poſſet , quòd incolumi corpore, omníque vitio purgata mente feciſſet. Vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium , ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate,multis in eam contra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet à Cæſare principatum,qui antequam acciperet,tantum populum peremiſſet? Multa in hũc modum proſecutus Antipater , multis ex numero circumſtantium propinquorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defenſor Archelai, & ante omnia cædem in templo neceſſario factam eſſe perdocuit: nam quorum necis argueretur,non regni ſolum,ſed etiam ipſius iudicis,id eſt, Cæſaris hoſtes fuiſſe : aliorum autem criminum ſuaſores aduerſarios ipſos demonſtrauit. Secundum verò teſtamentum idcirco ratum manere poſtulabat,quòd Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. nam qui tantum ſaperet , vt rerum Domino poteſtate ſua cederet,nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio,ſed ſano corde quem conſtitueret elegiſſe,qui per quem conſtitui deberet non ignorauit. Cũ autem omnibus expoſitis , etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progreſſus Archelaus , ad genua Cæſaris accidit ocyus. Quo perbenigne Cæſar erecto , quòd paterna quidem ſucceſſione dignus eſſet,oſtendit:certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimiſſo concilio,ſe cum ipſe de cognitis deliberabat,vtrum ex his, qui teſtamento continerentur , aliquem regni oporteret conſtitui ſucceſſorem , an toti familiæ diſtribui principatum.Multitudo enim perſonarum egere ſubſidio videbatur.

De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Cap. II.*

SED antequam de his quicquã ſtatueretur à Cæſare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ ſunt , Iudæos defeciſſe nunciãtes:quod Varus fore proſpiciens,in Hieroſolymam poſtquam Archelaus nauigarat, aſcendit, vt incentores ſeditionis prohiberet. Et quia multitudo ceſſatura non videbatur , ex tribus quas ex Syria duxerat ſecum legionibus, vnam in ciuitate reliquit : atque ita in Antiochiam ipſe remeauit. At Sabinus cùm poſtea in Hieroſolymam veniſſet , cauſas nouarum rerum Iudæis præbuit:modo vim cuſtodibus,vt ſibi arces traderent,adhibendo,nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem ſolis relictis à Varo militibus fretus erat , ſed etiam ſeruorum ſuorum multitudine , quos etiam omnes armatos auaritiæ miniſtros habebat.Feſto autem quinquageſimo die,quę Pentecoſte à Iudæis vocatur,ſepties ſeptem diebus exactis rediens , ex eorum numero vocabulum nacta , non religionis ſolennitas populum ,ſed indignatio cõgregauit. Denique concurſus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránſque Iordanem poſitis regionibus , factus eſt:cùm indigena ex ipſa ciuitate populus Iudæorum, & numero ſimul & alacritate præſtaret:& tripartita manu terna caſtra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi , altera in meridionali Hippodromũ verſus , tertiáque in occiduo prope

Ant.li.17. cap.14.

regiam tractu,circumsessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter,eorúmque spiritu perterritus,crebris quidem Varum nunciis precabatur, vt quàm mature ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interueniſſet. Ipse verò in altissimam castelli turrim,quæ Phasaelus vocabatur,euadit, fratris Herodis cognominem,quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent,signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíq; cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant,plurimi conterebantur:& neque ex alto iaculantes vlcisci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus,opere, magnitudine atque ornatu mirabiles.ibíque tum multi flãma subito comprehensi aut eã consumebantur,aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur:alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum,metu attoniti nullo negotio subigebantur,donec omnibus,aut interemptis,aut timore disiectis,thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt,& XL. ex eo talenta diripuere:quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures,magísque pugnaces,tam virorum quàm opum interitus in Romanos cõtraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium,nisi quàm primum inde secederent:Sabino,si vellet,vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi,qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat,Sebastenorum tria millia,híque Rufus & Gratus præpositi,vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia,etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidiſſent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamãtes, vt discederet,neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat:sed eorum lenitatem,insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum,qui sub Herode militauerant, congregati,armísque instructi cum regiis decertabant:quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat,campestre prælium declinando. In Sephori autem Galilææ,Iudas filius Ezechiæ latronum principis,ab Herode quondam rege capti,qui tunc illas regiones vastauerat,non parua multitudine collecta, ruptísque regus armamentariis,& omnibus quos circa se habebat armatis, cõtra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositó sibi diademate,cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens, & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes,quibus aliquid decoris erat,concremasset,nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios,itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens,properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit; ardua valle fugientem; & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongæus, regnum affectare ausus est:quod vt speraret,vi corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum,ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos,itémque regios perseuerauit; cùm nec Iudæorum quisquam effugeret:

Ant. li.17. cap.15.

ret, qui lucrum aliquod ferens veniſſet in manus. Auſi ſunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortiſſimos iaculis contecere: cæteri verò in eodem periculo conſtituti, auxilio Grati, qui cum Sebaſtenis aduenit, elapſi ſunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum geſtis, poſt aliquod tempus tres ex his comprehenſi ſunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate ſequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione conceſſit. Sed hic finis eos poſtea ſecutus eſt. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari geſtis circa Iudæos crucifixos. *Cap. III.*

VARVS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitũ, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia cõuenire iuſſit. Ad hæc à Beritiis etiã, cùm per eorum tranſiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi vero in Ptolemaidem tam cętera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum nõ cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, ſtatim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici ſui Galli filio his rectore prępoſito. Qui mox & aduerſus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sephori ciuitate capta, ipſam quidem incendit, incolas verò eius ſeruitio ſubiugauit. Varus autem ipſe cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abſtinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouiſſe deprehendit: caſtris autem ad vicum poſitis, qui appellatur Arun, Ptolemæi poſſeſſionem propterea direptam ab Arabis, qui & amicis Herodis infenſi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutiſſimum: quem ſimiliter, omnéſque reditus ibi repertos depopulati ſunt. Cædis autem igníſque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquã obſtabat. Exuſta eſt & Ammaus iuſſu Vari, necem Arij cæterorúmque indigne ferentis, habitatoribus eius fuga diſperſis. Hinc progreſſus ad Hieroſolymam cum exercitu, ſolo viſu Iudæorum caſtra diſiecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui verò intra ciuitatem degebãt, ſuſcepto eo, ſeditionis cauſas in alios cõferebant, nihil quidem ſe penitus mouiſſe dicentes, ſed propter diem feſtum receptam neceſſario multitudinem, in ciuitate obſeſſos eſſe potius cum Romanis, quàm cum diſſidentibus cõſpiraſſe. Ante verò obuiam ei venerant Ioſephus, Archelai conſobrinus, & cum Grato Ruſus, ducentes exercitum regium, & Sebaſtenos, & Romanos milites ornatos habitu conſueto. Sabinus enim nec in os Vari venire auſus, iamdudũ ex ciuitate ad mare diſceſſerat. Varus autem diſpartitum aduerſus autores tumultus per agros dimiſit exercitum: multíſque ſibi exhibitis, quos minus turbulentos inueniſſet, cuſtodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci ſuffixit. Adhuc autem circa Idumæam ſupereſſe decem armatorum millia nunciato, confeſtim Arabas domum abire iubet; quòd eos non auxiliantium more vti militia, ſed pro ſua libidine, & ſupra quàm ipſe vellet, agros vaſtare perſpexit. Suis autẽ comitatus agminibus, in aduerſarios properabat. Verum illi ſe Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi conſilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, duces eius interrogandos miſit ad Cæſarem. At ille cùm ignouiſſet cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem ſuum arma cepiſſent. Varus autem hoc modo rebus apud Hieroſolymam compoſitis, eadémque legione, quæ dudum in præſidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Ant. li. 17. cap. 16.

De ethnarcha Iudæorum inſtituto. *Cap. IIII.*

ROMÆ autem Archelao alia rurſus cum Iudæis cauſa cõflata eſt: qui ante ſeditionem permiſſu Vari, legati exierant, ius genti ſuæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & aſtabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque cõuocato à Cæ-

Ant. li. 17. cap. 17.

ſare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipſius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum conſtitit cum legatis, cõtráque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab vtraque parte ſecreti erãt. nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quæ nam contra leges feciſſet Herodes: primum nõ ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolum eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populíſque alienis Iudææ ſanguinem cõdonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſere, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias cõcitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatum meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die tẽplum cadaueribus impleuiſſe. Recte igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquãdo reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſime lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire poſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitionẽ concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primum criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáq; regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores cõtulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchię nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſque aliis Herodis filiis attribuit: vnã Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erant. Batanæa verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniã, Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudęam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſólyma. Cęteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelidis idem Cæſar conſtituit: regiámque apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti

De ſubditicio falſóque Alexandro, eóque deprehenſo. Cap. V.

INTEREA quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine, quem Herodes necauerat, Alexãdrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optime ſcientem: à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis, morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde tranſmiſſus, ibíq; ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romam ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multísque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarẽt. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorum anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta nanque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optime ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) & ſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò non adeſſe, quia apud Cyprum degeret cauendo inſidias: minus enim ſe circumueniri poſſe diſiunctos. Itaque ab aliis ei ſeparato vitam dixit à Cæſare præmium fore, ſi tantæ fraudis prodidiſſet autorem. Id autem ſe facturum ille pollicitus, ad Cæſarem ſequitur: & Iudæum indicat, qui formæ ſuæ ſimilitudine abuſus eſſet ad quæſtum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum ſingulis abſtuliſſe docuit, quanta viuus Alexander non accepiſſet. Riſit his Cæſar: & falſum quidem Alexandrum, propter habitudinẽ corporis, remigum numero inſeruit, ſuaſorem vero eius interfici iuſsit. Meliis autem ſumptuum detrimentum pro amentiæ precio ſatis eſſe iudicauit. *Ant. li. 17. cap. 18.*

De Archelai exilio. Cap. VI.

ETHNARCHIA vero ſuſcepta, memor diſcordiæ ſuperioris Archelaus, non ſolum Iudæis, ſed etiam Samarienſibus crudeliter abuſus eſt. Nonóq; principatus ſui anno legatis contra ſe ab vtriſque ad Cæſarem miſsis, ipſe quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium vero eius fiſco Cæſaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæſarem huiuſcemodi ſomnium vidiſſe commemorant: Nouem ſpicas plenas & maximas à bobus comedi ſomniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmq; nonnullos, quídnam illo putarent indicari ſomnio, conſuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Eſſenus genere, dixerat ſpicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterẽt ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum eſſe tot annos, quot ſignificaſſet numerus ariſtarum: varias autem rerum mutationes expertum, eſſe moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòſt ad cauſam dicendam eſt euocatus. Dignum autẽ memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ ſomnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuiſſet vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus eſt, ſicut iam deſignauimus, poſt illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuerſam, domíque apud patrẽ in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conſpexit ad hoc amoris accenſus eſt, vt eam ſtatim repudiata cõiuge ſua Mariamne, ſibi copularet. Hæc igitur breui tempore poſtquam in Iudæam rediit, videre viſa eſt ſuperſtantem ſibi Alexãdrum dicere: Satis fuerat tibi *Ant. li. 17. cap. 19.*

Libycum matrimonium: ſed tu illo non contenta, rurſus ad meos penates reuerteris auidiſsima viri tertij,& quod grauius eſt,mei fratris iuncta matrimonio.Equidem non diſsimulabo contumeliam,téque licet inuitam recuperabo. Atque hoc expoſito ſomnio,vix biduum ſuperuixit.

De Simone Galilæo,de tribus ſectis apud Iudæos. Cap. VII.

Ant.li.18. cap.12.

IGITVR Archelai finibus in prouinciam redactis,procurator Coponius quidam eques Romanus miſſus eſt, ea ſibi à Cæſare poteſtate mandata. Hoc diſceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, ſi tributum Romanis pendere paterentur, dominósque poſt Deum ferre mortales. Erat autem propriæ ſectæ ſophiſta, nulla in te ſimilis aliis.Etenim tria ſunt apud Iudęos genera philoſophiæ.Horum vnum Phariſæi profitentur, alterum Sadducæi, tertium vero,quod etiam probabilius habetur, Eſſeni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter ſe mutuo amore coniunctiſſimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quaſi maleficia vitarent: continentiam vero ſeruare,neque cupiditati ſuccumbere,virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem faſtidiũt,alienos verò filios,dum adhuc molles ſunt,eruditioni traditos, pro cognatis habentes,ſuis moribus diligenter inſtituunt. non quia coniugia vel humani generis ſucceſsionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum,nullam earum vni viro fidem ſeruare credentes.Quin & diuitiarum cõtemptores ſunt, rerúmq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inuenias alteri alterum opulentia præſtare:legémque ſibi dixerunt, vt qui diſciplinam ſuam ſectari vellent,bona contubernio publicarẽt. Ita enim fore,ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarũ dignitas appareret: ſed permixtis facultatibus, velut inter fratres,vnum eſſet omniũ patrimonium. Probro autem ducũt oleum, & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit,mũditiis corpus abſterget: quoniam ſqualorẽ decorem putant, dummodo ſemper in veſte ſint candida. Deſignatos autẽ communium rerum procuratores habent, & ad vſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis vna ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia transferũt, & aliunde aduenientibus ſectæ ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi proprium. Denique tanquam conſuetiſsimi ad eos ingrediuntur,quos nunquam antè viderunt. Hinc eſt, quòd cùm peregrinantur, propter latrocinia tantum armãtur, neque præterea quicquam ferant. In ſingulis autẽ ciuitatibus, ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum veſtimenta cæteráque vſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & ſub cura magiſtri agentibus,par eſt. Nec vero veſtitum ſiue calceos mutant, niſi aut omnino conſciſsis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis. Nihil autem inter ſe mercantur aut vendunt:ſed egenti quiſque quod habet præbens,refert ab eo quod ipſe non habet:quamuis etiã ſine permutatione cunctis libera ſit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipue circa Deum religioſi ſunt. Nanque ante ſolis ortum nihil profani loquuntur,ſed ei patria quædam vota celebrãt,quaſi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt ſinguli artes,à curatoribus dimittuntur. Cúmque ad horam quintam ſtudioſe fuerint operati,rurſus in vnum cõgregantur: linteíſq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac luſtratione facta,in eadem ſecreta coëunt, quo neminem alterius ſectæ hominẽ aſpirare conceſſum eſt, ipſíque purificati,velut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt:quibus ibi cum ſilentio reſidentibus, piſtor quidem panes ordine, vnum autẽ vaſculum ex vno pulmento ſingulis cocus apponit. Deinde voce cibum ſacerdos anteuenit: neq; guſtare quenquam fas eſt,niſi prius Deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt,& cùm definũt, quaſi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis,in opere vſque ad veſperam verſantur. Similitérque inde reuerſi cœnant,conſedentibus etiã hoſpitibus, ſi quos fortè interueniſſe repererint. Neque vero clamor vnquã tectum illud, neq; tumultus inquietat:cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant:eorúmq; ſilentium,extra tectum conſtitutis arcanũ quoddam videatur venerabile. Cuius quidem

rei

rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódq; apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed quamuis aliarũ rerum nihil ſine præcepto faciũt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuiq; licet, & indigentibus alimẽta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictũ. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationẽ cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habẽt. Ipſum autẽ iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatũ arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summũ autem ſtudium veterũ ſcriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborũ remedia, ſtirpes medicæ, quémq; vim propriã ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio. ſed per annũ integrum extrinſecus commoranti cuiq; eundem victus ordinẽ tribuunt: dolabellam quoq;, & quod prædictũ eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiã ad communẽ cibum: & purioribus, ob caſtificationẽ ſcilicet, aquis participat: neq; tamẽ in conuictũ aſſumitur. Poſt oſtenſionẽ quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmq; dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communẽ habere cibũ, magnis execrationibus adiurat ſe primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiã, & neq; propria ſponte nocere cuiquã, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maxime verò principibus. Neque enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiã contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nunquã ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitũ conuincere mentiẽtes. Manus verò à furto, & animã puram ſeruare ab iniuſtis compendiis: & neq; aliquid de myſteriis conſectaneos celare, neque profanis eorũ quippiam publicare, etiam ſi intentata quiſpiã morte compellat. Super hæc autẽ addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conſeruatũ ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorũ nomina. His quidem execrationibus explorãt, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos vero in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit cõdemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur. Illis quidẽ ſacramentis ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatũ cibum poteſt. herbas verò pecudũ more decerpẽs, & fame exeſus per membra corrũpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miſerati, extremũ ſpiritum agẽtes receperunt: ſufficientẽ pro peccatis eorũ quæ vſq; ad mortẽ adduxerit, pœnam luiſſe cenſentes. In iudiciis vero ſunt diligentiſſimi atq; iuſtiſſimi. Diſceptant autẽ non minus quàm centũ in vnũ coacti: quòd autẽ his decretũ fuerit, immobile manet. Veneratio quoque apud eos poſt Deum magna legiſlatoris eſt: ita vt ſi quis eum blaſphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & pluriũ quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm ſimul denique ſederint decẽ, nullus vnus nouẽ loquitur inuitis. Expuere quoq; in medium eorũ, vel in dexteram ſui partẽ, quiſq; deuitat. Sabbatis quoq; operationem aliquã contigiſſe, omnibus Iudæis diligentius cauent: neque cibũ ſibi ſolum pridie præparãt, ne videlicet illo die ignẽ accendant: ſed neque vas aliquod tranſponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus ſodientes foueã vno pede altam σκαλίδι, hoc eſt, illa dolabella quã tradi nuper accedentibus diximus, dimiſſa veſte ſeſe diligẽtiſsime contegentes, ne ſcilicet ſplendori diuino iniuriã faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quam effoderãt reducunt: ídque ipſum faciunt in locis ſecretiſsimis: & cùm naturalis ſit iſta purgatio, nihilominus tamẽ ſolenne habent, vt quaſi ab immunditia diluãtur. Diſcernuntur autẽ inter ſe, ſecundum ſuſceptæ abſtinẽtiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores ſunt, inferiores præcedentibus æſtimantur, vt ſi aliquos eorum contigerint, quaſi à cõtrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autẽ quàm longiſsimè, ita vt plurimi eorum vſque ad centenariam proferantur ætatem, propter

ſimplicitatem victus,vt equidem puto, & inſtitutionē bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduerſorum: cruciatus ſiquidem vincunt firmitate conſilij. Mortem verò,ſi cum decore obeunda ſit,iudicant etiam immortalitate meliorē. Prodidit autem eorū in omnibus negotiis animos, bellum quod geſtū eſt cum Romanis. Tunc ſiquidem per artuum confractiones & ignes,ac per tormenta omnigena tranſeuntes,vt videlicet vel in legiſlatoris aliquid loquerentur iniuriam,vel ciborum quippiam quod non ſolent ederent,ad neutrū horum potuerunt compelli: ſed neque deprecari ſuos tortores, aut inter ipſa flere ſupplicia: in mediis quinimò cruciatibus ſubridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes,conſtanter animas cum quadam hilaritate reddebāt, ſcilicet quaſi qui eas eſſent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata cōſiſtit,corruptibilia quidem eſſe corpora,materiámq; eorum non eſſe perpetuā: animas autem immortales ſemper manere, & de æthere ſubtiliſſimo commeantes, quaſi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm vero fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quaſi de ſeruitute longiſſima liberatas, ita ilico lætari eas, ſublimésq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorū ſententiis,pronuntiant vltra Oceanū degere,vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem,quæ neque imbribus,neque niuibus, neq; æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriēs Zephyrus, & leniter aſpirās amœnet. Malis autē animabus procelloſa loca & hyberna delegāt, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarū. Videntur autem mihi ſecūdum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis,quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorū inſulas ſequeſtraſſe: improborū autem animabus locum apud inferos impiorū: in quo etiam cruciari quoſdam cōmentati ſunt, Siſyphos videlicet,& Tantalos, & Ixiones, & Tityos:principio quidē immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationémq; nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorū etiam poſt lucem redhibendorū: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniā etſi in huius vitæ ſpatio latuerint,poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur,planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmq; dictis à primis ætatibus adhærentes:raro autē accidit vt prædictiones eorum fruſtratio cōſequatur. Eſt autē aliud etiam Eſſenorum collegium,cibos quidem & mores legésque ſimiles cum prioribus habens,diſtans vero opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominū partem, ſucceſsionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineāt nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam,defecturum confeſtim genus humanū. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt,vt per triennium explorent valetudinem fœminarū:& ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui,ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorū cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicūtur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habēt,vt fato & Deo vniuerſa deputent:& quidem vel agere quæ iuſta ſunt,vel negligere,ſecundum maiorem partem eſſe in hominibus profitentur:adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnē quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnē mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominū vel bonum, vel malum eſſe propoſitum:& ſecundum voluntatem propriam,alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales, & qui ſtudeant ſe mutua dilectione cōplecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,& cōuerſatio eorum circa exteros inhumana. Hæc ſunt quæ de Iudæorum philoſophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De

De Pilati regimine. Cap. VIII.

ARCHELAI ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui,id eſt, Philippus & Herodes,qui cognominabatur Antipas,tetrarchias ſuas regebant.Salome enim moriens Iuliæ Auguſti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam,& in Phaſaelide palmeta teſtamẽto reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano Imperio,poſt mortem ſcilicet Auguſti, qui præfuit rebus annis ſeptem & quinquaginta,menſibus ſex,diebus duobus,manentes in tetrarchiis ſuis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipſos, è quibus Iordanis flumen exoritur,in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæſaream vocitauit:aliámque in inferiore Gaulanitide,quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominẽ Iuliæ. Miſſus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepiſſet regionẽ, nocte intempeſta opertas in Hieroſolymam intulit imagines Cæſaris, quæ res poſt triduum ingentẽ inter Iudæos ſuſcitauit tumultum: nam qui aderant ſtupore permoti ſunt,quaſi iam profanatas leges ſuas viderẽt. Nullum enim fas eſſe collocari in vrbe ſimulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, ſubito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæſaream ad Pilatum,intentiſſime deprecabantur, vt ab Hieroſolymis auferrẽtur imagines,& eis iura patria ſeruarentur. Pilato autem ſupplicantibus abnuente,circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque manſere.Pòſt autem Pilatus tribunal aſcendens,ſtudio magno conuocat multitudinem Iudæorũ,quaſi qui eis vellet dare reſponſum: cùm ſubitò milites accepto ſigno (ſic enim iam fuerat præparatum) armati circunſteterũt Iudæos: circundatáque triplici acie,Iudæi quidem ſtuporis erant pleni,videntes inſperatam rerum faciẽ. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum ſe omnes, niſi imagines Cæſaris ſuſciperẽt, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi aũtẽ quaſi vno conſilio omnes ſubito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuerſos ſe interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionẽ ſtudium populi demiratus, confeſtim de Hieroſolymis ſtatuas iuſsit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Eſt apud eos ſacer theſaurus quem Corban dicunt,hunc ad inductionem aquarum iuſſit expendere,erat autem inducẽda aqua ab ſtadiis trecentis.ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hieroſolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum:ſiquidem populo permiſcuit armatos milites,qui tunc eſſent priuatorũ veſtibus induti:præcepítq; vt gladiis quidẽ non vterentur,fuſtibus autem acclamantes ferirẽt. Sícq; cõpoſitis rebus,dat ex tribunali ſignũ, confeſtímq; cædebantur Iudæi: quorũ multi quidẽ plagis,multi vero ſe inuicem conculcantes,in fuga miſera contritione perierunt. Tunc ad calamitatẽ interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa,qui fuit filius Ariſtobuli,quẽ pater Herodes interfecit,ad Tiberiũ venit.Illo autẽ non ſuſcipiente accuſationẽ,reſidens Romæ & reliquorũ quidem potentium notitias ambiebat: maximis autẽ colebat officiis Germanici filium Caium,cùm adhuc eſſet priuatus.Et quodam die inter copioſum epularũ apparatum,quibus eum demerebatur, ad vltimũ extenſis manibus,aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominũ cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet,ſtatim cõcludi iuſsit Agrippam,qui ſub grãdi ærumna, vſq; ad mortem Tiberij,in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorũ duorũ & viginti, ſex menſium,trium dierum,ſuccedens in imperium C.Cæſar abſoluit Agrippam vinculis,& tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit,regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autẽ eum maxime in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam,& dicens,quia per id quòd noluerat ad Cæſarẽ nauigare, careret poteſtate maiore.nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet,quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium,à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator

Ant.li.18. cap.5.

Ant.li.18. cap.7.

Ant.li.15. cap.14.

accuſator Agrippa,cui etiam tetrarchiam illius C.Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania,peregrinante ſecum etiam vxore,deceſſit.

De ſuperbia Caij,& Petronio præſide. Cap. IX.

Ant.li.15. cap.15.

CAIVS verò Cæſar intantum contumelioſe abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret,& vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret,reliquam verò multitudinem captiuaret.Permouebat autẽ hoc profecto Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus,multísque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant cõminiſci. Celeriter autẽ in omnes peruadit metus,nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis,ſed ad Galilæã pertinentibus:à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti:à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſsimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum:& hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtãs duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ,vitream emittẽs arenam: quam cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera,conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam,vtique communem. locus autem metalli,ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud videtur,quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta,in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt, Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemais,Petronio ſupplicabant,principio ob patrias leges,deinceps vero etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocãs in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorũ nobiles,& vim Romani exercitus cœpit exponere,& minas Cæſaris: his addens,quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet, etiam cuminiuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem morésque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrũ, nedum hominis, nec ſolum in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare:arripiẽs dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar,vobísque parcam,iuſte animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius,ſed ille à quo ſum miſſus,nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſucclamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia:ſi autẽ in templo imagines æſtimet collocãdas,debere eum totam Iudæorũ gentem prius immolare:præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petroniũ miſeratióq; perſuaſit,intuentem & inſuperabilem religionẽ virorum,& tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerũt. Poſtridie autẽ ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímq; compellans,populum quoque publice alloquẽs, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur,extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris:inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta.Sed illis ad nulla horum experimẽta cedentibus, cùm videret etiã ſementem regionis intercipi

(ipſum

(ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimum conuocatis omnibus, ait, ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæſarẽ, ac vobiſcum ſaluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confeſtim miſit ad Cęſarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruiſſet, & quòd tota gẽs ſupplicaſſet: quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendam. Seruare ſiquidem ipſos legem patriam, & nouis præceptis vehemẽter obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodice, comminans Petronio mortem, quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet. Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri: alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes, proſpere nauigauerunt: denique ante ſeptem & viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem Cæſaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia ſcripta portabant.

De Imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. *Cap.* X.

CAIO per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, menſibus ſex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus conſulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt eſſent præſidio ciuitati, & ipſe frequens in Capitolium cõuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt ſicut olim, ad regendum digniſſimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa adueniret: quem cùm & ſenatus in cõcilium in caſtra Claudius euocaſſet, vt ſcilicet eo ſtrenuo adiutore vteretur in quibus res poſceret, videns Agrippa Claudium iam eſſe opibus Cæſarem, ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad ſenatum miſit, indicantem ſuum propoſitum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus ſit, & iniquum eſſe, ſi militum erga ſe ſtudiam religioſa deſereret, imò tutam aliter ſuam non eſſe fortunã: iam enim ad inuidiam ſatis fore, quòd in regnũ vocatus ſit. deinde adminiſtrare paratum eſſe rempublicam non, vt aliquis tyrannus, ſed vt princeps benignus: ſufficere ſibi quippe honorem nominis. De ſingulis autem negotiis cõmunem omnium ſtare ſententiam. nam & ſi non natura eſſet modeſtus, locuples tamen moderandæ poteſtatis exemplum Caij morte eſſe propoſitum. Quæ cùm detuliſſet Agrippa, reſpondit ſenatus, quaſi qui militi ſuo boniſque cõſiliis fideret, nolle ſe ſubire voluntariam ſeruitutem. Sed accepto patrum reſponſo, Claudius rurſus miſit Agrippam, nunciãtem eis, ſe non poſſe adduci, vt eos proderet, quorum cõſenſu in imperium eſſet accitus. Inuitum autem ſe initurum eſſe pugnam aduerſus eos, cum quibus confligere minime vellet: proinde eligendum eſſe locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas eſſe, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem iſta ſenatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus, & cõcurrere aduerſus propinquos noſtros Claudium ſecutos? maxime cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare poſſimus, & ad quem cum iuſtis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicẽs, per mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus conſecutis. Hoc exemplo optimates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt. ac deinceps videntes ſibi aduerſationem tutam non eſſe, ſecuti milites, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris ſtrictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitioſius adulabantur: & penè accidit, vt progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quàm militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nũciaſſet: dicens quòd niſi coercuiſſet exercitum, iam in ſanguinem ciuium furentem, confeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium, fierétque ſolitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris aduenientem ſenatum, & indulgẽti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit Deo hoſtias, vt mos eſt pro Imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerſo, adiiciens ei

Ant. li. 19. cap. 3.

Ant. li. 19. cap. 4.

etiam illam quæ Auguſtus Herodi donauerat, Trachonitidem ſcilicét & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarẽt. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiuſdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni cenſus maximus affluebat: qua ſanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolui, irritam prorſus obſidionẽ Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed antequam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat poteſtatẽ. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus eſſet, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Poſt hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Bereniee filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Ariſtobulum. Alius quoque eius frater Ariſtobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erãt (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. li. 19. cap. 5.

Ant. li. 19. cap. 7. 8.

De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria. Cap. XI.

POST obitum autẽ Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippę in patrui ſui regno cõſtituit. Alterius autem prouinciæ ſuſcepit curam poſt Alexandrum Cumanus, ſub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Cõueniente quippe multitudine ad diem feſtum azymorum in Hieroſolymam, ſtante cohorte Romana ſuper porticum templi (armati quippe milites ſemper cuſtodiebãt feſtos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent (vnus è militibus reductis turpiter veſtimentis inclinans poſteriora ſua vertit ad faciam Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens ſimilem ſuccłamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumſtarent Cumanum, ad ſupplicium militem depoſcentes. Ex his autem inconſulti iuuenes, & quaſi natura apti ad ſeditiones mouendas, in rixam grauiſſimam proſiliebant: cõtinuo quippe ſaxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm eſſent porticibus immiſſi, metus grauis incidit Iudæis. ſtatímque in fugam verſi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egreſſus de conſtipatione obtritio facta eſt, vt conculcatione mutua ſuper decẽ millia hominum conſumpta ſint. Facta eſt autem vniuerſæ genti luctuoſa feſtiuitas, & planctus per domos ſingulas perſonabat. Succeſſit autem huic calamitati latrocinãtium tumultus. Iuxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidem ſeruus Cæſaris ſupellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta eſt. Cumanus autem ad inquiſitionem mittens eos, qui in proximis vicis eſſent, vinctos ad ſe adduci iuſſit, obiiciens quòd latrones illos nõ comprehendiſſent: qua occaſione quidam militum in vico quodam libros ſacræ legis offenſos diſcidit atque combuſſit. Iudæi autem quaſi totam religionem inflammatam viderent, vndiq; confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi ſuperſtitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæſaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legíque eius intuliſſet, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, niſi aliqua eſſet ſatisfactione ſedata) adiudicatũ militem per medium populum ad ſupplicium iuſſit abduci: ſicq; Iudæi placatis animis receſſerunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Geman vocant, qui eſt in magno Samariæ campo ſitus, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad feſtiuitatem aſcendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione

concur

concurrerunt,vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum,rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur tranſiret in Galilæam: & in eos qui autores eſſent homicidij vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quę habebat in manibus poſtponens illorum petitiones,ſine effectu precatores remiſit.Nunciato igitur homicidio Hieroſolymam,omnis multitudo commota eſt:& relicta diei ſolennitate, in Samariam vulgus impetum fecit,ſine vllo duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcẽtes. Latrocinij autem eorum & tumultus,quidam Dinæi filius Eleazarus,& Alexander, principes erant:qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes,promiſcuam edidere cædem,& à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam,quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet: ſicq; eorum multos,qui Eleazarum erant ſecuti,comprehendit,plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem,qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant,principes gẽtis de Hieroſolymis occurrerunt:opertíque ciliciis,& aſperſis cinere capitibus precabantur,vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent:miſererentur autem patriæ ſuæ atque templi,filiorúmque & coniugum propriarum:neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neq; ob vnius Galilæi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabãt:ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis:per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiã Iudæorum nobiles:& Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent:cauſam tamẽ calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtranque partem interim diſtulit,dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet,diligenter ſingula inquiſiturũ: deinceps verò progreſſus Cæſaream,eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet,denuo audiuit Samaritanorum querelas,'& accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúſque filium Ananum,& nõnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano,& Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam:& inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla cõturbatione,Antiochiam rediit. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa,Iudæorũ cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentiũ aderant) pronuncians aduerſus Samaritas,tres eorum nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in exilium deportari.Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum,Iudæis ad ſupplicium tradidit, vt per vrbem tractus,capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos, qui & eorũ prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret.Agrippam verò de Chalcide in regnũ maius tranſtulit, tradens ei illam quoq; prouinciam,quæ Felicis fuiſſet. Erat autem iſta Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyſaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipſe autem per annos tredecim,menſes octo,dies triginta adminiſtrato imperio,deceſſit,ſucceſſorem regni Neronem relinquens, quem ſuadelis Agrippinæ vxoris ſuæ in imperium cooptauerat, & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Meſſalina natum,priore ſcilicet coniuge,& Octauiam filiam, quam ipſe priuigno collocarat Neroni. Suſceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem,quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abuſus ſit fortuna: & qualiter fratrem ſuum, atque vxorem, matrémque interfecerit,poſt quos in omnes proximos immanitatẽ ſuam conuertit, atq; vt ad vltimum per amen-

tiam ad hiſtrionum opera ſcenámque peruenerit, quoniam ſcio eſſe narratione moleſtum, ſilentio præterire melius puto.

De tumultibus in Iudea ſub Felice. *Cap.* XII.

Ant.li.20. cap.11. CONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduerſus Iudęos geſta ſunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Ariſtobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad ſingulas pertinentibus: in Peræa ſcilicet regione, Abilam & Iuliadẽ: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depræ-
10 datus, alióſque cum eo multos cepit, vinctóſque Romam miſit: aliorúmque quos in crucem ſuſtulit, latronum vel in communione ſceleris deprehenſorũ popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autẽ regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hieroſolymis oriebatur. Hi autem ſicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate paſſim quoſque interficientes. Potiſſimum verò diebus ſolennitate feſtiuis immiſcebantur vulgo, ſicas ſub veſte geſtantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapſis hominibus, illi inter reliquos de ſcelere querebantur: qua fraude extra ſuſpicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Poſt hunc autem quotidie plurimi cædebãtur, atque ipſis calamitatibus moleſtior
20 timor ciuitatem premebat: ſicut enim in medio bello per ſingula momenta omnes mortem operiebantur. Circumſpiciebant autem eminus quoſque appropinquãtes: & neque amicis ſuis fidere poterant, dum tamẽ in mediis ſuſpicionibus atque cuſtodiis nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hęc autem alia etiam malorum collectio facta eſt, cæde quidẽ abſtinentium, ſed conſiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm ſicariorum felicitatem vrbis ſtatúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, ſub ſpecie religionis nouis rebus ſtudẽtes, vulgus inſanire fecerunt. nam in ſolitudines egrediebantur, promittentes Deum ſigna eis oſtenſurum libertatis. Contra quos Felix (videbantur quippe ſemina defectionis eſſe) mittens equites atque pedites armatos, magnam
Ant.li.20. cap.12. multitudinem interfecit. Maiore autẽ plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pſeu-
30 dopropheta. Aduenięns quippe in prouinciam, magus cùm eſſet, prophetæ opinionem ſibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana ſeductione deceperat. Et circumducens eos de ſolitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hieroſolymam nitebatur aſcendere: depulsóque Romanorum præſidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem ſtipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit ſanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipſis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictũ. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipſo fuerãt comprehenſi atque vinculis traditi ſunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias diſperſa eſt. Compreſſis
40 verò his etiam, ſicut ferè in ægro corpore, rurſus pars altera tumeſcebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quaſi ad libertatem vocabant mortem apertiſſimam comminãtes his, qui Romanorum principatui obedire voluiſſent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui ſponteneam ferrent ſeruitutem. Diſperſi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentium domos, eóſque inſuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt deſperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingraueſcebat. Alter autẽ tumultus ortus eſt circa Cæſaream, inter Iudæos ſcilicet, qui ibi permixti habitabant, & Sy-
Ant.li.20. cap.12. ros, ſeditione commota. Hi ſiquidem poſtulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuiſſe conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem
50 quidem confitebantur Iudæum, ipſam verò ciuitatem fuiſſe gentiliũ vindicabant. Neque enim illic ſtatuas & fana potuiſſe conſtitui, ſi ad Iudæos eam conditor pertinere voluiſſet. Ob has ergo cauſas inter ſe populus vterq; iurgabat. Procedebat autem vſq; ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutrę proſiliebant. Neque enim Iudæorum ſeniores cohibere tumultus gentis ſuæ poterant: &

Græcis

Græcis turpiſſimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præſtabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna ſiquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quaſi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quoſque comprehenſos, taureis vlciſcebantur ac vinculis. Nec tamen ſupplicia comprehenſorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipſo in ſeditionis iritabantur augmẽtum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quoſque vrbe diſcedere: non parentium autem immiſſis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta ſunt. Manente autem ſeditione, nobiles vtriuſque partis electos, legatos miſit ad Neronem, de iure diſceptaturos. Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maxime infeſtabant prouinciam ſolicite perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

De præſidibus Iudææ Albino & Floro. Cap. XIII.

MERVM ſucceſſor huius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neq; enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Deniq; non ſolum cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum cõprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolum qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouẽtibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſq; ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidẽ inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autẽ qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirẽt eos, quos conſtabat dignos eſſe ſupplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neq; rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidẽ viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantũ non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiã cõtigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neq; auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum milium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolũ nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicẽs quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt Antiochiam. Deduxit autem eum vſque ad Cæſaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum ſedulo comminiſcens, quo ſcilicet ſolo iniquitates ſuas occultari poſſe credebat. Pace ſiquidem permanente, habiturum ſe apud Cæſarem accuſatores Iudæos: verùm ſi defectionem negotiatus fuiſſet, maiore vtique malo abducendam à ſe eſſe inuidiã peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano

Ant. li. 20. cap. 15.

Ant. li. 20. cap. 1.

abrumperetur imperio, ſedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæſarienſes gentiles victores extitere, decretúmque iſtud conteſtantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo ſcilicet anno regni Neronis, decimoſeptimo autem regni Agrippæ menſe Maio.

De Floro ſæuiente in Iudæos Cæſarienſes & Hieroſolymitas. *Cap. XIIII.*

Ant.li.20. cap.15.

AD magnitudinẽ autem excitatorum de eo malorum, nequaquã idoneas cauſas habuiſſe deprehẽditur. In Cæſarea ſiquidem habitantes Iudæi, habebant ſynagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæſarienſis. & frequẽter quidem egerant, vt ad eorum ius illa poſſeſſio iungeretur, multis partibus maius preciũ quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum deſpexiſſe non contentus, ad maiorẽ dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt anguſtũ eis trãſitum & prorſus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum proſilientes, ædificationẽ vetabant. Cũ verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantũmodo, promittens ſe cuncta facturũ, accepta pecunia ſtatim de Cæſarea egreſſus eſt, venítque in Sebaſten, ſeditioni tribuens facultatem, quaſi qui pugnę ſpatium Iudęorum ſummatibus vendidiſſet. Sequenti autẽ die, Iudæorũ ſabbato, cùm plebs ad ſynagogam coiſſet, ſeditioſus quidam Cæſarienſis vas Samium ante ingreſſum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem ſuam quippe contumeliam pertuliſſe, & locũ ipſum dicebant fuiſſe pollutum. pars autem Iudæorum, quę erat conſtantior atq; moderatior, denuo apud iudices eſſe conquerendum rebatur. Seditioſi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæſarienſium tumultuoſiores. Ex compoſito quippe miſſus fuerat, qui pro ſynagogæ foribus immolaret: ſicq; continuò eſt pugna commiſſa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod poſitum fuerat iuſſit auferri, & tumultum ſedare pergebat. Cùm verò ſuperatus eſſet præ Cæſarienſium violentia, Iudæi ſtatim libros legis rapientes ſeceſſerunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirępta à Cæſarea ſtadiis ſexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebaſten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio eſſet rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehenſos eos vinciri iuſſit, arguens cur leges de Cæſarea auferre auſi fuiſſent. ob hoc igitur apud Hieroſolymitas grauiſſima indignatio naſcebatur: veruntamen adhuc iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multo magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamẽ cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens eum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta iecíſſent, falſo denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in præſentem effundere contumelias: nec ſolum in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum

Capitone

Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderẽt. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atq; humilitate peruigilem duxere noctẽ. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autẽ aduerſum eos extructo tribunali ſublimius reſedit: conuenientésq; ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterũt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum ſuccłamaſſent, protinus dederẽt: edicẽs in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpõdent Iudæi, populum quidem pacifica quæq; ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniã conferẽdam poſtulabãt. In tanta ſiquidem multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatẽ inſipiẽtes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirũ pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi cõſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbẽ, magis propter multos innoxios dare veniam etiã paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantã bonorũ. Ad hęc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerũ venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarent. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolum illum diripuerũt locum in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebãtur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autẽ etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem ſuſtulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit ſexcenti & triginta. Grauiorẽ autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Florus auſus eſt, vt viros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etſi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori. *Cap.* XV.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriã erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat miſſus à Nerone, iure hoſpitis conueniret. Germanam autẽ ſuam Berenicen, Hieroſolymis inuentã, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaſerat. & frequẽter quidem præfectos equitum ſuorum, cuſtodésq; corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde deſineret. Ille verò neq; in multitudinẽ interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, ſed tantũ in lucra ſua, quæ de rapinis congregarentur, aſpiciens, contempſit annuere: impetus autem militũ etiam aduerſum regiã efferatus eſt. Non ſolum quippe ſub oculis eius obuios quoſque mulctabãt atq; trucidabant, ſed etiam ipſam, niſi confugiſſet in aulam, interfeciſſent. Ibi autem peruigilẽ noctẽ cum intenta cuſtodia egit, verens vtique irruptionẽ militum. Venerat autẽ Hieroſolymam, vt vota Deo ſolueret. His enim qui morbo vel aliis neceſſitatibus implicantur, mos eſt orare per triginta dies, antequam immolent hoſtias: abſtinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exerçens diebus, nudipes etiã ante tribunal ſtetit, deprecãs Florum: & præter quod nihil honoris habitum eſt, etiam de vita ſua periclitata eſt. Hæc autem facta ſunt ſextodecimo die menſis Maij. Poſtridie autem conueniẽs multitudo in forum, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potiſſimum autẽ inuidioſæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diſruptis veſtibus, & viritim ſingulos comprehendentes, poſtulabant, vt ab his verbis, quorum cauſa tanta mala pertulerant, deſiſterent, neque in maiorem indignationem Florũ mouerẽt. Sícque ſedata eſt multitudo, tam reuerentia precantiũ, quàm ſpe quòd nequaquam Florus vltra in eos ſæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuiſſe compreſſum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, ſi populus obuiam procederet militibus de Cæſarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocaſſet populũ ad occurrendum, mandat centurionibus

turionibus,vt nullam ſalutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod ſi offenſi petulanter quippiam eſſent locuti,ſtatim in eos vterẽtur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo,precabantur vt occurrerent Romanis,& ante graue incommodum cohortes ſolenniter ſalutarent. His hortationibus ſeditioſi quique abnuebãt,& ob interfectorum dolorẽ reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes ſacerdotes omnésq; leuitæ ſacra vaſa proferentes ornatúmque templi, citharíſtæ etiam & cãtores cum muſicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixiſſime precabantur,vt illum templi honorem cuſtoditum eſſe vellent, neq; ad direptionem vaſorum ſacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autẽ videre ipſos ſacerdotum principes ſparſis cinere capitibus,& pectora diſruptis veſtibus nuda monſtrãtes,nominatim ſingulos quoſque nobiliũ compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatũ patriam ſuam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus eſſe de Iudæorum ſalutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, ſi in præſenti procedere ceſſarent? At contrà,ſi officioſe ſuſciperent ſolenniter venientes, auferri Floro occaſionem pugnæ: ipſos verò ſaluare patriã ſuam,& prouidere ne quid vltra quàm pertulerant,experirentur. His addunt,quòd paucis ſeditioſis ſi tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum conſilium ſuam deberẽt autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipſos ſeditionis autores quoſdam quidem minis, quoſdam autem ſui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo ſequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos ſalutauerunt:illis autem nihil reſpondentibus, ſeditioſi Iudæorũ aduerſum Florum,cuius hæc fierent conſiliis,ſuccłamauerunt. confeſtímque milites comprehẽdentes eos,cædere fuſtibus adorti ſunt: atque in fugam verſos perſequentes equites proculcabant. Corruebãt autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autẽ cùm ſe mutuò propellerent. In ipſis autẽ portis grauis facta eſt cõpreſsio,& vno quoq; alterũ præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiũ verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miſeri diſperibant,& neq; ad ſepulturam quiſquam proximis ſuis cognoſcendus remanebat. Irruebãt autem etiam pariter milites immoderatè,eos quos comprehẽdiſſent cædentes:& per ingreſſum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinẽ, tranſire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus conſecutus,eduxit de regia eos qui ſecũ erant, & in arcem tranſire nitebatur. Fruſtratus tamen eſt eius impetus. Conuerſus quippe aduerſum eos populus repugnauit, & per tecta euadẽtes obruebãt ſaxis Romanos. Qui cùm ſuperne venientibus ſagittis vincerentur, nec poſſent defendere multitudinem quæ per anguſtos arctabatur ingreſſus, ad reliquum ſe exercitum qui erat in regia receperunt. Seditioſi autem verentes,ne ſuperueniens denuo Florus tẽplum occuparet, per Antoniam ex templo aſcendentes,porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori deſperatione compeſcerẽt. Nam cùm diuinis inhiaret theſauris, próque his in Antoniã tranſgredi niteretur,vbi intercifas porticus vidit,ab impetu conquieuit. & conuocans ſacerdotum principes atque curiam,ſe quidem ait vrbe digredi,præſidiũ tamen apud eos relinquere quantum ipſi voluiſſent. Ad hæc illis reſpondentibus, nihil nouandum fore, ſi vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè confixerat: ob ea ſiquidem quæ pertulere populũ illis militibus infenſum eſſe: cohorte ſicut precabantur mutata,cùm reliqua manu Cæſaream regreſſus eſt.

De Politiano tribuno,& oratione Agrippæ ad Iudæos,ad obediendum Romanis hortantis. Cap. XVI.

ALIVD autem denuo pugnæ conſilium comminiſcens, retulit ad Ceſtium, & Iudæos defectionis criminatus eſt: impudenti mẽdacio illos perpetraſſe dicens, quæcunque eos pertuliſſe conſtabat. Nec ſanè principes Hieroſolymorum quæ geſta fuerant,tacuerunt:ſed & ipſi & Bernice ad Ceſtium de his quæ Florus inique in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem ſuſceptis literis partis vtriuſque,quid facto opus eſſet cum principibus deliberabat. Et quibuſdam quidem videbatur,

videbatur,cum exercitu in Iudæã Ceſtium ire debere,& aut vindicare defectionem, ſi fuiſſet admiſſa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmq; accolas. Ipſi tamen magis placuit aliquem de ſuis præire,qui & negotia & conſilia Iudæorum poſſet ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunũ Politianũ, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrẽs,& à quo fuiſſet miſſus,& ob quas cauſas indicat. Quo loci Iudęorum etiã pontifices,& reliqui nobiles,eorúmq; curia adeſſe curauerant,vt circa regẽ ſcilicet officia nouarent. Poſtea verò quàm illũ congrua humanitate coluerunt,conqueſti ſunt quàm potuerũt flebiliter de calamitatibus propriis,& inhumanitatẽ Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa,vafre tamẽ inuectionem ſuam in Iudæos tranſtulit,quorum maxime miſerebatur, volens ſcilicet frenare eorũ motus:vt per hoc ipſum quod viderentur nihil perpeſsi iniuriæ,ab vltionis deſinerẽt appetitu. Ad hæc ergo quicunq; egregij erant,& propter ſua prædia deſiderabant quietem,intelligebant regis redargutionẽ eſſe plenã benignitatis. Populus autẽ Hieroſolymorũ ſexaginta ſtadiis obuiã progreſſus,officioſe Agrippam & Politianũ ſuſcepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres:quarum plangoribus reliquus quoq; populus ad lamenta conuerſus,precabatur Agrippam vt genti cõſuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbẽ, videréteq; quæ eſſent à Floro geſta: & ita oſtendebant forum deſertum domósque vaſtatas. deinceps verò per Agrippã ſuaſere Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vſque totam circuiret ciuitatẽ: quatenus ipſis cognoſceret oculis,Iudæos omnibus quidẽ aliis parêre Romanis, ſoli autem Floro aduerſari propter magnitudinẽ in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuiſſet vrbem,& manſuetudinis populi ſufficiens documentũ teneret,aſcendit in templum,quò etiam multitudinem cõuocauit:& cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudaſſet,multa etiã ad conſeruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiúſque ſancta:in eo tamen conſiſtens loco, in quo licebat per religionẽ:ſicq; regreſſus ad Ceſtium eſt. vulgus autem Iudæorum,ad regem pontificésq; conuerſus petebat, vt legati aduerſum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes ſuſpicionẽ ſuæ defectionis præberẽt:viſum iri quippe eos principes capiendorum armorũ fuiſſe,niſi præuenientes oſtendiſſent illũ eſſe qui dediſſet exordium, conſtabat autẽ multitudinẽ non eſſe quieturam, ſi legationẽ aliquis impediſſet. Ad hæc Agrippa,ordinari quidem legatos, qui Florũ accuſarẽt, inuidioſum putabat:deſpicere autem Iudæos in bella cõmotos neque ſibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xyſtum, & in ſuggeſto conſtituens germanam ſuam Berenicen, in Aſamonæorum domo (ea ſiquidem xyſto imminebat contra ſuperiorem partẽ vrbis: nam xyſto templum erat ponte coniunctũ) huiuſmodi orationẽ habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandũ cum Romanis eſſe incitatos,neq; populi puriorem ſynceriſſimámq; partem pacẽ velle ſeruare, neq; proceſſiſſem ad vos, neque conſulere confiſus eſſem:ſuperuacua quippe de vtilibus oratio eſt,quando omnium auditorum conſpirat ad deteriora cõſenſus. Quoniã vero aliquos quidem ætas, malorum belli neſcios facit,quoſdam vero inconſiderata ſpes libertatis:nonnullos vero auaritia ſuccendit, & in cõfuſione rerum capiendum de inferioribus lucrum:quemadmodum ipſi ab hoc errore corrigantur,& non per paucorũ improba cõſilia etiam boni diſpereant,exiſtimaui oportere,vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem,quæ arbitror expedire. Obſtrepat autẽ nemo, ſi non ea audierit quæ ipſius fert libido. His ſiquidem qui ſunt ad defectionẽ irreuocabiliter incitati, licebit etiã poſt meos monitus manere in priſtina volũtate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio,niſi ab omnibus vobis ſilentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quaſi tragice proſequantur. Ego autem priuſquam diſcutiam qui ſitis, & cõtra quos bellum ſuſcipere tentetis, primum ſeparabo cauſas, quas connexas putatis. Si enim violatores veſtros cupitis vlciſci,cur libertatem magna laude attollitis? Si vero iſtud ipſum ſeruire intolerabile ducitis, ſuperflua eſt aduerſum rectores querela. illis ſiquidem vel moderatiſſime agentibus,nihilominus turpe erit ſeruire. Conſiderate autem ſingillatim,& videte quàm exigua ſit materia bellorum. Et primum quidem ipſa rectorum

conſideranda ſunt crimina. Colere ſiquidem officiis,non exaſperare oportet iurgiis poteſtatem. Cùm vero modicorum peccatorũ exprobrationes maximas facitis,aduerſum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem.Fac autem eos,qui à Romanis in prouincias mittuntur, eſſe grauiter moleſtos,non tamẽ etiam Romani omnes violant vos, neque ipſe Cæſar, aduerſum quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quiſquam venit: neque poſſunt illi,quæ in Oriente gerũtur,poſiti in Occidente conſpicere.ſed neq; facile ea quæ hîc fiunt, illic audiũtur.eſt autẽ importuniſſimum, & propter exiguas cauſas , cum tantis , & ea de quibus querimur neſcientibus, velle confligere. Et quidem noſtrorum criminũ citò erit futura correctio. neq; enim vnus atque idem prouinciæ ſemper curam tenebit, & ſucceſſores eius credibile eſt modeſtiores futuros. Motum autem ſemel bellum,neque deponere facile eſt abſq; magnis calamitatibus, neque ſuſtinere. Libertatis verò bona ſitientibus prouidendum atque certandum eſt, vt principio non ea careant. moleſta enim eſt nouitas ſeruitutis:quam ne vtique ſubeas,iuſtum ſuſcipi certamẽ videtur.Qui vero ſemel ſubiectus eſt, & deinceps deficit, contumax magis ſeruus quàm amator libertatis oſtenditur. Tuncigitur oportuit omnia agere,ne ſuſciperẽtur Romani,cùm in prouinciã Pompeius intraret.Maiores vero noſtri eorúmq; reges,pecunia,corporibus,animis multo vobis meliores,exiguæ parti potentiæ Romanæ obſiſtere nequiuerũt. vos autem qui hæreditariam obedientiam ſuſcepiſtis, rebus autẽ omnibus illis qui primi paruere longe inferiores eſtis,contra omne Romanum regnum obſiſtere poſſe arbitramini? Et Athenienſes quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam ſuam quondam ignibus tradere, qui ſuperbiſsimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius claſſem non caperet amplitudo pelagi, latiorẽ autem Europa,duceret exercitũ,hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſiſsime perſecuti ſunt: circa paruam autem Salaminam,qui tantas opes Aſiæ confregere, nunc tamen ſeruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem adminiſtrant Italiæ iuſſiones. Lacedæmonij quoque poſt Thermopylas, & Plateas,& Ageſilaũ Aſiam perſcrutatum,eoſdẽ dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem ſibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem,& adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoq; multæ gentes ad libertatem fiducia ſubnixæ, & multo maiores, ceſſerunt tamen & obediunt: vos autem ſoli ſeruire dedignamini his, quibus videtis vniuerſa eſſe ſubiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis ? Vbi eſt claſsis veſtra,quæ peruagetur Romanorũ maria? Vbi autem qui expenſis poſsint ſufficere theſauri ? Contra Ægyptios fortè aut Arabas exiſtimatis vos bellum mouere. Non circumſpicitis Romanorum imperium? Non metimini veſtram imbecillitatem? Nónne ſcitis veſtram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter eſſe ſuperatam ? illorũ autem virtus per totum orbem inuicta percurrit,imò etiam hoc orbe plus aliquid quæſierunt? Neque enim ſufficit eis ad Orientẽ, quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Iſter, neq; in Meridie ſolitudine tenus perſcrutata Libya,neque in Occidente Gades: ſed vltra Oceanum alium quæſierunt orbem , & vſq; ad Britannias, inacceſſas prius , arma & exercitum tranſtulerũt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis,fortiores Germanis,prudentiores Græcis ? poſtremo plures eſtis omnibus in toto orbe degẽtibus? Quæ vos fiducia aduerſum Romanos erigit ? Sed dicet aliquis, ſeruire moleſtiſsimum eſt. At quanto magis id Græcis,qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur præſtare nobilitate : & tam latam quondam prouinciã poſsidentes,nunc bis ternis faſcibus Romanorum obediunt. Totidem autẽ etiam Macedones obſequuntur,qui certe multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſque vllo præſidio,vni tantummodo rectori parent,& faſcibus conſulis obſequuntur? Quid autẽ pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes,

Mæoticásq;

Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc verò militum ſubiiciuntur tantum tribus milibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinque quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperiorémque multo quàm veſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſsimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus milibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici vſque ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcũt Dacorum. Ipſi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiúsq; capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamẽ ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſsimum oporteret aſſurgere, quos videlicet tantis munimẽtis natura cinxiſſet: ab Orientali plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. ſed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi, fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domeſticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales eſſe Romanorũ, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere. ídque ſane ipſum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) ſed Romanorum admirati ſunt horruerúntque cum virtute fortunam, qua illi plura ſæpe obtinuere quàm bellis. Denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marísque ſpatio à Roma diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes Pyrenæorum mõtium eluctati vertices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita bellicoſis gentibus, tantóque (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt. Quis veſtrum non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem ſpatiis regionem incolentes, ſpiritus autem maiores corporibus gerẽtes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autẽ etiam Britannorũ muros, qui Hieroſolymæ confiditis muris. Illos ſiquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noſter orbis eſt habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſsimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obſides tamen mittunt Romanis: éſtque cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolũt, Romanorum arma venerantibus vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neq; Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neq; Marmaridarũ genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neq; terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediere Romanas. Sed tertiã partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facile eſt, quæ ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperũt armis: & præter fruges annuas quibus Romanã multitudinẽ octo menſibus paſcunt, alia quoq; vectigalia pendũt, expenſas quoque deuotiſsimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubẽtur, ſicut vos, contumelioſum putantes.

putantes. & quidem vna cum illis tantũ legio commoratur. Sed quid opus eſt longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm eam poſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cùm vſq; ad Æthiopias porrigatur, opulentámq; Arabiã, contigua quoq; ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingẽtas myriadas incolarũ habens, præter Alexandrinorũ plebem, tamen vectigalia, quorũ magnitudinem de cenſu ſingulorũ capitũ æſtimari licet, deuotiſſime penditans, Romanũ non dedignatur imperium: & certe quàm magnũ ſtimulũ defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitiis abundantẽ, magnitudine quoq; non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia x x x. in latitudine verò non minus quàm decem, tributorũ vero multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno pẽditis: & præter pecuniam, quatuor menſiũ Romanæ plebi annonã miniſtrat. Munitur autem vndiq; aut incõmeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorũ tamen omniũ nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptũ cum illa Macedonũ nobilitate frænãt. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidẽ omnes qui in orbe habitabili degũt, Romani ſunt: niſi fortè quis veſtrũ ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorũ regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilẽ cauſam tanto ſe bello implicabũt: nec ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratũ, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ad diuinũ confugiatur auxiliũ. verum & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſsibile eſſet imperiũ tale cõſiſtere. Conſiderate autẽ quemadmodũ hæc ipſa erga ipſum religionẽ immoderatio, etiam ſi cum longe inferioribus bellũ geratis, tamẽ ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atq; eadẽ tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturũ putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum cõſuetudinem, & ad nullum actũ moueamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maxime dies Pompeio ad bellum deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabãtur, otia gerebant. Tranſgredientes autẽ in bello legem patriã, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis intẽtio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodũ autem aduocabitis in adiutoriũ Deum, ſi cultum ei debitũ ſponte violetis? Aſſumũt autem ſinguli quiq; bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm vero vtraque hæc, quantũ ad ipſam pertinet conſequentiam, deſerũtur, in manifeſtã vtique captiuitatẽ volentes pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugésq; laniare, & hanc pulcherrimã inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorẽ, lucrabimini vel ignominiã ſuperatorũ. Bonũ eſt, ô amici, bonũ eſt, dum adhuc ſtat nauis in portu, præcauere tempeſtatem futurã, & non eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His ſiquidẽ qui in improuiſa mala inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione videãtur: qui vero ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi forte aliquis veſtrum æſtimet ſecundum pacta conflictũ ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderate vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolum vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neq; enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſsima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum praua conſilia, vniuerſæ vrbes Iudaico ſanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd ſint nimirum veſtro vitio coacti. Si vero eadem exequi ſuperſederint, conſiderate quàm impium ſit, aduerſum tam benignos arma mouiſſe. Subeat autem vos miſeratio, & ſi non filiorum veſtrorum atque coniugum, ſaltẽ iſtius ciuitatis, quæ mater vrbium veſtræ regionis vocatur. Parcite mœnibus ſacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & ſanctaſanctorũ ſeruate.

uate. Neque enim vlterius victores Romani his abſtinebunt, quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Ego teſtor quidem ſancta veſtra, ſacróſque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum conſiliorum, quæ vobis viderim expedire, ſubtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: ſi verò protuleritis iras, abſque me periculis ſubdemini. His dictis, aſtante etiam ſorore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non ſe aduerſum Romanos, ſed aduerſum Florum ob ea quæ pertuliſſent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera veſtra, inquit, talia ſunt, qualia aduerſum Romanos pugnantium. Neque enim Cæſari vectigal dediſtis, & Antonias porticus incendiſtis. Sopietis autem cauſam defectionis, ſi & porticus denuo conſtruatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præſidium eſt, aut pecuniam Floro dabitis. His conſultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice aſcendentes in templum porticus ædificare adorti ſunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionéſque diſperſi, vectigal colligebant: celeritérq; XL. talenta (tantum enim erat reliquum) redacta ſunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compeſcuit. Deinceps verò perſuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec ſucceſſor ei à Cæſare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accenſa, nec à verborum in regem contumelijs temperauit, ſed protinus eum vrbe pepulerunt: ausique ſunt nonnulli ſeditioſorum etiam ſaxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumelijs eſſet affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus miſit ad Florum Cæſaream, vt ipſe ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipſe verò diſceſſit in regnum.

De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos. *Cap.* XVII.

PER idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime mouebant, cõgregati irruebant in quoddam præſidium, quod vocabatur Maſſada: & occulte eo peruaſo, Romanos omnes interfecerũt: alios autem de ſuis poſuerunt cuſtodes. In templo quoque Hieroſolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audaciſſimus, dux illo tempore militum, perſuaſit his qui ſacrificiis miniſtrabant, vt nullius munus aut hoſtia, qui non eſſet de Iudæorum gente ſuſciperetur. Id autem erat Romani belli ſeminarium atque materia. Reiecit ſiquidem hoſtias Cæſaris, quæ pro Romano populo offerri ſolitæ erant. Plurimum autem ſuper hoc pontificibus, aliiſque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morẽ, quo ſupplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & ſuæ multitudini cõfidentes: robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebãt Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, cõcionem aduocantes (erant autem interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſerentur permanerẽntque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarẽt, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirũ iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiátque vere extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes

reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebãt in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attẽdebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet autoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabãt. & legatos quidem alios ad Florum miſerũt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabãtur autem vtrunque, vt cum exercitu aſcẽderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſq; inflammare bellum, nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſq; parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, ſuperiorem occupant ciuitatem: inferiorem ſiquidem & templum, ſeditioſorum manus tenebat. Miſſilibus igitur & fundis indeſinenter vtebantur, & cõtinua erat emiſſio ſagittarum ex vtraque ſcilicet parte. erat autem quando ex inſidiis procurrentes cominus dimicabant. Præſtabant autem audacia quidem ſeditioſi, belli verò ſcientia regij. Et his quidem erat propoſitum maxime templum obtinere, profanatoréſque eius expellere. Seditioſis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quę obtinebant, etiam ſuperiorem inuaderent vrbem. Per ſeptem igitur dies grauis vtriuſque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea feſtiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos eſt omnibus grandẽ lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat eſca (ſemper enim inextinguibilis perſeuerat) aduerſarios quidem à cultu religionis excluſerunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi ſicariorum (ſic enim vocant latrones, gladios in ſimbus gerentes) recepti audaciſſime proſequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita ſuperiore ciuitate ceſſerunt, cùm iſti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: poſt quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta diſperdere, ne eſſet vnde ratio creditæ pecuniæ patet et, vtq; omnem ſibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduerſum locupletes egenis præberent inſurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum cuſtodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incenſis ciuitatis neruis, in hoſtes irruebant. Quo loco põtificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in ſuperiorem regiam confugerunt, portas celeriter obſerantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti ceſſauerunt. Poſtridie autem, quintadecima ſcilicet die Auguſti menſis, fecerũt impetum in Antoniam: & omnes in eo præſidio agentes, per biduum obſeſſos, ceperunt atque interfecerunt, præſidiúmque incenderunt. poſtea verò tranſierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen ſuum diuidentes, muros euertere molichantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: ſed diſtributi per propugnacula & turres, ſubeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones ſub mutis cadebant. Nec die autem cõflictus nec nocte ceſſabat: ſeditioſis videlicet exiſtimantibus in deſperationem cogi eos, qui in præſidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores ſuos ceſſuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidiſſimi illius ſophiſtæ, qui quondam ſub Cyrenio exprobrauerat

brauerat Iudæis quòd poſt Deum ſubiicerentur Romanis: aſſumptis quibuſdam nobilium, perrexit in Maſſadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares alióſque latrones diligenter armauit. hiſque vtens ſtipatoribus, veluti rex Hieroſolymam reuertitur: factúſque princeps ſeditionis, oppugnationem diſponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm ſuffodere muros, ſuperne hoſtibus tela iacientibus. cuniculum igitur longe cœptum ſub vnam turrim agentes, ſuſpenderunt eam materie ſubiecta: ac poſtea in ſuſtinentia ligna igne immiſſo egreſſi ſunt. Sícque ſubiicibus exauſtis, turris quidem ex templo emota eſt. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorũ præſentientes, fortè etiam de concuſſione turris, alium ſibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & ſtatim ſe victores credebãt, cùm vidiſſent alium murum ſtupore defecti ſunt: regij tamen ad Manahemum alióſque ſeditionis principes mittebant, precantes, vt eis diſcedere liceret. Quod cùm ſolis regiis eiúſque religionis reliquis Manahemus annuiſſet, protinus diceſſerunt. Romanos autẽ qui ſoli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & ſi permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quaſi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phaſaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, ſi quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta ſunt ſexto die menſis Septembris.

De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum. Cap. XVIII.

SEQVENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumſidentes autem etiam turres ſeditioſi, cuſtodiebant ne quis militum poſſet effugere. Manahemum autem & munitorum locotum deſtructio, & pontificis Ananię mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem ſibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Inſurrexerunt autem duo de ſociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis deſiderio libertatis deficiẽtes, eandem populari ſuo prodere, dominúmq; ferre, & ſi non violentum, tamen ſeipſis humiliorem. nam ſi oporteat cunctis aliquem præeſſe, quemuis magis alium quàm illum decere: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim faſtu adoraturus acceſſerat, regali habitu indutus, & ſtudioſos ſui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum profiluiſſent, reliquus quoque populus rapiens ſaxa lapidauit ſophiſtam: exiſtimantes quòd illo interempto tota ſeditio ſolueretur. Paululum autem ſtipatores Manahemi reſiſtentes, poſtquam viderunt totam aduerſum ſe multitudinem irruere, quiſque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehenſi ſunt, perſcrutatio autem latentium ſequebatur: paucíque ex eis clàm in Maſſadam perfugerũt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrãnidem egit. Ipſum autem Manahemum cùm fugiſſet in locum qui Ophlas vocatur, atq; illic humiliter deliteſceret, capientes extraxerunt in publicum, multíſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abſalomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixi, in his adiutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, ſed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehemẽtius inſiſtebant, donec vlterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt ſolam eorum paciſceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos.

Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebãt, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundum pactiones omnes scuta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neq; resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamsi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebãt publice, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsareæ & in omni Syria. *Cap.* XIX.

EODEM autem die, eadémque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitãtes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerãt comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsarienſem verò cladem tota gens efferata est. Diuisique Iudæi, Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerũt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia verò inflammantes, etiã in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neq; Sebaste, neque Ascalon: sed his quoq; flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebãtur virorum immensa cædes fiebat. neque tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gẽte vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos dispersedebant: non solum ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præueniſſent alteros cæde faciẽda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarũ gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebãt. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebãt: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neq; pudenda cõtectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorũ imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrẽtes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos, qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæós cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirẽt, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidẽ, transirent cũ omnibus filiis suis in lucum. quibus quę fuerant iussa sine suspicione facientibus, diebus quidẽ secutis duobus quieuerũt Scythopolitæ.

thopolitæ.tertia verò nocte exploratores,alios incautos,alios verò dormientes inuadunt,ſubitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póſtque eorum bona diripuerunt.Dignum autem etiam videtur,Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi inſigniſſimus: quibus vtriſque ad incommoda ſuæ gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudęorũ propinquos Scythopoli,quotidie obtruncabat,& frequenter integros cuneos fudit,ita vt totius acici momentum ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfuſi Iudæis, paſſim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidẽ hoſtium impetum fecit.Nihil enim ſe in tanta multitudine promoturum videbat.Exclamans autem miſerabiliter:digna,inquit,Scythopolitæ his quæ geſſi patior:quippe,qui tam multa cæde ciuium meorum,benignitati erga vos noſtræ fidem feci.Digne enim nobis extera gens infida eſt, qui in noſtrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quaſi profanus propriis manibus:neque enim decet hoſtili manu cadere. Iſte autem ipſe finis mihi & ſceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo ſcilicet hoſtium de meo interitu glorietur,neque inſultet cadenti. Hæc dicens, miſerantibus ſimul ac furentibus oculis circumſpicit omnem familiam ſuam.erat autem ei vxor & filij, & proucti in ſenectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæſarie comprehendens,& ſuper eum ſtans enſe penetrauit: poſt quem non ſane inuitam matrem ſuam interfecit.ſuper hos autem coniugi & filiis intulit ferrum,ſingulis ſanè horum penè occurrentibus gladio, & hoſtes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem ſuam neceſſitudinem trucidaſſet, cæſis ſuperſtans extulit dexteram,vt neminem poſſet latere,& totum in viſcera ſua enſem demerſit:dignus quidem miſeratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem,cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præſtitit,digno fine conſumptus.

De Iudæorum alia graui cæde. *Cap.* *X X.*

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta eſt, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud ſe habitantes irruebant: & duo millia quingentos Aſcalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrij: multóſque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos cuſtodiis tradidere. Hippeni quoque & Gadarẽſes ſimiliter audaciſſimos quidem amoliebantur, terribiles autem ſolicite adſeruabant.Reliquæ quoq; vrbes aduerſum Iudæos ſingulæ, prout habebant,vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni,& Sidonij, & Apameni,ſuis cohabitatoribus pepercerunt,& neq; interfecere quempiam Iudęorum, neque vinculis tradiderũt. forte autem & propter multitudinem ſuam deſpexerunt eorũ ſi qui motus fuiſſent. mihi autem videtur magis erga eos miſeratione moti, quos vtique nihil moliri videbãt. Geraſeni autem neque in eos,qui apud ſe remanere delegerunt, quicquam geſſerunt mali:& egredi volentes vſque ad fines ſuos deduxerunt.Excitata eſt autem etiã in regno Agrippæ aduerſum Iudęos pernicies.Ipſe quidẽ perrexerat ad Ceſtium Gallum Antiochiã, relicta adminiſtratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerũt autem de Batanæa regione ſeptuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium ſuorum præſtantiſſimi,poſcendi præſidij gratia: vt ſi qui ſcilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam cuſtodiam,per quam poſſent inſurgẽtes quoſq; comprimere. Hos Varus,quoſdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Auſus autẽ eſt tale facinus præter conſilium Agrippæ,& propter nimiã auaritiã impie in gentiles ſuos agere non recuſans, regnum omne corrupit, perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatẽ: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in eum veritus eſt propter propinquitatẽ Sohemi, procurãda tamen eum regione ſummouit.Seditioſi autẽ capto præſidio,quod appellatur Cyprus imminẽs finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eíſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi

metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij custodiis obtinere.

Iudæi Alexandriæ occisi. *Cap.* XXI.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexãder contra Ægyptios vsus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitãdi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus hãberent conuersationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium sequestratam: præstiterúntq; eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neq; Cæsar primus, neq; post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè cõtinuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraq; parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cùm Alexãdrini in concionem venissent, vt ordinarent pro certis negotiis legationẽ ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum peximixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum cõcremarent: & penè minas implessent rebus, nisi ira eorum compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosq; submittens, hortabatur, vt desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinq; millia milites, casu ad Iudæorum interitũ de Libya venientes: præcepitq; vt non solum interficerent, sed etiam bona eorum diriperent, domósque inflammarent. Qui protinus concurrẽtes in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenue iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidẽ restiterunt: semel verò in fugam versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij sub dio atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cùm neq; illos, aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquię remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorúmque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

De clade Iudæorum autore Cestio. *Cap.* XXII.

CESTIO verò iam quiescendum esse non videbatur, infensis vbique Iudæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitũ: insuperq; regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cũ Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitũ erat, pluréque sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autẽ ex ciuitatibus auxilio conuenere, peritia quidem militibus inferiores, quòd autem scientię deerat, in Iudæos odio,

itémque

itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ cõducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorũ finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmq; offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in mõtes enim multitudo refugerat) omnigenũ autẽ rerum plenã, illas quidẽ militibus diripiendas cõceſſit: ipſum vero oppidũ, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinẽ, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrũ & Sidona & Berytũ ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiã depopulatus eſt: inflammatísque etiam circũ eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autẽ adhuc prædæ inhærẽtibus, & præcipue Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerãt) repente in eos qui remanſerãt irruunt, & propè ad duo millia cædũt. Ceſtius autẽ ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſareã peruenit: in Ioppen vero partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidũ cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetũ præſenſiſſent, tam ſuum quàm cæterorum militũ præſtolarentur aduentum. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinque Ioppen facilime capiunt: ita vt ne fugæ quidẽ habitatores copiã reperirent, nedum ad pugnam ſe pararẽt. Aggreſſi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorũ autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos miſit equites, qui & partem finium vendicauerũt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

De pugna Ceſtij contra Hieroſolymam. *Cap.* XXIII.

IN Galilæam quoque miſit Cæſenniũ Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manũ attribuit, quantam genti expugnandæ ſufficere poſſe credebat. eum validiſsima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore ſuſcepit. Huiúsque prudens conſilium ſecutæ ciuitates aliæ, quieſcebant. Qui vero ſeditionibus & latrociniis operã dabant, in Galilææ montem vndique mediũ receſſere, qui eſt contra Sepphorim, & vocatur Aſamon. Aduerſus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quàm diu ſuperiores erant, facile Romanos ad ſe aſcendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celſiora progreſſos, mature victoriam conceſſerunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neque, ſi terga dediſſent, equitum poterãt manus effugere: adeò vt pauci locis aſperis deliteſcerẽt, amplius vero quàm duo millia trucidarẽtur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæſaream cum exercitu remeabat. Ceſtius vero cum omni manu reuerſus in Antipatridem perrexit. Cognitóq; non paruam multitudinem Iudæorũ in turrim quæ Aphæci vocabatur eſſe collectã qui cum his congrederẽtur præmiſit. Sed prius quàm in manus venirẽt, Iudæi metu diſperſi ſunt: eorúmque caſtra iam deſolata milites adorti, cùm vicis circumpoſitis incenderunt. Ex Antipatride autem Ceſtius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter ſcenopegiorũ dies feſtos, in Hieroſolymã populus omnis aſcenderat. quinquaginta vero quos ibi comprehendit occiſis, exuſtóque oppido vlterius procedebat: pérque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen eſt Gabao, caſtra poſuit, diſtante ad Hieroſolymis ſtadiis 30. Iudæi vero cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omiſsis dierum feſtorum ſolennibus, ad arma properabant: *latisque freti multitudine*, incompoſiti ad pugnã & cum clamore proſiliebant, ne dierum quidem ſeptem habita ratione feriatorum. erat enim ſabbatũ, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obſequio pietatis emouerat, in prælio quoque ſuperiores effecit. Tanto nanque impetu Romanos aggreſsi ſunt, vt eorũ & aciem perrumperẽt, viáque aperta cædibus *in medios* ruerent: ac niſi ei militũ parti, quæ necdum locum amiſerat, equites ex circuitu ſubueniſſent, quíque nondum defecerãt pedites, in periculo totus Ceſtij exercitus fuiſſet. Interfecti ſunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi vero vigintiduo. fortiſsimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Mono-

bazus & Cenedæus, & poſt hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulſi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron aſcendentes Giorę filius Simon inuadit, multósque poſtremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum ſarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Ceſtio vero in agris triduo commorante, Iudæi locis ſuperioribus occupatis, obſeruabant eius tranſitum: neque ceſſaturos eos certum erat, ſi Romani proficiſci cœpiſſent.

De obſidione Hieroſolymæ à Ceſtio, & ſtrage. *Cap.* *XXIIII.*

ITAQVE dum Agrippa, infinita hoſtium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos eſſe perſpiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes ſibi parituros exiſtimans, vt bello deſiſterẽt: vel ſi qui aduerſarentur, reuocandos qui ab eorum ſententia diſcreparent. Miſit igitur ex comitibus ſuis Borcęum & Phœbum, quos illis ſciebat notiſsimos: vt à Ceſtio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, ſi proiectis armis, ſecum ſentire voluiſſent. Verum ſeditioſi metu, ne cuncta multitudo ſpe ſecuritatis ad Agrippam ſeſe conferret, legatos obtruncare ſtatuerũt: & Phœbum quidem, priuſquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fuſtibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Ceſtius vero, quia inteſtinã eorum diſcordiam, opportunũ ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inque fugam verſos, vſque ad Hieroſolymam perſecutus eſt. Caſtris autem in loco poſitis, qui appellatur Scopus, interuallo ſeptem ſtadiorum à ciuitate diſcedens, nihil per triduum aduerſus oppidum conabatur: ſperans fortaſſe intus degentes aliquid remiſſuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumẽta dimiſit. Quarto autem die, qui triceſimus menſis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à ſeditioſis cuſtodiebatur: ipſi autem Romanorũ diſciplina territi, exterioribus ceſſere partibus ciuitatis, & in partem interiorẽ templi refugerunt. Ceſtius vero tranſgreſſus Bezethan, quæ ſic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad ſuperiorem ciuitatem veniſſet, prope aulam regiam caſtra poſuit. Et ſi tunc voluiſſet intra muros violenter irrumpere, ciuitatem illico poſſediſſet, bellóque finem dediſſet. ſed Tyrannus & Priſcus præfectus caſtrorum & plures equitũ magiſtri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobiliſsimi, & Ananus Ionathæ filius, Ceſtium quaſi portas ei patefacturi, vocabãt. Ille autem & ira faſtidiens, & quòd non ſatis ei credendum putaret, tam diu id neglexit, donec proditione comperta, ſeditioſi Ananũ quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos ſuas refugere coëgerũt: ipſi vero per turres diſpoſiti, murum tentantibus repugnabãt. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus fruſtrabatur conatus. ſexto autem Ceſtius cum plurimis ſelectis, itémq; ſagittariis, à Septẽtrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu reſiſtentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, poſtremo autem repulſi telorum multitudine, receſſerunt. Itaque Romanorum qui anteibant, ſcutis ſuis muro nixi, & qui eos ſequebãtur, aliis ac per ordinem aliis ſimiliter ſuperadiunctis, quam ſic ipſi appellant, teſtudinem contexuerunt. vnde ſagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & ſine aliqua noxa milites mœnia ſuffodiebant: templíque portas incendere moliebantur. Vehemens autem ſeditioſos ſtupor inuaſerat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autẽ populus alacriot efficiebatur: & quantum nequiſsimi cadebant, tantum vt ipſi portas aperirent, Ceſtiúmque quàm optime de ſe meritum, reciperent, appropinquabant. Et profecto ſi paululum in obſidione perſeueraſſet, ſtatim ciuitatem obtinuiſſet. ſed credo iam tunc infeſtus Deus peſsimis, eiúsque ſancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Ceſtius, neque animis populi, neque obſeſſorum deſperatione perſpecta, repente militem reuocat, & ſine vlla ſpei repulſa, inconſulte nimis ac iniuſte diſceſsit. inopinata vero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: inſecutíque nouiſsimos

uiſsimos aliquot equitum, peditúmque peremere. Et tunc quidem Ceſtius in caſtra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hoſtes prouocauit: iámque poſtremos aſſecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in tranſuerſos tela iactabant. & neque in eos ſe retorquere, à quibus à tergo ſauciabantur, nouiſſimi audebant, quandam infinitam multitudinem inſequi exiſtimantes: neque à lateribus inſtantium vim repellere ſufficiebant: cùm ipſi quidem graues eſſent, ordinémque interrumpere formidarẽt: viderẽt autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles eſſe. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerẽt. Tota igitur via perculſi, deiectíque agmine ſternebãtur: donec multis occiſis, in quibus erat Priſcus ſextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi caſtra prius poſuerant, multis impedimentis amiſsis. Hic autem Ceſtius biduum commoratus, inops cõſilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hoſtium vidiſſet numerum, & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem ſibi obfuiſſe cognouit: & ſi adhuc ibi maneret, plures ſe hoſtes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occiſísque mulis atque aſinis, aliísque iumentis, præter illa quæ ſagittas & machinas ferrẽt (hæc enim velut vſui futura ſeruabat, maxime quia timebat ne Iudæis contra ſe capta prodeſſent) Bethoron verſus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus inſtabant: cõtractos vero in anguſtias atque deſcenſus, alij ab exitu prohibebant, alij poſtremos agminis trudebãt in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem ſagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto ſibimet ſubuenirent, hæſitãtibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinate viam proſequi poterant, obſtantibus iaculis: & ne contra hoſtes irent aſcenſus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberraſſet conſumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut reſiſtendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod deſperati ſolent, fletúsque cõuerſi ſunt: quibus reſonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætãtium pariter atque ſæuientium. totúsq; penè qui cum Ceſtio fuerat, periſſet exercitus, niſi nox adueniſſet qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obſeſſis circum omnibus locis, eorum tranſitus cuſtodiebãt. Denique vbi Ceſtius aperto itinere deſperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad c c c c. omnium fortiſsimos milites, tectorũ faſtigiis impoſuit. híſque præcepit, vigilum qui in caſtris excubarent, ſigna clãmare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipſe autem cum cæteris otioſe vſque ad x x x. ſtadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locũ quo Romani tetenderant deſolatum vidiſſent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem ſine mora iaculis confecerunt: mox autem Ceſtium perſequi properabant. ſed ille cùm nocte non paruum ſpatium itineris peregiſſet, die vehementius quoq; fugiebat: adeo vt metu perculſi milites, machinas, ſiue tormenta muralia, itémque baliſtas, multáque alia inſtrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rurſus contra illos qui ea reliquerant vſi ſunt. Inſequendo autẽ Romanos, Antipatridem vſque venerunt. Deinde cùm eos aſſequi non potuiſſent, inde redeuntes & machinas ſecum aſportarunt, mortuósque ſpoliarunt, & prædam quæ remanſerat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, ſuis quidem paucis amiſsis, Romanorum autem & auxiliarium quinque milibus peditũ ac c c c. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouembris menſis VIII. die geſta ſunt, anno XII. Neronis principatus.

De Damaſcenorum ſæuitia in Iudæos, déque Ioſephi ſtudijs in Galilæa. Cap. XXV.

ROST Ceſtij vero caſus aduerſos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui peſſum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Coſtobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapſi ad Ceſtium transfugerũt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obſeſſus Antipas, fuga deſpecta, quemadmodũ à ſeditioſis interemptus ſit aliàs indicabimus. Ceſtius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronẽ miſit,

& propriam neceſſitatem indicaturos,& belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim,& iram in illum excitatum iri,& ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni,cæde Romanorũ cognita,Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberẽt(nanque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant.verebantur autẽ mulieres ſuas,ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas.quare hîc magna cura fuit eas cælandi,quid agerent:Iudæorum autẽ decem millia,quippe vt in anguſto loco,atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt.Qui verò Ceſtium fugauerãt,in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent,partim vi,partim blanditiis ſibi etiam ſociabant:& in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus,Gorionis filius, & pontifex Ananus:omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium nanque Simonis Eleazarum,quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet,tamen nullis neceſsitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúsque ſtudioſos ſiue imitatores,ſatellitũ more verſari.verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ,itémq; aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterẽt,alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ,vnum è pontificibus & Eleazarũ noui pontificis filium,Nigro autem mandauerũt,qui tunc Idumæam regebat,ex regione trans Iordanem poſita genus ducens,vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. nanque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes,& Tamnam Ioannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſsi ſunt. huic autẽ Lydda, & Ioppe,& Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt:& vtriuſque Galilææ Ioſephus,Matthię filius,huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſsima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum,pro alacritate ac prudentia ſua,quiſq; res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolentiam: multa ſciens ea cõfici poſſe,licet in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſsimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet,LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſsimos elegit: eósq; rectores totius Galilææ conſtituit.VII.vero per ſingulas ciuitates minorum litium iudices.nam maiora negotia causáſque capitales ad ſe referre iuſsit,& illos LXX.Cæterùm diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſent animaduertit: certúsq; in Galilæam Rom.eſſe venturos,opportuna loca muro cingebat,hoc eſt Iotapatã, & Berſabee & Selamin,necnon & Pereccho,& Iapha, & Sigoph,& montem cui nomẽ eſt Itaburio,& Taricheas,& Tiberiada: ad hæc etiã circa Geneſar lacum ſpeluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit.Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur,& Seph,& Iannith,& Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam,& Soganen,& Gamalam munitione circũdedit. Solis autem Sepphoritis permiſit,vt murũ ſibimetipſis fabricarent: quòd eos pecuniosos eſſe,& ad bellum promptos etiam ſine præcepto videret. Similiter autẽ Giſchalam, Ioſephi iuſſu per ſe muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem caſtellis omnibus ipſe Ioſephus intererat, iubendo ſimul atque opem ferẽdo. Quin & exercitum ex Galilæa, ſupra centũ millia virorum comparauit: quos omnes vndiq; collectis armis veteribus inſtruebat. Deinde reputans,hoc maxime Rom.inuictam eſſe virtutem,quòd dicto eſſent audientes rectoribus ſuis,& armorũ exercitationi operã darent,doctrinam quidẽ vrgente neceſsitate deſpexit:parendi autẽ facultatem ratus regentiũ multitudine poſſe contingere, ita vt Rom.ſolẽt diuiſit exercitum, plurésq; fecit ordinũ principes.diuerſíſq; militũ generibus cõſtitutis, alios decadarchis, alios centurionibus,alios tribunis ſubdidit:& inſuper his ipſis rectores,maiorũ rerũ adminiſtratores dedit.Docebátq; ſignorum diſciplinas,& prouocationes reuocationésq;

bucci-

buccinarum,& principia cornuum,& circunductiones,& quemadmodum oporteret laborãtibus ſuccurrere fortiores,& cum defatigatis partiri pericula:quæq; ad fortitudinem animi corporisque tolerantiam pertinerẽt, inſtituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum,vſq; quaque Rom.referẽs diſciplinam,& quòd cum viris eſſent præliaturi, qui & viribus corporis,& animi obſtinatione, totũ penè orbem terræ ſuperaſſent.His addidit,quo pacto belli tẽpore ſuis eſſent parituri præceptis,iam nunc periculum ſe facturũ,ſi conſuetis delictis,hoc eſt, furtis & latrociniis & rapinis abſtinuiſſent: ſed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut conſuetiſsimorum damna proprium quæſtum putarent. Illa enim bella optime adminiſtrari,quorũ milites bonam conſcientiam gererent: qui vero per ſe praui fuiſſent, his non ſolum inimicos, ſed etiam Deum hoſtẽ futurum. Multa in hunc modum admonendo perſeuerabat. Et iam quidem quantũ prælio parandum eſſet,conflatũ erat. Nam L x.peditũ millia, C C L.equites,ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & ſexcentos circa ſe electos cuſtodes corporis atq; ſatellites.Exceptis autẽ mercenariis,facile cæteri milites à ciuitatibus alebantur. nanq; ſingulæ quas enumerauimus, cùm mediam ſui multitudinẽ mitterent in militiam,reliquos ad comparandũ eis victum tenebãt:vt pars armis,atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur,& armati ſecuritatẽ rependerent ſuggerẽtibus cõmeatum.

De Ioſephi periculis & euaſione,& Ioannis Giſcalei malitia. *Cap.* XXVI.

IOSEPHO autẽ hoc modo adminiſtranti Galilæam, inſurrexit quidam inſidiator,patria Giſcala ortus,Leuię filius,nomine Ioannes,callidiſsimus,ac dolis plenus, & nequitia quidẽ nobiliſsimus omnium, anteavero pauper, & aliquandiu malitiæ ſuæ impedimentũ paſſus inopiã, facile mentiri paratus, mirúſque fidem adhibere mendacio:& qui fallaciã virtutẽ putaret,eáque aduerſus amiciſsimos vteretur:ſimulator humanitatis, & ſpe lucri appetentiſsimus cædiũ: qui ſemper quidẽ immoderata concupiſſet, ſpem vero leuioribus maleficiis aluiſſet. Latro enim erat,ſui moris,ac ſolitarius:deinde etiã comitatũ inuenit audaciæ,primo quidem paruum,amplioré autem proficiẽs. Curæ autem habebat,neminẽ ignauum aſciſcere: ſed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmq; peritia præſtarent, hos eligebat: donec C C C C.virorum cateruã congregauit,quorũ plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Iſq; omnẽ Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu ſuſpenſos lacerabat.Hunc igitur iamdudum regẽdi milites cupientem,& maiora deſiderantem,diu pecuniæ retardabat inopia.cúmq; videret Ioſephũ ſua induſtria lætari,perſuadet ei primum,vt fabricandi muri patriæ ſolicitudinem ſibi cõmitteret.in qua re quæſtus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidiſsima fraude cõpoſita,velut oleo,quod non à gentilibus ſuis tractatũ eſſet, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi,vt ad cõfinia oleum mitteretur depopoſcit,nummóq; Tyrio,qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodẽ precio amphoræ dimidiũ venundabat. cúmq; Galilæa ferax eſſet olei,maximo illo tẽpore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria ſolus multúmq; mittẽdo, infinitã ſummam pecuniæ cõgregauit:qua mox in eum vſus eſt,qui hoc ſibi beneficiũ præſtitiſſet.Deniq; exiſtimãs ſi Ioſephum depoſuiſſet,rectorẽ ſe Galilææ futurum,quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementius exercere,quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis,aut inſidiis alicubi rectorẽ perimeret,ſicui ferret auxiliũ:aut ſi latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accuſaret. Iamdudum autem rumores diſsipauerat,quòd res Galilææ Ioſephus Romanis prodere cogitaret:multáq; in hũc modũ ad eius perniciẽ comparabat. Itaq; illo tempore,cùm quidam ex vico Dabaritarũ, in magno campo cuſtodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggreſſi omnes quas ferebat ſarcinas abſtuliſſent,in quibus erãt non paucæ veſtes precioſæ, plurimáq; argentea pocula, & D C.aurei. neq; hanc prædam occultè adminiſtrare potuiſſent,omnia Taricheas ad Ioſephum comportarũt.Ille autẽ reprehenſa violentia, quam regiis intuliſſent, reponi res ablatas apud aliquẽ eius ciuitatis potentiſsimũ iubet:paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximũ ei periculum comparatum eſt. nanque raptores earum, quia prædæ nullam partem accepiſſent,

accepiſſent, ægrè ferentes, & perſpicientes quòd Ioſephus cogitauerat laborẽ ſuum regibus condonare, per vicos nocte diſcurrũt, omnibúsq; prędicant Ioſephum proditorem eſſe: eodémq; tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Ioſephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorẽ: pleroſq; autem incitabat Ioannes, & cum eo Ieſus quidẽ Sapphæ filius, tunc magiſtratũs Tiberiadis. Ioſephi igitur amici & ſatellites, tantæ multitudinis incurſu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipſe vero dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monẽtibus eum quatuor qui remanſerant vt fugeret, neq; ſolſtudine ſua, neq; illorum qui cõtra ſe venerant copiis perturbatus, in conſpectũ illorum proſilit, veſte diſciſſa, infuſóq; capiti puluere, auerſiſque poſt tergum manibus, ſuóque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maxime Tarichęas ad miſericordiam commouerant. ruſtica vero plebs, & finitimorũ, quibus moleſtior videbatur, non ſine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat ſuſpitio, pénitus negaturũ: & impetrandæ veniæ cauſa feciſſe omnia quæ miſericordiam prouocaret. At illius iſta humilitas conſilium præſtruebat: & contra ſe indignantes ante circumueniens, vt ſuper his, vnde iraſcerentur, inter ſe ipſi diſcordarent, omnia confeſſurum ſe pollicetur. Deinde ſibi loquendi facultatẽ conceſſa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra cõuertere. abſit enim, vt amicũ putem vnquam, qui vobis ſit inimicus: aut quæſtũ ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam ô Taricheatæ, maxime ciuitatem veſtrã munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámq; Tiberienſem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarẽ. Si hoc nõ videtur, profero quæ ablata ſunt, & diripienda propono. Sin rectè cõſului, bene de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienſes vero cum aliis deprauando, inſuper etiã minitabãtur: vtriq; autẽ relicto Ioſepho, inter ſe litigabant. Ille autem fretus iam ſecũ ſentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberius loquebatur: multúmq; in eorum temeritatẽ inuectus, ex præſenti quidem pecunia Tarichęã ait eſſe muniẽdam. curæ autem ſibi fore ſimiliter, vt etiã cæteræ tutæ ſint ciuitates, nec enim pecunias deforé, ſi concordari velint in eos, vnde parandæ ſunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorum millia impetũ in eum fecere. cúmq; ſe ille recto antè recepiſſet, inſtabant ei minitantes. Iterũ autem Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. cúmq; in ſummum tectũ euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia vero quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecum otioſe colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omniũ viſcera nudata ſunt. circunſtabat autẽ interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubito Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerẽt. Ob hæc Ioannis etiã atq; etiã creſcebat inuidia, aliásq; nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratiã Tiberienſibus aquis calidis vti permitteret. Ioſephus autẽ, quia nondũ ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitiũ & vtẽſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephũ deſererent perſuaſit. His autẽ cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat, properè de inſidiis ei ſcripſit: atq; ille accepta epiſtola, noctúq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadẽ peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamẽ miſſo quodã ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur,

detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mandauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quę ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſāque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas conſumeretur, nunciū ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantum ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille prius in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnāque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus traditurос: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiēs, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus cum Ioanne rebellaſſent, nominatim exceptis, quippe alacri animo ſuos quiſque populus indicabat, præconum voce denūciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquiſſent, patrimonia diripienda, domóſque eorum cum familiis exurēdas. Et tria quidem millia ſtatim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioānes propè mille Syris fugitiuis, tranſtulit ſe iterum in occultas inſidias ex apertis: ac per nuncios in Hieroſolymam clàm miſſos, Ioſephum accuſabat, quòd magnum exercitum collegiſſet: iámque niſi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus eſſet. Verum ea populus quidem præſciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magiſtratuum clàm pecunias ad comparandos mèrcenarios milites miſere Ioanni vt per eos bellum cum Ioſepho gereret. decretúmque inter ſe conceperunt, quo idem Ioſephus militum adminiſtratione decederet: non tamen id ſatis eſſe credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miſerunt nobiles viros, iuriſperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquētia validiſſimos: vt eorum ſcilicet monitu auerteretur ab Ioſepho beneuolentia multitudinis: & ſiquidem ipſe ſponte ſua veniret, paterentur eum rationem reddere: ſin remanere contenderet, pro hoſte haberent. Amici autem Ioſepho militem quidem ad eum venturum eſſe perſcripſerunt, cauſam verò non indicauerunt, quoniam ſecretum fuit inimicorum eius conſilium: vnde factum eſt, vt quia præcauere non potuit, quatuor ſtatim ciuitates ad inimicos tranſirent: hoc eſt, Sepphoris, & Gamala, & Giſcala, & Tiberias: quas tamen continuo ſine armis recepit. captos autem quatuor duces conſiliis armatorúmque fortiſſimos, remiſit Hieroſolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipſos, & à quibus præmiſſi fuerant, interfeciſſet, niſi ante fugiſſent.

Tiberias à Ioſepho recuperatur & Sepphoris. *Cap.* XXVII.

IOANNEM verò iam intra muros Giſcalæ, Ioſephi timor cuſtodiebat. Et paucis diebus pòſt iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille conſtituto die ad eos non veniſſet, paucíque Rom. equites ibi tum comparuiſſent, à Ioſepho defecerunt. Hiſque apud Taricheas cognitis Ioſephus, qui milites frumentatum miſerat, neq; ſolus egredi contra deſertores, neque ſe continere patiebatur, metuens ne dum ipſe tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim poſtero diē obſtante ſabbato quicquam facere poterat. itaq; dolo eos, qui ſe deſeruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearū claudi iuſſit, ne quis conſilium ſuum illis proderet, cōtra quos ſuſcipiebatur. omnibus autem ſcaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaterníque nautæ

non amplius ſingulis inerant)mature ad Tiberiadem nauigat.cúmque tanto ab eo diſtaret ſpacio,vnde facile videri non poſſet,inanibus ſcaphis in ſalo relictis, ſeptem ipſe ſolos inermes ſatellites ſecum habens,proprius vt conſpiceretur acceſſit.Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes,arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes,vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit:primùm quòd bello contra popu.Rom.ſuſcepto,inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſecuritatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémq; non erubeſcerent ſibi claudere,qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait,ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; ſtatim ad eum decem Tiberienſiũ potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis naiculam piſcatoriam,& procul abductis,alios L.ſenatores venire iuſſit,maxime nobiles,velut illi quoque fidem ſibi prębere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans , alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtq; mature Taricheas recurrerant, gubernatoribus nauium repletarum imperabat:quóſque auexiſſent in carcerem collocarent:donec omnem curiam,quæ D C.haberet viros,duóq; millia populariũ comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe precipuum defectionis autorem , irámque ipſius pœna illius precãtibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere:ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit,qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret , eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret,ipſúmq; velle deſcẽdere,ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet,orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe pręcideret , educto ille dextera gladio , leuam ſibi truncauit.tantus eum timor Ioſephi inuaſerat.Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis,& ſatellitibus VII.populo capto,rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit.Paucis autem diebus pòſt,Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat , militibus deprædari permiſit: omnémque prædam conquiſitam popularibus reddidit.Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit: & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint:dèque Simonis Gioræ tyrannide.
Caput XXVIII.

HACTENVS apud Galilæam motus erat , iámq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom.inſtruebãtur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant:multáque bellica inſtrumẽta,pérq; omne oppidum ſagittæ,aliáque arma fabricantur:& exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Erántque vniuerſa plena tumultus,magnáque triſtitia moderatos occupauerat:multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant : infeſtáque pacem cupientibus,omnia videbantur. Belli autẽ incentoribus,quæ illis placerent,ex tempore fingebantur:ſtatúſque iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat,antequam Rom.venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant,amentiam ad vtiliora conuertere : quitamen victus eſt, & quis illius finis fuerit,in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatenà toparchiam Gioræ filius Simon , multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus , non ſolum in domos locupletum irrumpebat , verum etiam corpora verberibus conficiebat:iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadæ, cum his quos habebat , effugit : ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti ſunt ; Idumæam cum cæteris populabatur : adeò , vt magiſtratus eius gentis , propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem,collecto milite,vicos præſidiis tuerentur.Et Iudæorum quidem res ita habebant.

FLA

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER III.

De Veſpaſiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum. · *Cap. I.*

ERONEM autem, vbi res apud Iudæam non proſperè geſtas accepit, latens quidem, quod neceſſe fuit, cum timore ſtupor inuadit: aperte autem ſuperbiam ſimulans vltro etiam indignabatur: magiſque ducis negligentia, quàm virtute hoſtium quæ cõtigerant facta eſſe dicebat: decere ſe putans, propter pondus imperij triſtiora contemnere, videríq; malis omnibus ſuperiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mẽtis eius perturbatio, cũ deliberaret cuinam cõmotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciſceretur, proximáſq; his nationes ſimili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur ſolũ Veſpaſianum his neceſſitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem ſuſcipere poſſet, virum ab adoleſcentia vſq; ad ſenectutẽ bellis exercitatum, & qui po.Rom. iam pridem pacaſſet Occidentẽ, Germanorum tumultu cõcuſſum: armíſq; ante illud tẽpus incognitam Britanniam vendicaſſet. vnde patri quoque ipſius Claudio præſtiterat, vt ſine proprio ſudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia ſtabilem cernens, obſidéſque fidei liberos, eorúmque florem manus eſſe paternę prudentiæ, iam tum fortaſſe de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria conſtitutos, multis pro tempore blandimentis atque obſequiis animatum, qualia neceſſitas imperare conſueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium ſuum mittit Alexãdriam, vt inde quintã itémq; decimam legiones moueret. ipſe verò trãſmiſſus ad Helleſpontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi poſt malam Ceſtij pugnã inſperata felicitate ſublati, animorum impetus cohibere non poterant: ſed tanquam fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Deniq; omni, quanta fuit, manu pugnaciſs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt ciuitas antiqua, D C C. & X X. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Iudæis ſemper inuiſa: quę res fecit, vt etiã tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autẽ viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudẽtia præſtantiſſimos, Nigrũ Peraitam, & Sylam Babylonium, & Iohannem Eſſenum. Aſcalon verò validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua penè præſidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velocius itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirẽt, præſto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum neſciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtiũ coitiones fortiter ſuſtinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum ſtipatis autem mordinati, leuitérque armati cũ inſtructis, plúſque indignationi quàm conſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profligantur. nam vt ſemel eorum primæ ab equitibus turbatę ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo vrgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erãt, donec omnes incurſibus equitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totúſq; habilis equitãtibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos proſternerent. nam & fugientes præuertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremere. Alij verò alios quocunque ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. verò

licet ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res aduerſas ſuperare certantes, dum pudet cito fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſpere agerent minime delaſſati, ad maiorem vſq; diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem perempta ſunt x. millia duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique ſaucij, cum Nigro, qui vnus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, cõfugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, priſtinis rebus feliciter geſtis ad cladẽ alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermiſſo, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctiſque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Aſcalonem recurrebant, eadem ſe præter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà tranſituri fuerant, poſuiſſet inſidias, ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundati, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt. turríque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque póſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiã exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentũ ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuę ſalutis prouidentia ſolíciti, quàm Romanarũ virtium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque mili tare ſuſceperant tunc quoque benigniſſime duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidii cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numerum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ. *Cap.* II.

DVÆ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, eáſq; Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanẽ. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tyberiade vſque ad Zabulon, cui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protẽditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiam ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſque ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſque ad Meroth extẽditur. Sed cùm tanta ſint vtræq; magnitudine, tantíſque gentibus alienigenis cinctæ, ſemper tamen omnibus belli periculis reſtiterunt. nam & pugnaces ſunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neq; aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones

illas

illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles ſunt, omniúmque generum arboribus conſitæ, vt etiam minime agriculturæ ſtudioſos vbertate ſua prouocent, denique excultæ ſunt ab incolis totæ, nec pars vlla eſt earum otioſa: quin & ciuitates ibi crebræ ſunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populoſa, vt qui ſit minimus, ſupra quindecim millia colonorum habeat: prorſus, vt etiam ſi quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuerſa colitur, tota fructuũ ferax: at illa quæ trans flumen eſt, licet multo maior ſit, pleraq; tamen aſpera atque deſerta eſt, & nutriendis fructibus manſuetis inhabilis. Peræa ſanè mollicies & ingenium fructuóſum, campos habet cum variis arboribus conſitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis exculto's. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æſtuante defecerint. Et lõgitudo quidem eius eſt à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vſquè ad Iordanem. Et Pella quidem quam ſuprà dixmus, Septentrionalis eius eſt tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat. ab Oriente autẽ Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Geraſis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam ſita eſt: incipiens enim à vico in planicie poſito, cui nomen eſt Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: ſed natura nihil à Iudæa diſcrepat. nam & vtræq; montoſæ ſunt & campeſtres, agróſque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomíſque tam ſylueſtribus quàm manſuetis abundant, eo quòd natura ſunt aridæ, imbriúmque ſatis habent. dulces autem per eas ſupra modum aquæ ſunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ ſpecimen eſt, vtraque viris referta eſt. Harum confinium eſt Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, ſi in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen eſt Iardan. Latitudo ſanè à Iordane flumine vſq; ad Ioppem explicatur. Media verò eius eſt Hieroſolyma: vnde quidam non ſine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vſq; locis extenta maritimis. In vndecim autem ſortes diuiſa eſt: quarum prima eſt tanquam regia Hieroſolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò poſt hanc toparchiæ ſunt diſtributæ. Gophna eſt ſecũda, & poſt eam Acrabata. adhoc Thamna, & Lydda, itémq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericûs: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præſunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes ſunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vſque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syríſque permixtis.

De auxilio Sepphoritis miſſo, & Romanorum diſciplina militari. Cap. III.

DE Iudæa quidem, & quibus eſſet cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter expoſui. Quod autem Veſpaſianus miſerat auxilium Sepphoritis, hoc eſt, equites mille, ſéxque millia peditum, Placido eos regente tribuno, caſtris in magno campo poſitis bifariã diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipſius tuendæ cauſa, equitatus verò in caſtris degebat. vtrinque autem aſſidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incurſando, magnis incommodis Ioſephum eiúſque ſocios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinſecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, ſi quando excurrendi habuiſſent fiduciam, repellebant. Ioſephus tamen aduerſus ciuitatem impetum fecit, ſperans eam poſſe capere: quã ipſe, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque eſſet inuicta. vnde etiam ſpe fruſtratus eſt, cùm nec vi nec ſuaſu Sepphoritas in ſuas partes pertrahere potuiſſet: magíſq; in Iudæa bellũ accendit Romanis indigne ferentibus inſidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorũ depopulatione ceſſantibus, ſed paſſim diripientibus quicquid rerũ in his reperiſſent: qui tamen cùm mortẽ pugnacibus ſemper inferrent, imbelles ad ſeruitium capiebant: ignis

verò & ſanguis Galilæam totam repleuerat, nec quiſquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam ſalutis ſpem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Ioſephus communierat. Titus autem Alexandriam tranſmiſſus ex Achaia citius quàm per hyemem ſperabatur, manū militum cuius cauſa miſſus fuerat ſuſcepit: contentóque vſus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem ſuum reperiſſet, duabus quas ſecum habebat legionibus (erant autem nobiliſſimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem ſequebātur decem & octo cohortes: quibus acceſſere ex Cæſarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium ſingulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim ſexcenti pedites, & centeni viceni equites erāt. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum eſt. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & ſagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque eſt Malchus præter quinque millia peditum, equites mille miſiſſet, quorum pars maior erant ſagittarij: vt tota manus computata cum regiis, ſexaginta millia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi ſequebantur, & meditationi bellicæ aſſueti nihil à pugnaciſſimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus intereſſent, belli autem pericula cum ipſis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam niſi à dominis vincerentur. qua quidem in re nimis admirandam quis exiſtimauerit Romanorū prouidentiam, ita ſeruos inſtituentium, vt non ſolum vitæ miniſterio, ſed belli etiam neceſſitatibus vtiles ſint. Quòd ſi quis eorum aliam quoque reſpexerit militiæ diſciplinam, profecto cognoſcet tantum eos imperium non fortunæ munere, ſed propria virtute quæſiſſe. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque ſolum, ſi neceſſe ſit, manus mouent, cùm in pacis otio ceſſauerint: ſed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præſtolantur. Meditationes autē eorum nihil à vera contentione diſcrepant: ſed in dies ſingulos militum quiſque omnibus armis, tanquam in procinctu poſitus, exercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à conſueta diſpoſitione diſpergit, neque metus ſtupefacit, neque laſſitudo exhaurit. Vnde ſequitur, vt ſemper ſuperent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit ſi quis eorum meditationes cōflictus eſſe dixerit ſine ſanguine, contráque prælia meditationes cum ſanguine. Nam ne repentino quidem hoſtium incurſu opprimi poſſunt: ſed quocunque in hoſtilem terram irruperint, non niſi permunitis caſtris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè deſcribunt: ſed ſi quidē inæquale ſolum fuerit, cōplanatur: quatuor verò angulis horum dimenſio deſignatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vſus extructionis poſtulat, ſequitur exercitū. Et interior quidē pars caſtrorum tabernaculis diſtribuitur, ambitus autē eorum extrinſecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari ſpatio diſpoſitis: quarum interualla catapultis atq; baliſtis, & aliis machinis ſaxa intorquentibus, omnibúſque inſtrumentis miſſilium complent, vt cuncta ſcilicet iaculorum genera in promptu ſint. portas autem quatuor ædificāt, tam iumentis aditu faciles, quàm ipſis, ſi quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem caſtra vici ſpatiis interpoſitis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuūm templo ſimillimum: prorſus vt quaſi repētina quędā ciuitas exiſtat: forum quoq; & opificum ſtationes: & ſedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi ſi qua ſit inter alios ambiguitas iudicent. Ipſe verò ambitus, & omnia quæ in eo ſunt, multitudine ſimul & ſcientia, fabricantium opinione citius communitur. qui ſi res vrgeat, foſſa extrinſecus cingitur, depreſſa cubitis quatuor, paríque ſpatio lata. Armis autem ſepti, per contubernia cum decōre atq; otio in tentoriis agunt: omniáq; ab his ordinate eriā alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti ſi ligno aquave opus ſit, aut frumēto, nec enim cœna vel prandiū cùm volucrit, in poteſtate cuiuſque eſt, ſimul autē omnibus ſomnus eſt, excubias & vigilandi tempora buccinæ ſignificat, neq; eſt omnino quicquam quod ſine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos cōueniunt ſalutatū: cum quibus ad ſummū omnium decem vniuerſi ordinum principes. Ille autem his ſignum aliáque dat ex more præce-

pta

pta proferenda ſubiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus eſt, ac vniuerſi pariter incurrunt itémque ſeſe recipiunt. Cùm autem caſtris egrediendum eſt, tuba indiciũ facit: nemóque otioſus eſt. ſed vel ſolo nutu moniti, tabernacula tollũt, omniáque ad profectionẽ inſtruunt. deinde iterũ tuba vt ſint parati ſignificat. Illi autem cùm mulos & iumẽta ſarcinis onerauerint, velut in curuli certamine ſignũ expectant. Caſtra vero incendunt: eo quòd ſibi alia munire facile ſit, & ne quando hoſtibus eadẽ vſui ſint. Et tamen tertio quoque tubæ ſigno indicãt, vt exeatur: vrgendo aliqua ex cauſa morantes, ne quis ordinẽ deſerat. Dextérque duci præco aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, voce patria ter percontatur. illíq; toties alacri & magna voce paratos eſſe ſe reſpondent, interrogantémque præueniunt: & Martio quodã ſpiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otioſe & cum omni decore progredientes ambulant, ſuũ quiſq; ordinem velut in bello cuſtodiẽs: pedites quidẽ thoracibus & galeis ſepti, & vtroq; latere gladiis accincti: læuus autẽ gladius multo eſt longior, cùm dexter menſurã palmę non excedat: qui vero ducẽ ſtipant lecti pedites, ſcuta & lanceas geſtant: cætera manus haſtas & clypeos lõgos, ferrámq; & corbem & ſarculũ & ſecurim, necnon & habenã & falcem & catenã, triduíque viaticũ, vt parum interſit inter onuſta iumenta & pedites. Equitibus autẽ ad dexteram gladius eſt longior, & contus in manu, tranſuerſúſque ad equi latus clypeus, ternáq; in pharetra vel amplius dependent lata cuſpide iacula, nihil ab haſtis magnitudine differentia. Caſſides vero & thoracas peditibus habent ſimiles: nullóque armorum genere ab equitũ alis diſcrepãt lecti, qui circumducem verſantur. Agmina autẽ ſemper cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem ſunt Romanorum itinera & manſiones, itémque armorum varietas. Nihil vero nec in prœliis inconſultũ aut ſubitum agunt: ſed omnia ſemper ſequuntur facta ſententiam: opúsque adhibetur antè decretis. Vnde aut minime peccant: aut ſi peccauerint, facilis eſt errati correctio. Fortunæ autem ſucceſſibus meliores conſiliorum etiam ſi aliter ſucceſſerit, arbitrantur euẽtus: quaſi bonum quidem fortuitum ad rem inconſulte gerendam illiciat: quæ vero ante cogitata fuerint, etiam ſi aduerſus caſus exceperit, bene iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rurſus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor ſit cui cõtigerint, triſtium vero quæ præter ſententiam acciderint, ſaltem recte cõſulta videantur eſſe ſolatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modo corpora, ſed animi quoque militum fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timore diligentia. nanque leges apud eos non deſertionis ſolum, verumetiam minimæ negligẽtiæ ſunt capitales: ducéſq; magis quàm ipſæ leges terribiles. nanque bonos honorando redimunt ne in coercẽdis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obſequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento ſint, & in acie corpus vnum totius cõſpiciatur exercitus. ſic eorum copulati ſunt ordines, ita circumduci ſunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculíſque ad ſigna, & ad opera manibus: vnde facere quidem ſemper ſtrenui ſunt, pati vero tardiſſimi. nec eſt vbi præliantes aut multitudinem hoſtiũ, aut conſilia ſenſere ducum, aut difficultatem regionum: ſed ne fortunæ quidem ſuccubuere. nam in ea certiorem putant eſſe victoriam. Quorum igitur actus à cõſiliis incipiunt, cõſultáque adeò ſtrenuus exequitur exercitus, quid mirum ſi Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertiliſsima regio, & à Septentrione Rhenus atq; Danubius ſunt imperij limites, cùm minorem eſſe poſſidentibus poſſeſſionem recte quis dixerit? Hæc ergo proſecutus ſum, non tam propoſito laudandi Romanos, quàm ſolatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortaſſe autem & ad experientiam proderunt bonarum artium ſtudioſis, Romanæ inſtituta militiæ neſcientibus: redeo tamen vnde digreſſus ſum.

Impetus Placidi contra Iotapatam. *Cap. IIII.*

VESPASIANVS quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At vero Galilæam peruaſerat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendiſſet multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animíſque deficiens: pugnaciſſimos autem vt vidit ſemper in ciuitates confugere, quas Ioſephus communierat, in

Iotapatam, quæ omnium tutiſſima erat, impetum vertit: exiſtimans eam repentino aggreſſu facillime captũ iri, magnámque & ſibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quaſi metu ceſſuris aliis ciuitatibus, ſi quæ validiſſima eſſet, occupatam vidiſſent. Multũ tamen opinione deceptus eſt: Iotapateni enim, cùm eius impetum præſenſiſſent, prope ciuitatem aduenientem excipiũt: congreſſíque cum Romanis ex improuiſo plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro ſalute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque ſauciant, ſeptem ſolum interfectis: quia neque inordinate pugna deceſſerãt, ſeptíſque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoq; magis eminus iaculari, quàm mánus conſerere inermes cum armatis confiderent. ex ipſis autem Iudæis tres ceciderunt; paucis præterea ſauciatis. Placidus igitur ab oppido repulſus aufugit.

Galilæa à Veſpaſiano inuaditur. *Cap. V.*

VESPASIANVS verò ipſe Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiſcitur, ordinato militum itinere, ſicut Romani conſueuerũt. Auxiliatores enim qui leuius armati eſſent, itémq; ſagittarios præire iuſſit, ad repentinos incurſus hoſtiũ cohibendos, & vt ſuſpectas atque opportunas inſidiis ſyluas ſcrutarentur. Hos ſequebatur Romani peditatus equitatúsque pars: poſt quos è ſingulis centuriis deni armaturã ſuam ferentes, menſurásque caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarũ ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aſpera complanarent, ſyluásque obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itémque ſubiectorum ſibi rectorũ ſarcinas, & tutelæ cauſa multos cum his equites ordinauit. poſt quos ipſe veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lancearios ſecum ducens; equitúmque præterea ſuorũ agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios cẽtum & viginti equitos deputatos habebat. hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, ſtipati lectis militibus. & poſt hos circũ Aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quòd & vniuerſarum auium regnum habeat, & ſit validiſsima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ, quoſcunque bello petierint. Sacras verò ſignorum effigies ſequebantur cornicines, & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. híſque adhærebat ex more quidam centurio, diſciplinæ atq; ordinis cuſtos. Serui autem ſingularum legionũ cuncti cum peditibus erant, mulis alíſq; iumentis vehentes militũ ſarcinas. Poſtremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmq; non pauci. Ita peracto itinere, Veſpaſianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit; ibíq; poſitis caſtris, quãuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & oſtendendo exercitum, quo hoſtes metu percelleret, ſpatiúmque indulgendo pœnitudinis, ſi quis ante prælium voluntatem mutaret; nihilominus autem murorum inſtruebat obſidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel ſolus fecit ducis aſpectus: metũ vero vniuerſis incuſsit. Ioſephi enim ſocij, qui non longè à Sepphori caſtra poſuerãt, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio ſecum cõgreſſuros, non modo ante pugnam, ſed antequã hoſtes omnino cõſpicerent, fuga diſſecti ſunt. cum paucis autem relictus Ioſephus, vbi animaduertit neq; ſe ad excipiẽdos hoſtes ſufficientẽ manum habere, & Iudæorum animos concidiſſe: ac, ſi fides his haberetur, pleroſque libenter ad hoſtes defectũ ire: iam tum quidem bello omni abſtinebat: quàm longiſsime autẽ periculis abeſſe decreuit: abductíſq; qui ſecum remanſerant, in Tiberiada confugit.

Gadaræ expugnatio. *Cap. VI.*

VESPASIANVS autem Gadarenſium ciuitatem aggreſſus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperiſſet. Deinde hinc tranſgreſſus interitus, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Ceſtius, nullius ætatis miſericordia commoueret. Incendit autem non ſolum ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus deſolata, nonnulla quorum habitatores ipſe cepiſſet.

Ioſephus

Ioſephus autem,quam tuitionis cauſa optauerat ciuitatem,ipſe metu repleuit. Nam Tiberienſes nunquam eum,niſi de omni bello deſperaſſet, in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderent:vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent.Ipſe vero,quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam,mori tamen ſæpe maluiſſet,quàm prodita patria,cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ,apud illos feliciter agere,cõtra quos fuerat miſſus.Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus,quemadmodum ſeſe res haberẽt, cum fide perſcribere:ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret,vtq; ſi fœdus eis placeret,cito reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet,dignum ei cõtra Romanos exercitum mitterent.Ille quidem hac epiſtola ſcripta,mature mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

Iotapatæ obſidio. Cap. VII.

VESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſsimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino vero equitibus inuium. Et hi quidẽ quatriduo fecere quod iuſſum eſt,latámque aperuere exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectósque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm vero tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet,vtq; mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet:hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus,vt qui hoſtium prudẽtiſsimus videretur,vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidũ mittit,vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem,circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autẽ die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur,& poſt meridiem vſque acto itinere,ad Iotapatam peruenit: adductóq; in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maxime conſpici ab hoſtibus affectabat,vt viſu attoniti turbarentur.quod etiam factum eſt:eóſq; tantus continuo ſtupor inuaſit,vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos,ciuitatem ſtatim aggredi piguit:ob eam cauſam duplici acie circundato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuere,omnes Iudæis exitus obſtruentes.Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habẽtibus reſiſtebant. poſtea vero quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorũ multitudinem adhibitam, miſsilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus in aduerſum collem; vnde murus expugnabilis erat,niti cœpit:tunc ciuitati metuens Ioſephus, & cum eo cuncta Iudæorũ profiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere,multa manu ſimul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuiſſet, prælium nox diremit: in quo Romanorũ plurimis ſauciatis,tredecim interfecti ſunt: Iudæorum autem cùm ſexcenti eſſent vulnerati,ſeptem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt: multóque fortius reſtiterunt: ex eo ſcilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant. ſed eos quoque pugnaciores experti ſunt,quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, niſi cito viciſſent. Itaque per dies quinque Romanis minime ab aggreſsione ceſſantibus,etiam Iotapatenorum excurſus agebantur, muríque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hoſtium formidabant, neque Romanos

difficultas oppidi capiendi laſſabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes eſt, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immenſis præceps, vt earum altitudinẽ oculis deprehendere cupientium aſpectus ante deficiat. Ab vna vero tantũ Boreæ parte aditi poteſt, vbi per tranſuerſum latus deſinentis montis ædificata eſt: quod quidem ipſum muro ciuitatis Ioſephus fuerat amplexus, quo inacceſſi eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Aliis vero circum montibus tecta, prius quàm in eam peruenireturr, à nullo poterat conſpici: Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obſidionem acriter ſtatuit: aduocatíſque rectoribus ſibi ſubditis, de aggreſſu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuiſſet, qua parte murus facilis erat acceſſui, totum ad comparandam materiam miſit exercitum: oppidóque propinquis montibus exciſis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula deſuper miſſa per vallos diſpoſitis, his protecti aggerem conſtruebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cunctíſque trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circumpoſitis (erant autem omnes centum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimúlque ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & ſagittarum frequentiſsima multitudo, quæ non ſolum murũ, ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium Iudæis inacceſſum fecere. Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi ceſsiſſent, aggerem diſsipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, huius damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, quòd interiecta ſpatia Iudæi locũ aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctíſque patiter viribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum eſſe ratus Ioſephus, nihil contra moliri, quod oppido ſaluti foret, conuocat fabros, murúmq; altius iubet extolli. Cúmque illi tam multis obſtantibus iaculis minime ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibúsque repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. híſque ante fabros oppoſitis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, minísque validiſsimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatẽ ſe eſſe credentibus, magnũ mœrorem cõparauit, tam Ioſephi molitione, quàm oppidanorũ obſtinatione perterritis.

Obſidio Iotapatenorum à Veſpaſiano, & diligentia Ioſephi; déque Iudæorum excurſione in Romanos. *Cap. VIII.*

AT Veſpaſianus & calliditate conſilij, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurſabant: ínque dies ſingulos prælia cateruatim, & cuiuſque modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere ciuitatem, vt eam vſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finẽ vſque in eadem pertinacia durauiſſent, fame conſumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, ſi poſt interuallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaque omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem, aquæ vero penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara

eſt

eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defeciſſet, ægrè ferebant. Ioſephus enim, cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus, fortésque animo viros eſſe, quo longiorē Romanis obſidionem faceret, quàm ſperabant, iam tum potum mēſura ciuibus miniſtrabat. illis autem conſeruari aquam penuria grauius eſſe videbatur: ampliorémq; cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim peruentū eſſet, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerſo colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ menſuram accipere proſpectabant: quò etiam baliſtarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Veſpaſianus quidem non multo pòſt, exhauſtis puteis, ipſa ſibi neceſſitate traditum iri ciuitatem ſperabat. Ioſephus autem, vt hanc eius ſpem frangeret, iuſsit quàm plurimos per murorum minas immerſa vndis atque humida veſtimenta ſuſpendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror ſimul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio conſumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipſe, quia penuria ciuitatem poſſe capere deſperaſſet, iterum conſilium ad vim atq; arma conuertit: Iudæis quoque id maxime cupientibus: quòd nec ſe nec ciuitatem ſaluam fore credebant, & priuſquam fame, vel ſiti perirēt, mortem bello optabant. Ioſephus tamen, præter hoc etiam aliud conſilium, quo ſibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea áque minus curioſe habitam à cuſtodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vſui neceſſaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo ſi qui eos nocte vidiſſent, canum ſimilitudine fallerentur. ídque factitatum eſt, donec eius fraudem vigiles perſenſerunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Ioſephus non diu ciuitatē ſuſtinere poſſe proſpiciens, ſuámq; pariter ſalutē, ſi vellet remanere, deſperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus ſenſit, & circa eum fuſus, ne ſeſe negligeret, precabatur, in quo ſolo recumberent. ipſum enim ſaluti eſſe ciuitati manentem, velut omnes eius cauſa alacri eſſent animo certaturi. quòd ſi etiam capiantur, eundem ſolatio fore. decere autem illū nec inimicos fugere, nec amicos deſerere, aut quaſi ex naui tempeſtate oppreſſa deſilire, qui ad eam tranquillo mari veniſſet. ipſum enim magis demerſurum eſſe ciuitatem, cùm iam nemo audebit hoſtibus repugnare, ſi diſceſsiſſet cui confiderent. Ioſephus autem quòd ſibi caueret occultans, illorum commodo ſe exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque ſeruatis grande aliquid ſe profuturum: & ſi caperetur, vnà cum his eſſe fruſtra periturum: obſidione vero liberatum, extrinſecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturū. nunc autem non videre, quid apud eos reſidens vtilitatis afferret, niſi quòd Romanos ad obſidionem magis incitaret, vt ſe caperent magnipendentes: quem ſi fugiſſe cognouiſſent, multum eſſent de obſidionis impetu remiſſuri. Non flexit his populū Ioſephus, ſed hoc circunſiſtere ſe magis incēdit. denique pueri & ſenes: itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant, & vt fortunæ ſocius ſibi remaneret, cum vlulatibus ſupplicabant: non inuidia ſalutis eius, quantum ego arbitror, ſed propria ſpe. nihil enim ſe mali, remanente Ioſepho, exiſtimabant eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem paruiſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam vero, ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communíque deſperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cùm ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrúmque vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriā poſteritatis occūbere: ad opera ſeſe conuertit. Cum pugnaciſsimis ergo egreſſus, diſiectis cuſtodibus, vſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteróque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non

defatig

defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus male affectos aſpiciēs (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes inſequi armorū pondere tardabantur: cùm Iudæi ſemper aliquid agentes, priuſquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néue cum hominibus mortis auidis manum conſererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam ſi materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes. Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérq; ſaxa tormentis emiſſa plerunque repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autem his quidem male accepti cedebant: verum eminus miſſa intra iactū ſubeuntes, ſæuius Romanis inſtabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem vtrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubuenientes.

De oppugnatione Veſpaſiani contra Iotapatam, ariete & alijs tormentis bellicis. Cap. IX.

IGITVR Veſpaſianus vltro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiúmq; incurſibus obſideri, cùm prope iam muris aggeres æquarētur, arietem admouere decreuit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo nauis aſſimilis: cuius ſummum graui ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iiſdémque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec eſt vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obſidio, Iudæis minime quieſcentibus. Itaque Romani quidem baliſtis cæteriſque miſſilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis vtebantur: neque ſagittarij aut funditores longius aberant. cùm vero ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietē applicāt cratibus deſuper itémq; pellibus ſeptem, tam pro ſui defenſione quàm machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concuſſa ſunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti eſſent, maximus factus eſt. Ioſephus autem eundem locum ſæpe feriri, neque multo poſt murū diſturbatum iri proſpiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis cōfertos, quà ſemper impetum arietis ferri viderent, demitti iuſſit ex muro: vt eo modo ſecundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidē res multum Romanis moræ attulit. nam quocunq; hi machinam conuertiſſent, contrà illi qui ſuper murum ſtabant, palearū traducentes ſaccos, ictibus ſupponebant, nihílque murus repercuſsione lædebatur, donec etiā Romani aduerſus hoc aliud machinati ſunt: proceris enim contis expeditis, in his ſummis falces quibus ſaccos abſcinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax eſſet opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Ioſephus eiúsq; ſocij ad ignis auxilium ſe contulerunt: accenſúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarūt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non ſine malo ſubueniebant, audacia ſimul eorum territi, & ne adiumēto eſſent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiā ſulfur, opinione citius volitabant: operáq; Romanorum multo labore curata, vnius horæ ſpatio peſſum dederūt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim ſaxum ingens alte ſublatum, tanta vi ſuper arietē ex muro demiſit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hoſtibus ſaltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Poſtremo tanquam ſignum quò tela mitterēt, hoſtibus propoſitus, nudo corpore quinque ſagittarum vulneribus fixus eſt: earúmque nulla reſpecta, vbi murum aſcendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, ſua audacia ibi conſtitit, contractúsque dolore plagarum cum ariete decidit. Poſt hunc fortiſsimi extiterunt

duo

duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm ſuper milites decimæ legionis proſiliiſſent, tanto impetu víque irruerunt, vt & aciem Romanorùm perrumperent, quíque aduerſum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Ioſephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox conſecuti ſunt, & inſtrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rurſus autem Romani ſub veſperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quaſſata fuerat, appulere: ibíque propugnatorum quidam Veſpaſiani plantam ſagitta percuſſam leuiter vulnerat, quia vis teli ſpatio defeciſſet. Maximam tunc id Romanis perturbationẽ fecit. his enim, qui propè aderant viſo ſanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictáque obſidione, plerique cum ſtupore atque formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. ſuperato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui ſui cauſa pertimuerunt conſpici ſtudens, bellum in Iudæos ſæuius incitauit. nam velut vltor quiſque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Ioſephus autem cum ſuis, licet aſſiduis baliſtarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: ſed flãmis & ferro & ſaxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm ſine intermiſſione procumberent in conſpectu hoſtium poſiti, quos ipſi cõtra videre non poſſent. nam & ſuis ignibus collucebant, tanquam ſi dies eſſet, & certum erant hoſtibus ſignum quò tela dirigerent: machiníſque procul non apparentibus, miſſilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi ſimul multi transfigebantur: miſſáque machinis ſaxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter conſtipati erant, vt non vſque ad extremam aciem ſaxi magnitudine ac violentia ſternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunſtantibus Ioſepho, ſaxo percuſſo caput auulſum eſt, eiúſque ad tertium ſtadium veluti funda excuſſa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ tranſiecto vtero, ad dimidium ſtadium infans abactus eſt: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribiliot erat impetus, & miſſilium ſtrepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, ſonabant. & acerbiſſimùs quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinſecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúſque ambitus muri, ad quem pugnabatur, ſanguine confluebat: iámque aſcendi poterat congeſtione cadauerum. montes autem reſonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem poſſet incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam ſauciati, & ſunt, & tamẽ vix circa matutinas vigilias murus aſſiduis machinarum ictibus ceſſit. Túmq; illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priuſquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum. *Cap.* X.

MANE autem Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulſa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortiſſimos equis depoſitos trifariam collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obſiderent, contóſque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpiſſent, ipſi priores introirent. Poſt illos autem pedites validiſſimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem ſecundum muri ſpatium per montana loca diſtendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos ſequerentur conſtituit ſagittarios, paratas ſagittas habere iuſſos: funditores quoque ſimiliter, & appoſitos machinis. Aliis autem integris muri

partibus ſcalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentaſſent, deiectæ partis defenſionem relinquerent: cæteríque omnibus ſimul telis oppreſſi, violentiæ irrumpentium cederent. Ioſephus autem hoc conſilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque ſenes diſpoſuit, quaſi læsi non poſſent: in parte verò collapſa validum & potentiſſimum quémque: ſenóſque ante omnes viros, in quibus & ipſe fuit, ad pericula ſubeunda ſortitus eſt: híſque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obſtruerent: contra ſagittarum verò multitudinem communiti protegerentur deſuper ſcutis: paulatímque recederent, donec ſagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipſos proſilire mandauit: atque hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere: vnumquenque verò ita certare debere, non quaſi conſeruandam tueretur, ſed quaſi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos, coniugéſque ſuas propemodum ab hoſtibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque diſpoſuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, poſtquam oppidum triplici acie videre circundatum (nullus enim ad pugnam tranſlatus fuerat à cuſtodiis) ſtrictíſque gladiis ad partem muri deiectam hoſtes inſtare, armíſque montana loca omnia deſuper collucere, atque Arabum quendam ſagittariis tela ſuggerere, tunc extremo vlulatu quaſi capta vrbe conſonuerunt, non vt impendere mala, ſed vt adeſſe iam crederes. Quare Ioſephus mulieres, ne miſericordia ſuorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione cõcludit, ſilere iuſſas: ipſe verò ad partem muri, quę ſibi obtigerat tranſiuit. & ſcalas quidem applicantibus animum non intendit, ſed tantum ſpeculabatur impetum ſagittarum. Simul autem ac tubicines vniuerſarum legionum conſonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: ſignóque dato, miſſis vndique ſagittis lux obſcurari cœpit: Ioſephi ſocij memores præceptorum, & aduerſus clamorem obſtructis auribus, & contra ſagittarum vulnera corporibus communitis, cùm admouerentur pontium machinæ, ipſi eas curſu, & antequam hoſtes pedem in his ponerent, occupant: eóſque aſcendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonſtrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui ſine periculo fortes contra ſe eſſent, curabãt. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuo dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defeſſis autem Romanorum aſſidue ſubſtituerentur: próque his quos violentia repuliſſent, alij ſuccederent: inuicem ſe adhortati latera copulant: protectíque deſuper longioribus ſcutis, inexpugnabilis globus effecti ſunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Ioſephus, his rerum anguſtiis conſilio neceſſitatis adhibito, machinis excogitandis cum deſperatione ſtimulatur: feruentíque oleo perfundi milites iubet, ſcutorum coniunctione defenſos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipſis etiam in eos ahenis miſſis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem diſſipauit, & cum dolore fæuiſſimo deuoluebantur à muro. ſiquidem facile à vertice ad pedes vſque ſub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non ſecus ac flamma depaſcebatur: quod natura facile caleſceret, ſeróque pro ſui pinguedine refrigeſceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem ſalientes, nunc incuruati dolore, depontibus decidebant. Ad ſuos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facile ab inſequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduerſis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfuſi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentẽ quiſque incurſando, tãquam ipſe impetum retardaret. Iudæi verò progreſſum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quiſquam, neque aggredientium firmo poſſet eniti veſtigio: ſed alij quidem reſupinati per ipſas pontium tabulas calcarentur, multi verò ſuper aggeres deiicerẽtur: & qui cecidiſſent, à Iudęis feriebantur: qui Romanis deſilientibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, ſub veſperam eos reuocat:

quorum

quorum non paucis trucidatis, plures ſunt vulnerati. Ex Iotapata verò ſex viris mortuis, plures quàm trecenti faucij tranſlati ſunt. Hoc autem modo pugnatum eſt Iunij menſis die vigeſimo. At Veſpaſianus eorum cauſa, quæ acciderant, conſolatus exercitum, poſtquam ira vidit accenſum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelſum iubet erigi, ferro vndique tectas, vt & põdere ſtabiles eſſent, neque ignibus expugnarentur: eáſque ſuper aggeres collocat, iaculatoribus & ſagittariis, itémque leuioribus miſſilium machinis plenas, funditorum quoque fortiſſimis. Qui cùm non conſpicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipſi eos qui ſuper murum aſtarent facile conſpicuos, telis feriebant. at illi cùm neque à vertice venientes ſagittas facile declinarent, neque vlciſci poſſent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula ſuperante: ferro autem, quo erant ſeptæ, flammis obſtante: ob hæc defenſionem muri deſerunt: oppugnationémque tentantibus prompte occurrunt. Et Iotapateni quidem ita reſiſtebant. quamuis multi in dies ſingulos occumberent, neq; contra mali quicquam hoſtibus facerent, quòd eos ſine periculo prohibere non poterant.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito. Cap. XI.

Hls autem diebus Veſpaſianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen eſt Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter ſpem reſiſtitiſſe audierat, inſoleſcentem, mittit cò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitiſſimum reperiſſet (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidiſſet paratos ad pugnam ſibi obuios proceſſiſſe, prælium cum his committit: eóſque pauliſper reluctatos, in fugam vertit: quos veſtigiis cõſecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipſis irrumpunt. ſecundum autem murũ petentibus, ciues ſui clauſere ciuitatem, metu ſcilicet, ne cum his rurſus hoſtes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuerſum populum excluſum mœnibus propriis, ad interitum hoſtibus dedit auidiſſimis cædium. Multi enim ſimul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpoſitos inclamantes, inter ipſas preces mactabantur, quibus hoſtes vnum murum, alterum ciues clauſerant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem ſociorũ gladiis tranſfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciſcendum quidem recepta fiducia. nam præter hoſtilem metum, etiam domeſtica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, ſed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam eſſe ciuitatem pugnatoribus reputans, & ſi qui adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans præ timore, imperatori excidium reſeruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium ſuum Titum mitteret, finem victoriæ impoſiturum. ille autẽ laboris aliquid ſupereſſe ratus, cum milite filium miſit, hoc eſt, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectos ſic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum cõſtitueret, ipſe verò in dextro obſidioni præeſſet. Itaque militibus ſcalas mutis vndique applicantibus, cùm pauliſper deſuper Galilæi obſtitiſſent, continuo mœnia reliquerunt. Titus verò eiúſque comites, ſaltu demiſſi, mature ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui ſe intus cõgregauere, pugna commiſſa eſt: nunc per anguſta viarum irruentibus validiſſimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ forte inueniſſent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vſque ad ſextam horam ſuſtinuere conflictum. abſumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & ſub diuo, & per domos, ſenes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; virilis ſexus præter infantes nullus remanſit, qui cum mulieribus abducti ſunt ſeruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congreſſu, numerus fuit x v. millia: captiuorum autem duo millia c x x x. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigeſimo die Iunij menſis.

De Samaritis à Cerealedeuictis. *Cap. XII.*

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remanſere. Hi namque in monte Garizin, qui eſt illis ſanctiſſimus, congregati, locis ſuis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac ſpiritus habere videbatur: nec ſaltem vicinorum malis corrigebantur, ſed inconſulta ſuarum virium infirmitate, ſecundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Veſpaſiano autē placebat motus antecapere, eorúmque impetus præuenire. Nam & ſi præſidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorū multitudo, qui coierant & conſpiratio timebatur. Eáque cauſa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum ſexcentis equitibus tribúſque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum eſſe duxit, quòd hoſtes plurimi deſuper eſſent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota eos die cuſtodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æſtus (erat enim tempus æſtatis, neque ſe rebus neceſſariis vulgus inſtruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die ſiti morerentur, multi verò ciuſmodi morti ſeruitium præferentes, ad Romanos trāsfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perſeuerarent, malis infractos, montē aſcendit: & circum hoſtes exercitu conſtituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atq; vt ſalui eſſe mallent rogabat: ſi arma proiecíſſent, tutos fore promittens: denique quia perſuadere non poſſet, aggreſſus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & ſexcenti. Hæc Iunij menſis vigeſimo & ſeptimo die geſta ſunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppreſſi ſunt.

Iotapatæ excidium. *Cap. XIII.*

IOtapatenis autem diu durantibus & præter ſpem aduerſa tolerantibus, quadrageſimo quidem ac ſeptimo die, Romanorum aggeres ſuper murorum altitudinem ſunt elati. quidam verò ad Veſpaſianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuiū & infirmitatē ſimul eorum enunciās: quódq; diuturnis vigiliis, & pręliis aſſiduis conſumpti, minime quidem vlterius vim ferre poſſent, verum dolo etiam caperentur, ſi quis inſtaret. circa extremam namque vigiliam, quando & malorum requiem habere viderētur, & maxime defatigatos cuſtodes matutinus ſomnus occupat, dormire eos dicebat, eadémque hora inuadendos eſſe ſuadebat, Veſpaſiano autem, quia fidem noſſet inter ſe Iudæorum, quantaq; ſuperbia pœnas contēnerent, transfuga ſuſpectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hoſtib. exquirentibus prodidiſſet, mortem deridens cruci ſuffixus eſt. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortaſſe illū vera dicere: ipſe autē nihil ex eius fallacia magnum ſibi exiſtimans eſſe metuendum, aſſeruari hominem iuſſit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitū. Hora igitur quæ fuerat indicata, ſilentio muros petebat: primusq; incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & poſt eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamq; plane dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius hebetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſoloq; malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcēdi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facilimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum nanq; anguſtiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde

inde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedere: hisq; inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidijs. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incaute, haſta ille præuẽtum ſub inguine perculit, ſtatimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani, poſtea vero ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebãt ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erãt: quadraginta vero millia connumerata ſunt excidij tempore pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtelláque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Ioſephus captus vitam ſuam redemerit facto & verbis. Cap. XIIII.

ROM. verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte vero ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cúmque omnia vndiq; ipſius cauſa maxime cuſtodirentur, neque fallendi ſpes eſſet, in ſpeluncam iterum deſcendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipſis fuerat, indicatus eſt. Túmque Veſpaſianus properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iuſſos pacem dare Ioſepho, & hortari eum vt aſcenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, poſtquam ad eũ venerunt. fidémque pro ſalute dantib. minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus eſſet, qui plurima cõmiſiſſet, quàm ex naturali manſuetudine rogantium, ſuſpicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Veſpaſianus tertiũ quoque tribunum Nicanorem, Ioſepho notum, atq; olim conſuetum miſit. Is autẽ, quàm mite in eos Romanorum eſſet ingeniũ, quos ſemel ſubiugaſſent, referens, quodq; ipſe Ioſephus virtutis cauſa magis admirabilis, quàm inuiſus ducibus haberetur: eſſetq; imperatori ſtudium non eum ad ſupplicium ducere, quod etiam ſine deditione ſibi liceret exigere, *ſed conſeruare potius virum fortem*: his addebat: quòd nec Veſpaſianus, ſi quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimã peſsimæ, hoc eſt, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque ſemetipſum illi, vt amicum falleret, obtemperaturũ fuiſſe. Verum Ioſepho etiam poſt Nicanoris dicta hæſitante, milites quidem irati, ſpeluncæ ignem ſubmittere properabant. ſed retinebat eos belli ductor, viuum Ioſephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer inſtante, vbi etiam hoſtilis multitudinis minas cõperit Ioſephus, nocturna ſomnia reminiſcitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. eſſent euentura principibus, oſtẽdit. erat autem interpretandis quoque ſomniis idoneus, & coniectare quæ ambigue diuinitus dicerẽtur, ſciebat: qui & ſacros prophetarũ libros nouerat, quòd & ipſe ſacerdos eſſet, & parentibus ſacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quaſi Deo plenus, & recẽtium ſomniorum, quæ horrenda viderat, ſimulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorũ, inquit, labefactari tibi rẽ creator placuit, fortuna vero ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegiſti, do quidem manus ſponte Rom. & viuo. teſtor autem, quòd non proditor, ſed tuus miniſter ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori conſentiebat. Verum qui vnà confugerant Iudæorum, poſtquam intellexerunt Ioſephum rogantib. cedere, vniuerſi circumſtantes clamabant, certe plurimũ ingemiſcere leges patriæ. Vbi ſunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Ioſephe captus es, lucémque pateris

intueri ſeruientem? quàm cito tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori perſuaſiſti? falſam profecto opinionem fortitudinis habebas, falſámque prudentiæ, ſi ſalutem apud eos ſperas, cum quibus ita dimicaſti: aut ſi hæc etiam certa ſunt, ab illis tamen te ſeruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ conſulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò ſiquidem ſponte moriare, dux Iudæorum: ſi verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti ſunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, ſi Romanis pareret. Timens igitur impetum Ioſephus, & ſe Dei præceptorũm proditorem eſſe ratus, ſi ea non renunciaſſet morte præuentus, argumentis eos philoſophię neceſſario tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô ſocij propriæ cædis auidi ſumus? aut cur amiciſſimas inter ſe res, corpus & animam in diſſenſionem vocamus? mutatum me eſſe quiſpiam dicet? ſed Romani hoc ſciunt. Optimum in bello mori: ſed lege belli, hoc eſt à victoribus trucidari. Proinde ſiquidem Romanorum ferrum deprecor, vere meo gladio meáque manu ſim dignus: ſin illi hoſti ſuo parcendum putant, quanto iuſtius noſipſi nobis pepercerimus? Quippe ſtolidum eſt ea circa nos admittere, pro quibus ab illis diſſenſimus. Pulchrum enim eſſe pro libertate mori, & ipſe fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuere: nunc autem neque prælia nobis obſtant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus eſt habendus, qui mori non vult cùm opus eſt, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos aſcendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hoſtibus dubie ſuſpecta formidini eſt, eam certam ipſi nobis irrogabimus? Verum ſeruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi ſumus. At viri fortis eſt ſemet occidere. Imo verò ignauiſſimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidiſſimum puto, qui tempeſtatem metuens, ante vim turbinis nauem ſponte ſubmergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura diſcrepat, eóque modo in creatorem noſtrum Deum ſummum ſcelus admittitur. Nullum eſt animal, quòd ex induſtria vel per ſe moriatur. Siquidem naturæ lex validiſſima, vt velint viuere, in omnibus ſita eſt: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hoſtes ducimus, & quos noſtros inſidiatores putamus pœna perſequimur. Deum verò indigne ferre non arbitramini, cùm donum eius homo deſpiciat? Ab illo enim accepimus, vt eſſemus: ruſúmque, vt eſſe deſinamus, illi reddendum eſt. Corpora quidem cunctis mortalia ſunt, ex caduca materia fabricata: anima verò ſemper immortalis eſt: Deíq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depoſitum hominis ſurripuerit, aut male tractauerit, peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur. Si Dei depoſitum ex proprio corpore quis eiecerit, eum ſe latuiſſe quem læſerit æſtimabit? Et ſeruos quidem fugientes vlciſci, iuſtum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipſi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impie facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmq; Deo debitum ſoluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúſque ac familia ſtabiles ſunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cœlo adeptæ ſanctiſſimum: atque inde rurſum, voluentibus ſeculis, caſta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in ſeipſos inſanierunt, eorum animas tenebroſior Orcus ſuſcipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlciſcitur. Hinc & Deo inuiſum eſt, & à ſapientiſſimo legis noſtræ conditore cõercetur. Denique ſi qui ſe occiderint, apud nos quidem vſque ad ſolis occaſum inſepultos abiici decretum eſt, cùm etiam hoſtes ſepeliri fas eſſe ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abſcindi eiuſmodi mortuorum, quæ in ipſos armatæ ſunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum eſſe à corpore alienam exiſtimarent. Pulchrum eſt igitur, ô ſocij, iuſta ſentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. ſi ſalui eſſe volumus ſalui ſimus, nec enim ſalus apud eos ignobilis eſt, quibus tantis virtutem operibus demonſtrauimus. ſin mori placet, ab his occidi perpulchrum eſt, qui nos ceperint. Nõ migrabo ego in hoſtium locum, vt ipſe mei proditor fiam, multo enim ſtolidior ſim, quã qui ad hoſtes vltrò profugiunt, ſi quidem illi ſalutis ſuæ cauſa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorũ tamen inſidias votis expeto. nam ſi me & poſt iunctas dextras perimãt, magno animo

paratóque

paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ ſolatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modũ Ioſephus vt à cæde propria ſocios dehortaretur, dicebat. Illi autẽ obſtructis deſperatione, qua ſe iamdudũ morti deuouerãt, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentis ignauiã exprobrabant: & quaſi eum mox percuſſurus, quiſque adoriebatur. Ille autem cùm alium nominatim vocaret, aliũ vultu ducis intueretur, alterius dexterã prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali neceſſitate) diſtractus, ferrum omnium à cæde ſua prohibebat, non ſecus vt feræ beſtiæ circumcluſæ, ad eum ſemper qui ſe cõtingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendum putabant, debilitabantur dextræ, gladiiſque de manibus elabebãtur: multi cùm manus ei afferrent, ſponte frameas dimittebant. Ioſepho autem non defuit in deſperatione conſilium, ſed fretus Dei prouidentia, ſalutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum eſt, inquit, agite, cædes mutuas ſortiamur: & cui obtigerit, manu ſequẽtis occumbat, atq; ita omniũ fortuna perambulet, neq; ſua ſe quis dextera feriat. iniuſtum eſt enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, ſi pœnituerit, ſaluum eſſe. Viſus eſt vera dicere, & quod perſuaſit agitur: vt ſors cuique obtigit, paratam ei qui ſequeretur necem ſuam præbebat, quaſi mox etiã duce perituro. cum Ioſepho enim perire, vita dulcius æſtimabant. Remanſit autem ipſe cum altero, ſiue fortuna dici poterat, ſiue Dei prouidentia. Conſultóque proſpiciens, ne vel ſorte grauaretur, vel ſi nouiſſimus ceſſiſſet, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interpoſita, vt viueret perſuaſit: ipſe vero hoc modo & Romanorum & domeſtico bello liberatus, ad Veſpaſianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani viſendi eius gratiã occurrebant: & cùm ſe circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus eſſet, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant, hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes ſtupeſcebãt. Rectorũ autem nemo fuit, qui licet antè iraſceretur nomini eius, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titũ vero præter alios & fortis Ioſephi animus in calamitatibus, & ætatis eius miſericordia capiebat: qualiſque pridem fuiſſet in præliis reminiſcẽti, & qualis nunc ſit in hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quãta eſſet fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autẽ rerum nihil firmũ atq; perpetuum. quamobrem multos ad miſerationẽ Ioſephi pertraxit: plurimáque ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, quaſi miſſurus eum Cæſari, vt cautiſſime cuſtodiretur præcepit. Quo audito, Ioſephus aliquid ei ſoli ſe dicere velle ait. Summotíſque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidẽ, inquit, Veſpaſiane, tantum hoc putas, Ioſephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmiſſus à Deo: alioquin Iudæorum legẽ ſciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronẽ me mittis? quid ita? quaſi qui Neroni vſq; ad te ſucceſſuri ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autẽ colligatum arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidem non mei ſolius es tu Cæſar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam cuſtodiri oportet, ſi ex tempore & ſubito in dominũ iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim quidem fidem non habere videbatur, eáque Ioſephum exiſtimabat ſalutis gratia cõminiſci. paulatim vero ad credendum impellebatur, iampridem illum excitante ad imperium Deo, ſceptráque multis præmonſtrante aliis portentis. Sed & in aliis verum eſſe Ioſephum deprehenderat. Altero nanque amicorũ qui ſecretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neque Iotapatenis de excidio, neque ſibi de captiuitate quicquam diuinaſſet, vt à ſe iram depelleret: Ioſephus Iotapatenis ait ſe prædixiſſe, quòd poſt diem ſeptimum & quadrageſimum eos maneret exitium, quódque ipſum Romani viuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita, Veſpaſianus vbi vera eſſe comperit à captiuis, etiam quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neq; cuſtodiam Ioſepho nec vincula remittebat: veſtimentis autem aliiſque muneribus eum donare benigniſsiméq; fouere non deſinebat, etiam Tito magnam honori eius

operam commodante. Quarto autem die menſis Iulij Veſpaſianus in Ptolemaida reuerſus, inde in loca maritima Cæſaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: vnde etiam multi ſimul, vt de Ioſepho ſupplicium ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autē de iſta quidem petitione, velut ab inconſulta multitudine oblata, nihil reſpondendo diſſoluit. legionum vero duas quidem hyēmatum apud Cæſaream poſuit, quòd opportunam videret eſſe ciuitatē. Decimam vero & quintam Scythopolim miſit, ne totius exercitus moleſtia Cæſaream premeret. Erat autē illa quoq; aprica per hyemem, quantum æſtatis caloribus æſtuoſa, vt in planicie ſita atque maritima.

Ioppe denuo capitur. *Cap.* XV.

DVM hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hoſtibus ſeditione defeceraut, vel ex ciuitatibus euerſis effugerant, Ioppen ſibi receptaculo renouant, quam antea vaſtauerat Ceſtius. Et quia terra quam vaſtauerat arcebantur, migrandum in mare cenſuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen: itémque in Ægyptū commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibúsque nauigiis inuium faciebāt illarum partium pelagus. Sed Veſpaſianus cognito quid conſtituiſſent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incuſtodita erat, ingreſſi ſunt. Eius autem habitatores, poſtquàm irruptionem præſenſerāt, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum ſagittæ ſpacium, pernoctauere. Cùm vero Ioppe natura eſſet importuoſa (nanque in aſperum cæteráq; arduum littus deſinit ac ſummis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vaſte ſuperſunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum ſignis extantibus, fabulæ veteris fides oſtenditur: aduerſus autē Aquilo feriens littora, ſummos in obiectas cautes fluctus affligit, ſolitudinéque in tutiorem efficit ſtationem) in eo ſalo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigātes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter ſe, alias vero colliſit in ſcopulos. multæ autem cum magna vi aduerſo æſtu, niterentur ad pelagus (nam & littus ſaxis infeſtum, & hoſtes in eo cōſtitutos timebant) ſublatæ in ſublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vſpiam locus erat, neque manentibus ſpes ſalutis: cùm & mari ventorū, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus colliſis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autē ferro ſe interficientes, veluti id ſatius eſſet, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, ſcopulis carpebantur: vt & pelagus ſanguine redundaret, omníſque ora maritima cadaueribus impleretur: cùm etiam ad littus appulſos, in eo ſtantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis exciſa eſt. Veſpaſianus autem, ne rurſus eò piratæ confluerent, caſtris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis ſuis manentes, eadem caſtra defenderent: equites vero omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula ſimul exurerent. Illi igitur præceptis obedientes, in dies ſingulos incurſando, excindebant totas regiones atq; vaſtabant. Vbi vero Iotapatæ apud Hieroſolymā caſus nunciatus eſt, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui ſe vidiſſe diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis ſuperfuerat: ſed ipſa per ſe fama excidium prædicabat, velox nuncia triſtium: paulatímque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus geſtis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur eſſe Ioſephus: quæ res maximo luctu repleuit Hieroſolymā: & per ſingulas domos itémq; cognationes, amiſſorum quiſque lugebatur à ſuis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hoſpites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Ioſephum

phum autem vniuerſi.adeo vt per dies xxx.nunquam lamenta in ciuitate ceſſarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata,vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum vero quòd de Ioſephi morte vulgabatur,eúmque viuere & cum Romanis eſſe compertũ eſt, ac ſupra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam,conceperunt.Et ab aliis quidem ignauiæ,apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis.Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduerſis:& offenſio quæ prudentibus ne ſimilia perferant cautionis & cuſtodiæ cauſam præbet, ad alias calamitates tanquam ſtimulus incitabat:& malorum ſemper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Ioſephum pariter vindicaturi. Hieroſolymorum quidem habitatores eiuſcemodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis. *Cap.* *XVI.*

VESPASIANVS autem ſtudio viſendi regnum Agrippæ (nam & ipſe rex inuitabat, rectorem cum exercitu ſimul paratus accipere domeſticis diuitiis,ac per eos ægras partes regni compeſcere) motis ex Cæſarea maritima caſtris, in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigrauit: ibíque per dies xx.milite recreato,ipſe quoque rerum geſtarum gratias Deo referens in epulis erat. Poſtquàm vero Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraq; pertinebat) decreto apud ſe vndique Iudæos excindere, opportunum eſſe credidit aduerſus eos exercitũ ducere, ſimul vt Agrippæ hoſpitio vicem rependeret, poteſtati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium ſuum in Cæſaream,vt inde militem Scythopolim traduceret,mittit. Hæc autẽ ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina eſt. Quò cùm ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progreſſus, ad trigeſimũ à Tiberiade ſtadium, in quadam manſione conſpicua nouarum rerum ſtudioſis, cui nomẽ eſt Enabris,caſtra ponit:atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L.mittit, qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, & ad fidẽ inuitaret.audierat enim quòd pacem populus deſideraret: à nonnullis autẽ ad bellum eum cogentibus, ſeditionẽ pateretur. Itaq; Valerianus vbi muro appropinquauit,& ipſe de equo deſiliit,& ſuos comites idem facere iuſſit: ne laceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbũ faceret, armati excurrêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodã nomine Ieſu,Tobiæ filio,latrocinalis agminis principe. Valerianus autem,neq; præter mãdata ducis prælio congredi tutũ ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnámq; periculoſam eſſe,ſi cum multis pauci,& inſtructis imparati cõfligerent,inopinata præterea Iudæorũ ſtupefactus audacia,& ipſe pedes refugit,& quinq; alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiúsque ſocij, veluti pugna non inſidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autẽ veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur,in Romanorũ caſtra profugiũt:adhibitóq; ſibi rege,ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt,ne ſe deſpiceret obſecrantes: néue quæ paucorum eſſet,totius eſſe ciuitatis inſaniam exiſtimaret:ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret:magísq; vltum iret defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes,nunc vſque ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorũ precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infenſus eſſet, indulſit.nam & Agrippam videbat eius oppidi cauſa trepidare.Fide autem per eos populo data,Ieſus eiúsque ſocij,tutũ ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere,ad Taricheas confugiunt.Poſteróque die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent,experiretur.cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ciuitatem ducebat exercitũ. Illi autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obuiam prodeũt,ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cùm vero militem anguſti aditus remorarentur,murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, eóque pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen & iniuriis abſtinerent,in gratiam regis edixit: eiuſdémque cauſa muris pepercit,ſpon-

dentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordes : aliísque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio. *Cap. XVII.*

DEINDE ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muróque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciēs: quòd omnis turbarum cupiēs multitudo ad Taricheas confluueret, munitione cōfisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita vt Tiberias sub monte positam. qua lacu non alluebatur vndique muro validissimo, sed minore tamen quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itémq; virium copia communierat: Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant : vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent : simúlq; ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autē castra munientibus, Iesus eiúsque socij neq; multitudine hostium, neq; disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eósque insecuti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt : & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabāt. Audito autem Vespasianus magnā eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie cōgregatam, filium suum cum sexcētis equitibus lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse vero equitū plerosque, etiam priusquā subsidia venirēt alacres esse videns, cùm nonnulli eorū multitudinē Iudæorū formidarent, vnde exaudiri posset constitit : &, ô Romani, ait, pulchrum est nanq; in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis : *nostras enim manus nemo vnquā toto orbe hostis vllus euasit* : Iudæi vero, vt etiā pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tēpus victi non defatigantur : itaq; oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secundis perseuerantius laborare: aperta quidem *fronte vobis plurimum alacritatis* inesse conspiciens, gaudeo : vereor autē, ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licet satis sint audaces, mortémq; contemnant, incomposiri tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus recte potius quàm exercitus appellandi, de vestra vero peritia atq; ordinatione referre quid opus est ? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus cōgrediamur? Quin reputate, quòd armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti cōsilio cum vagis neq; rectorem habētibus decertabitis: quódq; nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet : sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire : numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt. Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secūdis aliquantum valēt, minimis vero offensionibus extinguuntur. nos autem virtus regit. & morigera voluntas, itémque fortitudo, quæ & in prospera fortuna viget, nec ad finē vsq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere ? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósq; in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante glorioſe gestis dignus fuit, ego vero eius sum filius, vósq; milites mei. nam illi vincere consuetum

ſuetum eſt.ego vero reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit,duce veſtro periculis occurrente,non ſuperare?appetam enim pericula mihi credite,primúsq; in hoſtes irrumpam.nemo autem veſtrum à me diſceſſerit,perſuaſum habens,impetũ meum ſuſtentari ope diuina,& manifeſtiſſime præſumite,quod multo plus mixti hoſtibus efficiemus,quàm ſi extrinſecus pugnaremus. Poſtquam Titus hæc proſecutus eſt,diuina quædã alacritas militibus incidit.Et quia Traianum aduenire cum c c c c.equitibus ante prælium contigit,ægrè ferebant,tanquàm minueretur victoria ſocietate.Miſit autem Veſpaſianus & Antonium Silonẽ cum duobus milibus ſagittariorum: vt occupato mõte,qui ex aduerſo erat oppido,murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti ſunt, ex ea parte ſubuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hoſtes, & poſt eum cæteri cum clamore, tanto ſpacio fuſi,quãtum aduerſa acies occupauerat,vnde multo etiã plures quàm erant apparuerunt. Iudæi vero,licet incurſu eorum & diſciplina conterriti,pauliſper quidẽ primos ſuſtinuere congreſſus. Perculſi autẽ contis,equorúmque impetu deturbati conculcabantur:atq; ita multis paſſim peremptis diſperduntur,& in ciuitatem,vt quiſque velocitatis habebat,effugiũt. Titus autẽ aliquos à tergo inſtãs alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens, ictu ora tranſuerberabat. multos autẽ,alium ſuper alium lapſos inuoluẽs, conficiebat:omnésq; ad mœnia confugientes præueniẽs, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapſi,in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba diſſenſio. nanq; indigenis, & fortunarum ſuarum, & ciuitatis gratia,& ab initio bellum geſtum, maximéque quod male pugnatum fuerat, non placebat. ſed populus aduenarũ qui plurimus eſſet vim adhibebat, & inter ſe diſcordantium clamor erat, veluti iam arma caperẽt. Quibus auditis,nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat:Hoc tempus eſt, quid moramur commilitones?Deo nobis dedente Iudæos, ſuſcipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus noſtras euaſere, diſcordant: habemus ciuitatem,ſi modo properamus. Verumtamẽ cum velocitate animis opus eſt.nihil enim magnum effici ſine periculo conſueuit.non ſolum autem hoſtiũ concordiam,quos cito neceſſitas in gratiam reuocabit,ſed etiam noſtrorum auxilia præuenire debemus:vt præter victoriam,qua tantas copias pauci ſuperamus,etiam ciuitate ſoli potiamur.Simul his dictis conſcendit equum, atq; ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatẽ ingreditur, quẽ cæteri conſecuti ſunt. pauor autem eius audaciæ murorum defenſores inuaſit,& pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo ſuſtinuit.relictis autẽ excubiis,Ieſus quidem cum ſociis in agros effugit: alij vero decurrentes ad lacum,in manus hoſtium contrà venientium incidebant.mactabantur autem alij cùm ſcaphas ſcanderent,itémq; alij,cùm iam prouectas aſſequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem reſiſtentium, qui non effugiſſent: indigenarum vero ſine pugna, quoniam ſpes eos fœderis,& conſcientia quòd belli conſilium non habuerant,à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miſeratus indigenas ab internecione requieuit.At qui in lacum confugerant,vbi ciuitatem captam viderũt, quàm longiſſime ab hoſtibus receſſerũt. Titus vero miſsis equitibus res geſtas patri nunciat.Quibus ille compertis,quod neceſſe fuit, & filij virtute admodum lætus,& facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem ſtatim circundari ciuitatem cuſtodibus iuſsit, ne quis ex ea ſubterfugeret, cædémque euaderet.poſtero autem die cùm deſcendiſſet ad lacum rates aduerſus illos qui eò refugerant, fabricari iuſsit.quæ tam materiarum quàm artificum multitudine mature contextæ ſunt.

De lacu Geneſar,& fontibus Iordanis. *Cap. XVIII.*

ACVS autem Geneſar quidem à terra continente appellatur: xl.vero ſtadiis in latitudine patens, centúmq; in longitudine aquæ dulcis eſt atq; potabilis. Paluſtri enim craſsitudine tenuiores habet latices: & vndiq; in littora ac arenas deſinẽs,purus eſt,ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem ſiue fonte lenior eſt.ſemper autẽ frigidior, quàm lacus diffuſio patitur, manet: æſtiuisq; noctibus eius aquæ ſub diuo perflatæ,nequaquã æſtibus cedunt:

cedunt: id enim facere indigenis moris eſt. Varia autem ſunt in eo piſcium genera, ab alterius loci piſcibus tam ſapore quàm ſpecie diſcreta: mediúsque fluuio Iordane ſecatur. Cæterùm Iordanis fons Panium eſſe videtur: ſed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem eſt, quà in Trachonitidem aſcēditur ad c x x. ſtadium à Cæſarea, ad dexteram non longe à via. Et proprie quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ ſpeciem præferēs. ſemper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc eſſe Iordanis principium neſciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehenſum eſt. Is nanque miſsis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius naſci credebatur. Naturalis quidē pulchritudo Panij, regis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata eſt. Manifeſtum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes ſecat cœnoſas: centum autem & viginti aliis præteritis ſtadiis, poſt oppidum Iuliada, Geneſar lacum medium tranſemenſus, deinde multam per ſolitudinem in Aſphaltiten lacum exit. Ad Geneſar vero lacum eiuſdem nominis terra prætenditur, natura ſimul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipſa pro vbertate ſui negat arbuſtum, totámque plantis conſeuere cultores. cœli verò temperies etiam diuerſis aptiſsima eſt. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiā palmæ, quas nutrit calor æſtiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior deſtinata eſt: vt naturæ magnificentiā hanc eſſe quis dixerit, vim adhibentis vt in vnū conueniant inter ſe repugnantia, anniq; temporum contentionē bonam, veluti ſingula peculiari ſtudio terræ fauerent. non enim ſolū nutrit præter opinionē poma varia, ſed etiam ſeruat, egregia quidē, & quodammodo regalia. Vuas ſanè & caricas ſine intermiſſione decē menſibus ſuggerit, cæteros vero fructus, anni ſpacio ſeneſcentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam eſſe Nili fluminis opinantur, quòd ſimiles coracino Alexādrino generat piſces. Longitudo autem regionis ſecundum littora cognominis lacus x x x. ſtadiis extenditur, & latitudo x x. Horum quidem natura eiuſmodi eſt.

Tarichearum excidium. *Cap. XIX.*

VESPASIANVS autem perfectis ratibus, impoſita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant ſatis eſſet, vnà prouehitur. Ille autem neque compulſi ad terram euadendi facultatē habebant, infeſtis omnibus, neq; nauali bello pari conditione pugnandi. nam & ſcaphæ paruæ, atque piraticæ aduerſus rates infirmæ erant: & cùm pauci ſingulis veherētur, cunctis ſimul inſtantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebāt, aut quominus etiam irritādo feriebant: plus autem ipſis vtroq; modo nocebatur. nec enim ſaxis quicquam præter crebros ſonitus agebant, quoniam contra ſeptos armis iaciebantur, contiguíque ſagittis eorū efficiebantur, & ſi accedere proprius auſi fuiſſent, priuſquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipſis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis cōtingi poſſent, alios deſiliendo in ſcaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter ſe ratibus in medio deprehenſos, cum nauiculis capiebāt. Submerſorum autem qui capita ſuſtuliſſent, aut ſagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & ſi deſperatione compulſi inimicis adnatare tentaſſent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque paſſim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam verſi, cæteri terræ appulſi ſunt, circumcluſis nauiculis ſuis. Excluſi autem multi quidem in ipſo lacu telis configebantur, multos vero in terram egreſſos peremerunt Rom. Mixtum autē ſanguine, plenúmq; cadaueribus cerneres totū lacum. nullus enim ſaluus euaſit. Acerbus autem ſecutis diebus odor illam regionē oppreſſit & facies. nam littora quidem naufragiis ſimul plena erant, & corporibus tumidis. caleſcentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis ſolum ille caſus miſerabilis videretur, verum etiam autoribus ipſis eſſet inuiſus. Iſte quidem illius prælij nauālis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, ſex millia & quingenti.

At

At Veſpaſianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas reſidens, aduenam populum ab indigenis ſecernebat, qui autor belli extitiſſe videbatur: & an hi quoque ſeruandi eſſent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorũ liberationem, detrimento futuram: nec enim demiſſos quieſcere poſſe homines, qui & patriis carerent, vímque adhibere ac bellum inferre poſſent ad quos confugiſſent: Veſpaſianus ſalute quidem indignos eſſe eos, contráque ſeruatores ſuos nouerat euaſuros: ſed de eorum mortis genere cogitabat. Nam ſi ibi occiderentur, non perpeſſuros ſuſpicabatur indigenas, tot apud ſe ſupplices obtrũcari: fidéque interpoſita deditis vim pigebat afferre: verum ab amicis ſuperabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quódque vile eſſet, honeſto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non poſſet. Indubitata igitur conceſſa licentia, ſolo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permiſit. Cũq; illi facile his, quæ cupierant credidiſſent, & quò iuſſum fuerat comitati, neq; pecuniis ſuis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vſque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eóſque in ciuitatem concluſos, mox inſecutus Veſpaſianus omnes in ſtadio conſtituit. Et ſeniores quidẽ cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iuſſit occidi: iuuenum autem validiſſimos ſex millia lectos, ad Iſthmon Neroni tranſmiſit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno eſſent, facere quod vellet ipſe permiſit. Verum & iſtos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréſque Gadaritæ, ſeditioſi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti ſunt autem v i. idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER IIII.

Obſidio Gamalenſium. *Caput I.*

VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis exciſis à Romanis defecerant, hi ſe ad eos poſtquam Tarichæatæ ſuperati ſunt, applicabant: omniáque Romani caſtella & ciuitates ceperant, præter Giſchalam, & qui mõtem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, cõtra Tarichæas poſita ſupra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane ſuperioris partis, cui nomen eſt Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & l x. ſtadiis longum, paludéſque ſuas ad Daphnen vſq; tendentem. Quæ regio cùm aliàs ſit delicioſa, præcipue tamen fontes habet, qui minorẽ (quem ſic appellant) Iordanem alentes ſub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa ſibi fœdere ſociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorũ difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque aſperum, ex alto mõte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi ſupereminet, in longitudinem tenditur, tantum cõtrà decliue, quantum à tergo, vt cameli ſimilitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, niſi quod expreſſam vocabuli ſignificationem indigenæ ſeruare non poſſunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias ſcinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum exciſa foſſa, indigenæ inuiam fecerũt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio caſuræ ſimilis ciuitas intra ſe decurrebat, in Meridiem vergens. Auſtralis verò collis immenſa æditus altitudine, vſum arcis ſine muro ciuitati præbebat, rupéſque ſuperior ad profundam pertinens vallem.

Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamē etiam Iosephus cùm murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapatenī: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: situsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex Aminaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquę calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanādis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumualare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montémque occupat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo suprà ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm accessisset ad muros, eorúmque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suique metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operísque consuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorū potētissimi) armatos licet metu perculsos ordinauere: & quāquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vsui necessaria nō sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis enim tormentísque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterùm vi & multitudine superati, vndíque ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illósque impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pōdus sustinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémq; illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsidere tecta viderēt, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugiētes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes; his contrà semineces vtebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namq; ignorantia, & caligine puluēris alius alium non agnoscentes perterrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibíque inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoriā, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat;

& cum

& cum his bellum vnà à vertice defluens ſuſtinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obſtinationem hoſtes diuinam eſſe reputantes, impetum remiſerunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipſe pedem referens, non prius terga oſtendit, quàm extra muros egreſſus eſt. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderũt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo periit, ſed vbique antea fortiſſimus comprobatus, quíq; plurimis malis Iudæos affeciſſet. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuiſſet conſilium populi ſui, inter ſe fabulantibus, hoc audito (nam & ipſe Syrus erat, & hi quos ſecum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúſque mactatis ad Romanos ſaluus cum militibus euadit. Veſpaſianus autẽ mœrore exercitum aduerſis caſibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúſque rei magis eos pudere, quòd ſolum ducem in periculis reliquiſſent, conſolandos putabat: de ſe quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpaſſe videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia eſſent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nuſquam eueniat ſine cruore victoria, iterúmq; habeat fortuna regreſſum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his ſtipem ſe inimicę pependiſſe fortunæ. Atque, vt iactantium eſſe, nimis ſecundis rebus inſoleſcere, ira eſſe ignauorum, in offenſionibus trepidare. velox enim eſt, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius ſobrius erit animus in rebus quoque infeliciter geſtis: vt idem ſcilicet manear, rectis conſiliis peccata corrigens. Quanquã ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia noſtra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, cauſa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis veſtræ temeritatem. nam cùm hoſtes in excelſiora loca refugiſſent, manus continere debuiſtis, neque in ſummo vertice conſtituta ſequi pericula: ſed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & ſtabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata feſtinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curaſtis. Incõſultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus eſt, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbaríſque conueniens, & quo Iudæi maxime confidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offenſioni iraſci potius quàm mœrere. Optimum autem quiſque de ſua manu ſolatium quærat. ita enim fiet, vt & amiſſos vlciſcamur, & in eos è quibus erẽpti ſunt, vindicemus. Ipſe autem, ita vt nunc feci, experiar æque ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouiſſimus inde diſcedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenſes bene geſta re, pauliſper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificéq; prouenerat. mox autem repurantes ablatam ſibi eſſe fœderis ſpem, quódque minime poſſent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animóſque remiſerant. Nec tamen quatenus valebant, ſalutem ſuam negligebant: ſed tam diſturbatas partes muri, qui erant fortiſſimi, quàm integras, cæteri amplexi cuſtodiebant. Romanis autem conſtruentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli cuſtodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia conſumebat. ſolis enim vndique alimenta, qui pugnare poſſent, congerebantur. Sed illi quidem in huiuſmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido. *Cap.* *II.*

VESPASIANVS autem inter curas obſidionis, ſucciſiuum opus aggreditur aduerſus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim ſitum: cuius altitudo quidẽ xxx. ſtadiis conſurgens, Septentrionali tractu inacceſſa eſt. in vertice autem, xx. ſtadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Ioſephus: & alias ei materias, & aquas ſuggerentibus locis inferioribus. ſolam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Veſpaſianus Placidum cum ſexcentis equitibus mittit. Huic autem ſubeundi quidem mõtis ratio nulla

erat. multos autem fœderis ac veniæ ſpe hortabatur ad pacem: & deſcendebant ad eum ipſi quoque inſidias molientes. nam & Placidus eo ſtudio mitiſſime cum his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illíque tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, vt incautum aggrederentur. Vicit tamen aſtutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, aſſimulat fugam: & poſtquam inſequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimíſque in terga verſis, aliquos interfecit. ſemotam verò multitudinem cæteram, ab aſcenſu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hieroſolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quòd eis aqua defecerat, & ſe, & montem Placido tradiderunt.

Excidium Gamalæ. *Cap. III.*

APVD Gamalam verò degentium audaciſſimi quique fuga diſperſi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obſidionem ſuſtinebat, donec euenit ſecũdo & vigeſimo die menſis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editiſſimã præ cæteris turrim, quæ in ſua parte fuerat, ſubirent: eámque occulte ſuffoderent: cùm appoſiti ei cuſtodes neq; adeuntes eos (nox enim erat) nec poſtquã adiere, ſenſiſſent. Iidem autem milites, cauendo ne ſtrepitus fieret, quinque ſaxis duriſſimis euolutis reſiliunt: ſubitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque cuſtodes præcipitantur. At verò qui per alias cuſtodias erant, perturbati fugiebant: multóſque euadere auſos, peremere Romani: inter quos etiam Ioſephum, ſuper dirutam muri partem quidam iaculo percuſſum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, ſono concuſſis, multus erat pauor atque diſcurſus, tanquam omnes eſſent hoſtes ingreſſi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuiſſet ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vſque ad vigeſimam & tertiam diem ſupradicti menſis oppidum non ſunt ingreſſi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos ſe abſente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otioſe in ciuitatem introiuit. eóque prætergreſſo, vigiles quidem vbi ſenſerunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus conſtituti eius ingreſſu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, ſine intermiſſione trucidabantur. qui verò prohibiti eſſent in arcem recurrere, neſcij quid facerent, Romanorum præſidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effuſus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Veſpaſianus induxit exercitum. Erat autem ſaxoſus & acceſſu difficilimus vertex, in immenſum æditus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad ſe adeuntes partim telis partim ſaxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipſos in excelſo loco poſitos nullæ ſagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipſorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis conſiſtere propter violentiã flatus poſſent, cùm nihil eſſet immobile, neque hoſtes ad ſe accedentes videre. Itaque ſupergreſſi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius ſæuiebant, illorum memoria quos in primo aggreſſu perdiderant. Multi autem vndique circumcluſi, deſperatione ſalutis, filios & coniuges & ſemetipſos in vallem præcipites dabant, quæ ſub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipſorum in ſe, qui capti fuerant, immanitate lenior exiſteret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptа ſunt: qui verò ſe præcipitauerunt, quinque millia ſunt reperti. Neque quiſquam, præter duas mulieres ſaluus euaſit: quæ ſorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, inſigni viro, & qui ſub Agrippa rege dux exercitus fuerat. ſeruatæ ſunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos ſinguli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo exciſa eſt, tertio & vigeſimo die menſis Octobris: quæ vigeſimo & primo die menſis Septembris cœperat rebellare.

Giſcala

Giſcala à Tito capitur. Cap. IIII.

AM'QVE ſolum Giſcala oppidulum Galilææ reſtabat indomitum: cuius multitudo pacis ſtudio tenebatur, quòd erāt plerique agricolæ, ſpémque ſuam ſemper in fructibus collocauerant. non paruę autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiā nonnulli ciuium laborabāt. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuitæ cuiuſdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúſque moribus, & immoderata ſperare promptius, miróque modo quæ ſperaſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ ſibi potētiæ cauſa bellum amaret. huic apud Giſcala ſeditioſorum turba parebat: quorū cauſa populus etiam legatos fortaſſe de traditione miſſurus, Romanorum tamen congreſſum in parte belli præſtolabatur. At Veſpaſianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæſaream ipſe regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina exiſtimans eſſe refouendos. nec enim exiguum ſibi laborem ſupereſſe de Hieroſolymis præuidebat, quæ & regalis eſſet ciuitas, & cunctæ nationi præſtaret. His autem, qui ex bello fugiſſent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius conſtructio, nō minimam ei ſolicitudinem comparabat: cùm virorum ſpiritum & audaciam, & ſine muris inexpugnabilem eſſe cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giſcala (equitando enim ad eam acceſſerat) aggreſſione capi facilis videbatur: ſciens tamē quæ ea vi capta, paſſim à militibus populus abſumeretur (namque ſatiatus erat ipſe iam cædibus) miſerans multitudinem etiam ipſe ſine vllo diſcrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis ſubigere ciuitatem volebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari ſe ait, quónam freti conſilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi ſoli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuiſſe ſubuerſa: ſecuros autem fortunis ſuis potiri, qui Romanorum dextris credidiſſent: quas quidem etiam nunc illis ait ſe porrigere, neque ob inſolentiam ſuccenſere, quia ſpei libertatis ignoſcēdum putaret: non tamen, etiamſi quis impoſſibilia velle perſeueraret. Quòd ſi dictis humaniſſimis non paruiſſent, fidémque dextris non habuiſſent, experturos arma crudelia: iam iámque cognituros eſſe, mœnia ſua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, ſoli ex Galilæis ſeſe oſtentarent arrogantes eſſe captiuos. His dictis populariū quidem neminem non modò reſpondere, ſed ne ad murum quidem licuit aſcendere: quia totum latrones occupauerant: & cuſtodes erant portis appoſiti, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere ſe conditiones ait, & aut perſuaſurum, aut neceſſitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam ſicut arma mouere, ita etiam de pace cōuenire nefas haberent. Nam & Romanos ſcire, quòd ab omni ceſſaret opere dierum ſeptem circuitio, quam ſi temeraſſent, non minus coactos, quàm qui cogerēt, piaculum commiſſuros, ipſúmque Titum: nullum enim illi ex mora eſſe diſpendium formidandum, quòd vnius noctis ſpacium propter fugæ conſilium ceperit: præſertim cùm id obſeruare circunſedentem nemo prohibeat: ſibi autem magnum eſſe lucrum, nulla in re deſpicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non ſperantibus indulget, legem quoque ſeruare ſeruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro ſeptimi diei religione, quātum pro ſua ſalute ſolicitus. verebatur autem, ne ſtatim capta ciuitate, ſolus deſtitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ ſpem collocaſſet. Verum profecto Dei nutu in excidium Hieroſolymorum Ioānem ſaluum eſſe cupientis, factum eſt, vt non ſolum induciarum cauſationem Titus admitteret, verumetiam in ſuperiori parte oppidi caſtra poneret, ad Cydœſſam, qui mediterraneus eſt Tyriorum vicus validiſſimus, Galilæis ſemper exoſus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occaſione, non ſolum his quos circa ſe habebat armatos, ſed etiam ſenioribus plurimis cum familiis abductis, in Hieroſo-

lymam fugiebat. Sed vſque ad vigeſimum quidem ſtadium fieri poſſe videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem ſecum duceret, homo quem captiuitatis, itémque ſalutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quiſque longius à ſuis aberat, tanto propiorem ſe hoſtibus eſſe credebat. Iámque affore qui ſe caperent exiſtimantes, neceſſariò pauitabant: & ad ſtrepitum, quem ipſorum curſus faciebat, aſſidue reſpectabant, velut inſtantibus quos fugiſſent: multíque ſimul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miſerabile autem fœminarum & infantium erat exitium. Aut ſi quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt ſe operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio ſuperabat, vt ſeipſos ſeruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiã ſi raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò diſperſa eſt. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis cauſa: populus autẽ portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam benemerito, & qui cuſtodia ciuitatem liberaſſet, acclamabant: ſimúlque Ioannis fugam ſignificantes, vt & ſibi parceret obſecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui ſupereſſent, vleiſceretur. Ille autem precibus populi poſtulatus, equitum partem, vt Ioannem perſequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuere, quòd antequam venerant, in Hieroſolymam ſeſe recepérat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non ſtatim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato verò animo ſatis eſſe, quòd ſpe deciderat ad ſolatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingrediturus. iuſſíſque militibus minimam muri partem iure poſſeſſionis abrumpere, minitando magis quàm puniẽdo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domeſtica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, ſi dignos pœna diſcerneret: meliúſque noxium relinquere metu ſuſpẽſum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, exiſtimabat. Illum enim fortaſſis modeſtiorem futurum, vel metu ſupplicij, vel & quòd erubeſceret præteritorum criminum venia: ſine cauſa verò moriẽtium pœnas, nullo modo corrigi poſſe. Præſidijs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum ſtudioſos compeſcerẽt, quàm pro pace ſentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, poſtquam multo ſudore Romanos exercuit, hoc modo ſubacta eſt.

Hieroſolymitani excidij initium. *Cap.* *V.*

APVD Hieroſolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effuſus, & circa ſingulos, qui vnà confugerãt, numeroſa turba collecti, quas foris clades experti eſſent, percontabantur. Illorũ autem feruens quidem adhuc atq; interruptus anhelitus, neceſſitatẽ ſignificabat. Veruntamen in malis quoq; ſibi arrogabant: non Romanorũ vim fuiſſe dicentes, ſed ſponte veniſſe, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconſultorum enim atque inutilium eſſe hominum, incaute pro Giſchalis & inualidis oppidulis periclitati, cùm arma vigorémq; oporteat pro metropoli ſuſcipere, atque ſeruare: ſignificando tamẽ excidium Giſchalorum etiam quam dicebant honeſtam diſceſſionem ſuam, vt multi fugam eſſe intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnúmque id eſſe argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorum, quidem quos fugientes reliquerat, cauſa minus erubeſcebat. ſingulos autem circuiens ſpe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum aſſerens. propriáſque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inſciriam decipiens, quòd etiamſi pennas ſumerent, nunquam Hieroſolymorum mœnia tranſgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertuliſſent, atque in eorum muris machinas contriuiſſent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque ſeniorum nemo erat, qui non futura proſpiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confuſione tunc erat. At verò per territorium manus agreſtium, ante ſeditionẽ quæ Hieroſolymis orta eſt, diſcordare iam cœperat. Titus enim à Giſchala Cæſareã, Veſpaſianus autem à Cæſarea

Iamniam

Iamniam & Azotum profectus, vtrunque ſubegit: impoſitiſque illic præſidiis, reuertebatur, maximam ducēs eorum multitudinem qui ſe fœdere ſociauerant. Singulas autē ciuitates tumultus bellúmq; inteſtinum exagitabat: quantúmq; à Romi. reſpiraſſent, in ſemetipſos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos eſſet ſæua contentio: dudúmq; diſcordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter ſe amiciſſimi populi diſſiderent: & ad ſimilia volentes quiſque conueniēs, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; diſſenſiones quidē apud omnes erant: nouitatis autem armorúmq; cupientes ſenibus ac ſobriis iuuentutē atq; audacia præſtabant. Primo autem indigenarū ſinguli prædari cœperunt: deindē ex compoſito confertis cuneis, per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatē atq; iniuſtitiam ſpectat, nihil à Romanis gentiles abeſſent: atque ipſis qui vaſtabātur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatū verò cuſtodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum ſocietate vndique congregati collegiorū latrocinalium principes, atque in agmen cōflati Hieroſolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes ſine obſeruatione recipiebant: tunc præcipue cunctis exiſtimantibus vniuerſos qui ſuperinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam ſine diſſenſione ciuitatem poſtea peſſundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus ſufficere poſſent, alimenta conſumpſit: hísque præter bellum etiam ſeditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò trāſgreſſi, ac multo ſæuioribus quos intus inuenere ſociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, ſed vſq; ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoſlibet homines, verum luce palàm nobiliſsimos quoſque adoriēdo. Nam primum Antipam regij generis virum, & adeò potētiſsimum ciuium, vt etiam publicos theſauros fidei ſuæ permiſſos haberet, comprehenſum cuſtodiæ tradiderunt: poſt hunc etiam Leuiam quendam, inſignem virum, & Sopham filiū Raguelis, regalis ſimiliter vtrunque familiæ, omnésque præterea, qui præſtare alus videbantur. Grauis autem metus populum poſsidebat: & velut capta ciuitate, ſalutem propriam quiſque curabat. Illi autem clauſorum vinculis non fuere contenti, neque tutū arbitrabantur ea potentia viros diutius cuſtodire. nam & ipſos, & domos eorū non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciſcendum eſſe idoneos, & præterea rebellaturum fortaſſe populum, iniquitate commotū. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de ſuo numero Ioannem ad cædes promptiſsimū, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis ſecuti ad carcerem, ibi quos reperiſſent interficiunt. Fingebant autem huius immaniſsimi ſceleris cauſam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuiſſe, communísque libertatis proditores interemiſſe dicebant, prorſus, vt audacia ſua tanquā ſeruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autē populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò inſolentiæ progredi, vt in eorum eſſet arbitrio etiam pontificum deſignatio. denique familiis abrogatis, vnde per ſucceſsionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles conſtituebant, vt impiorum facinorū ſocios haberent. nam qui ſupra meritum ſummos honores adepti erant, his obediebant neceſſario, qui ſibi eos præſtiterant: quoniā & dignitate præditos, variis machinis fictísque ſermonibus committebant, opportunitatem ſibi ex eorum qui ſe prohibere poterant, contentione captātes: donec hominum perſecutione ſatiati, in diuinitatem contumelias tranſtulerunt, pedibúsque pollutis in ſanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos cōcitato (nanque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque ſapiētiſsimus: & qui fortaſsis ciuitatem conſeruaſſet, ſi inſidiatorū manus potuiſſet effugere) illi templum Dei aduerſus populi turbam, caſtellum ac profugium ſibi fecere, quod pro domicilio habebāt tyrannidis. Acerbis autem malis admiſcebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentādo enim quanto metu populus teneretur, ſuásque vires explorando, ſorte pontifices creare conati ſunt, cùm his (vt diximus) ex familiis ſucceſsio deberetur. huic autē fraudi mos antiquus obtēdebatur. nam & olim ſorte pontifica-

tum deferri ſolitum fuiſſe dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam deſignandorum magiſtratuum licentiam compararent. Itaque vna ſacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem ſortiebãtur: caſúque ſors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonſtrata eſt, Phani cuidã, filio Samuelis, ex vico Aphthaſi, non ſolum nõ ex pontificibus orto, ſed apertè quid eſſet pontificatus, propter ruſticitatem penitus neſcienti. Deniqueinuitum eum rure abſtractum, vt in ſcena fieri ſolet, aliena ornauere perſona: indutúmq; ſacra veſte, quid facere deberet, ſubito inſtituebant: ludúmque & iocum eſſe tantum nefas arbitrabantur. cæteri vero ſacerdotes, procul ſpectãtes ludibrio legem haberi, lacrymas uix tenebant, honorésque ſacrorum ſolui grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Ioſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quàm ſimul vniuerſos in cõcionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, ſanctúmque locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſsimi, Gamala quidem filius Ieſu, Anani autẽ Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius ſegnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim ſe ipſi vocabãt, vti bonarum profeſsionum æmuli, ac non qui peſsimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes ſanctorum, itémque rapinas & cædes, nondum autẽ promptis ad vlciſcendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verũ erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legẽ crebro reſpectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: verùm tamen ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſsimum venerabilium nominũ ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt viuere in populo, clades ſuas minime ſentiẽte, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nũnquid non deſpectis qui primi erãt, cùm adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armatis quieſcentes, in voſmetipſos arma vertiſtis? cùm primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipſi rapiebantur, eísque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiã vinculis affecere: non dico quales & quantos, ſed quòd non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. reſtabat eoſdẽ videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quęq; duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquã emiſit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini, etiam ſancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubieceritis, eorũ præſtantiam reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, ſi quid maius quod euerterẽt inueniretur. Tenetur quidem munitiſsimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſiue caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis ſuper verticem poſitis, vt videtis, quid cogitatis? aut quibus veſtras ſentẽtias applicatis? An Romanos expectatis, vt ſanctis veſtris opitulentur? Ita quidem ſe noſtræ ciuitatis habent res: eóque iam calamitatis ventũ eſt, vt miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectísque vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percuſſere? Non ſuas quiſque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad vltionẽ animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſsima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. ſeruitutis autem ac dominorum amãtes facti ſumus, tanquam ſubiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidẽ multa & maxima bella, vt in libertate

tate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus eſt de maioribus loqui? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verũ commode an contrà incommode non referam, palàm quid habet cauſæ, niſi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis ſeruire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referũt, cuius iniuria victi ſunt. At vero peſſimis ſuorum cedere, ignauorum eſt, & cupientium ſeruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit: quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm iſti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium vero ſpolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriã obtemperaſſent? Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos eſſe limitem profanorũ, aut ſacratæ quicquam conſuetudinis præterire: ſanctorum autem ambitum, quamuis procul aſpectum perhorreſcere: quoſdam vero in his locis natos, ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Iudæi vocẽtur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multo nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi proprie rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes vero intus haberi. Verum hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neq; facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt: idémque omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſuaſum, atque ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. plerique autem fortaſſe multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc vt veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficiẽt, ſi morabimur. nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur, eo quòd nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque ſuperiore vtentur, & quidem cum apparatu, & ſi is tempus demus. Quòd ſi aduerſus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conſcientia: & celſioris loci beneficium, reputatio ſcelerum perdet. Fortaſſe autem Dei pariter ſpreta maieſtas, in ipſos tela retorſerit, ſuíſque miſsilibus conſumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti ſunt: quanquam pulchrum eſt, vt etiã ſi quod periculum immineat, pro ſacris ianuis moriamur: ac ſi non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiúſque ſanctis animas profundamus. Præbebo autẽ manum, atque ſententiã: & neque conſilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem neſciẽs iam expugnari vix poſſe propter multitudinem ac iuuentutem animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conſcientiam commiſſorum: nec enim conceſſum iri veniam his quæ perpetrauerant, ſperabant: verumtamen quiduis perpeti præſtabilius exiſtimabãt, quàm in tanta rerum perturbatione rempub. negligere. Populus autem duci ſe clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad ſubeunda pericula quiſque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos diſcerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia ſibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo ſimul vniuerſi proſiliunt: neq; obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem ſuperiorem: armis vero conſtipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtriſque ſupplebat. nam & ciues armis iram cõceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare ſe in ciuitate minime poſſe arbitrabantur, niſi Zelotas eximerent: hi vero niſi viciſſent, nullum ſe non ſubituros eſſe ſupplicium. Manus autem conſeruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminus miſsis lapidibus ſemet inuicem appetebant, ſi vero aliqua pars terga vertiſſet, victores gladiis vtebantur. cúmque plurimi ſauciarentur, multæ

cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à ſuis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuiſſet, in templum aſcendebat, ſacram humum cruore perfundens, vt ſolo eorum ſanguine violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in cõgreſſionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero ſuo, cùm deſides increparent, quíque à tergo ſequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerẽt, vniuerſos quidem ſuos in hoſtes cõuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum ſociis Ananus. Vnde factum eſt, vt eos quòd ambitu exteriori expulſi eſſent, metus inuaderet: ideóq; in murum interiorem fuga recepti, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem ſacris manus afferre non placebat, hoſtibus quoque deſuper tela torquentibus, nefas eſſe exiſtimanti, etiamſi viciſſet, non luſtratum prius populum introducere. Ex omni autem ſuorum multitudine ſex ferè armatorum millia ſortitus, cuſtodes eos in porticibus collocat. his autem qui ſuccederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honeſtorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice ſua præſidiis deſtinabant. Fit autem his omnibus exitij cauſa Ioannes, quem ex Giſcalis effugiſſe prædiximus. is enim dolis plenus, & vehementẽ dominationis cupiditatem mente circumferẽs, iamdudum rebus communibus moliebatur inſidias. Itaque tunc eadem quæ populus ſentire ſe ſimulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti conſilium, quàm noctibus peragranti cuſtodias: omniáque ſecreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi conſilium non prius quàm caperetur, inimici ſciebãt eius indicio. immoderatis vero & Ananum, & populi principes placabãt obſequiis, ne in aliquam ſuſpicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate ſuſpectior: eóque ipſo quod etiam non accitus aſſiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perſpiciebat Ananus, omnia ſua conſilia hoſtes intelligere. & quæ Ioannes faceret, ſuſpicionem proditionis habebant. ſubmouere autem illum non erat facile, neque poſſibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui ſummis rebus adhibebãtur, patrocinio ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentum beneuolentiæ cauſa peti: nihílque dubitans, & fidem populo ſe ſeruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque conſilium proditurũ: vnáq; deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúſque ſocij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam ſuſpicione ſuis eum conſiliis adhibebant: móxque ab iiſdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ nanque habebant, ne fanum culpa ſua pollueretur, néue quiſquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauiſſet, ingreſſus, ad eos, medius conſtitit: & ſæpe quidem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarẽt, quæ in eos Ananus cum ſociis cogitaſſet. nunc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſe diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſto fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: ſed perſuaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianũ legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixiſſe autem luſtrationem poſtero die, vt religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent. Se autem non videre, quàm diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipſe Dei prouidẽtia tranſactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quo nihil ſuſpicantes eos ſubito aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare, aut foris aliquod præſidium petere. Quos autem ſi victi eſſent, veniæ ſpes foueret, immemores audaciæ ſuæ credere, ſimul ac factores pœnituerit admiſſorum, in gratiam ſtatim eos qui perpeſi ſunt redituros. Sed nocentium quidem ſæpe inuiſam etiam pœnitudinem fieri, læſis autem iram in licentia ſæuiorem: imminere autẽ illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro diſſolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam ſi qua pars miſericordiæ fuerit, maiori iam iraſcentium turbæ ceſſuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens

tiens multitudini. externum verò auxiliũ aperte quidem indicare quòd diceret non audebat:Idumæos autẽ significabat.vtq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret,crudelitatis Ananum arguebat,ipsis eum maxime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta. *Cap. VI.*

RANT autem Eleazarus Simonis filius,qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & recte consulere, & quæ consuluisset efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quódq; Anani factio potentiæ sibi cõparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, anguſtiis temporis concluſi. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant:externi vero subsidij facultatem,insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur,quàm auxiliariũ quisquam ista cognosceret.aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere:ipsi autẽ pro libertate dissidentes,in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi mature subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at vero ciuitatẽ Romanis ilicò subiugandam: pleraque nunciis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat,quòd turbarum cupiens & incõdita esset natio,sempérq; ad motus facilis atque suspensa,& rerum mutationibus læta,minimísque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quendam solennitatem,sic ad prælia properans.celeritatem autem nuncij exigebant:atq; istis nihil deerat alacritatis.vterque autem Ananias vocabatur. Iámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatísque attoniti,quasi furibundi circumcursare gentẽ, militiámque denunciare cœperunt.Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropoleos arma rapiebãt. Congregati autẽ propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & preterea Simone Cathlæ,& Phinea Clusoth filiis.Ananum autẽ profectio legatorum, itémq; vigiles eius latuit, sed non etiam Idumæorũ aduẽtus hoc enim antè cognito,portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congredi,sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus,post Ananum æuo pontificũ maximus: Cùm multæ,inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna est, vt in eo, quòd pessimis etiam inopinata conspirãt. etenim perditissimis hominibus cõtra nos auxilio venistis,ranta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocãte vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem cõsensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio cõcordiam firmat. Nunc verò illi quidem,si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu absumptis patrimoniis suis, postquã in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, postremo in sacrã ciuitatem clàm influxere vt latrones, solúmq; religiosum immanitate polluerunt scelerum, eósque videas sine metu inter sancta ebrios, & auiditate ventris peremptorum spolia consumẽtes. vestra verò multitudo armatorúmque talis ornatus est,qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cùm pro nequissimis conuenisse & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quídnam fuerit quod vos tam cito commouerit. nec enim sine magna causa fieri potuisset vt arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis.quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidam vestrum obstrepebant nunc,liberãdæ metropoleos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóq; cum externis hostibus pugnare paratissimos,

aliter

aliter contra nos efferare non poterant, quàm vaſtatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint: fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, nõ ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demũ nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiã, priuſquã circa nos omnia vaſtarentur? nanq; iam, ne volentibus quidẽ nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéq; grauiorẽ afferat turpitudinẽ, appropinquantes placare. Equidem quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autẽ bello appetitus, poſtquã pugna cõmiſſa eſt, glorioſam mortẽ vita captiui exiſtimo potiorẽ. Sed vtrũ nos populi principes aiunt clàm miſiſſe aliquẽ ad Romanos, an etiam totũ populum cõmuni ſuffragio? Siquidẽ nobis dicant, quos amicos miſerimus, qui ſerui fuerint proditionis miniſtri. Cùm iret aliquis deprehenſus eſt, rediens captus eſt, literas nacti ſunt? Quemadmodum autẽ tantam ciuium multitudinẽ lateremus, cum quibus omni hora verſaremur? Paucis autẽ, atq; his incluſis, qui de templo ne in ciuitatẽ quidem prodire poſſent, quo pacto ſunt cognita, quæ occulte extra ciuitatẽ fierẽt? An vero nunc cognouere, quando auſorũ pœnæ reddendæ ſunt? donec autẽ ſine metu fuere, neminem noſtrũ proditorẽ ſuſpicabantur? Sin ad populum cauſam referunt, publicũ habuit nempe conciliũ, nemo aberat cõcioni: ideóq; manifeſtior ad vos nuncius fama citius properaſſet. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis eſſet de tranſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicãt. Sed hæ quidẽ male perituroꝝ, & inſtãtes pœnas euitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiã ſi ciuitatẽ prodi in fatis eſſet, id quoq; ipſos qui nos criminantur auſuros opinor: quorũ audaciæ vnum malũ videtur deeſſe proditio. Vos autẽ oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primũ (id quod eſt iuſtiſſimum) iuuare metropolim, & vnà nobiſcũ tyrannos eximere, per quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladiis permiſere: deniq; nobiles viros non incuſatos, ex medio raptos foro, primum vinculis cruciarunt: deinde non voce neq; prece eorũ morati, neci tradiderunt. Licet autẽ vobis non belli lege ingreſſis, horum videre argumentum, quæ dixi, deſolatas domos rapinis, cõiuges in veſte lugubri ac familias peremptorũ, & per totam ciuitatẽ vlulatus & fletus. nullus enim non perſecutionẽ expertus eſt impiorũ. Qui ad hoc inſaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciã non ſolum ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis eſt, ſed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Deniq; hoc ſibi & ad excurſus, & ad perfugiũ elegerunt, ísque fiſcus illis eſt eorum quæ in nos cõparãtur: & locus toti orbi tertæ venerabilis, quíque ab vniuerſis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata ſunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus deſperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésq; in ſua viſcera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu eſſet optimum ac deceret, nobiſcũ nocentes eximere: atq; hanc ipſam fallaciã vltum ire, quod auxilio vos aduocare auſi ſunt, quos metuere vindices debuiſſent. Quòd ſi eiuſmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depoſitis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hoſtes atque auxiliares ſuſcepto nomine, de noſtris diſcordiis iudicare: quanquam reputate quid habebunt commodi, cùm de manifeſtis ac tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt, qui hominibus non accuſatis, ne verbum quidem facere permiſere. Ferant igitur hanc ex veſtro aduentu gratiam. Si vero neque nobiſcum indignari neque iudicare vultis, tertiũ reſtat, vt relictis vtriſque partibus, nec noſtris cladibus inſultetis, nec cum inſidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etſi maxime quenquam noſtrũ ſuſpicamini Romanis collocutũ, obſeruare vobis itinera licet: tumque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiuſmodi patuerit, quale delatum eſt, & in autores eius, ſi conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hoſtes, iuxta ciuitatem ſedibus poſitis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum clauſtra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidẽ Ieſus loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuiſſet introitum: próque armis inter ſe duces indignabantur, captiuitatem

eſſe

eſſe exiſtimantes, ſi ea quibuſdam iubentibus depoſuiſſent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato ſuorum tumultu, ſtans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus poſſet, non iam mirari ſe ait, ſi libertatis propugnatores in templo obſiderentur incluſi, cùm illi cunctæ genti communem clauſerint ciuitatẽ: & Romanos quidem fortaſſe, coronatis etiam portis recipere ſint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant pro libertate arma proiicere: cognatíſque non credentes cuſtodiam ciuitatis, iudices eos diſcordiarum fieri velint: & alios accuſando quòd indemnatos ciues occiderint, ipſi toram damnẽt ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis cauſa patentem, nunc domeſticis præcluſiſtis. Valde enim contra vos feſtinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adeſſe properauimus, vt vos ſeruaremus liberos. Nempe taliter vos etiã hi quos obſidetis læſere, támque veriſimiles puto ſuſpiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defenſores ſunt intus in cuſtodia tenentes, genere coniunctiſſimis gentibus ſimul vniuerſis ciuitatem præcluſam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménq; potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem veſtri ſermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumęos excludentibus ciuitate (namque ipſi nos à patriis ſacris arcetis) recte quis eos incuſauerit, qui cuſtodiuntur in templo, quòd cùm auſi eſſent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro ſocietate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, ſummáque proditionis membra præciderint? Sed licet illi molliores quàm res poſcebat inuenti ſint, nos tamen domicilium Dei ſeruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támq; foris irruentes, quàm intus inſidiantes, hoſtes pariter vlciſcemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani reſpiciendo liberent, aut ipſi recuperatà libertatis cura mutemini.

De clade Iudæorum ab Idumæis facta. *Cap. VII.*

His dictis Idumæorum quidem multitudo clamore conſenſit: Ieſus autem triſtis receſſit, cùm nec Idumęos quicquam ſentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & ſpiritus quieſcebat, indigne ferentium contumeliam, quòd eſſent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum vires eſſe firmas crediderant, erubeſcentium, poſtquam nihil eos ſibi auxiliari poſſe viderent, vt iam veniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus geſta redeundi, pœnitudinem ſuperabat. Itaq; ibidem prope murum temere tabernaculis poſitis, manẽdum eſſe ſtatuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíque violenti cum imbribus orti ſunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, concuſſæq; terræ vaſti mugitus: certúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi ſtatum eſſe turbatum, neque paruum quid rerum hæc ſigna portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem iraſci Deum militiæ cauſa, exiſtimantibus neque ſe poſſe euadere, ſi aduerſus metropolim arma mouiſſent: Anano autem eiúſq; ſociis, etiam ſine prælio viciſſe, Deúmq; pro ſe bellum adminiſtrare credentibus. Sed profecto falſi erant interpretes futurorum, & quæ ſui paſſuri eſſent, contra hoſtes fore diuinabant. Verum Idumæi quidem cateruatim denſatis corporibus inuicem ſeſe fouebant, ſcutíſque contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm ſuo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, ſi quam reperire ſubſidij machinam illis poſſent. Horum autẽ ardentioribus videbatur, vi armorum cuſtodes inuadere: atque in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & cuſtodes ex improuiſo, & quòd plures inermes ac belli expertes eſſent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuiũ difficulter colligi poſſe: quoniam domi quiſque propter hyemem contineretur. quin etſi periculum aliquod interuenerit, quiduis ſubire ſatius quàm negligere tot copias ſui cauſa turpiter perituras: at qui prudẽtiores erant, vim adhiberi diſſuadebant. non enim ſui tantum cauſa cuſtodes ampliari, ſed etiam ciuitatis murum videbãt propter Idumæos diligentius cuſtoditi: & vbiq; adeſſe Ananum, omnibúſque horis inuiſere cuſtodias exiſtimabãt. ſed hoc aliis noctibus ita habuerat, illa verò, non ſua deſidia requieuerat, ſed vt & ipſe & cuſtodum manus fato

duce interirent. Namque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, vt ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murum clanculo veniunt: serratámque portã, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant mature: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibãt. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoque multum precãtibus, qui eos receperant ne despicerẽt malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idẽ igitur Idumæis visum est: iámq; in templum per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtíq; Idumæis in custodes irruerunt. Cęsis autem nõnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptísque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumęos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animísque depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autẽ auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorẽ geminabant, magísq; horribiles tempestas faciebat omniũ voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quòd natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea áque his qui se excluserant, vt inimicis vtebantur, tam supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referẽtes, vtq; commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelis subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autẽ millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamẽ his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémq; fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statímq; comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quę de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principiũ, & ex illo die muros euersos, rémque publicam Iudæorum periisse, quo pontificem rectorémque salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscivtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione

ratione inferior, ſed præſtans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique ſancta vellet, conſulto defenſores eorum, & qui ea cariſſima ducerent, amputaſſe. Itaque paulò ante ſacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipſam puto gemuiſſe virtutem, tantum licuiſſe vitiis flentem.

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER V.

De altera ſtrage, & reditu Idumæorum, Zelotarúmque crudelitate. *Caput I.*

ANANO quidem & Ieſu eiuſmodi finis euenit. Poſt illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi paſſim plebem, quaſi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehenſum necabatur: correptos autem nobiles, & adoleſcentes, vinctos in carcerem concludebant, ſpe, nonnullos eorum ſibi poſſe ſociari nece dilata. Verum hęc nullum mouebant, ſed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduerſus patriam communem nequiſſime conſpirarent: ſæuiſſima tamen ante cædem verba ſuſtinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmque iam corpus non ſufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepiſſent, eos in cuſtodiam nocte ducebãt: extractóſque inde, ſi quos mori contigiſſet abiiciebant, vt vinctis aliis locus eſſet. Tantus autem populum pauor occupauerat atq; formido, vt ne flere quidẽ palàm quiſquam, ſiue ſepelire proprium funus auderet, ſed erant occultę clauſorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunſpectãtes gemebant. paria nanq; his, qui lugebantur, etiam qui luxiſſent illico patiebantur. exiguã verò nocte ſublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nõnunquam die, ſi quis fuiſſet audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobiliũ periere. Illi autem iam cædes exoſi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillãdo imitabantur. Itaq; cùm illuſtrium quendam Zachariã Baruch filiũ interficere decreuiſſent, (iritabantur enim quòd nequiſſimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itémque locuples) neq; ſolum fortunarum eius direptionem ſperarent, ſed etiam remotum iri virũ ad ſe deiiciendos potentem, ſeptuaginta plebeiorum honeſtiſſimos ex præcepto cõuocant, iudicum ſpecie poteſtate carentes, & apud eos Zachariam, quaſi res proderet Romanis, accuſant: quóq; ad Veſpaſianum proditionis cauſa miſiſſet. Sed neq; argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipſi autem miſiſſe dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebãt. Zacharias autem vbi nullam ſpem ſalutis ſibi relictã eſſe vidit, per inſidias non in iudicium, ſed in carcerem ductus, vitæ ſuæ deſperationem libertate non priuauit: ſed exorſus veri quidem ſimilitudinem obiectorũ deriſit, & illata ſibi crimina breuiter diluit: in accuſatores autẽ ratione conuerſa, omnes eorum iniquitates per ordinẽ proſecutus eſt, multáq; de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obſtrepentes, vix à gladiis tẽperabant, ſpeciem cauillationémq; iudicij ſui vſq; ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoſo tempore iuſtitiæ memores forent. Igitur omnes ſeptuaginta pro eo ſententiã ferunt, & pro eo mori, quàm ſibi aſſcribi eius interitum maluere. Illo verò abſoluto Zelotarũ clamor tollitur, & vniuerſi quidem iudicibus iraſcebãtur, qui ſimulationem datæ ſibi poteſtatis non intellexerant. duo verò ex audaciſſimis aggreſſi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de abſolutione ſententiã certiorem: eúmq; ſtatim in ſubiectã vallem de templo proiiciũt.

Iudices verò,contumeliæ cauſa verſis gladiis ferientes, templi ambitu pepulere. cæ-
di enim eorum pepercerãt,vt diſiecti per ciuitatem,nũcij fierent apud omnes ſeruitutis.
Idumæos autem iam veniſſe pœnitebat,neque his geſta placebant. Quibus collectis,
Zelotarum quidam ſecretò indicabat vniuerſa: & quæcunq; hi qui eos aduocauerant
ſcelerate feciſſent, omnia demonſtrabat: arma quidem cepiſſe eos, quaſi Romanis à
pontificibus metropolis proderetur,reperiſſe autẽ nullum proditionis indicium.Illos
verò,qui tutari eam ſimularent, & belli facinora auſos & tyrannidis, ab initio quidem
prohibendos fuiſſe. Verùm quia ſemel in ſocietatem inteſtinę cædis incidiſſent,finem
delictis adhibendum, neque vires hominibus ſuggerendas morem patrum deſtruen-
tibus. Nam etſi portas grauiter ferrent ſibi atque in oppidum aditum eſſe præcluſum, 10
pœnas ab his,qui prohibuerãt eſſe repetitas:& Ananum quidem peremptum:vnà ve-
rò nocte populum totum penè conſumptũ. Quarum rerum multos quidem ſuorum
pœnitere ſentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati eſſent, crudelitatem im-
menſam: ne ipſos quidem per quos ſalui erant erubeſcentium.in oculis enim auxilia-
torum peſſima facinora committere, illorúmq; iniurias Idumæis imputari, quatenus
ea non prohibeant, neque ab his ſeparentur. Debere igitur (quoniam de proditione,
quę dicta ſunt,calumniam fuiſſe patuiſſet,nullúſque Romanorum impetus timeretur,
aduerſus ciuitatem verò inexpugnabilis eſſet potentia corroborata) illos domum re-
cedere:malorúmque ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte,
ſed decepti participes extitiſſent.Perſuaſum eſt Idumæis. Et primum eos,qui erant in 20
cuſtodiis ſoluunt, propè ad duo millia popularium, ſtatímq; relicta ciuitate ad Simo-
nem veniũt,de quo paulò poſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis
abiere. Euenit autem eorũ diſceſſum vtriſq; pariter inopinatum videri.nam & popu-
lus neſcius pœnitudinis,paululum fiducia recreatus eſt, veluti inimicis leuatus:& Ze-
lotarum creuit inſolentia, quaſi nõ auxiliis caruiſſent,ſed iis eſſent liberati, quorũ pu-
dore ac reuerentia criminibus temperabant.Denique nulla iam erat facinorum mora
neque cunctatio:ſed feſtinatis quidem conſiliis in rebus ſingulis vtebantur: quæ verò
placuiſſent,ipſa cogitatione citius peragebãt. Maxime autem in viros fortes atque in-
ſignes cædibus ſæuiebant:cùm inuidia nobilitatem abſumerent metu virtutũ:vnámq;
cautionem putarent,nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis 30
Gorion,dignitate ſimul & genere præſtans,& plus poſſe populum gaudens, plenúſq;
ſpiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias
virtutes perdidit.Sed ne Peraita quidẽ Niger eorum manus effugit,bellis cum Roma-
nis geſtis vir ſtrenuus cõprobatus:qui etiam ſæpe vociferans,& cicatrices oſtendens,
per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas,deſperata iam ſalute, ne
ſepultura careret ſupplicabat. Illi autẽ prius interminati, quòd humum ei quàm deſi-
derabat conceſſuri nõ eſſent,mox etiã mortem intulere. Qui tamẽ cùm occideretur,
Romanos eis vltores imprecatus eſt: famémq; præter bellum ac peſtilentiã,& ad hæc
omnia ipſorum mutuas manus: eáq; vniuerſa confirmauit apud impios Deus,& quid
iuſtiſſimũ eſſet effecit,vt audaciã ſuam quàm primum experirẽtur inter ſe diſſidentes. 40
Niger quidem occiſus; quę habebant de oppreſſione ſui metu eos leuauit.Pars autem
plebis nulla erat,cui non ad ultimũ excogitabatur occiſio. Nãq; alij quòd iamdudum
aliis ciuibus reſtitiſſent,interficiebãtur: qui verò nihil offenderãt, pacis tẽpore ſubitas
cauſas excipiebant. Et qui omnino libere eos nõ adiſſent,pro contẽptoribus:qui verò
obſequentes,pro inſidiatoribus habebãtur: vnáq; maximorũ criminũ & mediocrium
pœna,mors erat.neq; euaſit quiſquam niſi aut ignobilitate,aut fortuna perhumilis.

De inteſtina diſcordia Hieroſolymitarum. *Cap.* II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatem animos intẽdebant, hoſtium
diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianum, penes
quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ di- 50
centes auxilio in ſemet hoſtes eſſe conuerſos: veruntamen velox
eſſe momentum,& Iudæos cito in concordiã redituros, aut inteſti-
nis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Veſpa-
ſianus ait:Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare,tanquam in theatro cupientes
quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potius cum periculo:quàm ſecum quid
eſſet

eſſet vtile reputare. Nam ſi ſtatim ciuitatem aggrederẽtur, ipſos cauſam hoſtibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in ſe prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatiorib. his vſuros domeſtica ſeditione conſumptis. Deũ namq; melius quàm ipſos diſponere, qui ſine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam donaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc eſt ſeditione turbatis, debere ſe potius periculorũ ſpectatores eſſe, quàm cum hominibus mortem appetentibus atq; inteſtina rabie inſanientibus cõfligere. Si quis autẽ putauerit victoriæ gloriam ſine prælio fieri viliorem, ſciat, inquit, armorum incerto exitu commodius eſſe commode perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris eſſe minus laudabiles, qui paria geſſerint moderatione atque prudẽtia. Simul autem dum hoſtes imminuerentur, etiam milites ex laboribus aſſiduis recreatos valentiores ductũ iri. Præterea non id eſſe tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operã dare, atq; ideo moras differẽtibus nocituras: ſed bello domeſtico ac diſſenſione tumidos, miſerabiliora pati quotidie, quàm ipſi eos captiuos afficerẽt intromiſſi. Proinde ſiue quis ſecuritatẽ cõſideret, ſinẽdos eſſe, qui ſemet abſumerent: ſiue facti gloriã clariorem, nequaquam manus inteſtino morbo laborantibus afferendas: ſi quidem ratione recta diceretur, non ipſorum, ſed diſcordiæ fuiſſe victoriam. Hæc Veſpaſianus: eíq; dicenti rectores militum conſentiebant: móxq; apparuit quàm vtile fuiſſet eius conſiliũ. Namq; in dies ſingulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus cuſtodibus obſidebantur. Et ſi quis ibi qualibet ex cauſa deprehẽſus fuiſſet, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dediſſet pecuniam, ſaluus abibat: & qui nõ dabat, ſolus proditor habebatur. Reſtabat igitur, pecunioſis fugam redimentibus, ſolos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabãtur innumeri, multíq; etiã tranſfugere cupientium, rurſus in ciuitate perire præoptabant. nam ſpe ſepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autẽ ad hoc crudelitatis deuiauerãt, vt neq; intus neq; per itinera occiſis humum concederent: ſed veluti cum patriis legibus etiã naturæ iura diſturbare pepigiſſent, ſuáque in homines iniuſtitia diuinitatem quoq; polluere, ita ſub ſole putreſcere mortuos relinquebant. Sepelientibus autẽ ſuorum corpora, idem quod tranſfugis, imminebat ſupplicium mortis: ſtatímq; ſepultura indigebat, qui hanc alteri præſtitiſſet: & vt breuiter dicã, nulla tã bona, quàm miſericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: híſq; iritabãtur noxij, quæ miſeranda vidiſſent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autẽ excedente metu, ſuperſtitibus mortui adepti requiẽ beatiores videbantur: & qui erant in cuſtodiis cõparatione ſui cruciatus, inſepultos quoq; fortunatiſſimos demõſtrabant. Omne quidem ab illis ius hominũ calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmq; reſpõſis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cũ verò multa contempſiſſent de virtute ac vitiis ſtatuta maiorum, etiã quæ de patria olim prædicta fuerant, vera eſſe exitu probauere. Vetus enim quidã ſermo ferebatur, tunc demũ ciuitatem captũ iri, ſancta quoq; flammis exurenda eſſe lege belli, cũ ſeditio fuiſſet exorta, ſanúmq; Dei proprię manus ante violaſſent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, miniſtros ſe præbuerunt.

De Gadarenſium deditione & ſtrage. Cap. III.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatímque ſibi nequiores adiungens, ab eorum affectione ſeparabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, ſuáq; iubendo imperioſius, quòd ſolus dominari cuperet non latebat, eíque ſociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia perſuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd ſibi tutum eſſe ducebant, priorum delictorum cauſas vni potius aſſcribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus conſilio, ſatellites nõ paucos habebat, etſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiã liuor nõnihil valebat, graue putantes, vt paulò ante pari ſuccumberẽt. Plus autem metus eos, ne ſub vnius poteſtate viuerent, exagitabat. nec enim facile ſperabant eum, ſi ſemel obtinuiſſet, deiici

posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihilque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maxime contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorũ comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebãt, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebãtur. Quartũ verò præterea malum commotum est gẽtis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocãtur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorũ exercitum otiosum esse viderẽt, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasere: vbi pugna quidem Iudæos ante præuentos atque dispersos, quàm arma caperent siue concurrerent, ciuitate pepulere. eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrũ tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenere licẽtiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petiissent. verum præueniebatur vltio; cùm mox latrones à præda refugerent: nullaque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. multos enim, quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autẽ iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymã obsessurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autẽ ante reliqua subigẽdi: nullúmque impedimentũ extrinsecus obsidioni relinquendi. Cũ igitur venisset in Gadara, transamnanę regionis metropolim validissimã, mẽsis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorãtibus seditiosis, legatos ad eũ de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimonijs metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationẽ inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatẽ quidẽ se retinere posse desperabant, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erãt, neq; procul abesse videbãt à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullãq; à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum cõprehensum (nanq; is nõ dignitate solum ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiã legationis autor erat) interficiunt: nimiáq; iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatẽ dilapsi sunt. Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarensiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmq; & peditũ præsidia contra fugitiuorũ excursus. muros enim prius quàm id Romani peterent, ipsi destruxerãt: vt eo sibi fides esset, quòd pacem

cem diligerẽt, ſi bellum gerere nevolentes quidem poſſe viderẽtur. Veſpaſianus autem miſſo Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant, ipſe cum cæteris militum copiis Cæſaream regreditur. At fugitiui poſtquã equites repente à tergo inſequentes videre, priuſquam in manus venirẽt, in vicum quendam, cui nomẽ eſt Bethenabro, ſe recepere. vbi reperta non paucorum iuuenũ multitudine, hísque partim volentibus, partim vi armatis, temere cõtra Placidum eiúsq; milites proſiliunt. Illi autẽ primo quidem impetu paululum receſſerũt, ea ſimul arte, vt eos à muro longius prouocarent. deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus ſauciabant. Itaque fugientes quidẽ ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui vero manus conſeruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum non inueniebant, neq; ſufficiebant aciẽ rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immaniſſimis feris ſimiles ruebãt vltro in ferrum, & ſternebãtur, alij gladiis ora percuſſi, alij ab equitibus diſſipati: quoniam cura erat Placido, curſum eorum à vico intercludere: aſſiduéq; prætercurrẽs ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis ſagittarum ictibus vtebatur: hísq; proximos interficiebat. metu vero longe fugientes auertebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorum cauſa patiebantur: & ſi eos recepiſſent, vnà cum his ſe perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præcluſis, admoto milite Placidus ad veſperam vſque acerrime oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt: ibíque tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores vero fugam petebant. domus vero à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt. Qui vero inde euaſerãt, totam ſecum illam regionẽ ad fugam incitarũt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndiq; cõmouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta receſſerũt. hæc enim etiã tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quòd eſſet valida & populoſa. Placidus vero equitibus, rebúſque ante proſpere geſtis fretus eos inſequebatur: & vſque ad Iordanẽ quidem ſemper quos occupabat, morti dabat. omnem vero ad flumẽ coactam multitudinẽ, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum tranſire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaq; neceſſitas eos ad pugnã compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incurſus excipiebant. à quibus multi perculſi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæſi ſunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim ſuſtinere non poſſent, in Iordanẽ ſponte deſilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta ſunt circiter duo millia virorum ac ducenti, cum præda maxima ouium & aſinorum, itémque camelorum & boum. Iudæis quidem hoc vulnus inflictum quamuis par ſuperioribus, maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolum quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia cõtendit, captíſq; Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitẽ vſque, idoneos ex tranſfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ. Cap. IIII.

DVM hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentius ſcriptum eſt. Veſpaſianum vero ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarũt, iam tunc futura bella ciuilia totiúsque imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis ante pacaſſet, minus Italiæ metuẽdum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant

rant inſtaurabat. Prius tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit: ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu, caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſere perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad *Scythopolitanos agros*: à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticam & Aſphaltitis lacus terminos extéditur. totus autem aſper eſt: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixius autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatē. In hoc eſt etiā Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet ducentorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem vero centum & viginti, mediúsque ab Iordane diuiditur. Sunt autē illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. nanque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatísque tempore illa planicies ardore ſolis incēditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt magis floreant, & fertiliores ſint: minus autem, quæ longe remotæ ſunt. Ad ipſam vero Hiericho *largiſſimus fons* eſt, *rigandíſque aruis vberrimus, iuxta* veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontē aliquando ferunt non ſolum terræ atque lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáque pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea vero manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſsimum eſſe factum ab Heliſæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichūtinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquā miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendēs, fontíque inuergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarū venas aperiret: Deum vero vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támq; vbertatem fructuum quàm ſucceſsionē prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoque multa operatus, fontē immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamē quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſsimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam ſapore quàm nominibus varia: quarum pinguiſsimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio

melle

melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémq; cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illum tractum dixerit, non errauerit, vbi & larga & optima generantur quæ ſunt cariſsima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat. virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facile procedat ac pullulet. aqua tamẽ, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme vero contepeſcit, eáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cæli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis LX. totúmq; habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen incultum ac ſterile. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſsima, ſatis dictum eſt.

Lacus Aſphaltites. *Cap. V.*

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Aſphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim falſus quidem ac ſterilis eſt: nimia vero leuitate, etiam quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facile poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſsit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplẽdet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſsimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec mẽſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporũ etiam curationẽ multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidẽ tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autẽ omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagraſſe memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorũ quinq; videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium vero manibus in fumum diſſoluuntur & cinerẽ. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi fidem habet ex facie.

Geraſæ deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis. *Cap. VI.*

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi vndique cupiens apud Hiericho & Adidam caſtellis erectis, vtrobique auxiliarium pariter ac Romanorũ præſidia collocat. Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multísque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erãt, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potẽtium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúsque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſsis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur: eos vero, qui etiam tunc à Romanis diſsidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſsimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indigniſsimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanũ

fugerit,ibíque ſemet occiderit,& quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquã humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator,militésque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum:necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſe perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia,ac ne interciſa pendeat hiſtoria,ſummatim ſingula deſignaui.Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectãs quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat,priuſquam ille quoq; ad ſe de bello aliquid perſcriberet.Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbã.Sed dum Achaiam,quòd hyems erat,longis nauibus præteruehuntur,interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus.Deinde Otho ſuſcepit imperium,ac tres menſes rempub.gubernauit. Agrippa vero nihil mutatione deterritus,Romam pergere ſtatuit.Titus vero diuinõ quodã impulſu,ex Achaia ad Syriã nauigat,& mature inde Cęſareã venit ad patrem. Suſpenſi autẽ de omnibus quaſi nutante Romano Imperio,Iudæorũ militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraſeno,nouæ conſpirationis principe. *Cap. VII.*

INTEREA tamen bellum aliud in Hieroſolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius,patria Geraſenus,ætate iuuenis,ſed calliditate poſterior Ioanne, à quo iampridem ciuitas poſsidebatur, viribus autem corporis audaciáque præſtantior. ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia, cuius rector erat,pulſus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Maſſadam occuparant. Is autem primo quidem ita ſuſpectus erat,vt eum ad inferius caſtellum cum mulieribus,quas ſecum adduxerat,tranſire permitterẽt,ipſi excelſius incolentes, rurſus autem propter neceſsitudinem morum,fidelis eſſe videbatur. nam & ductor erat præ- datum exeuntibus,& cum ipſis territorium Maſſadæ populabatur.nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca diſceſsit ac voce præconum ſeruis libertate promiſſa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequiſsimos congregauit. lámque validis conflatis copiis,montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus ſociis, audebat etiam in humiliora loca deſcendere,& ciuitatibus quoque iam terribilis erat:multósque potentium vis eius & proſpere geſta ſolicitabãt.nec iam ſeruorum tantum ſiue latronum exercitus erat,ſed multorum etiam popularium, tanquam regi, parebat obſequium. Excurſus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorẽ vſque Idumæam. Vicum enim cui nomen eſt Nain,muro amplexus, ad tuitionem ſui pro caſtello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan,multas quidem dilatauit ſpeluncas, multas vero paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat,multæq; cateruæ diuerſabantur:neque dubitabatur,quòd in Hieroſolymam copiis & apparatu præluderet.Vnde inſidias veriti Zelotæ,ac præuenire eum qui contra ſe creſceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit,commiſsóque prælio multos occidit,& reliquos compellit in oppidum. Nondum autẽ viribus fretus, ab obſidione deterretur. Prius autem Idumæam ſubiugare conatus eſt. Itaque cum x x.milibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui ſua ſeruarent domi relictis,propter ſicariorum qui Maſſadæ verſabantur incurſus, Simonem in finibus præſtolabantur. vbi conflictu habito,ac per totum diem tracto prælio neque victor,neque victus abſceſsit. Et ipſe quidem in Nain vicum, Idumæi vero domũ regreſsi ſunt. Non multo

autem

autem poſt, Simon cum maioribus copiis eorũ fines petebat: caſtríſque in quodam vico cui nomen eſt Thécue poſitis, ad cuſtodes Herodij, quod non longe aberat, de ſociis ſuis Eleazarum miſit, vt caſtellum ſibi traderent perſuaſurum: quem quidem ſine mora ſuſcepere cuſtodes, cauſæ neſcij cur veniſſet. mox autẽ de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederẽtur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operã pollicetur. Ob quas res humaniſſime apud Simonem cœnatus, ampliſſimíſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primo Simonis exercitũ multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent ſuadebat, eíq; ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuerſam multitudinem, ac priuſquam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon vero præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multósq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecẽti eius connumerãtur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquàm Meſopotamiæ ſedes reliquit: eiúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumẽta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totã Simon peruaſit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſequebãtur, vt his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſsitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello cõfligere pertimuere: inſidiis vero per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmq; præterea quos habebat in obſequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipſum cepiſſent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuo nanque ſperabant, armis eum depoſitis pro vxore ſibi ſupplicaturum. Illum autem non miſericordia, ſed ira coniugis raptæ peruaſerat. cúmque ad muros Hieroſolymorum veniſſet, vt fera ſaucia quæ percuſſores prendere nequiſſet, ita in quos reperiſſet, effundebat inſaniam. deniq; olerum ſarmentorúmque cauſa progreſſos è porta, imberbes pariter ac ſeniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id ſolum abeſſe videretur, quòd non etiam veſceretur corporibus mortuorum. multos autem abſciſsis manibus dimittebat in ciuitatem, vna perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hísq; mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd niſi cito ſibi redderent coniugem ſuam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate eſſent ſimiliter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus diſcerneret noxios, donec his eius mãdatis nõ modò populus, ſed etiã Zelotæ metu perculſi, remiſiſſent ei mulierẽ. atq; ita delinitus, pauliſper ab aſſidua cæde requieuit.

De

De Galba, Othone, Vitellio & Veſpaſiano. Cap. VIII.

NON ſolum autem per Iudæã erat ſeditio bellúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio nanque Romanorũ foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Ciſalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho ſuperauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduerſæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum ſemet occidit, poſtquam biduum trésque menſes imperium tenuit. Acceſſerũt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipſe iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Veſpaſianus quinto die Iunij menſis Cæſarea profectus, eas quas nondum ſubegerat Iudææ partes petiit: & in montana regione, quo primum aſcendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam ſubegit: deinde poſt has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præſidiis collocatis, vſque Hieroſolymam equitabat. multos vero tunc deprehenſos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, ſuperiorem quæ dicitur vaſtabat Idumæam, & Caphetram quidem caſtellum ex itinere captum incendit. alterum vero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro ſatis valido cinctum. diutius autem ibi ſe moraturum ſperanti, oppidani ſubitò portas aperuere, & ſupplices ei ſe tradidere. Quibus ſubiugatis, C realis in Chebron alteram ciuitatem antiquiſsimam tendit, ſitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hieroſolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum vero ipſum exurit. Omnibúsque iam captis, præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

De Simonis geſtis contra Zelotas. Cap. IX.

SIMON autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymã compulit pleroſque fugere; cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſque ſæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmq; locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámq; cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptíque crines, ac fœminarum veſte induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolum ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur; & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitátemq; totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quíque inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via trãſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorũ diſſidebant: ſeparatíque ab aliis, aduerſum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimũt, cæterósque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà vero irrupere Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulſis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum

templum fugerant aggregati ſunt: eóſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent, quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſéque pariter occiderent, atque oppidum concremarẽt. Itaque collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profecto Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur, miſſóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad ſe introiret, quem ſæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hieroſolymis fugerant, domus quiſque ſuæ deſiderio & fortunarum. Ille autem nimis ſuperbe ſe dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum ſalutis eum latorẽ ac defenſorem ſui populi clamor deſignaret. vbi verò cum ſuis copiis introiit, mox de ꝓpria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amiſſis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam ſtatim res eorum Simõ cum ſociis diripuerat) ſalutem iam deſperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autẽ in porticibus, pérque propugnacula ſtantes impetum propulſabant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi ſaucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram ſuperiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus poſſent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet miſſilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, ſuper xyſtum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris ſuprà verticem Paſtophoriorum condita erat: vbi moris eſt vnum de ſacerdotibus aſtantem poſt Meridiem, quod ſeptimus quiſque dies inciperet, tuba ſignificare: rurſúſque veſperi, quòd deſineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem diſpoſuerunt baliſtas ſaxorúmque tormenta, & ſagittarios, & fundarum ſcientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cùm ſuorum plerique molleſcerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim miſſilia delàta longius, multos pugnantium perimebant.

De Veſpaſiano in Imperatorem electo. *Cap.* X.

PER idem tempus Romanos quoque ſæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem ſecum trahens. Et cùm eum deſtinata militi ſpacia non caperent, totam vrbem pro caſtris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conſpectis Romanorum diuitiis oculis inſuetis, & auri argẽtíque ſtupore perfuſi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas ſe conuerterent, & eos qui obſtare conatentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Veſpaſianus autem poſtquam Hieroſolymis proxima depopulatus, Cæſaream reuertebatur, audit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipſe imperium pati, ſicut bene imperare noſſet, ad indignationem perductus eſt: dominúmque dedignatur eum, qui veluti deſertum inuaſiſſet imperium. Dolore autem ſaucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vaſtaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciſcendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam poſſe noua facere, priuſquam ad Italiam, præſertim hyemis tempore ipſe tranſiret: plúſque iam creſcentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferãtes, incuſabant Romæ conſtitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli ſuſtineant, quibus libuerit decernere principatum, & ſpe quęſtus imperatores creare. Se autẽ laboribus tot exactis ſub galeis ſeneſcentes, aliis condonare poteſtatem, cùm apud ſe digniorem habeant imperio. cui ſi hanc amiſerint, quam iuſtiorem, vel quando referrent erga ſe beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Veſpaſianum quàm Vitellium iuſtius eſſe principem fieri, quanto illis, qui eum de-

claraſſent ipſi præſtarent. non enim ſe minora pertuliſſe bella, quàm qui ex Germania veniſſent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores eſſe. Nullum autem in creando Veſpaſiano fore certamen. non enim ſenatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Veſpaſiani pudicitia perpeſſuros: nec pro bono Imperatore crudeliſſimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen eſſe, veram in Imperatore præſtantiam. Ergo ſiue peritiæ ſenectutis debeatur imperium, habere ſe Veſpaſianum: ſiue adoleſcentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod ſit commodum decerpturos. Nō ſolum autem ſe miniſtraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: ſed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem conſtitutam: atq; inſuper qui eſſent in Italia propugnatores Veſpaſiani, fratrē atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes ſociatum iri ſperabant, alteri verò etiam vrbis eſſet commiſſa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Poſtremo ſi ipſi ceſſarent, ſenatum fortaſſe declaraturum eum principem, quem conſeruatores milites dehoneſtarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. deinde ſe adhortati inuicem, Veſpaſianum Imperatorem appellant: eúmque vt in periculo conſtitutum imperium conſeruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem ſe factis exiſtimans, priuatæ autem vitæ ſecuritatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recuſanti autem rectores magis inſtabant: & circumfuſi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, niſi viuere vellet, vt dignus eſſet. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium poſtremo cum his, qui ſe deſignauerant minime diſſuadere poſſet accepit.

Ægypti deſcriptio, & Phari, *Cap.* XI.

MVCIANO autem cæteríſque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt ſe in hoſtes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: ſciens Ægyptum plurimam eſſe partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque ſi potitus eſſet, vi quoque, ſi perſtaret, Vitellium deficiendum ſperabat. nec enim perpeſſurum eſſe populū fame oppreſſum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, ſibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo ſibi fore illam regionem, aduerſus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis acceſſu, tùmque importuoſa eſt: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia diriimit, nauibúſque inuiàs Nili fluminis cataractas. itémque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vſque diffuſum. Septentrionale verò munimentum habet terram vſque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptiū pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta eſt. Inter Peluſium verò & Syenē, per duo millia ſtadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Peluſium, nauigatio eſt ſtadiorum trium millium & ſexcentorū. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vſque nauibus aſcenditur. nanque vlterius progredi, vt ſuprà diximus, cataractæ non ſinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis eſt. nam & oſtium peranguſtum habet, ſaxíſque lateribus à directo curſu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta inſula, turrim maximam ſuſtinet, ad CCC. vſque ſtadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longiſſime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem inſulam, opere inſtructo ingentes muri ſunt: quibus afflictum pelagus, & aduerſis obicibus fractū, aſperiorem facit meatum, eóque periculoſum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt, & XXX. ſtadiis magnus. in quem tam quæ deſunt illi terræ ad beatitudinem deuehūtur: quàm quæ ſuperant ex domeſticis & indigenis, in totum orbem diuiſa exportantur. Itaque non ſine ratione, Veſpaſianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde ſtatim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quódque ipſe (quod neceſſe fuit) ſuſcepto munere principatus, operam atque adiumentum

mentum eius assumeret. Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissime paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat. *Cap.* XII.

PINIONE verò citius declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersę quidem ciuitates festos dies habebant, nunciiq; lætitiã pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerũt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæq; ab aliis prouinciis legationes aderant obuiã, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatẽm, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperiũ: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autẽ diuinas fuisse, & rerũ exitus probauisset. Tũmque inhonestum esse ait, vt qui sibi augurasset imperiũ, vocísque Dei minister ac nũncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephũ solui. erit enim, tãquam nec initio vinctus sit, si non dissoluetimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui non recte fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant, & quidam interueniẽs securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

De Vitellij morte & moribus. *Cap.* XIII.

VESPASIANVS autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiã venit. Et quóniam primum tenderet cogitãs, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiã Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadoces & Phrygas ducit exercitũ. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cúmque se multitudine superatum iri sciant, voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem

præſentia poſſe ſeruare. Multa loeutus in hunc modum quod voluit perſuaſit:& cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo ſimul ac metus eius, ſi viciſſet, à quo miſſi fuerant, occupauit, eductíſque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciſſéntque niſi his aduoluti tribuni ſupplicaſſent. quamobrem cæde quidem ſe abſtinuerunt, vinctum autem quaſi proditorem Vitellio tranſmittendum habebãt. His auditis Primus Antonius continuo ſuos mouet, eóſque cum armis in defectores ducit. illi autẽ inſtructi ad prælium, pauliſper quidem reſtiterunt. mox autem loco pulſi, Cremonam fugerũt. Primus autẽ comitatus equitibus curſus eorũ præuertit: & ante ciuitatẽ circumcluſam pleramq; multitudinem peremit. aggreſſus autem reliquos, oppidum militibus prædari permiſit. in quo multi quidem hoſpites mercatores, multi verò indigenæ periere, totúſque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœſia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. ſolutum autẽ vinculis Cęcinnam, rerum geſtarum nuncium ad Veſpaſianum mittit. qui ad eum intromiſſus & collaudatus eſt, & proditoris dedecus inſperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus eſt: collectíſque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium ſociati ſunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium ſanguinem pro ingenita crudelitate ſitiens, immittit Capitolio quam ſecum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebãt pugnantibus, audacter admiſſa ſunt: poſtremo autem Germani, quòd multitudine ſuperabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris inſignibus, diuina quadam ratione ſaluus euaſit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. milites autem direptis donariis, templum incendunt. Túmque poſtero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commiſſo intra vrbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt aſſolet in extremis lõgiore luxu prodigæ menſæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehoneſtatus, in media vrbe iugulatur, octo mẽſes ac dies quinque potitus imperio: quem ſi viuere diutius contigiſſet, vt opinor, eius luxuriæ minime ſufficere potuiſſet imperium. aliorum verò mortuorũ ſupra L. millia numerata ſunt. Hæc quidem geſta ſunt die tertio menſis Octob. Poſtero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repreſſis (adhuc enim hoſpitia perſcrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo ſenſerant occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem inſinuat, vſque ad patris aduẽtum. populus autem iam timore liberatus, imperatorem prædicat Veſpaſianum: ſimúlque & illum confirmatum, & Vitellium eſſe deiectum feſta lætitia celebrabat.

Titus mittitur contra Iudæos à patre. *Cap.* XIIII.

CVM autem Veſpaſianus Alexandriam veniſſet, geſta ei Romæ nunciata ſunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. cúmque maxima poſt Romam ciuitas eſſet, anguſtior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúſque pop. Rom. præter ſpem conſeruatis, Veſpaſianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipſe quidẽ exacta hyeme, Romam proficiſci parabat, réſque apud Alexandriam mature componere proponebat. filium verò Titum cum ſelectis copiis ad excidendam Hieroſolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vſque progreſſus, ab Alexandria ciuitate xx. ſtadiorum interuallo diſtantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine poſt Mendeſiũ tractum, Thmuin vſque vehitur. hinc autem egreſſus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit, vnde ſecunda ei manſio fuit ciuitas Heraclea, & Peluſium tertia. Hic autẽ milite per biduum recreato, tertio die Peluſij fines trãſiit: vnámq; manſionem profectus per ſolitudines, ad Caſij Iouis templum caſtra poſuit. poſteróq; die apud Oſtracinen, quæ manſio aquæ inops eſt, ob quam cauſam aduectitia vtuntur indigenæ.

indigenæ. Hinc apud Rhinocolutam requieſcit: & inde progreſſus in quartam manſionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ manſionis caſtra ſuſcepit: & poſtea in Aſcalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæſaream peruenit: decreto apud ſe, alias militum copias congregare,

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER VI.

De triplici ſeditione apud Hieroſolymam. *Caput I.*

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emenſa vltra Ægyptum ad Syriam vſque ſolitudine, Cæſaream venerat. ibi enim exercitũ decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiſerat, diſponẽte, contigit etiam ſeditionem, quæ apud Hieroſolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. quod vt in malis optimũ quis dixerit, factúmque iuſtitiæ. nam Zelotarum quidem in populũ dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter ſuperius declaratum eſt. hanc autem non errauerit quiſquam, dicens ſeditionem in ſeditione eſſe factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in ſua viſcera ſæuire ſolet: ſic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo ſeparauerat, velut indignari ſimulans ob ea, quæ in dies ſingulos Ioannes auderet, cùm ne ipſe quidem à cædibus quieſceret: re autem vera ſeſe poſteriori tyranno ſubiectum eſſe minime ferens, ſummæ rei deſiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: aſcitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentiſſimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum ſingulos Zelotæ non exigui ſequebantur: occupatóque interiore templi aditu, ſuper eius portas in ſacris foribus arma ponunt. & abundare quidem ſe ſuis neceſſariis confidebant, ſacrarum enim rerum copia ſuppetebat, nihil impium exiſtimantibus: paucitati verò ſuorum timentes, plerique in locis ſuis otioſi manebant. Ioannes autem quanto ſuperior erat virorum multitudine, tanto loco ſuperabatur: hoſtéſque habens à vertice, neque ſine metu conabatur incurſus, & præ iracundia ceſſare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & miſſilium iactus, totúmque polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus deſperatis inuitatum, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animoſius iam Ioannem eiúſque ſocios adoriebatur, quaſi deſuper impugnarentur. ſubiectus autem illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem euenìebat duplex prelium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóque vincebatur, eò quòd Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat, Simone celſior conſtitutus: cùm inferiores aggreſſus etiam ſola manu ſine labore prohiberet: deſuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vtebatur, ſaxorúmque tormentis: quibus non ſolum bellantes vleiſcebatur, ſed multos etiam ſacra celebrãtium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui ſacrificare cuperent recipiebant, cum ſuſpicione & cuſtodibus indigenas perſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent eorum crudelitatem, poſt exituri ſubciſiua ſeditionis opera conſumebantur. Miſſilia nanque machinarum vi ad aram vſque templúmque peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent, ante

ipſas hoſtias procubuerunt: aramque vniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur: perque atria diuina, ſtagnum fecerat diuerſorum cadauerum ſanguis. Quid tantum paſſa es, ô miſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina ſcelera purgatuſi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domeſticorum funerum facta ſepulchrum, & quæ ſanum ciuili bello tumulum conſtitueras: poteris autem denuo fieri, poteris, ſi vnquam vaſtatore tui Dei placaueris. Sed enim reprimenda ſunt, quæ dolent, lege ſcribendi: quando non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerum hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diuiſis triſariam inſidiatoribus, Eleazarus quidē eiuſque ſocij, qui ſacras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parerent, plebem ditipientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditioſos adiumento eſſet ciuitas. Si quandò igitur ex vtraque parte appetebatur Ioannes, obterrebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſubeuntes, miſſis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quoties autem deſuper inſtantium moleſtia caruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberius in Simonem eiuſque ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepuliſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniúmque vtenſilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon inſecutus agebat: veluti conſulto pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſuarúmque virium neruos abſciderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter propias acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis ſufficere potuiſſet obſeſſis: denique fame capti ſunt, qua minime quiuiſſent, niſi eam ſibimet comparuiſſent. Vndique autem inſidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ inteſtinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebāt: externúmque bellum, quo domeſticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdiſſimus occupauerat: & neque conſilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ ſpes cupiētibus. Etenim cuſtodiebantur omnia: diſſidentéſque latronū principes, quoſcunque Rom. pacatos eſſe, vel transfugere ad eos velle ſentirent, quaſi communes hoſtes interficiebant: ſolúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: ſed metu acerbiores erant lugentium queſtus. Et aſſiduas quidem lamentationis cauſas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerētia viuis apud domeſticos erat, neq; mortuis cura ſepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc cauſa erat, quòd de ſe quiſq; deſperabat. In omni enim re animos remiſerant, qui cum ſeditioſis non erant, quaſi continuo modis omnibus morituri. At verò ſeditioſi congeſta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos ſub pedibus cernerent, immanius ſæuiebant: ſempérque aliquid in ſe pernicioſum excogitantes, & quòd viſum fuiſſet ſine miſeratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermiſere: adeò vt etiam ſacris materiis ad bellica conficienda inſtrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémque pontificibus placuiſſet, idque xx. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis ſumptibus & labore deuexit: hoc eſt, ligna & magnitudine ſimul & directa proceritate ſpectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his ſectis, quòd ſufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduerſus eos conſtituit, qui deſuper à templo pugnarent, poſt muri ambitum contra exhedram Occidētalem admotas, quà ſolum poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis ſubactum iri ſperauit hoſtes. Deus verò laborem eius inutilem demōſtrauit, & priuſquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, poſtquam partem ad ſe collegit exercitus, aliis verò vt ad Hieroſolymam occurrentes ſcripſit, Cæſaream profectus eſt. Erant autem

tres

tres legiones, quæ pridem ſub eius patre Iudæam vaſtauerant, & duodecima, quæ olim cum Ceſtio male pugnauerat, quæq; licet per id fortitudine eſſet inſignis, tunc tamen eorum etiã memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictã properabat. Harũ quidem quintam legionem iuſſit ſibi per Ammaunta occurrere, decimã vero aſcendere per Hierichunta. Ipſe quidem cum cæteris egreſſus eſt, quas regum quoq; auxilia plura quàm dudum, multique Syri auxiliares comitabantur. Suppletũ eſt autem quatuor legionum quantum Veſpaſianus ſelectum cum Mutiano miſerat in Italiã, ex his qui cum Tito acceſſerant. duo nanquẽ millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ab Euphrate eum ſequebantur, & amicorum ſpectatiſſimus benevolentia ſimúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptũ adminiſtrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hoſpes imperio, & cum fide clariſſima incertæ fortunæ ſociatus eſt: idémq; conſultor in vſus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hieroſolymæ periclitatur. Cap. II.

PROGREDIENTEM vero in hoſtilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, poſt eos viarum ſtratores, caſtrorumque metatores. Deinde rectorum ſarcinæ atq; armati. Poſt hos ipſe Titus, & alios lectos habens & ſigniferos, quorum agmen equites ſequebantur. Hi vero ante machinas ibant, & ſecundũ illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Poſt autem circum Aquilam ſigna, & ante ſigna tubicines, deinde acies ſenum virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiuſque legionis, & ante hos ſarcinæ. Omnium vero nouiſſimi mercenarij, eorúmque cuſtodes coactores agminis. Procedens autem decẽter cum exercitu, ita vt mos eſt Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patrẽ fuerat occupata, & tunc præſidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus veſperam, mane inde proficiſcitur: peractáque diei manſione: caſtra ponit in loco quẽ Iudæi ſermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod ſignificat vallem Saul, diſtantem ab Hieroſolymis ſtadiis ferè xxx. Hinc ſexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta eſſet, Iudæorúmq; animos exploraturus: ſi fortè ſe conſpecto, priuſquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum, à ſeditioſis & latronibus oppreſſum populum deſiderare quidem pacem: ſed quod rebellantibus infirmior eſſet, nihil conari. Quandiu quidẽ per viam quæ ad murũ duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi vero itinere ad turrim Pſephinon declinato, tranſuerſum agmen equitũ duxit, infiniti ſubito proſiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentũ Helenæ porta eſt egreſſi, equitatum intercidunt. atq; alios quidem etiã tunc via currentes, nẽ cum his qui diuertebant ſeſe iungerent, à fronte oppoſiti, prohibuerũt. Titum vero cum paucis ſeparant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta foſſis patebant: & tranſuerſi erant horti, multísque maceriis impediti. ad ſuos autem in aggere conſtitutos recurſus, intercedente hoſtili manu, deſperabatur. Quorum pleriq; imperatoris periculum neſciebant: ſed exiſtimantes eum ſecum reuerti, etiam ipſi fugiebãt. Titus autem in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe proſpiciẽs ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neq; thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatũ eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertẽs, ſuper cadentes agebat equum. Illorũ autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunq; diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderẽtur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito pateſacere, priuſquam circumuentus opprimeretur. Deniq; duorũ ex nimis pertinacibus, alter cum equo

percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus vero cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos caſtrametantes. *Cap. III.*

CÆSAR autem poſtquàm ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, proprię Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibique duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore nanq; nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorũ in præſidio fuerat collocata. His autẽ præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte moris, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem vero ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellũ foris interuenens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inire concordiam: rationémq; inuicem requirebant, quidnam expectarẽt, quídue perpeſsi, tres muros contra vitã ſuam paterentur opponi: bellóq; tanta ſe fundente licẽtia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtilium reſiderent mœnibus clauſis, remiſsisque armis ac manibus. In noſmetipſos profecto, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſimus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidum cedet. His alios atq; alios congregantes exhortabãtur: raptísque armis, ſubitò in legionem decimam ruunt: pérq; vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autẽ in opere diſtributi, armis ob eam cauſam pleriq; depoſitis (nec enim excurſum Iudæos auſuros eſſe credebant, & ſi maxime vellent, animos eorum ſeditione diſtractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati ſunt: atq; opere quiſque derelicto, confeſtim alij receſſere: multi autem ad arma properantes, priuſquã ſe in hoſtes conuerterent, feriebantur. Plures autẽ Iudæis ſemper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præceſſerant, & quòd cùm pauci eſſent, multiplex numerus & ſibi & hoſtibus videbãtur, quòd ſecunda fortuna vterentur. Rom. autem maxime ordinari cõſueti, & cum decore atq; præceptis bellum gerere ſcientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoq; præuenti aggreſsione cedebant. Si quando tamen ſeſe conuerterent ab inſequentibus occupati, & à curſu reprimebant Iudæos, & ob impetũ minus cautos feriebant: Semper verò excurſione gliſcentẽ magis magísque turbati, poſtremo caſtris pulſi ſunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuiſſe videbatur, niſi hoc mature ſibi nunciato, Titus eis tuliſſet auxilium: multísq; increpans ignauiam, & ſuos à fuga reuocaſſet: Iudæisque à latere ipſe cum his irruens, quos circa ſe habebat electos, multos quidem occidiſſet, plures verò ſauciaſſet, omnes autẽ in fugam vertiſſet, atq; in vallem præcipites compuliſſet. Illi autẽ prono in loco multa mala perpeſsi, poſtquã in aduerſam partẽ euaſere, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad mediũ diem ita bellatum eſt. Paulò autẽ poſt meridiem, Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, aliísque de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis, reliquũ agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Iudæis autem hæc fuga eſſe videbatur. Cúmq; ſpeculator quem in muro poſuerãt, amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſsima multitudo tanto impetu proſiliit, vt eorum curſus immaniſsimis beſtiis eſſet aſsimilis. Deniq; aduerſa acie ſtantũ nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquã machina percuſsi, continuo diſsipati, pulsíque in montẽ refugiunt. In aſcenſu autẽ medio Titus cum paucis relictus eſt: multúmq; monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perduraſſent, vt mortẽ appetentibus Iudæis cederet, neq; pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius

tius fortunam ſuam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus eſſet: néue in tanta fuga ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidē ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autē & viribus eius & obſtinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugēre: ſed in vtrunq; latus ab eo declinantes, rurſum fugientes inſequebantur. quos tamē aggreſſus à latere, ipſorū quoq; impetum præpediebat. Dum hæc agūtur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicātium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum vero in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquā Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmq; Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe vero cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaq; ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

De inteſtina pugna azymorum diebus. *Cap. IIII.*

REMISSO autem paulíſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmque inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiēs, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latētibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupādi gratia ſubmittit. illi autē poſtquam intrauere, veſtimentis abiectis, ſubito armati apparuerunt. Magna vero ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ vero ſibimet ſolum inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarū cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugēre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabātur, cùm lignis paſsim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebāt. Et quicunq; antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortē. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſſere nocentibus, progreſſósque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium vero exercitum iuſsit totum quod erat vſq; muros ſpacium cōplanare. Cunctis igitur macenis ac ſepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque oppoſita quamuis frugifera ſylua exciſa, repletū eſt quicquid erat cauum & vallibus impeditum. ſaxorum autem eminentiſsimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vſque ad Herodis monumenta fecerunt, ſerpentium ſtagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites. *Cap. V.*

EIS deniq; diebus Iudæi Romanis huiuſmodi inſidias parauere. Seditioſorum audaciſsimi extra muliebres (quæ ſic appellabantur) progreſsi turres, ſimulato quòd pacis eos ſtudioſi pepuliſſent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem verſabātur, & alter ſub altero vitabundi latebant. Alij vero per

muros diſpoſiti,populúmq; ſe eſſe ſimulantes,clamore pacem implorabant,fœdúsq; poſcebant:portásq; ſe patefacturos eſſe pollicẽtes,inuitabant Romanos.Hoc autem vociferantes,vnà etiã contra ſuos,veluti portis eos abigerent,lapides iaciebant.illíq; ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant,& ciuibus ſupplicare.cúmque ad Rom.ſæpiſsimè ire conarentur, reuerſi perturbatis ſimiles videbantur. Verum hæc eorũ callidiras, apud milites quidẽ fide non carebat, ſed tanquã hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicíũ,illos vero ciuitatẽ ſibi aperturos ſperarent,opus aggredi feſtinabant. Tito autẽ ſuſpecta erat inuitatio,quia rationẽ non haberet.pridie nanq; prouocatos eos ad pactionẽ per Ioſephũ, nihil mediocre ſentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco ſuo præcepit. Iam vero quidam operibus appoſiti, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulſi videbantur,primo quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, curſu eos circumueniunt,& à tergo perſequebantur.qui vero in muro ſtabant,lapidum his multitudinẽ, omnigenúmq; telorũ ſimul infundunt: adeo vt multos quidem necarent, plurimos vero ſauciarẽt.nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retro violẽter inſtantibus. & præter hoc pudor quòd rectores peccauerant,itémq; metus,in delicto perſeuerare ſuadebat. Quamobrem cum hoſte diu decernentes,multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, poſtremo eos à quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamẽ recedẽtes vſq; ad Helenæ monumentũ,Iudæi vrgendo iaculis ſequebantur. deinde inſolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos:ſcutáq; alte ſublata criſpantes tripudiabant,& cum lætitia vociferabantur. Milites autẽ interminatio principũ,& Cæſar iratus,huiuſmodi oratione corripuit:Iudæi quidem,quos ſola regit deſperatio omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & inſidias componẽdo, eorúmq; dolos fortuna proſequitur,quòd ſunt morigeri,ſibíq; inuicẽ beneuoli ac fideles:Romani vero,quibus ob diſciplinã & conſuetudinẽ obediendi rectoribus fortuna famulatur,nunc contrà peccãt,& intemperantia manuũ debellantur: quod omnium eſt peſsimum,præſente Cæſare, ſine rectore dimicantes.Certe,inquit,plurimũ ingemiſcẽt militiæ leges,plurimũ pater,cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando ſenuerit, nunquã iſto modo peccarit. leges autẽ,ſi cum in eos qui minimũ quid præter ordinẽ mouerint,morte vindicent,nunc totum deſertorẽ exercitum videant. Modo autẽ ſcituros eſſe eos ait,qui arroganter egere, quòd apud Romanos etiã vincere ſine præcepto ducis,infamiæ eſt. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione,certus erat,qua lege in omnes eratvſurus. Et hi quidẽ abiecerũt animos,quaſi iamiámq; iuſte morituri:circumfuſæ vero legiones Titũ pro commilitonibus obſecrabant:paucorúmq; temeritatẽ condonari cunctorũ obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatũ præſens, futuræ cõpenſatione virtutis.Placatus eſt Cæſar vtilitate ſimul ac precibus.nanque vnius hominis animaduerſionẽ vſq; ad factũ promouendã putabat,multitudinis vero ad veniã. Militibus quidem reconciliatus eſt,multũ monens vt poſt hæc prudentius agerent.ipſe vero,quemadmodũ Iudæorũ vlciſceretur inſidias,cogitabat. interuallo autem quod vſq; ad muros ciuitatis erat,per quatriduũ coæquato, ſarcinas aliámq; multitudinem cupiens tutò traducere, militum validiſſimos à Septẽtrionali tractu in occiduum ſeptemplici ordine cõtra murũ prætendit,peditibus in frõte,ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis,mediíſq; inter vtroſq; ſagittariis.Excurſibus autẽ Iudęorũ tanto præſidio præcluſis,impedimenta triũ legionũ,itémq; alia multitudo ſine timore tranſiit. Ipſe quidem Titus cùm propè duobus ſtadiis abeſſet à muro,ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Pſephinos,caſtra ponit:ad quã muri ambitus ex Aquilone pertinens,flectitur ad Occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim verſus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duũm ſtadiorum ſpacio ſimiliter à ciuitate diſcedens.decima tamen legio in Elæon monte,vbi erat,manebat.

Deſcriptio Hieroſolymorum. *Cap. VI.*

CIVITAS autem trino muro circundata erat, niſi quà vallibus inuiis cingebatur.ex ea nanq; parte, vnius muri habebat ambitũ. & ipſa quidem ſuper duos colles erat condita,contrariis frontibus ſemet inſpicientes, interueniente

ueniente valle diſcretos,in quam domus creberrimæ deſinebant:collium vero alter, quo ſuperior ciuitas ſedet, multo eſt excelſior, & in prolixitate directior: adeo vt quoniã tutus erat, caſtellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autẽ forum ſuperius. alter autem, qui appellatur Acra,interiorem ſuſtinet ciuitatẽ, & vndiq; decliuis eſt. Contra hunc autẽ tertius collis erat, natura humilior quàm Acra,& alia lata valle antè diuiſus. verum poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant,& vallẽ aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerẽt ciuitatẽ, & Acræ altitudinẽ cæſam humiliorẽ fecerunt, vt ex ea quoque fanũ ſupereminens cerneretur. Vallis autẽ quæ Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collẽ dirimi ab inferiori,vſq; ad Siloam pertinet.ita enim fontẽ,qui dulcis eſt ac plurimus, vocabamus. Foris autẽ ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinq; obſtantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterãt. Trium vero murorũ vetuſtiſsimus quidem, propter valles imminentémq; his deſuper collẽ quo erat cõditus,facile capi non poterat.ad hoc autẽ quòd loco præſtabat, etiam firmiſsime ſtructus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmq; interea regũ largiſsimis impenſis operi inſumptis.Hac autem parte incipiens à turri,cui nomen eſt Hippico,ad eam quæ dicitur Xyſtus pertinens:deinde curiæ cõiunctus,in occiduã templi porticum deſinebat. parte autẽ altera ad Occidentẽ ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiſo deſcẽdens in Eſſenorũ portam:deinde ſupra fontẽ Siloam in meridiem flexus, atq; inde rurſus in Orientẽ verſus, qua ſtagnum Salomonis eſt,& vſq; ad locum pertinens,quem Ophlan vocant,cùm Orientali porticu templi coniungitur.Secundus autẽ murus,à porta quidem habebat initiũ, quam Genath appellabãt. hæc autẽ fuerat muri prioris.Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: vſque ad Antoniã aſcẽdebat. Tertio muro turris Hippicos principiũ dabat: vnde ad Boreæ tractũ pertinens,deinde ad Pſephinam turrim veniens,contra munimentum Helenæ,quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per ſpeluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo poſita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentũ. cum vetere autẽ ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ ſic dicitur,deſinebat.Hoc muro eam partẽ ciuitatis,quam ipſe addiderat,Agrippa cinxerat,cùm eſſet omnis antè nuda.exuberans enim multitudine,paulatim extra mœnia ſerpebat: templíq; Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum proceſſerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen eſt Bezetha, ſitus quidem ex aduerſo Antoniæ, foſsis autẽ altiſſimis ſeparatus: quæ de induſtria ductæ ſunt,ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus,& acceſſui facilis ſit,& minus edita:vnde etiã foſſæ altitudo plurimũ turribus celſitudinis adiiciebat.Nominata eſt autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino ſermone dicitur noua ciuitas. Eius autẽ partes incolis protegi deſiderantibus,pater huius regis eodem nomine Agrippa,murũ quidem ita vt prædiximus inchoarat.veritus autẽ Claudiũ Cæſarem, ne magnificentiam cõſtructionis ad nouarũ rerum ac diſcordiæ ſuſpicionem traheret,fundamentis tantummodo iactis,ab opere deſtitit.Nec enim expugnabilis eſſet ciuitas, ſi perfeciſſet muros vt cœperat. Saxa enim xx.cubitis longa, & decem lata contexebantur:quæ neque ferro facile ſuffodi poſſent, neq; machinis dimoueri: hiſque murus dilatabatur. profecto autem altitudinis quoque plus habuiſſet, ſi eius magnificẽtia qui ædificium aggreſſus erat,minime fuiſſet inhibita. Rurſus autẽ idem murus, etiã Iudæorũ ſtudio fabricatus, ad xx.cubitos creuit.& minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat: totáq; altitudo ad xxv.cubitos erigebatur.Murũ autem ſupereminebant turres,viginti quidẽ cubitis in latitudinem,viginti vero in altitudinẽ,quadratis angulis ſtructæ,& ſicut ipſe murus plenæ ac ſolidæ.præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxorũ nihil erat templo deterior.poſt altitudinẽ vero turris ſolidam,viginti cubitis elatã,cellæ deſuper ac cœnacula erant,aquarũmq; pluuialium receptacula,& tortuoſi latíq; ſingularũ aſcenſus. Eiuſmodi quidẽ turres nonaginta tertius murus habebat: earũ autem interualla cubitos ducentenos. medius vero murus in quatuordecim turres,& antiquus in ſexaginta,diuiſi erant. omne autem ciuitatis in gyro ſpaciũ triginta tribus ſtadiis finiebatur. Cùm autẽ totus admirabilis

bilis eſſet tertius murus, admirabilior Pſephina turris ad Septentrionem Occidentémq; ſurgebat in angulo, qua parte Titus caſtra poſuerat. ex ea nanq; per L x x. cubitos ædita, Sole orto Arabia proſpici poterat, & vſq; ad mare, itémq; ad vltima finiũ Hebræorum. Erat autẽ octo angulis. Contra eam vero turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæq; magnitudine ſiue pulchritudine ac firmitate, vniuerſis quæ toto orbe eſſent, præſtabant. nam præter naturalem animi liberalitatẽ, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiã propriis affectibus indulgebat: perſonísque tribus cariſſimis, quarũ nominibus turres appellauit, fratri & & amico, cõiugi memoriã dedicãdo: huic quidẽ, vt dixi, amoris cauſa perẽptæ, iis autẽ bello amiſsis, cũ fortiter decertaſſent. Hippicos quidẽ turris, amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autẽ x x v. cubitos in latitudine itémq; longitudine habebant, & excelſæ x x x. cubitos erant, nuſquam inanes. ſupra ſoliditatẽ vero ſaxísq; adunatã compaginẽ puteus x x. cubitis altus erat imbribus excipiendis: ſuper hanc autem duplici tecto domus, x x v. cubitis alta, ínque varia membra diuiſa: & deſuper eam minæ quidem binis, propugnacula vero ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octoginta quinq; cubitos numeraretur. Secũda vero turris, quam fratris nomine Phaſelon appellauerat, æquè lata fuerat ac lõga, cubitis quadragenis: per totidem autẽ cubitos in pilæ modum facta & ſolida eius altitudo ſurgebat. & ſuper hanc decem cubitis ædita porticus erat, inſtructa brachiis, itémque propugnaculis ſepta. In media vero porticu ſupereminens alia turris ſtabat, in membra magnifica & balneas diuiſa, ne quid regalis ei vſus videretur deeſſe: in ſummo autem propugnaculis miníſque erat ornata, cùm omnis eius celſitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & ſpecie quidem videbatur aſſimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigãtibus ignem procul oſtendit: ambitu vero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia vero turris Mariamnes (ſic enim regina vocabatur) vſque ad x x. cubitos farta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæteríſque ornatiora diuerſoria ſuſtinebat: cùm id proprium, ſeq; dignum eſſe rex putauiſſet, vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ virorũ nominibus vocitatæ ſunt: ſicut illæ hac munitiores erãt, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per L v. cubitos erigebatur. Sed quanquã tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erãt ſitæ, multo videbantur eſſe maiores, nam & ipſe antiquus murus, in quo erant, excelſo loco fuerat cõditus, & ipſius collis velut quidam vertex alius propè ad x x x. cubitos eminebat, ſupra quẽ turres poſitæ multũ ſublimitatis aſſumpſerant. Mirabilis etiam fuit lapidũ magnitudo. nec enim ex vulgaribus ſaxis, aut quæ homines ferre poſſent, verũ ſecto marmore candido, & ſingulis per x x. cubitos longis, latísque decẽ, ac per v. altis erant ædificatæ, quæ ita inter ſe copulata erãt, vt ſingulæ turres, ſingula ſaxa viderentur: ſic autẽ manibus artificũ in faciem angulósq; formata, vt nuſquã iunctura cõpaginis appareret. His autẽ in Septentrionali parte poſitis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præſtantior. Nec enim magnificẽtia vel ſtructura operis, aliqua ex parte ſuperari poterat: ſed tota quidẽ muro per x x x. cubitos edito cincta erat. æqualis autẽ diſtantiæ turribus ornatiſſimis ambiebatur, ornata virorũ receptaculis & cœnaculis lectorum centũ capacibus. Inenarrabilis autẽ fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & faſtigia ſimul proceritate trabiũ & ornamentorũ claritudine mirabilia. membrorũ etiam multitudo, & innumeratæ ſpecies ædificij, plenáq; omnia ſupellectilis, cùm pleraq; in ſingulis ex auro eſſent, atq; argento, adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circulum flexæ, columnæq; in ſingulis, & quæ inter eas ſub dio patebant ſpacia, cùm eſſent vtique viridariis ſyluísque variata, tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, ciſternas vbique ſignorũ æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multásque turres manſuetarum circum latices columbarũ. Sed enim neq; pro merito exponi regia, qualis fuerit, poteſt: habétq; memoria cruciatũ, referens, quãtas res latrocinalis flamma conſumpſerit. nec enim hæc à Romanis incenſa ſunt, ſed ab inſidiatoribus inteſtinis, vt ſuprà memorauimus in principio diſſenſionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: tranſit

autem

autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, ſupra duriſſimum collem. Et initio quidem vix templo atque areæ ſufficiebat, iacens in ſummo planicies, quod vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam tẽplum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxiſſet, vna porticus aggeri eſt impoſita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad ſeculis poſterioribus, ſemper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus eſt. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum aſſumpſere ſpacium quantum poſtea totius fani ambitus incluſerat. Triplici autem muro colle circundato, ſpe maius opus extructum eſt: in quo longa ſecula cõſumpta ſunt, omnéſque theſauri ſacri, quos toto orbe miſſa Deo munera repleuerant, tam in ſuperiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimũ fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibuſdam verò locis pluribus. non tamẽ omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt anguſtas vias oppidi coæquarent, Saxa verò quadragenum cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam poſſe perfici ſperabatur, diuturnitate ac perſeuerantia explicabile videbatur. Tãtis autem fundamentis digna erant opera impoſita. Duplices porticus omnes, quas columnæ ſuſtinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de ſingulis ſaxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorũ naturalis magnificentia, quódque ligno raſili erant, aptéque cohærebant, operæprecium ſpectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut ſculptoris opere extrinſecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omníſque gyrus earum ſex menſura ſtadiorum cum Antonia cõcludebatur. Totum autem ſub dio ſpacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus ſtratũ: quà verò ad ſecundũ templum ibatur, cancellis ſeptum ſaxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depoſitæ interuallis columnæ ſtabant, legem caſtimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum ſanctum tranſire alienigenas non debere. Sanctũ enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus aſcẽdebatur à primo: quadratúmque ſurſum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celſitudo, quamuis xl. cubitis ſurgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Poſt xiiii. autem gradus, ſpacium erat vſque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rurſum alij quinq; gradus, & ſcalę ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Neceſſario namq; proprius locus, religionis cauſa mulieribus deſtinatus, muro diſcernebatur: altera quoq; porta opus eſſe videbatur. Contra primam verò, ſecreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septẽtrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim trãſire ad mulieres non licebat. Sed nec ſuam portam interiecto muro tranſgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hoſpitibus fœminis, religionis cauſa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, ſed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à theſauro aduerſæ: magnis & pulcherrimis columnis ſuſtinebantur. erant autem ſimplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant, Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque poſtes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento incluſas & inauratas honore ſuperabat. Et binæ fores quidem in ſingulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quiniſdenis etiam latæ. poſt introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, ſupra verò quàm viginti cubitis celſas. ſingulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum craſſitudine ſuſtinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò ſupra Corinthiam poſita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi ſine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis ſurgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam craſſiori argento atque auro veſtiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander.

xander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres ſegregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipſum verò templum in medio poſitum, hoc eſt, fanum ſacroſanctum, duodecim gradibus aſcendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis anguſtius erat. aditus enim, veluti quibuſdam humeris, vtrinque vicenum cubitorum producebantur. Prima verò eius porta LXX. cubitis alta erat, & XXV. lata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conſpicuum latéque patens ſignificabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinſecus: auróque circum interiorem fani partem ſplendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interſepta eſſet, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa XL. cubitos eſſet, ac XX. tranſuerſa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. deſuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi ſtatura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, ſexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc eſt, velum Babylonium, hyacintho, & byſſo, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, ſed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byſſo terram, & hyacintho aerem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byſſo autem ac purpura origine: quoniam byſſum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perſcripta omnis cæli ratio, præter ſigna. Introgreſſos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat LX. cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rurſus autem LX. cubiti diuiſi erant. Et prima quidem pars ad XL. cubitos auulſa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & menſam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, ſtellas errantes ſignificabant: tot enim ab ipſo candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in menſas poſiti, ſignorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhoſpito & inhabitabili, deſignabat omnia Dei eſſe, Deóque ſeruire. Intima verò templi pars, XX. cubitorum erat. diſcernebatur autem ſimiliter velo ab exteriore, nihilque prorſus in ea erat poſitum: inacceſſa verò, & inuiolata, & inuiſibilis omnibus habebatur, ſanctíque ſanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto ſuſpenſa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat anguſtior, celſior autem XL. cubitis, nec ita, vt inferior ambitioſa. Colligitur enim centum cubitorum celſitudo vniuerſa, cum in ſolo XL. cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. cruſtis enim aureis grauiſſimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo ſplendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quaſi ſolis radiis auerterentur. Hoſpitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo ſimilis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidiſſimum erat. In ſummo autem aureis verubus horrebat acutiſſimis, ne ab inſidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem ſaxorum eius, longitudo XLV. cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo ſex. Ara verò pro templo, XV. cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque ſtans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie aſcenſus in eam clementer arduus reſupinabatur. ſine ferro autem conſtructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo ſaxo lorica gratiſſima, vſque ad cubitum ſurgens, quæ populum à ſacerdotibus ſegregabat. Gonorrhœos, hoc eſt, ſemine fluentes, itémque leproſos tota ciuitas arcebat, & fœminis menſtrua ſoluentibus clauſa erat. predictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus tranſgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia caſti

caſti fuiſſent, ab interiori aula, & qui puri eſſent, à ſacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine ſacerdotum genus ducentes, cæcitatis cauſa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partéſque generis conſequebantur: veſtibus tantum vtebantur plebeiis: quoniam ſacerdotali ſolus qui ſacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio ſacerdotes, veſte quidem amicti byſſina: maxime verò mero abſtinentes, ac ſobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipſis non tamen ſemper aſcendebat, ſed diebus quibuſque ſeptimis, & per ſingulos menſes Calendis: vel ſi quando patria feſtiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et ſacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vſque ad genitalia: lintheum verò habens intrinſecus demiſſum vſque ad pedes, & hyacinthinum deſuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, maláque granata ſuſtinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura deſignantibus. Pectoris autem veſtimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc eſt, auri, purpuræ, cocci, byſſi, & hyancinthi: quibus etiam vela templi diximus eſſe contexta, iiſdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci ſimilis videbatur: duabus autẽ fibulis aureis, aſpidum ſpecie vinciebatur: quibus incluſi erant optimi, maximíque ſardonyches, ſcripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera vero parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuiſi. hoc eſt, ſardius, topazius, ſmaragdus: carbunculus, iaſpis, ſapphirus: achates, amethyſtus, lyncurium: onyx, beryllus, chryſolitus. quorum ſingulis ſingula item cognomina erant ſcripta. Caput autem byſsina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, ſcriptas ferens ſacras literas, quæ ſunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veſte non ſemper, ſed alia ambitioſa vtebatur, illa vero ſi quando adyta introibat. ſolus autem atque ſemel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac tẽplo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca ſuper his exponenda ſunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticuum ſita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque ſpectarent. in ſaxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique præruptо: quod opus Herodis regis fuit, vbi maxime ingenij ſui magnificentiam demonſtrauit. Primum enim à radicibus ſaxum ipſum læuibus cruſtis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel aſcendere vel deſcendere tentauiſſent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne ſpatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ad deſcriptionem habebat, diuiſam in omnem vſum habitationum & ſpeciem, id eſt, atria, & balnea, & aulas caſtris aptiſsimas: vt quantum ad vſum neceſſarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia vero palatium. inſtar vero turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ vero ad Meridianum Orientalémque angulum ſita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex eà totum templum videri poſſet. Quà vero porticibus iungebatur, vtrinque deſcenſus habebat, vnde cuſtodes commeabant, ſemper namque in ea Ro. milites reſidebant: & cum armis appoſiti cuſtodes, ne quid populus feſtis diebus noui committeret obſeruabant. caſtrum enim erat impoſitum oppido quidem templum, templo vero Antonia. In hac autem porticu cuſtodes erant, & ſuperioris ciuitatis aliud caſtellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia ſeparabatur: qui cùm omnium eſſet altiſsimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóque Septentrionali ſolus obſtabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum ſcribere plenius cupiens, in præſentia ſatis dixi.

Dedutionem Iudæi recuſant, & Romanos adoriuntur.

Caput VII.

PVGNACISSIMA autem maximéque diſſentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem milia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem milium duces, quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm eſſent numero quinque milia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Soſæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, ſex armatorum milia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarum, depoſitis diſcordiis, duo milia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter ſe gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtriſque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem ciuitatem, murúmque maiorem vſque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vſque ad Monobazi aulam deſcendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior eſt ciuitas, vſque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum alicuatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incenſis, medium bello quod inter ſe gerebant ſpacium aperuere. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra ciuitatem ſeditio quieſcebat: ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſanitate recepta, mox ad priſtinum morbum rediere. Rursúſque diſcreti, pro ſua quiſque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obſidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis paſsi ſunt, quàm ipſi ſe tractarunt: neque poſt illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta eſt. Sed illa quidem grauiores prius caſus pertulit, antequam ſubuerteretur. qui vero eam debellarunt, maius aliquid perfecere. Dico enim, quòd ſeditio ciuitatem, Romani vero ſeditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduerſas ſuis, iuſticiam vero recte quis Romanis aſcriberet. intelliget autem quòd dies cuique ſuggeſſerit. Veruntamen his intra ciuitatem ita ſe habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæſitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec ſecundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non ſatis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, ſuperiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum ſagitta percutitur: cùm propius vnà cum Ioſepho accęſſiſſet: pacémq; in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſuadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæſar ex eo, quòd nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuere, excitatur in obſidionem: ſimúlque ſuburbana militibus vaſtare permittit. collectáque omni materia, iubet aggerem conſtrui. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & ſagittarios conſtituebat, & ante eos balliſtas, aliáſque machinas atque tormenta: quibus & excurſus hoſtium in opera prohiberet, & qui ex muris obſtare tentarent. Cæſis autem arboribus, momento ſuburbana nudata ſunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus eſſet exercitus, nec Iudæi ſegnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus conſtitutum fiducia tunc habebat, quòd reſpiraturus eſſet, illis aduerſus hoſtes diſtractis, exiſtimantem pœnas ſe ab noxiis repetiturum, ſi Romani ſuperaſſent. Ioannes autem quamuis in externos ſocij ſui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non quieſcebat, proximus enim erat obſidioni, miſſilibus per murum diſpoſitis, quæ pridem Romanis abſtulerat, quæq; apud Antoniam capta fuerant,

ſuerant. Sed horum poſſeſſio, propter imperitiam pleriſque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, male vtebantur inſtrumentis. Sed cum lapidibus, & ſagittis aggerem facientibus militibus imminebant, pérque cuneos excurrentes, manus etiam conſerebant. Operantes autem crates ſuper vallum oppoſitæ protegebãt, omnibúſq; legionibus contra excurſus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipue verò decimæ legionis balliſtæ vehementiores, & tormenta ſaxorum, quibus non ſolum irruentes, ſed etiam ſuper murum ſtantes auertebantur. nam & ſingula ſaxa talenti pondus æquabant, & vltra ſtadij modũ torquebantur. ictus autem non ſolum primis quos offendiſſet, ſed aliquando poſterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudæi ſanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantum ſono ac fremitu noſcebantur, ſed etiam claritudine proſpiciebantur. denique ſpeculatores in turribus præſidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, ſaxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præſciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim miſſi, non ſimiliter incertos ictus habebant, multóſque ſimul vnius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudæi, aggeris inſtruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum ſpacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam deſuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inueniſſent, eos applicant: propiúſque diſpoſitis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulſari iubet. Sonitu autem circunſtrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium ſublatus eſt, itémque ſeditioſos pauor inuaſit. Et quia periculum cõmune vtriſque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant. vociferãtibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licet minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum, ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: eóſque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: híſque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebãt. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes, prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quod quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cũ autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrũt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémq; operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimẽta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati ſunt, & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos prius offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúſque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, igníſque opera tetigerat, incenſáq; omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui vitiliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus cru-

cifigi pro muro iuſſit, ſi forte reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuo periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

De caſu turris & duorum murorum obtentu. *Cap.* *VIII.*

NOCTE verò quæ ſecuta eſt, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum conſtrui præcepiſſet, vt his per aggeres ſingulos poſitis, hinc hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam verteret, vna earum ſpõte ſua nocte intempeſta lapſa eſt. ingenti verò ſonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autẽ aliquid Iudęos ſuſpicati, ad arma currebant, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidiſſet referre poſſet, diu queruli alius aliud opinabantur: nulliſque interueniẽtibus hoſtibus ſemet ipſos timebant: ſignúmque diligenter ſinguli à proximis requirebat, tanquã Iudæi iam caſtra poſſiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iuſſit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter ſuſtinentes, male turribus affecti ſunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac ſagittariis, ſaxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipſi poterant celſitudinem, & turres excidendi ſpes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facile poſſent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui ſine intermiſſione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defeſſi erant pugna & vigiliis, cùm longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd male cõſulerent, murum ſibi ſuperuacuum eſſe credentes, quibus alia duo munimenta ſupereſſent, laſſatíque plurimi receſſere. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, aſcendiſſent, ad ſecundum omnes Iudæi relictis cuſtodiis refugerunt. portis autem Romani, qui tranſierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam ante Ceſtius vaſtauerat. Titus autem notato quà Aſſyriorum caſtrum eſt, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat ſpacio: & vltra ſagittæ iactum à ſecundo muro ſeparatus, oppugnationem ſtatim aggreſſus eſt. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter reſtiterunt. Et Ioannes quidem, eiúſque ſocij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta mõnumentum Ioannis aditum clauſerant, vſque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem proſilientes è portis, cominus dimicabant: compulſíque intra muros in conflictu quidem Romanorum diſciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine ſuperabant. eos enim fortuna atque ſcientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, ſuſtentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & iſtis ſuberat ſpes ſalutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem laſſitudo fatigabat: ſed aggreſſiones, murorúmque oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nulláque præliorum ſpecies aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maxime vero Simonis eos metus ac reuerentia cõmouebat; eóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebãt, vt ad ſemet quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutẽ hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerãt, crebræq; militiæ, exercitationésq; perpetuæ; & imperij magnitudo: ante omnia vero Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia,

tia,ſpectante atque opitulante Cæſare,grauiſſimum facinus videbatur:& ei qui bene decertaſſet,teſtis aderat,qui rependeret præmium.præterea fructus erat,vel cognoſci ſolum principi virum fortem:idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Deniq; iſtis ipſis diebus,validiſſima Iudæorũ acie inſtructa pro mœnibus, telísque vtrinq; miſsis, quidã Longinus de numero equitũ ex acie Rom.progreſſus, in mediã aciem Iudæorum irruit: hísque diſiectis,hoc impetu duos fortiſsimos perimit,vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat,transfixo latere refugiẽtis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit.Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autẽ eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidẽ negligentes quid paterentur,tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: mórsque his leuiſsima ducebatur,ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autẽ non minus ſaluti militis,quàm victoriæ conſulebat:& temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam vero eſſe virtutem, ſi quis prudenter & caute ſine proprio incõmodo fortiter faceret,in ea re potius,quæ periculum non haberet,viros eſſe præcipiebat.

De Caſtore Iudæo Romanis illudente. *Cap. IX.*

ITAQVE à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis delituerat,fugatis cæteris formidine ſagittarũ. Hi cùm pauidi ſub loricis aliquandiu quieuiſſent,concuſſa turri ſurgũt. extentísque manibus Caſtor veluti ſupplex Cæſarẽ implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur.Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus,iámq; Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autẽ quid vellet eloqui permittit.Cúmq; ille reſpondiſſet,ad fœdus velle deſcendere:Titus gratulaturũ ſe ait,ſi omnes eadem ſentire voluiſſent:paratóq; animo fidem pacis etiã ciuitati daturũ.Sed cùm ex illis decẽ Caſtoris ſociis quinque itidem ſupplices eſſe ſimularent,cæteri nunquàm ſe Romanis ſeruituros clamãt, dum mori liberis liceat. Denique illis ſuper hoc ambigentibus ceſſabat expugnatio.Caſtor autem interea Simonẽ per internuncios admonebat,vt dum vacuum eſſet tempus, de rebus vrgentibus conſilium caperet:pauliſper enim ſe illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens,ac pacem hortari cõtradicentes ſocios videbatur. illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixere gladios:hísque percuſsis velut interfecti ceciderũt. Titus vero eiúsque ſociis obſtupuere tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco quod factum erat,vere videre non potuiſſent: mirabãtúrque ſimul audaciam, & calamitatem miſerabãtur. Interea Caſtorem ad natẽ quidam ſagitta percutit. túmque ille telum extractum Imperatori oſtẽdens,iniqua ſe perpeti querebatur.At Titus incuſato qui hoc emiſerat,aſtantem Ioſephum mittit,vt Caſtori dexteram porrigeret.verum is neque ſe iturum,nihil enim ſanũ ſupplices cogitare reſpondit, & amicos qui voluere ire prohibuit. Cùm vero quidam ex perfugis Æneas, iturum ſeſe dixiſſet ad eum, inuitante Caſtore, vt etiam ſecum in quo ferret argentum aliquid ſuſciperet:ad hæc ille ſtudioſe aperto ſinu accurrit:alter vero ſuper eum faxũ demiſit.Et ipſum quidem,quoniam præcauerat,ferire non potuit:ſed alium militem qui aderat,vulnerauit. Cæſar vero fallaciam reputans,intellexit miſericordiã in bello nocere.minúsque decipi calliditate ſæuitiam:arietísque impulſionibus,iracundia fraudis,vehemẽtius vtebatur. Caſtor autem eiúsque ſocij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérque flammas in eiuſdem miſsi cuniculos,iterũ magni animi opinionem apud Romanos habuere,tanquam ſe ignibus tradidiſſent. Capit autem hac parte murum Titus,die quinto poſtquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis, intro cum lectis mille tranſiit, quos circa ſe habebat,armatis: vbi noua ciuitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij,veſtiúmque mercatus, & ad murum anguſtæ viæ tranſuerſæ tendebant. Enimuero ſi vel ſtatim muri diſturbaſſet maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vaſtaſſet, nullum credo damnum victoriæ fuiſſet admixtum. nunc autẽ Iudæos exoratum iri ſperans, cùm liceret capere facilem diſceſſioni aditum dilatauit,nec enim quibus conſulebat,inſidiaturos ſibi putabat.

De ſecundo muro bis obtento à Romanis. Cap. X.

DENIQVE poſtquam ingreſſus eſt, neque occidi quenquam permiſit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: ſed tam ſeditioſis, ſi pugnare vellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quàm ipſi populo fortunas proprias ſe redditurum pollicebatur. Plurimi nanque petebant ſibi ciuitatem ſeruari, templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quod cæteram ciuitatẽ tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & ſi verbum quiſquam de traditione feciſſet, pacémue nominaſſet, mox interficiendum eum eſſe minitantes, Romanis qui introiere, alij per viarum anguſtias obſtabant, alij ex ædibus: alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictiſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerẽtur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnéſque penè qui tranſierãt, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiã in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neq; Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. bohi autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui dicebant: & ſolos eos qui pacẽ non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere cõtra Romanos optarent. contrariam vero multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduũ ſuſtinuere fortiter dimicantes. Quarto autẽ die, Titum vehementius aggreſſum nequaquam ferre potuerunt: ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana vero per turres præſidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum. Cap. XI.

IAMQVE tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autẽ breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmq; conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio cõmode vtebatur. Nam cùm dies aduenirent, quo militibus oportebat alimẽta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autẽ prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebãt. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infuſa multitudo tegebat. metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorúmq; pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et fortaſſe ad illam ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſe-

rant,

rant,dandam ſibi veniam à Romanis deſperaſſent: imminente autem,ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij,bello mori præſtabilius eſſe ducebãt.prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus,& ciuitatem cum ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus,nihil Iudæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Antoniam verſus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorẽ ciuitatem captum iri cogitãs, & per Antoniam templum, nanque hoc niſi cepiſſet,ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à ſingulis legionibus ſinguli. Et iuxta monumẽtum quidem operantes, à Iudæis & Simonis ſociis infeſtantibus prohibebãtur: ad Antoniam vero ab Ioannis ſociis cum multitudine Zelotarum,non ſolum quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balliſtas trecentas,& quadraginta tormenta ſaxorũ,quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſaluam fore fortunam ſciens & perituram eſſe ciuitatem, vnà & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Iudæis ſuadere ceſſabat:conſiliúmq; factis admiſcens, & orationem ſæpe armis efficaciorem cognoſcens,tam ipſos vt ſaluari vellent rogabat, tradita ſibi ciuitate,quæ iam capta videretur,quàm & Ioſephum allegabat,patria lingua verba facturum, ſperans eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaque Ioſephus murum circuiens, ſimúlque extra teli iactum ſtans, vnde exaudiri facilius poſſet,multis orabat,vt ſibi ac populo parcerent,templo ac patriæ, néue contra hæc fierẽt alienigenis duriores. Romanos enim ſancta reuereri,cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manúsque ſuas ad hoc vſq; cohibere. ipſos vero in his edoctos, cùm ſeruare poſſent,ſponte ad eorum interitũ ruere.quin potius viderent muros concidiſſe firmiores, exciſis vero infirmiores ſupereſſe: Romanorúmque vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, hísq; ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pulchrum ſit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. ſemel autem ſubditum, qui multo tempore paruiſſet Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum,non libertatis amatorem videri.Debere autem dedignari dominos humiliores,non quorum in poteſtate ſunt omnia.Nam quid Romanos effugiſſe,niſi quòd propter æſtus aut frigora eſſet inutile?imò vero tranſiſſe ad eos vndique fortunam,deúmque per ſingulas nationes ducentem imperium,nunc eſſe in Italia.Hanc autem validiſſimam legem, tam feris beſtiis quàm hominibus eſſe præfinitã, potentioribus cedere: apud eósque eſſe victoriam, apud quos robur fuerit armorũ. Idcirco etiam maiores eorum,quanquã multum & animis, & corporibus,& aliis ſubſidiis meliores, ceſſiſſe Romanis: quos niſi Deum ſciſſent illis fauere, nunquam perpeſſi fuiſſent. ipſos vero qua tunc re fretos reſiſtere, cùm ex magna parte capta ſit ciuitas: ciues autem etiam ſi muros integros haberent,excidio pariter affecti ſint. Nec enim latere Romanos,quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidem conſumi populum, continuo vero etiã bellatores interituros: nam etſi Romani deſiſterint, & ab obſidione ceſſauerint,neque ciuitatem ſtrictis gladis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus aſsidere, quod horis ſingulis aleretur: niſi forte contra famem quoq; arma caperent ac dimicarẽt,ſolíque poſſent etiam infortunium ſuperare. His addebat,optimum eſſe ante intolerabilem calamitatem mutare ſentẽtiam: dúmque liceret,ſalutare conſilium ſequi. Nec enim antea geſtorum cauſa ſuccenſere Romanos, niſi ad finem vſque inſolentes eſſent: natura eos eſſe in imperio manſuetos,atq; iracundiæ præferre quod vtile eſt. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque deſertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam ſalutem daturum ſi vi ceperit ciuitatem, præſertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti ſunt,fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non poſſint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Ioſephum multi in muro ſtantes vituperabant,multi vero conuiciis,nonnulli etiam iaculis appetebant.Ille autem cùm manifeſtis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles tranſit hiſtorias: O miſeri,vociferans, veſtrorúmque auxiliatorũ immemores,armis & manibus

cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámq; Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorũ singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiã legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum, ac tremẽs nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cùm annos quadringentos tyrãnis an regibus alienigenis subiacerẽt, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Ægyptũ repletã omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrũ gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis vero occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorũ sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parẽtibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisere. Rex Assyriorũ Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbẽ castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorũ, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitiũ, vbi per annos LXX. populus exulans, non ante libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiã est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicã, nullum est operæprecium quod armis parẽtes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autẽ manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes vero, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus ciúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiã vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captũ iri autem nisi traderent ciuitatem, neq; rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neq; digne possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, queri mini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorũ commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorũ quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatẽ, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidẽ in pugna perempti sunt. oppidum vero ab hostibus direptũ est: sanctúmq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorũ gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarũ impietas? Vnde seruire cœpimus? Nónne à seditione maiorũ, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos cõtentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Deniq; tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésq; deliquerãt, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autẽ filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum

adduxit

adduxit exercitum.circundati vero per ſex mẽſes obſidebantur,donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt:direptáq; eſt ab hoſtibus ciuitas.Ita nunquam genti arma data ſunt.Oppugnationi vero ſine dubio cohęret excidium.Oportet ergo, vt opinor, ſacri loci poſſeſſores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsq; tunc humanas contemnere,cùm à ſuperno ipſi iudice non recedant. Vos autẽ quid ex his,quæ legis conditor bene dixit,egiſtis?Quid,quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui cito periere, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata,hoc eſt furta,inſidiásque atque adulteria, rapinis,cædibus certatis, nouásque maleficiorũ excogitaſtis vias. Sanctum vero templum, factũ eſt omnium receptaculum:& indigenarũ manibus pollutus eſt locus,quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem noſtrã de ſuis moribus derogãtes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impij,hunc auxiliatorẽ ſperatis? Valde quidem iuſti eſtis, ſupplices,puríſq; manibus adiutorẽ veſtrũ rogatis. Talibus rex noſter precibus aduerſum Aſſyrium ſupplicauit,cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte proſtrauit. Similia vero Aſſyriis Romani committunt, vt etiam ſimilem vltionem ſperetis? Nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, vt vaſtitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi deſcendit:Romani autem ſolenne poſcunt tributum,quod parentes noſtri eorum parẽtibus penſabant.Et ſi hoc impetrauerint,neq; populantur ciuitatem, neq; ſancta omnino tangunt. Concedunt autẽ vobis familias liberas & poſſeſsiones tenere, ſacrásq; leges ſaluas manere patiũtur. Inſania eſt profecto, ſperare Deum talem circa iuſtos fore, qualis iniuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim vlciſci nouerit cùm oportet. Denique Aſſyrios prima nocte, qua caſtra ciuitati admouerant,fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos vero dignos pœna iudicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo gẽti manus Pompeius attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit,poſtremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret.Sed neq; Magnus, neque Soſius quicquam paſſi ſunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſsit,etiam imperium adeptus eſt.Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt,qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentũ ſcitis & Siloam, & omnes extra ciuitatẽ fontes adeo defeciſſe,vt ad vtrunq; aqua mercaretur.nunc autem ita hoſtibus noſtris largi ſunt, vt non modo ipſis & iumentis eorũ, ſed etiam hortis ſufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculum factum eſt in excidio ciuitatis, quando ſupra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum,quantum nos impie nunc,commiſiſſent.Itaq; ſanctis relictis,Deum fugiſſe putauerim: híſq; nunc adeſſe,quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitioſam fugiet,& domeſticos oderit: Deum vero malis veſtris inhærere arbitramini,qui etiam occulta cõſpicit,& audit omnia quæ tacentur?Quid autẽ apud vos tacetur?quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum eſt? Iniquitates enim veſtræ velut in promptu neminem latent:inque dies ſingulos, quis peior ſit,certamẽ habetis. atq; ita nequitiã, vt virtutem demonſtrare contenditis. Verumtamen reliqua ſalutis via eſt,ſi velitis,& diuinitas confeſſis ac pœnitentibus ſolet ſeſe placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aſpicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit?quis hæc iam non eſſe deſiderat? Et quid eſt hoc quod ſaluum eſſe debeat dignius? ô duri & lapidibus ſtupidiores.Si hæc non veris luminibus cernitis, ſaltẽ familiarum veſtrarum miſeremini. Verſentur in conſpectu cuiuſq; filij,coniuges, & parentes, quos paulò poſt aut bellũ,aut fames abſumpſerit.Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx,& familia nõ ignobilis,domúsq; olim clariſsima.Et fortaſſe propterea me quiſquã hæc ſuadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem ſalutis veſtræ ſanguinẽ meum.Ipſe quoq; mori paratus ſum,ſi poſt me reſipiſcitis.Hæc Ioſepho vociferante cum lacrymis, ſeditioſi quidem neq; animos flexerũt,neq; tutã ſibi mutationẽ fore iudicauerũt.Populusvero ad profugiendũ cõmotus eſt,& alij poſſeſsionibus ſuis,

ſuis, alij rebus cariſsimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, tranſglutiebant. cùm vero ad Romanos elapſi fuiſſent, exonerato ventre habebant vſui neceſſaria. Titus enim pleroſq; per agros, quò vellet quiſque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & inteſtinis malis carebant, nec Romanis ſeruiebant. Ioannes autem & Simon cum ſociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obſtruebant: & qui vel vmbram ſuſpicionis dediſſet, continuo necabatur. Ditioribus quidem manere etiã ſicut profugere, par cauſa erat pereundi: nam quaſi transfugere voluiſſet, propter patrimoniũ quiſq; occidebatur. Cùm fame autem creſcebat deſperatio ſeditioſorũ, & in dies ſingulos vtrunq; malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem ſcrutabantur domos. Et ſiquidem inueniſſent aliquid, eos qui negauerãt verberabant: ſi vero nihil inueniſſent, quaſi diligentius celauiſſent, tormentis itidẽ afficiebant. Habendi autem argumẽto erant corpora miſerorum, cùm ea quæ ſolidis viribus ſtarent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis eſſe videbatur, ſtatim fame morituros occidere, multi vero clàm vniuerſa bona ſua vno frumẽti modio, qui ditiores eſſent, itémque pauperes ordei permutarũt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam ſumma penuria infectũ triticum comedebant. panem alij conficiebãt, vt neceſsitas metúſque monuiſſet. Et menſa quidẽ nuſquam apponebatur, ſed incoctum ſubtrahentes igni cibum diripiebant. Miſerabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis ſpectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarẽt, quippe cùm fames ſuper omnes clades haberetur. Nihil enim ſic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum eſt, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parẽtibus, & quod miſerrimum, matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebant: & marceſcentibus inter manus cariſſimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, ſed vbique aderant qui iſta diriperent. Nam ſicubi clauſam domum vidiſſent, eos qui intus erant, cibum capere hoc ſuſpicabantur indicio: ſtatímq; ruptis foribus irruebant, victúmque iam contuſum dentibus, ex gutture penè reuocabãt, ipſos faucibus ſtrangulantes. Pulſabantur autem ſenes ne cibũ defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nulláque miſeratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: ſed abſtractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autẽ incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuoraſſet, tanquã læſi cruentiores erant. Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confeſsionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec eſuriebant (minus enim crudele videretur, quod neceſsitas impetraret) exercentes autem dementiã ſuam, ſexq; ſibi dierum commeatum præparantes, hiſque occurrẽtes, qui per Romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbarúmque gratia colligẽdarum nocte erepſiſſent, cùm iam ſe hoſtes euaſiſſe credebant, quæ attuliſſent eripiebant: multúmque ſupplicãtibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem ſibi concederent eorũ, quæ cum periculo ſibi collegiſſent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à ſatellitibus patiebantur. Honorati vero ac diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij inſidiarum falſo accuſati occidebantur, alij quia Romanis proderẽt ciuitatem. Et plerunque delator ſubornatus indicabat, quòd profugere voluiſſent. Si vero quem Simon expilaſſet, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliaſſet, eum Simon excipiebat: ſibíque inuicem propinabant ſanguinẽ popularium, miſerorúmq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidẽ cauſa erat in vtroq; diſſenſio, ſcelerum vero cõcordia. Nam qui ex alienis malis partẽ alteri, ſibi totũ vendicans, non dediſſet, nequiſsimus videbatur. Et qui non accepiſſet, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruiſſet. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neq; aliam ciuitatẽ vnquam talia perpeſſam puto, neq; vllam nationẽ poſt hominum memoriã malicia ferrociorem fuiſſe. Poſtremò etiã genti Hebræorũ maledicebãt, vt

minus

minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & ſeruos ſe, & conuenas & degeneris gentis abortiones eſſe confeſſi ſunt, Denique ciuitatem ipſi euertere, & Romanos inuitos hãc triſtem admittere victoriam coegere: tardiúſque venientem in templum ignem penè traxere. Deniq; cùm hi ardere ſuperiorem ciuitatem vidiſſent, neque doluere, neque illachrymauere: ſed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verùm hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum documentis dicemus.

De Iudeis crucifixis & aggeribus combuſtis. *Cap.* *XII.*

ITO autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites male afficerentur: parte verò equitatus miſſa, iuſſit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus inſidias tendi. Erant autem in his nõnulli etiam pugnatores, quibus iã minime præda ſufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus ſuis metus. nec clàm enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabãt, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eóſque latronibus relinquere non patiebantur vice ſua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, reſtabátque iam latitantes egredi, & ab hoſtibus capi. Deprehẽſi autem neceſſitate repugnabant: metu ſupplicij, ſeróque videbantur ſupplicare: poſt pugnam itaq; verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci ſuffigebantur. Tito quidem miſerabilis videbatur iſta calamitas, cùm Iudęi in dies ſingulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperẽtur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque aſſeruare multitudinem cuſtodum videbat eſſe cuſtodiam: maxime verò propterea non prohibuit, citius eos exiſtimans ea facie remiſſuros. tanquã ſimilia paſſuros, niſi ſe dediſſent. Milites autem diuerſis modis ſuffigebant, ira & odio & ludibrij cauſa: & propter multitudinẽ quã cepiſſent. iam ſpacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditioſis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis ceſſit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Trãsfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & ſi qui erãt popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demõſtrabant: & qui comprehenſi tenebantur, eos ſupplices non captiuos eſſe dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſtibus mortem, comparatione famis requiem eſſe ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abſcidi præcepit, eóſque ad Ioannem & Simonem intromiſit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederẽtur: ſaltem nunc deſinerent admonens, néve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tãtam & templũ, cuius participem non habebant. ſimul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo poſt ſecuturus. Ad hæc in muris ſtantes, & ipſi Cęſari, & patri eius maledicebant, mortémque ſe contemnere clamabant, eámq; ſeruituti recte præferre, multa verò mala Romanis facere dum ſperant, nec ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, perituros: mundúmq; Deo templum hoc melius eſſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret: quem ipſos quoq; auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuſuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei eſſe. Talia conuiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoq; aderat Epiphanes, multos alios armatos ſecum ducens, & præterea caterua ſtipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adoleſcentibus, more Macedonum inſtructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebãt, pleriq; tamen famã gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, feliciſſimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoq; in ſenecta ætate, nullũ ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnã eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáq; promptiſſimus, tãtúſque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laborémque communem eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cũ Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidẽ pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis

diutius pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſere: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus ſit Alexãdri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cùm totos dies ſeptem & decẽ laborauiſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtãs. Decima verò legio, quę ſuprà memoratis præſtat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta diſcedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes ſubfoſſa intus terra vſq; ad aggeres, Antoniam verſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus, opera ſuſpendit: illatáq; ſylua pice ac bitumine illita, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimẽtis, foſſa repente ſubſedit, cúmque magno ſonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidẽ cum puluere fumus ex alto excitatus eſt, cùm ignem ruina concluderet. pereſa verò materia qua premebatur, flãma iam clarior apparebat. Et Romanos repẽtini quidem facti ſtupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægre ferebant, iámq; ſe viciſſe credentium & ſpes eo caſu refrixit, & in poſterum ſubuenire aduerſus ignem minus vtile videbatur, etiam ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus deuoratis. Biduo verò poſt, alios etiam aggeres Simon cũ ſociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murũ cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garſi ortus, ciuitate Galilææ, & Megaſſarus ex regalibus famulis Mariãnes, cúmque his Adiabenus quidã, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius eſt interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. híſque viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatẽ apparuere, neq; magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hoſtium excurrerent, nihil cunctati ſunt, aut ſubſtitere: ſed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem miſſilibus, & gladiis detruſi, non prius à periculo demoti ſunt, quàm ignis inſtrumenta corriperet. Sublata verò iam flãma, Romani quidẽ concurrentes è caſtris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúſq; cũ his cõſerebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidẽ arietes igni ſubtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudęi verò etiã per flammas eos retinere certabant. & quãuis feruens nacti eſſent ferrũ, tamen arietes non amiſere. Hinc autẽ flamma tranſiit in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendiũ. Itaq; Romani flamma circundati, quoniam ſeruare poſſe opera deſperabant, in caſtra diſcedũt. Iudæi verò magis inſtabant, cùm ſemper eorum numerus creſceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúſq; cautos haberent impetus, freti victoria. progreſſi autẽ vſque ad munimenta caſtrorũ prælio cum eorum cuſtodibus decertabant. Eſt enim ſtatio pro caſtris per vices ſuccedentiũ armatorum, & acerbiſſima in eos ſanctio Romanorũ, vt qui loco de qualibet cauſa ceſſiſſet, occideretur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, ſteterunt fortiter: eorúmq; neceſſitate ſimul ac pudore, plurimi fugientiũ redierunt: baliſtíſq; in muro diſpoſitis, ex ciuitate accedentẽ multitudinem prohibebant, nihil pro cautione ſiue tutamine ſuorum corporum prouidentẽ. nam quoſcũq; obuios habuiſſent, cum his congrediebantur Iudæi: & in ſpicula irruentes incaute, ipſis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia ſuperabãt, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iam verò Titus aderat ab Antonia, quò ſeceſſerat, locũ aliis aggeribus proſpiciens: multúmq; increpatis militibus, ſi cùm hoſtiũ muros obtinerent, in ſuis periclitarentur, & velut ex carcere contra ſe dimiſſis Iudæis, obſeſſorum paterentur ipſi fortunã, ipſe cũ electis militibus hoſtes à latere circunuenit, illi autẽ cùm in ora ferirentur, contra eum conuerſi durabant. mixta verò acie, pulus quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq; aut amicum quiſquam internoſcere poterat, aut inimicum. Iudæis autẽ non tam virium fiducia, quantum ſalutis deſperatione perſeuerantibus, etiã Romanos pudor armorum & gloriæ & præſentia periclitãtis Cæſaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæorum fuiſſe rapturos, niſi prœuento pugnæ momento, in ciuitatem ſe recepiſſent. Corruptis autem aggeribus Romani

mœrore

mœrore tenebantur, quòd tam longum laborem vna hora perdidere, & multi quidem ſolutis machinis captum iri ciuitatem iam deſperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hieroſolymam triduo.

Caput XIII.

ITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidē placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicaſſe, vniuerſi verò militis impetum tolerare non poſſe, verum ſagittis eſſe obruēdos. Prudentiores autem rurſus aggeres fieri ſuadebant: alij & ſine aggeribus aſſideri, egreſſus eorū tantummodo obſeruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatē fami relinquere, neq; cū hoſte manu confligere: nec enim expugnari eorū confidentiam poſſe, quibus optatum eſt ferro procūbere, vel etiam ſine hoc interficere, quæ ſæuior eſt cupiditas. Ipſi autem Tito, ceſſare quidē prorſus tanto cum exercitu, honeſtū non videbatur: & pugnare cum his ſuperuacuū, qui ſemetipſos perdituri eſſent. Aggeres autē fieri, impendiorum penuria operoſum iudicabat, egreſſus verò ciuitatis obſeruari, operoſius. Nec enim circundari eam propter magnitudinē locorúmq; difficultatem, ab exercitu poſſe, & præterea ad excurſus incautū: contra manifeſtam enim viam obſeruatam, occultas vias excogitaturos Iudęos, tam neceſſitate quàm locorū ſcientia. Si quid autem clàm eſſet illatum, diutius obſidionē trahendam, verendúmq;, ne victoriæ gloriam diminuat tēporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici poſſe, ſed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen ſi celeritate vti velit & cautione, totā muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus poſſe præcludi: & Iudæos aut omnibus modis ſalute deſperata, ciuitatē tradituros, aut fame victos facillime capiēdos. aliter enim ſe non poſſe quieſcere. Verum & aggeres curaturum eſſe, cùm infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod ſi cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum conſiderare debere, quod neq; paruū opus Romanos decebat facere: & ſine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile ſit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera diſtribuere. Diuinus autē quidam impetus militibus incidit; ambitúmq; partiti, non ſolum rectores inter ſe, verū ipſi etiam ordines certabāt. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, íſq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorū verò oſtentatio ad duces vſq; pertinebat, ducum verò certamina Cæſar ipſe diiudicabat. In dies enim ſingulos circuiens, opus ſæpiſſime inſpiciebat. Cœptum enim à caſtris Aſſyriorum, vbi ipſe tēdebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronē ad Eleōn mōtem reuertens, à meridie montem complectitur, vſque ad ſaxum quod Petiſtereonos vocatur, eíque proximum collem, qui ſupervallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentē flexo ædificio, ad vallem fontis deſcēdit. Hinc ſubiens ad Anani pontificis monumentū, circundato monte, vbi Pompeius caſtra poſuerat, ad Septentrionalē redit regionem. Et cùm præceſſiſſet ad vicum, cui nomē eſt Erebinthonicus, poſt illum Herodis monumentū ab Oriente clauſum caſtris ſuis conIunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. ſtadiorum erat. Ad hoc autem foris caſtella tredecim ædificata ſunt: eorum gyrus denis ſtadiis numerabatur. Totum autem opus triduo conſtructum eſt, vt id quidem dignum menſibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circuncluſa ciuitate, per caſtella cuſtodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipſe circuiens explorabat: ſecundam verò Alexandro permiſerat: tertia verò obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter ſe ſortiebantur, totáque nocte per caſtellorum ſpacia circuibant.

De fame Hieroſolymorum & ſecundo aggere extructo. *Cap. XIIII.*

IVDÆIS autem cum exeundi facultate, omnis etiā ſpes ſalutis adempta eſt: auctáque iam fames, totas domos ac familias depaſcebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem anguſta ſenibus mortuis. Adoleſcētes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora verſabatur: & vbi quem caſus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis ſupererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipſis erat incertum. Demq; ſuper eos

quos ſepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad ſepulchra, priuſquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, ſed fame ſuperabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante ſe requieſcerent, tuebantur. Altum verò ſilentium ciuitatem, plenáque mortuis nox cõprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum ſepulchra erant, & cadauera ſpoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum riſu egrediebantur. híſque gladiorum mucrones probabant: nonnullóſque iacentium adhuc ſpirantes, ferro experiendi cauſa tranſuerberabant. Si quis autem manum rogaſſet aut ferrum ſibi commodari, quo famem euaderet, ſuperbiſſime negligebatur. Animas verò efflantium quiſque, in morte templum obtutibus intuebatur, cũ viuos relinqueret ſeditioſos. Illi autẽ, primo quidem ſumptu publico iubebant mortuos ſepeliri, cùm fœtorem ferre non poſſent: deinde quod non ſufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque ſaniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extẽtis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, faméſque tangebat) dies lætos agebant: frumẽti, aliarúmque rerũ neceſſariarũ habentes copiam de Syria proximíſq; prouinciis, multi autem iuxta murum ſtantes, magnámque alimentorũ abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & Antoniã ad ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus ſeparati, vtríſque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio manſuera, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam. *Cap.* XV.

DENIQVE Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Ioãnes acceſſerat, vt adiutorem Simonẽ reciperet, populo perſuaſit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque atque alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet: productúmque eum & accuſatum, quòd cum Romanis ſentiret, morte dãnauit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimũ iuſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in cõſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid eum iuuarent, ad quos exire voluiſſet. corpora verò ſepeliri prohibuit. Poſt hos Ananias quidã, pontifex, filius Maſbali, nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necãtur. Ioſephi verò patrem concluſum aſſeruabãt: miſſóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæſtionem perimebant. Iſta videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereuntium, magis autem ſui prouidentia, conuocatis decem fidiſſimis contubernaliũ: quouſque tandem, inquit, hæc mala ſuſtinebimus? quámve ſalutis ſpem habemus, ſeruantes peſſimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus ſunt. Simon autem bene

bene quoque meritis infidelis eſt: metúſque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & noſmet ſeruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, ſi cùm de ſe deſperauerit, pœnas citius pẽdet. His vbi decem aſſenſi ſunt, mane cæteros quos ſubiectos habebat, per diuerſum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipſe verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ ſuperbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis ſuccederet, ante rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romaníſque eos inſpectantibus cuſtodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circuiẽs Ioſephus (nec enim rogare ceſſabat) caput vulneratur lapide, ſtatímque attonitus cadit. Excurſus autem ad eius caſum factus eſt Iudæorum: abreptúſque eſſet in ciuitatem, niſi Cæſar miſiſſet, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Ioſephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. ſeditioſi verò, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cum lætitia conclamauerũt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo reſiduam multitudinem mœror tenuit, vere periſſe credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Ioſephi mater in carcere, mortuum eſſe filium ſuum, ad cuſtodes quidẽ, ex Iotapatis hoc ait certo ſe credere, nec enim viuo potiri. Secreto autẽ flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepiſſe fructum, quod ne ſepelire quidem ſibi filium licuiſſet, à quo ſepeliri ſperaſſet. Verum ne illam quidem mẽdacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Cito enim curato vulnere Ioſephus reſipuit: progreſſúſque clamabat, illos ſibi non multo poſt vulneris pœnas daturos. populum autẽ rurſum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, ſeditioſis verò ſtupor incidit eius aſpectu. Profugorum autem alij ſtatim de muro neceſſitate proſiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autẽ ſæuior ea quàm intus pertulerant fortuna cõſequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium ſatietatem. aderant nãque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replẽtes corpora diſrumpebantur: niſi qui periti deſideria cohibuiſſent, paulatímque cibum deſueto corpori obtuliſſent. Verum & eos, qui hoc modo ſeruarentur, alia plaga ſuſcepit. Quidã apud Syros ex tranſfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Tranſglutientes autem (vt ſuprà diximus) eos veniebant, quod cunctos ſeditioſi ſcrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabãt, quod antea viginti quinque valebat. Verũ hac arte per vnum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro tranſfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo fæuiorem contigiſſe Iudæis: vna denique nocte duorum milium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſſiſſet autores circunfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſq; iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóq; facta: Arabes autem & Syri primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quoſdã ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atque ad ſe deferrẽt. Verum profecto auaritia contemnit omne ſupplicium, fæuíſq; hominibus lucrandi amor innatus eſt: nulláq; omnino calamitas plus habẽdi cupidini comparatur. Imò verò hęc aliàs, & modũ habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occulte in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circunſpectantes ante ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſq; ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

De ſacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame. Cap. XVI.

IOANNES autem, vbi rapinæ ex populo defuere, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: multáque donaria tẽpli retinens, multáque vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiúſque vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atq; ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarẽt, & ex ipſo ali. Propterea áque ſacrum vinũ, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſeruabant, tutum erat effudiſſe. nãque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebãtur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani cõtra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſurã. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. deniq; cum eorũ pertinacia deſperata, totum populus interiit. Et quid opus eſt ſingulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, trãſgreſſus ad Titum, per vnam portã quę ſibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die caſtra prope ciuitatẽ poſita ſunt, ex die quartadecima menſis Aprilis, vſque ad calendas Iulij. hæc autem immenſa eſt multitudo: nec tamen ipſe fuit appoſitus portę, ſed publicam mercedem diuidens, mortuos ex neceſſitate numerabat. cæteros enim propinqui ſepeliebãt. ſepultura autẽ fuit, elatos ex oppido proiicere. Poſt hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum ſexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerũ minime poſſe comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non ſufficerent, congeſta in maximis ædibus cadauera eſſe incluſa, & frumenti quidem modium veniiſſe talẽto. poſt autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc neceſſitatis quoſdã fuiſſe compulſos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentũ haberent, ſtercúſque collectum, quod ne viſui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miſerati ſunt: ſeditioſos autẽ ne videntes quidem pœnitebat, ſed patiebantur vſque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipſis imminebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI
DE BELLO IVDAICO
LIBER VII.

De ſuffoſione murorum, ſuccenſione aggerum & Sabino oppugnante murum. Cap. I.

CLADES quidem Hieroſolymorum in peius quotidie procedebant, cùm & ſeditioſi magis accenderentur aduerſis incluſi, poſtquam populum fames ipſóſque iam poſſederat. Quin & multitudo congeſtorum in ciuitate cadauerũ, & viſu horrenda erat, odorémque peſtiferum emittebat, cùm excurſus etiam pugnãtium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui ſuper eos pedem ponerent, neque miſerabantur, neq; horrebãt: nec ſaltem ſibi augurio fore putabãt contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabãt, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) ſupplicij ſui tarditatẽ. non enim ſpe victoriæ maior pars eorum, ſed deſperatione ſalutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonſis omnibus ad nonaginta vſque ſtadia circa oppidum lucis. Erat autem miſerabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradiſis ornata fuerat,

fuerat,ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur:nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, cõtinere lacrymas poterat,vel non gemere mutationẽ quantum pristinis derogasset.Omnia nanque insignia pulchritudinis,bellum deleuerat: nec si quis subito adueniſſet, qui locũ prius scierat, eum cognoſceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autẽ ac Iudæis,finitum opus aggerũ,par faciebat timoris initium. nanque hi,nisi eos quoq; exurerent, captum iri ciuitatẽ putabant:Romani autẽ,fortasse nec voluntatẽ sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris vero offensionibus animi cesserant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebãt,etiam pugnatoribus nihilo segnioribus vtebantur. sed eorũ spes frangebatur,cùm aggeres insidiis,machinæ soliditate muri,manus vero conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue, quod cum seditione famẽq; ac bello tótque malis præstantiores Iudæorum animos inuenirent,virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabãtur,inuictam vero animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secũdis sustineat,qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidẽ propterea cautius custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam,simul & quæ futura timebantur, si diſiiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerẽtur operibus instabat:nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum faucibus aggerũ, spe decepti remeauere. Nam primum ne concordare quidem eorũ videbatur cõsilium,paulatim & per interualla, & cunctãter,nõ sine metu prosilientium, neq; Iudæorum more,vt breuiter dicam.deerant enim quæ propria gentis essent,audacia,cursus,& omnium simul impetus: & vt non sine offensione recederent.Languidiores vero progressi quàm solebãt,etiam Romanos solito promptiores offendere: qui corporibus quidẽ atq; armis ita vndiq; aggeres sepsere, vt nusquam igni aditum relinquerent: animũ vero ita confirmauerunt, ne quis loco antequã occumberet moueretur. nam præter omniũ rerũ desperationem si etiã illud opus esset exustum,acerbissimus pudor milites occupauerat,si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui vero intra teli iactum venire properassent,alij disciplina hostiũ & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant:& ad extremũ alius alium timiditatis argues, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis,Romani machinas admouere:quamuis ab Antonia saxis atq; igni ferróq; peterentur,& quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset.nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent,machinásque contemnerent,tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes,contra certabãt.Nec tamen quod feriebatur,ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis,cùm nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietũ opus vrgebant.cùm vero inferiores essent,ac lapidibus frangerentur,aliis scutis super corpora concameratis,fundamenta manibus, & vectibus suffodiebãt. Itaq; saxis quatuor obstinato labore cõcussis,quietẽ vtrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus,ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murũ suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verũ præter spem vtrorumq; animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorẽ esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersus eam præcauti non fuerãt, tanquã maneret Antonia confidebant. Romanorũ autẽ inopinatã lætitiã ex celeri subuersione natã,conspectus alius murus,quẽ intrinsecus Ioannes ædificauerat, cito restinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorẽ,& Antonia esse infirmiorẽ murũ qui recens erat, citóq; destrui posset arbitrabãtur. Nemo tamen eum audebat ascẽdere: quod ei qui primus id tentauisset,certissimũ esset exitiũ. Titusvero spe atq; oratione putans alacritatem pugnãtium excitari,& adhortatione atq; promissis sæpe quidem

periculorum naſci obliuia,interdum autem mortẽ ſolere contemni,in vnum cõgregatos fortiſsimos experiebatur dicens:Commilitones,hortari quidẽ ad ea quæ periculum non afferũt,aperte & ipſis qui rogãtur,& qui eos rogant,ignauiæ reprehẽſionẽ parit.exhortatione autẽ opus eſt in ſolis rebus ambiguis:quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt.Itaq; difficilẽ vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quod autẽ vel maxime oporteat glorię cupidos pugnare cum difficillimis rebus,pulchrũq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primũ quidem vos illud hortetur,quod nonnullos fortaſſe deterreat,Iudæorum patiens animus,& in aduerſis rebus dura conſtantia.Romanos enim eósq; milites,quibus in pace bella diſcere, in bello autẽ vincere cõſuetũ eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſsimũ eſt: ídq; in fine victoriæ,cùm etiam Dei nitamur auxilio.nanque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autẽ clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcũt. Etenim ſeditio,fames,obſidio,murorúmq; ſine machinis caſus,quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmq; adiumentũ. Igitur nõ ſolum deterioribus inferiores videri, ſed etiã diuinum præſidiũ prodere,vobis non conuenit. Quo pacto autẽ non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci,qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiãtur, mortẽ contemnere: atque in nos medios frequẽter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur,ocioſos ſedentes,ne ſemel quidẽ in hoſtes aliquid audaciter expertos,famem ac fortunam cum his armis operiri?maxime cum paruo diſcrimine totũ poſsitis efficere.Denique in Antoniã ſi aſcenderimus,habebimus ciuitatẽ. Nam & ſi pugnandũ ſit aduerſum intus poſitos,quod non arbitror,attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimã repromittit.Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor, quorũ anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorũ fortium neſcit,quod animas in acie ferro corporibus abſolutas, puriſsimum elementũ æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manéſque ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas vero morbus corporis tabéſque conſumpſerit, & ſi maxime probris ac piaculis purgatæ ſint,ſubterraneæ tenebræ operiunt,altáq; obliuio ſuſcipit,corporis ſimul & vitæ ac memoriæ fine circũſcriptas. Quod ſi neceſſario mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo leuius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignauum negare vſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem veluti ſeruari nequeant, vel qui conati fuerint, proſecutus ſum.eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoq; periculis qui virilem animum gerũt.Primum enim quod decidit patet inceſſui:deinde totum quod ædificatum eſt, facillime diſſolui poteſt. Vóſque plures hoc opus aggrediẽtes, alius alij pro adhortatione fietis atque ſubſidio : veſtráq; obſtinatio breui animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantum cœperimus , incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidẽ nos prohibere ſcilicet conabũtur. ſi vero clàm,vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel,quamuis paucos non ſuſtinebunt.Me autem profecto pudeat,niſi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero:& qui vixerit quidem nunc æqualibus præſit : beatiſsima vero præmia ſequantur occiſos. Talia dicẽte Tito,cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero vnus,qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus,vir & manu ſimul & animo fortis apparuit:licet ſi quis eum ante vidiſſet,quantum ex habitu corporis,ne ſpecie quidem militem eſſe credidiſſet.erat enim calore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque anguſtiore viribus ſuis habitabat. Cùm primus itaque ſurrexiſſet, dedo me,inquit, tibi alacri animo Cæſar, & ante omnes in murum aſcendo : atq; opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua.quod ſi cœpto caſus inuiderit,ſcito me non præter ſpem, quod res aliter ceſſerit, ſed quod ſic decreuerim,pro te moriturum. His dictis,& ſcutũ læua capiti prætẽdens, ſtrictóq; dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat.ſequebãtur autẽ ex aliis,qui ſoli eius virtutis æmuli eſſe cupiebant,vndecim viri.

Multo

Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro cuſtodes iaculis & ſagittis vndiq; infinitis appeterent, atq; ingentia ſaxa deuoluerẽt, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autẽ miſsilibus occurrens, licet obrueretur ſagittis, non tamen antè impetũ cohibuit, quàm ſumma muri prehenderet, hoſtéſq; in fugã verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſq; aſcẽdiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, ſempérq; præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidẽ hic vir neq; ab incepto erra-uit, & offenſione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factũ eſt, vt Iudæi reuerſi, vbi ſolum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterẽt. Ille ve-
10 ro genibus nixus, & ſcuto protectus, primo quidem vlciſcebatur hoſtes, multóſq; ad ſe appropinquantes ſauciauit: vulnerum autem multitudine remiſit dexteram: & ad extremum priuſquam redderet animam ſagittis eſt obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur. pro menſura vero cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam ſumma tenẽtes, obtriti lapidibus perierunt, & octo ſauciati detracti, & in caſtra relati ſunt. Hæc quidem tertia die menſis Iulij geſta ſunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur. Cap. II.

BIDVO autem pòſt, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, ſigniferum ordinis ſui, & duos quoſdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad ſe vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Anto-
20 niam ocioſe procedũt. occiſis autem primis cuſtodibus ſomno oppreſſis, murum obtinent, ac buccina ſignum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles ſubito exuſcitantur, & fugiunt priuſquam multitudinem quæ murum aſcẽderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hoſtiũm numerum aſcendiſſe crederent, oſtendit. Cæſar autem ſigno audito, propere armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, aſcendit. Cùm autẽ Iudæi ad templum interius confugiſſent, ipſi quoq; per cuniculum irruperũt, quem Ioannes aduerſum Romanorum aggeres aperuerat. Diſpoſitiq; amborum agminum ſẽditioſi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos ſumma vi atq; alacritate repugnandi. ſiquidem excidij finem putabant, locum ſanctum penetraſſe Romanos, quod &
30 his victoriæ principiũ fuit. Ad ipſum autem adytum validiſſima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis vero Antoniam verſus eos repellentibus. Et ſagittæ quidem ac haſtæ vtriſq; inutiles erãt, ſtrictis autem enſibus dimicabant. Neque conflictu diſcerni poterat, ex qua parte quiſq; pugnaret, permixtis viris & propter anguſtias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors eſſet vtrinque, armáque ſimul & cadauera iacentium conculcata frangerẽt præliantes. Semper autem ſi bellum fluctuans grauaſſet alteram partem, potiorũ exhortatio & inferiorum conqueſtio naſcebatur. Neque aut fugæ, aut perſecutioni locus erat: ſed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui vero inter primos ſteterũt, aut occidendi aut mo-
40 riendi neceſſitatẽ habebant, quod refugere non dabatur. nam & poſteriores vtriuſq; partis, ſuos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad ſeptimã diei vſq; pugnabant) hi quidem ſimul omnes excidij periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (nondum enim aſcenderant legiones, illíſque ſpes pugnantium nitebatur) ſatis eſſe viſum eſt in præſentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite inſigni fortitudine. Cap. III.

IVLIANVS vero quidam cẽturio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo
50 bello & armorũ peritia & viribus corporis & animi ſpiritu omniũ fortiſſimũ ipſe cognoui, vbi Romanos iam cedere & male repugnare cõſpexit (propter Titũ autẽ apud Antoniam ſtabat) ſubito proſiliit, iámq; Iudæos vincẽtes ſolus ad interiorem vſq; templi angulum perſecutus eſt. Fugiebat autẽ vniuerſa multitudo, neq; vim eius neq; audaciã hominis eſſe opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò diſiecerat, ipſos quos occupaſſet interficiebat: eáque facie

nihil Cæſari admirabilius, aut aliis horribilibus viſum eſt. Verũ & ipſum profecto fata perſequebantur, quæ ab homine vitari non poſſunt. Calceos nanq; habens, creberrimis atq; acutis clauis, vt cæteri ſolent milites, fixos, dum ſtrato ſaxeis cruſtis ſolo curreret, labitur: magnóq; cum armorũ ſono deiectus, in tergũ fugientes reduxit. Et Romanorũ quidem clamor ex Antonia ſublatus eſt, ſaluti eius metuentium: Iudæi vero multi ſimul gladiis & haſtis vndiq; feriebãt. Ille autem multã quidem ferri vim ſcuto excipiebat: ſæpe autẽ conatus erigere ſe, percutientiũ multitudine reuolutus eſt, & iacẽs tamẽ gladio multos perculit. nec enim cito peremptus eſt, quãdo galea & thorace omnia mẽbra neci opportuna ſeptus erat. nanq; diu ceruicẽ contraxerat, donec conciſis aliis eius mẽbris remiſit vires, cùm ei nemo auderet ſuccurrere. Nimius autem dolor Cæſarẽ tenuit, vbi tantæ fortitudinis virũ in conſpectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus ſe quidẽ intercludebat auxiliũ ferre cupientẽ: alios autẽ, ne poſſent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cùm nõ paucos interfectorum ſuorum ſaucios reliquiſſet, ægrè peremptus eſt: magna ſui gloria, non apud Romanos tantum & Cæſarẽ, verum apud hoſtes quoq; relicta. Iudæi vero etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam verſos, in Antoniã concluſere. Fortiter autẽ in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis: ex parte vero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Soſæ filius Iacõbus, dux Idumæorum: Zelotæ vero fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Ioſephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum. *Cap. IIII.*

ITVS autem militibus ſuis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque aſcenſum cuncto exercitui præparare. Ipſe vero Ioſepho ad ſe vocato (nanque audierat eo die qui erat menſis Iulij ſeptimus decimus, diuinam obſeruantiam, quæ entelechiſmos vocatur, virorũ penuria defuiſſe, eáque re populũ nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ ante mandauerat: quod etiã ſi quis eum pugnãdi ſæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret: dum modo non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum: ſanctũ tamen locum violare deſineret, néue in Deum nefas admitteret. Poteſtatẽ autẽ haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Iraq; Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiã pluribus, vnde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multũ autẽ eos quo patriæ parcerẽt precabatur, ignémque depellerent iam templo cõtiguũ, Deóq; vota redderẽt conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquã ſibi excidiũ eſſe metuendum quoniã Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione, ſanè vero, inquit Ioſephus, eam purã Deo cõſeruaſti, inuiolataque ſanctã manſere: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquã impium deliquiſti: ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidẽ tibi quiſquam quotidianũ auferat cibum, impiũ eum hoſtem putabis: Deum vero, quẽ perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurũ? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiã nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellũt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatẽ? cùm alieni quidẽ, hoſtéſque impietatẽ tuam corrigãt: tu vero Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has ſæuior inueniaris. Atqui Ioannes etiã pœnitere malorũ, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplũ patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquã caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatẽ ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deíque domũ videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorũ commemoratione laudatur: eúmq; memoria trãſmiſſa per ſecula ſemper noua immortalẽ poſteris tradidit. Bonũ ô Ioannes exẽplar, & ſi periculũ præſto ſit: ego autẽ veniam quoq; tibi à Romanis ſpõdeo, dum memineris, quòd gentilis moneã, & Iudæis iſta promittã, ſpectaríque oporteat, quis ſit author, & vnde conſiliũ. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiã acerbiora mereor, qui hæc aduerſus fata ſuadeo, Deíque ſententia condemnatos ſeruare contendo.

contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarũ, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidiũ prædixere, cum quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autẽ cadauerum non ciuitas tantũ, ſed etiã templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignẽ ſibi luſtrationis infert, tótq; ſcelerum plenã exurit ciuitatẽ. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequente, vox eius ſingultibus interrupta eſt. Et Romani quidem miſerati dolorem, admirati ſunt. Ioannes autẽ eiúſque ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobiliũ tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidẽ ſeditioſorũ cuſtodias formidantes, locis ſuis manebant, iamdudum certi de ſuo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autẽ, qui capto diſceſſionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Ioſephus & Ieſus. Filij verò pontificum, tres quidem Iſmaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abſciſum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui poſt interitũ patris aufugerat, quẽ Simon Gioræ cum tribus filiis, vt ſuprà dictum eſt, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eóſq; imperator cùm per alia humane ſuſcepit, tum ſciens in alienigenis moribus illis verſari moleſtum eſſe, in Gophnam dimiſit, vt ibi manerent interim, multas etiã pollicitus poſſeſsiones cuique peracto bello ſe redditurũ. Illi quidem in deſtinatum municipium læti cum omni cautione diſcedunt. His autem in ciuitate non viſis, rumor ſeditioſis iterum diffamatus eſt, quòd Romani transfugas occidiſſent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et pauliſper quidem hæc calliditas eorum, ſicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rurſus autẽ poſtquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Ioſepho murum circumire, & populo conſpici iuſſit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos ſtãtes, cum lacrymis atque vlulatu ſeditioſos rogabãt, primo quidẽ vt in ciuitatem Romanos ſuſciperent, patriámque ſeruarent: ſi hoc diſpliceret, ſaltem de fano exirẽt, templúmque ſibi liberarẽt. Nec enim auſuros ſine maxima neceſsitate Romanos ignem ſanctis immittere. His illi magis aduerſabantur, multáq; in transfugas vociferati conuitia, ſupra ſacras portas iacula & baliſtas & ſaxorum diſpoſuere tormenta, vt omne quidem circum fanum ſpacium multitudine mortuorum ſepulchro, templum vero ipſum caſtello ſimile videretur. In loca verò ſancta & inacceſſa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus inſiliebant: & ad hanc proceſſere legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere ſi hæc Romani admitterẽt: ea tunc in Iudæos propria ſacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo ſanè fuit eorum, qui non cum honore templum aſpiceret, atque adoraret: latronéſque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterũ Ioannem eiúſque ſocios increpabat, dicẽs: Nónne vos, ô ſceleratiſsimi, cancello, ſanctum locum protexiſtis? Nónne literis Græcis ac noſtris inciſas tabulas conſtituiſtis, quibus ne ſepta cuiquã tranſgredi liceret edicitur? Nónne eos qui trãſiſſent, quamuis Romanus quis eſſet, vobis necare permiſimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcaſtis, ô nocentiſsimi? Aut cur templum & externi & gentilis ſanguinis confuſione polluiſtis? Teſtor ego patrios deos, & ſi quis vnquã hunc locũ antè aſpexit (nunc enim neminẽ credo) itémq; teſtor & exercitum meum & Iudæos qui apud me ſunt, & voſipſos, quòd non ego vos violare hæc compellam: quin & ſi locũ acies veſtra mutauerit, neque accedet ad ſancta quiſpiam Romanorũ, nec quicquam in eorũ contumeliam faciet. ſeruabo autẽ vobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excurſionibus Iudæorum. *Cap. V.*

HÆc Ioſepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni exiſtimantes non beneuolentia, ſed timiditate hos ſermones fieri, in ſuperbiam tollebantur. Titus autem, qui neque ſeipſos miſerari eos, neque templo parcere proſpiciebat, rurſus bellũ gerere decreuit. Sed vniuerſum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de ſingulis centuriis viris fortiſsimis lectis, etiam chiliarchis ſingulis millenos attribuit: híſque duce præpoſito Cereali, hora noctis nona iubet in cuſtodias impetum

impetum fieri. Cùm autem ipſe quoque in armis eſſet, vnáque deſcendere ſtatuiſſet, amici eum propter periculi magnitudinẽ ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præſidentem militũ certamini facturum eſſe dixerunt, quàm ſi periculum ſubiſſet: omnes enim fore ſub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc ſolum ſe manere locutus ad milites, vt de eorũ virtute iudicaret: ne aut fortis quiſquã indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: ſed omnium ſpectator ac teſtis fieret ipſe, qui & vlciſcendi & remunerandi eſſet dominus: illos quidem ad aciem hora qua ſuprà memoratum eſt, dimiſit. Progreſſus autẽ ad ſpeculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui miſſi fuerant, non ita, vt ſperabant, ſomno oppreſſos inuenere cuſtodes: ſed coortis cum clamore, confeſtim manus conſeruere, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos ſequerẽtur, in agmen proprium incidebant, multíſque ſuorum velut hoſtibus vtebãtur. Vocis nanque agnitionem confuſus partium clamor, oculorum autem ſingulis nox ademerat: cùm præterea quoſdam furor cæcos, alios iracũdia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque ſine diſcretione feriebant, Romanis quidem ſcutorum coniunctione ſeptis, & per globos profiliẽtibus, ignoratio minus nocebat: ſigni enim ſui quiſque meminerat. Iudæi verò diſiecti, tam impetus quàm receſſus temere facientes, ſæpe imaginem inter ſe hoſtium aliis alij demõſtrabant: cùm reuertentem ſuum quiſque per tenebras, quaſi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à ſuis quàm ab hoſtibus ſauciati ſunt, donec orto die, viſu iam pugna diſcerneretur: & in acie ſtantes ordine, ſagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & ſigillatim, & multi ſimul in conſpectu imperatoris de virtute certabant: illúmque diem ſibi quiſque promotionis initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Iudæis autem & proprium cuiuſque periculum, & quòd templo metuerent, miniſtrabat audaciam: quod tyrannus ſtans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminationibus inciraret. Quominus autem plerunque pugnatum eſt, ſed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ ſpacium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebãtur latebat. Poſtremo nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei diſſoluti ſunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga ceſſiſſent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum vero partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admotæq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque ſpectabat: alterũ contra exhedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum cõtra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſeriis proficiebat, cùm materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidiis lædebantur: cùm ipſi quidem vincendi facultate minime cauerent, Iudæis vero propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerẽt, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebãt: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebro fieret, Cæſar exiſtimans, quod erat verum, negligentia ſuorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, triſti animaduerſione cæteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos ſuos cæteris conſeruauit. Nunquam enim eos poſthac in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréſque erigebant.

bant. Altera verò die poſt eorum aſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præſidia Romanorum, quæ Elcôn mentem verſus collocata erant, circa vndecimã diei horam impetum faciunt. ſperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curãdi corporis cauſa quieſcentes, facile decipi poſſe. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis cuſtodiis celeriter collecti obſtabant eis, murum tranſcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter geſta ſunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis neceſſitas. nã & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpiſſimum videbatur: & illi vnam ſpem ſalutis, ſi murum vi perrumpere poſſent, habebant, & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam verſis, atque in vallem coactis equo in aduerſum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hoſtibus fugam petentem, iuuenẽ & grauem corpore, & armis vndique ſeptum, talo comprehenſum. Tantum ſe inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equeſtris peritiæ demonſtrauit. Iſte quidem tanquam munus aliquod rapuiſſet, captiuum ferens, ad Cæſarem venit. Titus autẽ vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat ſupplicio tradito, ipſe templi oppugnationem curabat, vtq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduerſis prælijs male tractati, tumeſcente paulatim bello & in templi ſerpente perniciem, ſicut in putrefacto corpore aſſolet, membra peſte occupata, præuenientes ne vlterius procederet, abſcindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incenſa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupere, immiſſo ſanctis incendio manibus ſuis. Biduo autem poſt, prædicti menſis viceſimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & vſque ad quartumdecimum cubitum igne progreſſo, Iudæi ſimiliter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immiſſo igne, curſum eius otioſe pro ſua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia ceſſauere: ſed frequens erat paulatim contra ſe excurrentium pugna. Iiſdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu deſpicabilis, támque genere quàm rebus aliis viliſſimus, Ionathas nomine, progreſſus ad Ioannis pontificis monumẽtum, cùm alia multa ſuperbe ad Romanos prolocutus eſt, tum quem fortiſſimum haberent ad ſingulare prælium prouocauit. At qui contrà ſtetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt aſſolet) etiam, qui timerent: quoſdam verò non inconſulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de ſalute deſperaſſent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in diſcrimen venire, quos neque vincere magnum ſit, & vinci cum dehoneſtamento periculoſum, non fortitudinis, ſed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & ſuperbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, inſolentiam eius exoſus, fortaſſe autem etiam corporis breuitate ſublatus, inconſulte proſiliit: & cæteris commiſſa cum eo pugna riſum præbuit, à fortuna proditus. Lapſum enim Ionathas interfecit: deinde pede ſupra mortuum poſito, læua ſcutum, dextráque cruentum gladium coruſcabat: armíſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellíque felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam. *Cap.* *VI.*

SEDITIOSI verò templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpaciũ, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac

bitumine repleuere. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui vero prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáq; vndique ſubito flamma Romanos & qui extra periculum ſteterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, illico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licet morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendium, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferés moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſere. obſeſſi autem à Iudæis, cum diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremo vniuerſi cecidere. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periere, omnium tamen fortiſſimus demonſtratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad ſe deſcẽdere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanámque militiam deboneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóque altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum autem quos ignis obſederat, Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus ſolo alliſus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſq; hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtũ ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti ſuerant, qui aſcenderãt, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiã profunda erat & horribilis eius altitudo.

De fame Iudæorum. *Caput VII.*

CIRCA templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebãtur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades euenìebant. Per ſingulas namque domos ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum illico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris diripientes animis viaticum. Fides autẽ penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant: omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullũ, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuere, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguũ pondus quatuor Atticis vænundabãt. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrẽdum, auditu verò incredibile. Itaque libenter

libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteri æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpessa est.

De muliere quæ per famem filium coxerat. *Cap. VIII.*

MVLIER quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum cęteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domũ eius satellites, quotidie auferebant. Grauiter autẽ mulier indignabatur: proptereáque sępissime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius irritabat: cùm neque iratus, neq; miserans, eam quisquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famé́sque viscera & medullis irrepserat. Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit. adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atq; dementia, visũque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est vere filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quòd si vos pietatẽ colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquã hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autẽ quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Cito autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmq; alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementius eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudęis pacẽ obtulisset, eísque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post ciusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi. *Cap. IX.*

OCTAVO autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedrã Occidetalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profeciisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septẽtrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portę sustinebantur. támque diu mansere, donec instrumentorum & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellẽtes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis

egredientes, prius quàm ſe ſcutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem ſcalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes ſequebatur. Alij ſignis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauiſſimę fore turpitudini ducentes. Poſtremo tamen Iudæi & ſignis potiuntur: & eos qui vnà aſcenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntiũ perterriti deſcendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditioſorum autem, qui prioribus præliis etiam tũc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret ſe alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis ſubiici iuſſit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis ſatelles crudeliſſimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco ſperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim neceſſitate, non voluntate veniſſe: nec ſalute dignos eſſe, incenſam ipſorum cauſa patriam deſerentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, cóſque dimiſit, ſed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento cito lignum flammæ abſumpſerãt, cùm ſubito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis verò ignem circum ſe videntibus, corpora ſimul animíque ceciderunt: & ſtupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus eſt: ſtantes verò aſpiciebant, nec tamen his, quæ abſumerentur dolentes, ſaltem vt quod reliquum eſſet ſaluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ ſecuta eſt nocte, creſcebat incendium: paulatim enim nec ſimul vndique inflammari porticus potuerũt. poſtero autem die Titus parte militum iuſſa incendium reſtinguere, pérque proxima portis loca viam ſternere, vt facilior agminibus eſſet aſcenſus, rectores ad ſe conuocat: ſéxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præpoſito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magiſter duarum Alexandrinarum legionũ, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatiſq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo propoſuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtẽdum eſſe: nunquam enim Iudæos à nouis rebus poſſe deſinere templo manente, quò omnes vbicunque eſſent colligerent. Nonnulli ſi templum reliquiſſent Iudæi, neque armis pro eo quiſquam certaret, conſeruandum eſſe ſuadebant: ſi verò id pugna obtinuiſſent, ignibus conſumendum: quoniam caſtellum iam videretur eſſe non templum: & piaculũ non ipſe, verùm illi, qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec ſi ſuper ſtantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciſcendum eſſe dicente, neque ſe vnquam tantum opus incenſurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, ſicut ornamentum quoque fore imperij, ſi maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt ſententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem conſilium dimiſit: iuſſíſque militibus quieſcere, itémq; ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viã ſternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque reſtinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórq; ab impetu continuit. Poſtero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris cuſtodes, ſecunda hora diei procurrunt. Illi autem primã quidem coitionem fortiter excepere: ſeptíque ſcutis, à fronte murum condenſa acie imitantur: certum tamen erat eos nõ diu daturos, quòd & multitudine infeſtantiũ & animis vincerentur. Cæſar autem priuſquam verteretur acies (nam pugnã ex Antonia proſpectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius nõ ſuſtinuere Iudæi: ſed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertẽtes inſtabant: cũ autem illi retorſiſſent, iterum refugiebant: donec circa horã quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluſi ſunt. Titus autem diſceſſit in Antoniã, decreto poſtridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmq; oppugnare. Sed id planè Dei ſententia iamdudũ igne damnauerat: euolutíſq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus menſis Auguſti, quo etiã prius à rege Babyloniorũ fuerat concrematum. A domeſticis autem cauſam principiúmq; ſumpſit id incẽdium. Nam cùm pauliſper Titi diſceſſu ſeditioſi quieuiſſent, Romanos

turſus

rurſus aggrediuntur,cuſtodúmque templi cum ignem exterioris fani reſtinguentibus pugna committitur.Híque Iudæis in fugam verſis,vſque ad templum acceſſerunt

Quemadmodum templum incenſum eſt inuito Tito. *Cap.* X.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiuſquam edicto, neque tantum facinus veritus, ſed diuino quodam motus impetu, à contubernali ſuo ſuſtollitur, & ex ardente materia raptum ignem in feneſtram inſerit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septẽtrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidẽ calamitate dignus clamor exoritur,& ad ſubueniendum properabant:neque iam vitæ parcendum rati,neque viribus temperandũ, amiſſo eo cuius gratia cautiſſimi videbantur: mature autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut à prælio redierat) exilit, templumq; curriculo petit, prohibiturus incendium: omnéſque poſt eum duces, & hos agmina perterrita ſequebantur.Clamor autẽ ac tumultus erat tanto exercitu ſine ordine concitato. Cæſar autem voce ſimul ac dextera pugnãtibus ſigno dato,ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obſtrueret, nutúmque dexteræ non attẽdebant,cùm alios bellum,alios ira diſtraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neq; interminationes continebant: ſed quò furor eos duceret,ſequebantur. Ad ipſos autem introitus conferti,multi quidem ſeſe inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis,eadem quæ victi patiebãtur. Cùm verò ad templum acceſſiſſent,edicta quidem Cæſaris non audire ſimulantes,præcedentem quiſque vt ignẽ immitteret hortabatur:ſeditioſis autem iam ſubueniendi quidem ſpes nulla erat,ſed fuga & cædes omnia poſſidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant,interficiebantur. Et circum aram quidẽ ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi,& ſanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui ſuprà ceciderant delabebantur. Cæſar autem vbi neque impetum inſanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingreſſus,& ſanctum templi,& quæcũque illic erant aſpexit,ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domeſtica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetraſſet:nec membra,quę circum templum erant depaſceretur, quod erat verum, exiſtimans adhuc illud poſſe ſeruari,& ipſe proſiluit,militéſque rogare,vt ignem reſtinguerent conabatur:& Liberalem centurionem de ſtipatoribus ſuis,fuſte mulctatos, qui nõ obedirent iuſſit arcere.Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæſaris reuerentiam & prohibentis metum ſuperabant:pleroſque autẽ prædarum ſpes incitabat, ſuſpicantes intus omnia pecunia referta eſſe:quoniam fores auro factas conſpicerent.Prętera quidã miles ex his,qui intrauerant,cùm Cæſar ad inhibendum incendium cucurriſſet, ignem iam cardinibus portæ ſubiecerat. túmque ſubito, poſtquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæſare diſcedebant, & ſtantes extrà ſuccendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet,vt opus omnium quæ audiuimus,aut vidimus maxime admirabile,tam extructionis genere,quàm magnitudinis,itémq; munificentiæ in ſingulis rebus, & gloriæ quæ de ſanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet ſolatiũ: quod vt animalibus,ita operibus locíſque fatũ ſit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiã circũacti temporis rationẽ & fidem. Nã & menſem, vt dictũ eſt,eúmque diem ſeruauit,quo primum à Babyloniis tẽplum erat incenſum. Et à prima quidem ſtructione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vſque ad hoc excidium, quod euenit ſecundo anno principis Veſpaſiani, mille centum triginta colliguntur anni, & ſeptem menſes, ac dies quindecim. A poſteriore verò, quam ſecundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas,anni ſexcenti trigintanouem,& dies quadragintaquinque.

De ſacerdotibus, gazophylacióque & porticu. *Cap. XI.*

CVM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec actæ fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium cõcrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentíſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquã ignem templi videre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum cõfugerat. Sacerdotum autem nonnulli primum verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cùm nihil proficerent, igníſque in eos euomeretur, in parietem ſecedẽtes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos trãſeundo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecere, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incẽdunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Oriẽtali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congeſtæ diuitiæ, quòd opulentiſſimus quiſque illuc totas domos exauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticum, extra templum quò confugerãt ex populo mulierculæ, itémque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominum millia. Sed priuſquam de his Cæſar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc cõtigit, vt alij quum ſe ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipſa corrumperet: ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus quidam pſeudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus aſcendere ſigna ſalutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrãnis tunc ſubornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui ſupra timorem & cuſtodiam fierent, ſpes retineret. Cito autem in aduerſis homini perſuadetur. Quòd ſi etiam malorum inſtantium liberationem polliceatur qui fallit, neceſſario, qui ea patitur, ſpei totus efficitur.

De prodigijs excidium Hieroſolymæ præcedentibus & præſagijs. *Cap. XII.*

DENIQVE miſerabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram ſolitudinẽ prænunciantibus, neq; attendebãt animo, neq; credebant: ſed velut attoniti, nec aut oculos habẽtes, aut animas, edicta Dei diſſimulauere: modò cùm ſupra ciuitatem ſidus ſtetit ſimile gladio, & per annum perſeuerauit cometes: modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem feſtum Azymorũ populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis menſis) nona hora nocturna, circum aram itémq; templũ tantum lumẽ effulſit, vt clariſſimus dies putaretur: & hoc vſque ad me-

diam

diam permanſit horam: quod imperitis quidem bonum augurium eſſe videbatur: ſacrorum vero peritis, prius quàm eueniret, ſtatim diiudicatum eſt. Eodémq; feſto die etiam bos cùm ad hoſtiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Oriẽtalis autem porta interioris templi, cùm eſſet ænea atque grauiſſima, & ſub veſperam vix à x x. viris clauderetur, ferréſque ferro vinctis obſeraretur, peſſulóſque altos haberet in ſaxeum limen demiſſos, vno perpetuo lapide fabricatũ, viſa eſt noctis hora ſexta ſponte pateſcere. His autem curriculo per cuſtodes templi magiſtratui nunciatis, aſcendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem ſignum optimum videbatur. Deum nanque bonorum portam aperuiſſe dicebant. Prudentiores vero templi tutamen ſponte ſua diſſolutum iri cogitabant: & hoſtium donum eſſe, portas aperiri: ſolitudinémque illo oſtento ſignari inter ſe pronunciabant. Poſt dies autem feſtos diebus paucis, viceſimo primo die menſis Maij viſio quędam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortaſſe quod dicturus ſum haberetur, niſi qui viderunt ſupereſſent, & clades dignæ præſagiis ſecutæ fuiſſent. nanque ante ſolis occaſum viſi ſunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfuſæ. Feſto autem die, quam Pentecoſten vocant, nocte ſacerdotes intimum templum more ſuo ad diuinas res celebrandas ingreſſi, primum quidem motum quendámque ſtrepitum ſenſerunt, poſtea vero ſubitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Ieſus quidam, filius Anani, plebeius & ruſticus, quadriennio prius quàm bellum gereretur, in ſumma ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad feſtum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáſque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, nec ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferãs perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducũt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſq; ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinãs maxime flebiliter vocem ad ſingulos ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non prius autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatũ dimiſit. Ille autem ad belli vſque tempus neque adibat quenquã ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſpõſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maxime autem diebus feſtis vociferabatur: idque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciẽs neque voce raucior fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet Deum quidem hominibus conſulere, modíſq; omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiã ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatẽ ac templum, ſi fanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſacris libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperũt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſiani deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempſere: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione. *Cap. XIII.*

ROMANI quidem, poſtquã ſeditioſi ad ciuitatẽ confugêre, tẽplo itémq; omnibus circũ locis ardentibus, ſigna in fano repoſuere contra portam Orientalẽ: híq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeo vero præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridẽ fuerat pretio põdus auri væniret. Ex his autẽ ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerãt, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacẽ petebat, ſitímq; fatebatur. Sed vbi illa tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedere ei dexterã, & ipſe bibit, & quam ſecũ attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquã cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autẽ nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexterã enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantũ deſcẽderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidẽ propter ætatẽ, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die ſacerdotes oppreſſi fame deſcẽdunt, & à cuſtodibus ad Titũ perducti, vt ſalutẽ ſibi concederet orabant. Ille autẽ veniæ quidem tẽpus illis præteriſſe fatus, periſſe vero id cuius eos gratia merito conſeruaſſet, decere autẽ ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicium iubet. Sed tyrãni cum ſociis, quõniã bello vndiq; tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titũ ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiẽs, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatẽ ſuperiorem templo iungebat, ísq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autẽ militum vtrinq; denſi aſtabãt: Iudæi quidem circũ Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani vero ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autẽ dato militibus, Titus, vt & iracundiã & ſagittas continerent, adhibitóq; interprete, quo argumẽto ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neq; virtutis noſtræ, neq; infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatẽ ſimul ac templũ, ipſi quoq; iuſte perituri: qui primum quidem, poſtquã vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum cõtra Romanũ populũ extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorũ fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporũ? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate murorũ? Et qui maior Oceano murus? atq; obſtaculũ? quo ſepti Britanni, adorãt arma Romanorũ. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducũ? Atqui Carthaginẽſes captos eſſe noueratis. Itaq; vos cõtra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primũ vobis & terrã dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere vos non ſolũ diſcretos, ſed cum aliis etiã veſtra voluntate conceſſimus: quódq; maximũ eſt, tributũ capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eáq; offerentes neq; monuimus, neq; prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtráq; pecunia vos contra nos inſtrueretis. Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant. extuliſtis, & immitiũ exemplo ſerpentiũ virus blandientibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiã contẽpſiſtis, & veluti ruptũ aliquod membrum, ſiue contractũ aliàs, male quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiã cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriã veſtrã non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium cõmiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Deniq; cùm deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpẽ veſtram petere, atq; hanc delere ciuitatẽ, Galilæã & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitẽdi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtráque lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciã præſumpſiſtis: méq; ac patre meo digreſsis ad Ægyptũ,

ad

ad ſtruendum bellum tẽpus illud vtile putauiſtis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſsimos fueratis experti. Deniq; vbi ad nos cõfugit imperiũ, & omnibus in eo quieſcentibus. per legatos autẽ gratulãtibus exteris nationibus, ecce iterũ hoſtes Iudæi: & legationes quidẽ à vobis trans Euphraten vſque, nouarũ rerũ gratia miſſæ, murorũ autem noui ambitus: ſeditio etiã, tyrannorúmque cõtentio, & bellum inteſtinũ, quæ ſola huiuſcemodi nequiſſimos decẽt. Iuſſus ergo ab inuito patre cũ mãdatis triſtibus ad ciuitatẽ venire, lætabar, cognito populũ de pace ſentire. Ante bellum rogabã vos deſiſtere, pugnãtibus aliquandiu parcebam, ſponte ad me venientibus dexterã dedi, fidem ſeruaui cõfugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgẽtes bellũ coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtræ cupidos milites cõtinui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquã victus prouocaui. Cùm propè ad templũ acceſsiſſem, conſultò iterũ legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabã, templúmque ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiã pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis, & templũ manibus veſtris incẽdiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nunc me ad colloquiũ prouocatis, vt quid tale cõſeruetis quale periit? Qua voſmetipſos ſalute dignos eſſe poſt templi excidiũ iudicatis? Quinetiam nunc armati ſtatis, & nec in extremis ſupplices aſſimulatis. O miſeri, qua fiducia? Nónne populus veſter exanimatus? Templũ vero periit, mihíque ſubdita eſt ciuitas: in manibus autem meis habetis animas veſtras. Et tamen fortitudinis eſſe gloriã mortem arbitramini? Non cõtendã cum pertinacia veſtra. Proiectis autẽ armis, traditíſq; corporibus, vitã vobis indulgeo, & ſicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi ſeruo. Ad hæc illi mihi reſponderũt, fidem quidẽ ſe ab eo minime poſſe accipere: nam iuraſſe nunquam id eſſe facturos: exeundi vero per munitiones, quà murum ſepſerat, cum coniugibus ac liberis facultatẽ petebant. Ituros enim ſe in ſolitudinem ipſíſque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehemẽter iratus, quòd in ſorte captorum conſtituti, victorũ ſibi conditiones ponerent, declarari quidem his iuſſit voce præconis, ne vlterius ad ſe profugerent, néue fidem ſperarent: nulli enim eſſe parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum poſſent, ſaluti ſuæ conſulerent: iam enim ſe omnia iure belli geſturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atque inflammare permiſit. Illi autem ipſo quidem die nihil egerunt. poſtero autem die Archiuum, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, ſuccendere: & progrediebatur ignis vſque ad Helenæ regiã, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúſque ardebãt. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem ſibi daret. Cæſari ſupplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, ſed eos ſuſcepit. Et tunc quidem omnes in cuſtodia habebat: regis autem filios ac propinquos poſtea vinctos Romam perduxit, fidem obſidium præſtaturos.

De præda ſeditioſorum & ſuccenſione interioris ciuitatis. *Cap.* XIIII.

SEDITIOSI autem ad domũ regiã profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates ſuas depoſuerãt, & Romanos hinc pellunt, & omnibus populatibus qui eò conuenerãt propè ad octo millia & quadringentos occiſis, pecuniã etiã diripuere. Viuos autem duos milites Romanos cepere, vnũ equitem, alterũ peditem. & peditem quidem interfectũ per omnẽ traxere ciuitatẽ, velut vno corpore omnes Romanos vlciſcerẽtur. eques vero quiddã his quod ſaluti foret, ſuadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmq; ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducũ traditur puniendus. Is autẽ eum reuinctis poſt terga manibus oculíſq; faſcia obſtrictis, in conſpectũ Romanorum veluti capite cæſurus produxit. Verũ ille dum gladiũ Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniã ab hoſtibus eſſet elapſus, non eſt paſſus quidẽ occidi, indignũ vero eſſe Romanorum militẽ iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior eſſe morte videbatur. Poſtero autem die Romani, verſis in fugã ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vſq; igni tradidere. & oppidũ quidem gaudebant abſumi, rapinis vero carebãt: quoniã latrones exinanitis

prius omnibus,in ſuperiorem ciuitatem recedebant.Erat nanq; illis malorũ quidem nulla pœnitudo:arrogantia autem tanquã in rebus ſecundis.Denique ardere ciuitatem lætisvultibus aſpicientes,alacri voto mortẽ ſe expectare dicebant,quòd peremptopopulo,incenſo templo, & flagrante oppido, nihil eſſent hoſtibus relicturi. Sed tamen Ioſephus in extremis eorum rebus,pro reliquiis ciuitatis obſecrando laborat. Sed multa quidem in eorũ crudelitatem atque impietatem locutus, multa vero pro ſalute adhortatus, nihil amplius quàm eluſus eſt: quia neq; ſe tradere propter iuſiurandum patiebantur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti cuſtodia circumuallati: cædíſque inſuper conſuetudo dexteras commouebat. Diſperſi autem per ciuitatem,per ruinas latitabant,profugere paratis inſidiãtes. Multi autem capiebantur,omnéſque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebãt: mortuos autem canibusproiiciebant.Omne autem pereundi genus,fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos quoque ſine licentia,etiã deſperata miſericordia, tamen fugerent: atque in ſeditioſos à cæde non ceſſantes, ſponte inciderent. nullúſq; in ciuitate locus vacuus erat: ſed cuncta mortuos habebãt, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel ſeditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, ſpes vltima ſita in cloacis:quò ſi fugiſſent, minime inueniri poſſe arbitrabantur:ſed peracto excidio, poſt Romanorum digreſſum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat ſomnium.Nec enim vel Deum,vel Romanos fuerant latituri.Tunc quidem ſubterraneis freti,plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos deſcendiſſent,eos improbe necabãt,itémque ſpoliabant.Quinetiam cibum ſicubi reperiſſent concretum ſanguine rapientes,deuorabãt. Erat autem inter ſe illis iam rapinarum cauſa bellum : eóſque putauerim,niſi excidio præuenti eſſent,nimia crudelitate mortuorum quoque corpora deguſtaturos fuiſſe.

Superior pars ciuitatis oppugnatur,& confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum. *Cap. XV.*

CÆSAR autẽ fieri non poſſe proſpiciens,vt ſine aggeribus ſuperiorẽ caperet ciuitatẽ, in prærupto vndiq; loco ſitã, diſtribuit operibus militẽ viceſimo die mẽſis Auguſti.Erat autẽ tranſuectio materiæ difficilis : omnibus,vt dictũ eſt, circũ ciuitatem vſq; ad cẽteſimũ ſtadiũ in priorum aggerũ extructionem detonſis.Quatuor quidem legionũ opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur : auxiliariũ vero manus, & cætera multitudo xyſtũ verſus, ac pontẽ, & *Simonis* turrim:quam cum Ioanne bellũ gerẽs, pro caſtello ſibi ædificauerat.His autẽ diebus,Idumæorũ duces clàm congregati, conſiliũ de ſui traditione cepere : miſsíſq; ad Titum quinque,vt dexteram ſibi daret,precabãtur.Ille vero tyrannos ſperãs eſſe ceſſuros Idumæis abſtractis, quoniã belli pars videbantur,ſero quidẽ, verumtamẽ vitã his pollicitus,legatos remiſit.Diſceſſum autẽ parãtibus Simon præſenſit,& eos quidem,qui ad Titũ perrexerant, quinq; viros ſtatim occidit:duces vero,quorũ nobiliſſimus erat Soſæ filius Iacobus,correptos in cuſtodiam coniicit.Nec multitudinẽ Idumæorũ,abductis rectoribus,quid ageret neſcientẽ,ſine cuſtodia habebat:ſed diligentioribus eam cuſtodiis amplectebatur:& tamẽ cuſtodes profugientibus obſtare non poterãt.Quamuis enim multi necarentur,plures tamen erant qui fugerent. Omnes autẽ ſuſcipiebantur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat:ipſíq; milites iam & ſpe lucri, & ſatietate,cædibus temperabãt. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum cõiugibus ac liberis, paruo quenq; pretio venundabãt.Cùm multi autẽ diſtraherentur,& emptores pauci eſſent,quanquã voce præconis edixerat,ne quis ſolus transfugeret : vt eo modo familias ſuas educerẽt, tamen hos quoq; recipiebat:appoſitis, qui ab his ſecernerẽt, ſi quis dignus ſupplicio videretur.Et infinita quidẽ multitudo væniit. Ex populo vero ſeruati ſunt pluſquam quadraginta millia,quos imperator quomodo cuiq; gratũ erat,dimiſit.Iiſdem autem diebus,etiã ſacerdotũ vnus,filius Thebuthi,nomine Ieſus, accepta fide ſalutis à Cæſare,vt de ſacris donariis quædã traderet,egreditur,ac tradit ex fani pariete candelabra duo,his quæ in tẽplo erant poſita,ſimilia:menſáſq; & crateras,& pateras,omnia ex auro ſolido & grauiſſimo facta. Tradit etiã vela, pontificũ indumenta, cum gemmis,

mis,& vaſa multa ſacrificio comparata. Quinetiam cuſtos ſacræ pecuniæ cõprehenſus,Phineas nomine, veſtes & cingula ſacerdotum oſtendit,multámq; purpuram & coccum, quæ ad vſum repoſita catapetaſmatis ſeruabantur. Cum quibus aliquatum cinnami erat,caſiæ,pigmẽtorúmq; aliorũ multitudo, quibus commixtis Deo in dies ſingulos adolebant. Tradita ſunt autem ab eo & ex aliis opibus multa,& ſacra ornamenta non pauca:quorum gratia:licet vi capto,vt transfugæ tamen data eſt venia.

De occupata reliqua parte ciuitatis. *Cap. XVI.*

IAM vero perfectis aggeribus,Septẽbris mẽſis die ſeptimo,qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidẽ machinas admouebãt. Seditioſorum autẽ alij,qui ciuitatẽ deſperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij ſe in cloacas demittebant:multi diſpoſiti prohibebãt eos qui arietes applicarẽt. hos autem ſuperabãt multitudine ac virtute Romani:quódq; maximũ eſt,læti mœſtos atq; iam debiles.Cùm autẽ pars eſſet aliqua muri ſubruta,nonnullæq; turres arietibus pulſatæ ceſſiſſent ſtatim quidem propugnatores earũ diffugiunt:timor autẽ etiã tyrãnos neceſſitate maior inuadit. nam & priuſquam tranſgrederentur hoſtes,torpore tenebantur,& ad fugiendum ſuſpenſi erãt. Videres autem paulò ante ſuperbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles eſſe ac tremere, vt miſeranda eſſet,quanquã in nequiſſimis,tanta mutatio.Conati ſunt quidẽ ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaſo atq; perrupto, cuſtodes pellere, atq; egredi: cùm vero,quos antea fideles habuerant, nuſquã viderent, fugiebãt quò quemq; neceſſitas impuliſſet. Adeuntes autẽ alij cum totũ ab Occidente murũ ſubuerſum eſſe nunciarent, alij ſubiiſſe Romanos, ac etiã propinquare ſe quærentes, alij etiã videre hoſtes in turribus affirmarent,metu fallente cõſpectum, in ora proſtrati, pro ſua dementia querebantur: ac veluti ſucciſi neruos,quà fugerent hæſitabant. Vnde & maxime quis,& virtutẽ Dei perſpexerit contra iniuſtos,& fortunã Romanorũ. Tyranni ſiquidem ſemetipſos tuitione priuauere, ac ſponte de turribus deſcendere: vnde vi nunquã,ſola vero fame capi poterant. Romani vero qui tantũ in muris inferioribus laboraverant,eos quos inſtrumentis non potuiſſent,nunc fortuna cepere.Omnibus enim machinis,tres turres validiores erant, de quibus ſuprà memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod eſt verius) Dei nutu ab his depulſi, confeſtim quidem ad vallem Siloam confugere. rurſum autẽ vbi à metu paululum reſpirauerũt,munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vſi autẽ infirmiori audacia,quàm neceſſitate (iam enim vires eorũ labor,metus & calamitas fregerat) à cuſtodibus retruduntur, & per diuerſa diſiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani vero muris potiti, ſigna in turribus poſuere:& plauſu atq; lætitia victoriam & cantu celebrabãt, quòd principio finem belli multo ſenſerant leuiorem.Deniq; ſine ſanguine murũ nacti,nouiſſimum non eſſe credebant:cúmq; nullũ reluctantẽ viderent,pro incerto mirabantur. In anguſtias autẽ viarum ſtrictis gladiis fuſi, & quos cepiſſent interficiebãt nullo diſcrimine: domóſque totas,cum omnibus qui eò confugerant,igni tradebant.Multas vero vaſtantes quas prædæ cauſa penetraſſent,integras mortuorũ familias,& plenas mortuis tecta,quos fames confecerat,offendebant. Ipſum deinde horrentes aſpectũ,vacuis manibus egrediebantur.Nec tamen eo modo peremptos miſerantes idem etiã circa viuos patiebantur:ſed vnumquenq; obuium transfigendo, & anguſta viarũ cadaueribus obſtruẽdo, totam ciuitatem ſanguine diluere,vt pleraq; incenſorũ cædes extinguerent.Et occidẽtes quidẽ veſpere ceſſabant, nocte vero creſcebat incendiũ. Ardentibus autem Hieroſolymis,illuxit dies Septembris menſis octauus ciuitati,tot clades cum obſideretur expertæ, quot bonis ſi vſa eſſet ex quo fuerat condita, inuidenda fuiſſet:nulla tamẽ alia re tantis infelicitatibus digna,niſi quòd talem progeniẽ qua ſubuerſa eſt,edidit. Intro autẽ Titus ingreſſus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus eſt, quas tyranni per dementiã deſeruerant. Conſpecta quidem earũ ſolida altitudine,itémq; magnitudine,ſubtiliſque lapidum cõpagine ſingulorum, quantúmque paterent vel quantũ erigerentur,Deo,inquit, plane adiuuante pugnauimus,& Deus erat, qui detraxit ab iſtis munimẽtis Iudæos. Nam quæ hominum manus,aut quæ machinæ ad iſtas valerent? Tunc quidem multa eiuſmodi cum amicis

amicis collocutus eſt,quos vero à tyrãnis vinctos in caſtellis reperit, relaxauit. Cùm autẽ alia ciuitatis deleret,muróſq; ſubuerteret,eas turres fortunæ ſuæ monimentum reliquit:qua cõmilitãte his potitus fuiſſet,quæ capi nõ potuiſſent. Quia ergo milites interficiendo defatigabãtur,magnáq; adhuc extabat ſuperſtitũ multitudo,ſolos quidem armatos Cæſar,& qui manum opponerẽt,iubet interfici, reliquam vero multitudinẽ ſaluam eſſe. Illi autẽ cum his,quos occidi mandatũ fuerat,etiam ſenes,ac debiles trucidabant:vegetos autẽ atq; vtiliores coactos in templũ in deſtinatũ mulieribus ambitũ concluſerũt. Cuſtodem autẽ his Cæſar appoſuit vnũ ex libertis.& amicũ ſuum Frontonẽ,qui fortunã quam quiſq; meritus eſſet,decerneret.Ille autẽ latrones quidem omnes,atq; ſeditioſos,cùm alius ab alio indicaretur, occidit:iuuenes autem lectos,qui procero atq; formoſo eſſent corpore,triumpho ſeruabat: ex reſidua multitudine ſeptem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum,operibus deputandos.Plurimos autem per prouincias Titus diſtribuit, in ſpectaculis ferro & beſtiis conſumendos. Qui vero infra decimũ & ſeptimum annum ætatis agerent,venditi ſunt.Iiſdem autem diebus, quibus ſecernebantur à Frontone, mortui ſunt fame duodecim millia,quibus partim odio cuſtodum nõ præbebatur cibus,partim ipſi victus faſtidio tenebantur.Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum. *Cap. XVII.*

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehenſi ſunt, nonaginta & ſeptem millium comprehẽſus eſt numerus. mortuorum vero per omne tempus obſidionis vndecies centũ millia. Horũ pleriq; gentiles fuere,ſed non indigenæ:ab omnibus enim regionibus ad azymorũ diem feſtũ congregati, bello ſubito circumfuſi ſunt:vbi primo quidem illis peſtifera lues ex loci anguſtia naſceretur,deinde citius fames.Quod autẽ caperet tantam hominũ multitudinem ciuitas,certũ erat ex his,qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni ſignificare cupiens,contemnenti nationem,à pontificibus petiit,vt ſi quo modo poſſent multitudinem numerarent. Illi autem,cùm dies feſtus adeſſet, qui Paſcha vocatur, quãdo à nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias cædunt,per ſingulas vero cõtubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt:ſolum enim epulari non licet,multi etiam viceni conueniunt:hoſtiarũ quidem ducenta & quinquaginta ſex millia & quingentas numerauere. Fiunt autẽ,vt denos epulatores per ſingulas imputemus, vicies cẽtena ac ſeptingẽta millia, ſancti omnes ac puri: nec enim leproſis ſiue vitiliginoſis, aut ſemine fluentibus, quos gonoroicos vocant,neque mulieribus mẽſtruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare ſacrificia permittebatur: ſed nec alienigenis quidem, niſi qui religionis cauſa veniſſent.Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerẽ tota gens fato concluſa eſt, & farta hominibus ciuitas bello obſidebatur. Itaq; ſuperat omnẽ humanam, & diuinitus emiſſam peſtem numerus peremptorũ, quos partim palàm occidêre,partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & ſepulchra eruentes, quos offendiſſent iugulabãt. Inuenti autẽ ſunt ibi quoq; pluſquam duo millia,quorũ alij manu ſua,plures autẽ mutuis ſe vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupiſſet.Fœdus autem corporũ odor introeuntibus occurrebat,adeò vt ſtatim multi recederẽt:alij plura habendi cupidine, congeſta cadauera calcantes, ſe immergerent,multæ nanq; opes in cuniculis inueniebantur,nefáſque omnẽ viam lucri faciebat.Subducebantur autem multi,quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate ceſſauerant.Vltus eſt autẽ Deus vtrunq; merito.Et Ioannes quidem oppreſſus fame cum fratribus in cloacis,quam ſæpe deſpexit,à Romanis dexteram ſibi dari precatus eſt.Simõ vero multa vi cum neceſſitate luctatus ſicut infra deſignabimus, ſemet tradidit. Seruatus eſt autẽ alter triumpho.Ioannes autẽ vinculis ſempiternis.Romani vero extremas vrbis partes incendunt,muróſq; ſubuertunt.

Hieroſolymæ vrbis hiſtoria breuis. *Cap. XVIII.*

ITA quidem Hieroſolyma capta eſt, ſecũdo anno principatus Veſpaſiani, Septembris menſis octauo die. Quinquies autẽ prius capta,tunc iterũ vaſtata eſt. Ægyptiorũ quidẽ rex Aſochæus,& poſt eum Antiochus, deinde

Pomp

Pompeius,& poſt hos cum Herode Soſius captam vrbem ſeruauere. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit:poſt annos ex quo ædificata eſt, mille trecẽtos ſexaginta,& menſes octo,& dies ſex.Primus autem conditor eius fuerat Chananæorũ dynaſta, qui patria lingua iuſtus appellatus eſt rex. Erat quippe talis. Ideóque ſacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hieroſolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorũ quidem populo rex Iudæorum Dauid pulſo, colendam ſuo populo tradidit:& quadringenteſimo ſexageſimoquarto anno pòſt,ac menſibus tribus,à Babyloniis euerſa eſt. A rege autem Dauide,qui primus Iudæus in ea regnauit, vſque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum ſeptuagintanouem. Ex quo primum autem condita eſt, vſque ad excidium, anni duo millia centum ſeptuagintaſeptem. Sed enim neq; antiquitas,neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terrę diffuſa fama,nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hieroſolymorum obſidionis fuit. Poſtquam verò quos occideret quídve raperet, nõ habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo ſi eſſet quod agerent, abſtinuiſſent) iubet eos Cæſar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant,Phaſaelo,& Hippico,& Mariamne: muríque tanto,quantum ciuitatem ab Occidẽte cingebat. Id quidem,vt eſſet caſtrum illic cuſtodiæ cauſa relinquendis:turres autem, vt poſteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitiſſimam, Romanorum virtus obtinuiſſet.Alium verò totum ambitum ciuitatis ita cõplanauere diruentes, vt qui ad eam acceſſiſſent, habitatam aliquando eſſe vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia,qui nouas res mouere tentauerunt,Hieroſolymis fuit, clariſſimæ ciuitati,& apud omnes homines prædicatiſſimæ.

De præmio militum. *Cap.* *XIX.*

CÆSAR autem præſidio quidem illic ſtatuit relinquere decimã legionem, nonnullaſque alas equitum,ac peditum cohortes. Omnibus autẽ belli partibus adminiſtratis, & laudare vniuerſum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter geſtis,& debita viris fortibus præmia perſoluere.Compoſito autem in medio ante caſtra magno tribunali, ſtans in eo cum procerum eminẽtiſſimis, vnde ab omni milite poſſet audiri,magnam illis ait habere ſe gratiã,quòd beneuolentia erga ſe vtendo perſeueraſſent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuiſſent, quódque præliando fortitudinem in multis magníſque periculis monſtraſſent, patriæ per ſe amplificantes imperium: omnibúſque planum facientes hominibus, quia neq; hoſtium multitudo,neq; munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconſulta, & immanitates efferæ aduerſantium, poſſint vnquam Romanotũ vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint.Pulchrum quidem eſſe,ait,illos etiam bello finẽ imponere,quod multo tempore geſtum ſit. nec enim optaſſe his, quicquam melius,cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius,quod duces Romani & adminiſtratores imperij,ab his declaratos ac præmiſſos in imperium cuncti libenter ſuſcipiunt.& his quæ ipſi decreuere,ſtandum putant,agentes his gratias,qui legiſſent. Mirari autem ſe eos ac diligere omnes,quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertaſſent,vitámque ſuam condecoraſſent fortibus factis,& re bene geſta militiam ſuam nobiliorem feciſſent, dixit ſe & honores & præmia redditurũ: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluiſſet, iuſta viciſſitudine cariturum: magnámque ſibi huius rei fore diligentiam,quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ ſocij fuiſſent,quàm punire peccata. Cõfeſtim ergo iuſſit eos quorum partes ſunt,indicare,quoſnam ſcirent fortiter aliquid in bello feciſſe:& nominatim ſingulos appellans,præſentes collaudabat,quaſi qui domeſticis rectè geſtis nimium lætarẽtur:& coronas eis aureas imponebant,& torques lõgáſque haſtas,& ſigna ex argento facta donabat,& vniuſcuiuſque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque veſtes, aliámque prædam largiter diſtribuebat. Omnibus autem ita donatis, vt quiſque ſe meritum præbuerat, votíſque cum vniuerſo exercitu factis, magno fauore deſcendit vertítque ſe ad ſacra pro victoria celebranda:magnáq;

aſtante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipſe verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenq; conueniret, dimittit. Hieroſolymorum autem cuſtodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remiſit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Ceſtio duce Iudæis ceſſerat, totã Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ ſic vocatur, miſit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ ſita eſt. duas verò ſibi obſequi ſatis eſſe duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæſaream cum exercitu deſcendiſſet, in eam manubiarum multitudinem repoſuit, captiuóſque ibi aſſeruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De nauigatione Veſpaſiani, déque comprehenſo Simone & ſpectaculo die natalitio exhibito. Caput XX.

PER idem verò tempus, quo Titus Cæſar obſidionis cauſa apud Hieroſolymam cõmorabatur, aſcenſa naui oneraria Veſpaſianus Rhodum tranſmittit. Hinc autem vectus triremibus poſtquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuiſit, ab his cũ votis exceptus, in Græciam ex Ionia trãſit. Egreſſus deinde Corcyra in Iapygiã delatus eſt, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cęſarea reuerſus in Cæſaream, qui Philippi vocatur, aduenit, diúque vbi commorabatur, celebrans omnia genera ſpectaculorum: multíque in ea captiui conſumpti ſunt, alij beſtiis obiecti, alij autem cateruatim more hoſtium inter ſe depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo cõprehenſum. iſte Simon cum Hieroſolyma obſideretur in ſuperiore ciuitate conſtitutus, poſtquam muros ingreſſus exercitus totam vaſtare ciuitatẽ cœperat, tunc fideliſſimis amicorum aſcitis, & lapidariis cum ferramentis eorum neceſſitati congruis, & alimẽtis quæ multis diebus ſufficere poſſent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam ſeſe demittit. & quoad foſſa patebat, illi progrediebantur: vbi verò ſoliditas obſtitiſſet, eam ſuffodiebant, ſperantes poſſe vlterius progreſſos tuto emergere, atque ita ſeruari. Sed hanc expectationẽ veram non eſſe, rei periculum refellebat. Vix enim paululum foſſores proceſſerant, iámque alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obſtupuere, qui eum viderunt, locíſque ſuis manebant. deinde propius cùm acceſſiſſent, quis eſſet, percontati ſunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad ſe ducem vocari, ſtatímque accerſitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipſum quidem vinctum cuſtodiebat: Cæſari verò quẽadmodùm eſſet comprehenſus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues ſuos amarè ac tyrannice fuerat vſus, in poteſtate hoſtium quibus maxime inuiſus erat ita Deus poſuit, non vi ſubditum eorum manibus, ſed ſua ſponte ad ſupplicium adductum: propterea quòd plurimos ipſe crudeliter interemerat falſis criminationibus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos. Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia, nec inualida res eſt iuſtitia, ſed quandoque ſui temeratores vlciſcitur, & grauiorem pœnam ingerit criminoſis, cùm iam ſe liberatos eſſe crediderint, eo quòd non ſtatim luere commiſſa. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem aſcenſus è terra, magnã etiam aliorum ſeditioſorum multitudinem iiſdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæſari autem maritimam Cæſaream reuerſo, vinctus Simon oblatus eſt. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, ſeruari iuſſit. Ibi autem moratus, fratris ſui natalem diem clariſſime celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quíque ignibus cremati ſunt, & inter ſe digladiatores periere duo millia quingentos exceſſit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licet mille modis illi conſumerentur, minus eſſe ſupplicij. Poſtea Cæſar Berytũ venit (hæc autem eſt ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus eſt, maiore vſus claritudine circa natalem patris diẽ, tam magnificen-

tia

tia ſpectaculorum, quàm ſumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes. Cap. XXI.

IVENIT autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitioſa pericula perpeti, concitata in eos Antiochēſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo ante commiſſa. De quibus neceſſarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiã quæ poſtea geſta ſunt, conſequenti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimũ autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam verſabatur, propter magnitudinem ciuitatis. maxime verò his liberam domicilij facultatem reges, qui poſt Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt, vaſtatis Hieroſolymis tẽplum ſpoliauit. Qui verò poſt eum regnum aſſecuti ſunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum ſynagoga dedicatum: conceſſerúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A ſecutis quoque poſtea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extructione, itémque magnificentia munerũ templum clarius reddidere: ſempérque religione ſibi ſociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo ſui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Veſpaſianus delatus eſt nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tũc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris cauſa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiã Iudæorum) cùm Antiochenſium populus concionaretur in theatro, progreſſus in medium, patrem ſuũ & cæteros deferebat, inſimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere ſtatuiſſent: & velut huius conſilij participes quoſdam hoſpites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: ſed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iuſſit afferri: ſtatímque omnes in theatro concremati ſunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: ſi eos celeriter vlti eſſent, patriam ſuam ſeruatum iri exiſtimantes. Antiochus autem iracundiam magis accẽdere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi paganorum ritu ſacrificaret: idémque iuſſit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifeſtos inſidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſibus facto, pauci quidem conſenſerunt: alij verò qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, ſæuius inſtabat ſuis ciuibus, nequaquam eos die ſeptimo ab opere ceſſare permittens, ſed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam neceſſitatem impoſuit, vt non modo apud Antiochiam ſeptimi diei feriæ ſoluerentur, ſed ab hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue ſimiliter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiuſmodi mala perpeſſis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq; perſecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimẽtorúmque receptacula publicorum, itémque baſilicas, víxque ignis inhibitus eſt ſuper omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accuſat: & Antiochenſes, quos ſcilicet ſi his infeſti antea non fuiſſent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpuliſſet, multo magis ex anteactis fidem habere dictis ſuis perſuaſit, vt penè ſe vidiſſe ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduerſus eos, qui accuſabãtur, impetus facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, poſtulans ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Rectorem namque Syriæ Cæſennium Pætum iam quidem Veſpaſianus ad eam miſerat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæſtione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accuſauerat, nemo conſcius fuit. omne autem facinus admiſere homines quidem nocentiſſimi neceſſitate debitorum: rati quòd ſi forum & ſcripta publica concremaſſent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro ſuſpenſis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Veſpaſianus rediens à Romanis exceptus eſt. *Cap. XXII.*

TITVS autem Cæſar à patre ſibi allato nuncio, quod vniuerſis quidem Italię ciuitatibus deſiderabilis peruenisſet: maxime verò, quòd vrbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudine ſuſcepiſſet, in maximam lætitiam voluptatémque tranſlatus eſt, curis de eo ita vt ſibi erat ſuauiſſimum liberatus. Veſpaſianum enim etiam longe abſentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præſentē colebant: expectationē ſuam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes neceſſitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & ſenatus memor calamitatum, quæ mutatione principum cōtigiſſent, optabat imperatorem ſuſcipere ſenectutis honore bellicorúmque geſtorum maturitate decoratum, cuius præſentiam ſciebat ſoli ſaluti ſubiectorum commodaturam: & populus malis inteſtinis ſolicitus, magis eum venire cupiebat: tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipue milites ad eum reſpiciebāt. hi enim maxime bellorum per illum patratorum nouerāt magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem ſe optabant turpitudine liberari. eum verò qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, ſed eum longiſſime ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quiſquam moras eius conueniendi ferebat, ſed ita ſimul omnes effundebantur, & vniuerſis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipſa tunc primum inter ſe iucundam ſentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque manſuete ſingulos ſuſcepiſſet, qui præceſſerant, nunciatum eſt, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præſtolabantur: & quò trāſiens adueniſſet, videndi eius voluntatem, vultúſque lenitatem omnium generū vocibus proſequebātur, benemeritum & ſalutis datorem, ſolúmque dignū Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti tēplum erat, ſertis atq; odoribus plena. Cùm verò vix per circunſtantem multitudinem in palatium venire potuiſſet, ipſe quidē penatibus diis aduentus ſui gratulatoria ſacra celebrauit. Vertunt autem ſe ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimum temporis in Romano imperio perſeuerare, & filium eius, & qui ex his naſcerentur ſeruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Veſpaſiano ita ſuſcepto, ſtatim maxima felicitate creſcebat.

Domitiani geſta contra Germanos & Gallos. *Cap. XXIII.*

ANTE hæc verò tempora, quibus Veſpaſianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verus Hieroſolymam obſidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota eſt: quibus etiam Gallorum proximi conſpirantes, magnam ſpem cōtulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, ſuſtulit primo natura bonis conſiliis vacua, parua ſpe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam ſolis ſciunt gentem ſuam vi coactam ſeruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperiū crebris imperatorum mutationibus inteſtina ſeditione turbari, omnémque his ſubditam orbis terrę partem pendere ac nutare cognoſcerent, hoc ſibi optimum tempus ex illorum rebus aduerſis atque diſcordiis oblatum eſſe putauerunt. Id autem conſilium dabant, & hac eos ſpe decipiebant, Claſſicus quidam & Ciuilis, ex eorū potentiſſimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occaſione autem inducti, ſuam ſententiam prodidere. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verū maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortaſſe non diſſentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Veſpaſianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum conſulē declarauit, iuſſitque ad Britannias adminiſtrandas proficiſci. Igitur ille quò iuſſus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggreſſus magna clade affecit, depoſitáq; amētia ad ſobrietatem coegit.

Sed

Sed etiam ſi ille ad ea loca non peruenisſet, tamen haud multo pòſt etiant ſupplicia luituri. Nam vt primum defectionis eorum nuncius allatus eſt Romam, Domitianus Cæſar hoc audito, nõ ſicut alter in illa ætate feciſſet (nam admodum adoleſcens erat) tantam rei magnitudinem ſuſcipere nõ detrectauit: ſed à patre habens ingenitam fortitudinem, & ſupra ætatẽ exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculſi, ei ſe permiſerunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt ſine clade priſtino iugo ſubiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facile rurſus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque inſignis ætatem ſuperantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum ſupradicta verò Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atque ſæuiſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximáſque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. à quo multi quidem in prœliis trucidati ſunt. qui verò ſalui eſſe potuere, cũ timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia quidem celeritate debellatum eſt.

De anno ſabbatico & triumpho Veſpaſiani ac Titi celeberrimo. Cap. XXIIII.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuerſus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Iudæorũ captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atque hunc ordinem ſemper eum obſeruare pro certo compertũ eſt. Vnde etiam Sabbaticus appellatus eſt, à ſacro Iudæorum ſeptimo die ſic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenſium populus, poſtquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio nõ ſuſtinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vſque ad triceſimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modo viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquãtem vidiſſent, ex vtroq; viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multíſque fauoribus exultantes, cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otioſe quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid ſentiret, quídve facturus eſſet, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed cõtinuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Quò miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venere, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos viciſſet. Eáque ſuſcepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præſtolabatur, humaniſſime paruit. Rurſus autem fortiter iiſdem inſtantibus, & crebro poſtulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingenioſe reſpondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interiiſſe, nullúmque iam eſſe locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt Antiochenſes, quòd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus inciſa eſſent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem ſtatu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cùm ad Hieroſolymã veniſſet, triſtémq; ſolitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, diſiectorum operum magnitudinem & vete-

rem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium ciuitatis, non ſicut alius feciſſet exultans, quòd talem ac tantam funditus excidiſſet, verùm multa imprecans ſeditionis authoribus, & qui hanc pœnã ei inferre coegere: ita certus erat, quòd nunquam virtutem ſuam voluiſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque inſtrumenta præcioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa velociter ſolitudine, peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm ſe duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remiſit: quintam quidem in Mœſiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præſtantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit ei quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque ſuſcepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam ſuggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisſe. Non multis autem diebus pòſt, vnum communem triumphum ob res geſtas agere ſtatuêre, quamuis vtrique ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cùm exiſſent, loca vbi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis imperatoribus modus ſufficeret, conceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatij ſuperioris, ſed prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) primam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veſte purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt. ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent, ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémq; Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt, in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunq; hominibus, qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atq; magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinẽ probauere. Etenim argenti autíq; necnon eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa terri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpurę portari, alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autẽ clariſſimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductę ſunt, vt appareret fruſtra nos earum vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiã ſimulacra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horúmq; nihil non ex precioſa materia. Quin & animalium diuerſa genera producebãtur, propriis ornamentis induta. Erat autẽ etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo, purpureis veſtibus atque inauratis ornata. Ipſi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtium natam ex fatiga-

tione

tione corporum deformitatē, oculis ſubtrahebat. Maxime autē ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabāt. multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atq; ebur omnibus eſſet affixum. Multis autē imitationibus bellum aliter in alia diuiſum, certā ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari quidem fortunatiſſimam terram, totas vero interfici acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: muróſq; excellentes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmq; intra muros infundi: cædíſq; omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædiúmque ſuper dominos poſt multā vaſtationem euerſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neq; ad hominum vel pecorū potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorū operū magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquā præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia vero alia quidem paſsim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, mēſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri cōſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummū quæq; in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autē numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicātes honorē. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portātes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hæc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autē adequitabat, ipſe quoq; ornatus pulchritudine, dignúmq; ſpectari exibēs equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templū, quò poſtquam ventum eſt, conſtitere. Erat autē vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtiū mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo vero circūdatus per forū trahebatur, quo eum ſimul cæderēt qui ducebant. Lex autē Romanis eſt, ibi necare criminum reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatū eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauere. híſque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatiū receſſere. Et alios quidē epulis ipſi excepere, aliis autē omnibus domi conuiuiorū inſtructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidē in hoſtes gratulatorū, finem vero malorū ciuilium, & ſpei bonæ pro felicitate principiū. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſsimū ſtatū, Veſpaſianus Paci templū ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectū eſt. Magna enim diuitiarū largitate vſus, inſuper perfectis id picturæ ac figmentorū operibus exornauit. Omnia nanq; in illud fanū collecta ac depoſita ſunt, quorum viſendorum ſtudio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios ſitum eſſet, videre cupientes. Hic autem repoſuit etiam quæ Iudæorū fuerant inſtrumenta, his ſe magnifice ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita ſeruari præcepit.

Herodion & Macherus à Baſſo capta. *Cap. XXV.*

IN Iudæam vero legatus miſſus Lucilius Baſſus, ſuſcepto à Cerali Vetiliano exercitu, caſtellum quidem Herodion cum præſidio deditione cepit. Poſt autem omni manu militari collecta, multi autē in partes diuiſi erāt, & legione decima bellum inferre Machærunti ſtatuit. Valde enim neceſſariū videbatur id excindi caſtellū, ne multos ſui munimine ad defectionē inuitaret. Nam & ſalutis ſpem habitatoribus certā, & aggredientibus hæſitationē atq; formidinem, natura loci præſtare maxime poterat. Nam ipſum quidē quod muro cinctum eſt, ſaxoſus eſt collis, in proceram altitudinem ſurgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: ſed ne vel accedi poſſet eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarū altitudo oculis cōprehendi non poſſet: nec trāſire erat facile,

nec aggeſtu vlla ratione compleri poſsibile. Nam ea quæ ab Occidente ſecat vallis
LX. ſtadijs diſtenditur, vnde Aſphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc vero tractu ipſe
Machærus altiſsimo vertice ſupereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles
magnitudine quidem ſupradicta cingunt, ſimiliter vero ſunt inextricabiles ad oppu-
gnationem. eius vero vallis quæ ab Oriente eſt, altitudo non minor centum cubitis
inuchitur: mõte vero ex aduerſo Machærunti poſito terminatur. Ea loci natura per
ſpecta rex Alexander, primus in eo caſtellum communiuit, quod poſtea Gabinius
bello cum Ariſtobulo geſto depoſuit. Herodi autem regnãti, omnibus locis dignior
cura viſus eſt, & conſtructione tutiſsima, propter Arabum præcipue vicinitatẽ. nanq;
opportune ſitus eſt, eorum fines proſpectãs. Magno ergo locum muro amplexus ac
turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcẽ ipſam ferebat aſcenſus. Quin & cir-
ca ipſum verticem rurſus murũ ædificauerat, turrẽſq; in angulis ſexagenorũ cubito-
rum erexerat. In medio autẽ ambitu regiã ſtruxerat, magnitudine ſimul habitationũ
& pulchritudine locupletem. Multas vero ciſternas recipiendis aquis abundéq; ſup-
peditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa ſitu
loci expugnabile fecerat, ipſe manu ſtructis munitionibus ſuperaret. Inſuper enim &
ſagittarum multitudinem machinarúmq; repoſuit: & omnẽ apparatum excogitauit,
qui habitatoribus poſſet magnæ obſidionis præſtare contemptum. Erat autẽ in ipſa
regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celſitudine, vel magnitudine
vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perſeueraſſe: matiſiſsétq;
vlterius profecto, ſed ab Iudæis qui locum ceperant exciſa eſt. Vallis autem, qua ciui-
tas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodẽ
nomine gignitur: quæ flammæ quidem aſsimilis eſt colore, circa veſperam vero ve-
luti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis non eſt: ſed
tam diu refugit, nec prius manet, quàm ſi quis vrinam muliebrem vel mẽſtruum ſan-
guinem ſuper eam fuderit. quinetiam tunc ſi quis eam tetigerit, mors certa eſt, niſi
forte illam ipſam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autẽ alio quoq; modo
ſine periculo, qui talis eſt: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimũ ex radice ter-
rã ſit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque ſequi eum à quo relegatus eſt
cupiente, radix quidem facile euellitur: canis vero continuo moritur, tanquam eius
vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim poſtea accipientibus metus eſt.
Tantis autẽ periculis propter vnam vim capi eam operæprecium eſt. Nam quæ vo-
cantur dæmonia, peſsimorum hominum ſpiritus, viuis immerſa, eóſq; necantia qui-
bus ſubuentum non fuerit: hæc cito, etiam ſi tantummodo admoueatur ægrotanti-
bus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter
ſe ſapore diuerſi. Alij nanque amari ſunt, aliis nihil dulcedinis deeſt. Multi autem fri-
gidæ aquæ ortus, non ſolum in humilioribus locis fontes alternos habent: ſed quod
amplius quis miretur, in proximo quædam ſpelunca cernitur, non quidẽ alte cana,
ſaxo autem imminẽte protecta: ſuper hoc veluti duæ mammæ inter ſe paululum di-
ſtantes eminent: & altera quidem frigidiſsimum fontem, altera calidiſsimum fundit:
qui mixti lauacrum ſuauiſsimum præbent, multiſque morbis ac vitiis ſalutare: maxi-
me vero neruorum curationi conueniẽs: habétq; idem locus metalla ſulfuris & alu-
minis. Baſſus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta acceſ-
ſum parare ſtatuit: opúſque inchoauit, properans aggerẽ quamplurimum extollere,
facilémq; per eum oppugnationem facere. Qui vero intus fuerant deprehẽſi, ab ex-
ternis ſegregati Iudæi, illos quidem coẽgere, inane vulgus eſſe exiſtimantes, inferio-
rem obſeruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: ſuperius vero caſtellum ipſi
occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt ſaluti ſuæ conſulerẽt.
Impetraturos enim ſe veniam opinabantur, ſi locum tradidiſſent Romanis. Prius au-
tem volebant ſpem declinandæ obſidionis experiendo conuincere: ideóque alacri
animo in dies ſingulos excurſus habebant, & cum his quos ſors obtuliſſet conſertis
manibus, multi moriebãtur, multóſque Romanos interficiebant. ſemper autẽ vtriſq;
ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, ſi incautiores aggrederentur:
in aggere autem poſitis, ſi improuiſum excurſum eorum bene ſepti armis exciperẽt.

Sed

Sed non is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuito geſta, inopinatam caſtelli tradendi neceſsitatē Iudæis impoſuit. Erat inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox, & manu ſtrenuus, Eleazarus nomine. is autē fuerat excurſibus nobilis, multos egredi aggeſtúmque prohibere cogitās, & in præliis ſemper grauiter Romanos afficiens: audaciáque ſua ſocios proſequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreta quodam die pugna, & vtraque parte digreſſa, ipſe tanquam deſpiciens omnes, exiſtimans neminem tunc hoſtium prælium excepturum, extra portam remanſit: & in muro ſtantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex caſtris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo ſperaſſet, impetu facto cum ipſis eum armis repēte correptum, cùm hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam vero dux nudum præcepit extendi, & in aperto conſtitutum, vt ex ciuitate conſpiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit caſus iuuenis, vniuerſáque ciuitas in fletu erat & queſtibus, vnius viri clade perculſa. Id vbi Baſſus animaduertit, cōſiliorum aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit: eorúmque miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionem facerent, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, velut mox Eleazarum ſuſpenſurus, crucem defigi iuſsit. ea vero cōſpecta, maior caſtellanos dolor inuaſit, & vlulando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatē vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſubiturum, ſibíque ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autē & eius ſermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numeroſa cognatione genus ducebat) & contra ingenium ſuum miſericordia victi ſunt: & quibuſdam celeriter miſsis colloquebantur, caſtelli traditionem facere petentes, ac reddito ſibi Eleazaro, ſine metu dimitti. Cùm autem his aſſenſus eſſet dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione, ipſi clàm nocte aufugere ſtatuere. Cùm vero portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant ad Baſſum nuncius venit, ſiue inuidia ſalutis eorum ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſsimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſere. reliquorum autē viri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ vero & pueri in ſeruitium ducti. Sponſiones autē cum his qui caſtellum dedidere habitas, Baſſus conſeruandas eſſe ratus, & ipſos dimiſit, & Eleazarum reddidit.

De Iudæis à Baſſo interemptis & Iudæa diuendita. *Cap.* *XXVI.*

His autem adminiſtratis, in ſaltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati eſſe nunciabantur qui pridem tempore obſidionis, ex Hieroſolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniſſet, neq; falſum fuiſſe nuncium periſſet, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt ſi quis Iudæorū conatus fuiſſet euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem ſyluam iuſsit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad neceſsitatē adducti ſunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortaſſe fugam etiam reperirent. Itaq; ſimul vniuerſi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáq; his audacia illis contentione vſis, diu quidem prælium tractum eſt, non autem ſimilis euenit finis pugnæ certātibus. Nam Romanorum quidē duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos ſauciari: Iudæorū vero ex illo prælio nullus euaſit. Sed cùm non eſſent pauciores tribus milibus, proſtrati ſunt omnes: eorúmq; dux Iudas Iairi filius, de quo ſupra meminimus, qui ordini cuidam præpoſitus cum Hieroſolyma obſideretur, quibus demerſus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem vero tempore Cæſar etiam ad Liberium Maximum ſcripſit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium ſeruans ſibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. diſtat autem ab Hieroſolymis triginta ſtadiis. Stipendium vero vbicunq; degerent Iudæis indixit: binásq; drachmas

ſingulis annis deferre in Capitolium iuſſit, ita vt antehac Hieroſolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc ſtatum habebant.

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam. *Cap. XXVII.*

IAM vero quarto anno Veſpaſiano adminiſtrante imperium, cõtigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex cauſa huiuſmodi. Cæſennius Pętus, qui tunc Syriam adminiſtrabat, ſiue re vera, ſeu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum eſt) literas ad Cæſarẽ miſit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuiſſe, pactis habitis cum rege Parthorũ: proptereáque debere illos antè capere: ne ſi priores nouas res adorti eſſent, totum Romanorũ imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæſar huiuſmodi nuncium ad ſe perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negociũ prouidẽtia dignũ eſſe faciebat. Samoſata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratẽ ſita eſt, vt eſſet Parthis (eo nanq; id cogitauere) facillimus tranſitus, tutum autẽ receptaculũ. Fide igitur habita, & poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subito tamen, Antiocho eiúſq; ſociis nihil opinantibus, in Comagenẽ ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextã ducens, & inſuper quaſdã cohortes aláſq; equitũ. habebat autẽ auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulũ, Emeſæq; Sohemũ. Introitus autẽ illis erat ſine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione cõcepit. Decreuit autẽ, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purũ ab ea ſuſpitione quæ ſibi ingereretur probaturũ eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centũ triginta propemodum ſtadiis, in campo tabernaculum ponit. Pętus autẽ in Samoſatã qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe vero cum alio milite in Antiochũ ire tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicũ gerere: ſed fortunã ſuam queſtus, quiduis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autẽ, bellíq; peritis, víq; corporis præſtantibus filiis eius non erat facile in calamitate ſine pugna durare. Itaq; ad virtutẽ ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autẽ pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demõſtrati ſunt: nulláq; parte ſuarũ virium diminuta diſcedunt. Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciã fugit, atq; hoc facto militũ ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecere, & ad Romanos ſe trãſtulere, omniúmq; erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerẽtur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſariũ. fiúntq; omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratẽ. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorũ regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinã retinerẽt, omni honore dignati ſunt. Antiochũ vero, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo cẽturione Pętus vinctum Romã tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationẽ, quàm belli occaſione inexorabilẽ iracundiã ſeruare. Itaq; iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſáq; interim profectione Romã, apud Lacedæmonẽ degere: magnos vero ei pecuniæ reditus præbet, vt non modo copioſe, ſed etiam regie victũ haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant magna cura & inextricabili animos relaxarũt, & ipſi quoq; ſpem recõciliandi cum Cæſare cõcepere. Cùm autẽ etiam Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarẽ (nec enim quãuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperiũ) & cùm Cæſar his manſuete facultatẽ dediſſet, Romã venerunt. patre autẽ ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi mãſere. Alanorũ autẽ natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodã loco memorauimus. His vero temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlterius prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. nanque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexãder ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque

fines

fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnũ eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiẽs, cæteris quidẽ bonis omnibus ceſſerat: vix autẽ ab illis coniugẽ ac concubinas ſuas captas, datis centũ talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & víq; ad Armeniã vaſtantes omnia proceſſere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multũ abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidã miſſo in eum laqueo circũdatũ tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam vero hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia rediere.

Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſsimi. *Cap.* XXVIII.

APVD Iudæam vero mortuo Baſſo, Flauius Silua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terrã bello ſubactam videns, vnum autẽ adhuc rebelle ſupereſſe caſtellũ, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomẽ eſt autẽ caſtello Maſſada. Princeps vero ſicariorum, à quibus fuerat occupatũ, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionẽ facerẽt, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerũt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magíſq; ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id plane cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectũ eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerũt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepere. Cauſa vero peior illorũ in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabãt eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarẽt. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & cõmuniter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidẽ multitudinẽ male tractando, multitudo vero ad interitũ potentiũ properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, hic autẽ vim faciendi, bonáq; locupletũ diripiendi. Primi quidẽ ſicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; verbo indicto ad iniuriã, neque facto intentato ad exitium eorũ quibus inſidiarentur penitus prætermiſſo. Verum & hos Ioannes moderatiores eſſe demõſtrauit. Non ſolum enim omnes interficiebat qui neceſſaria & profutura ſuaderent, tanquam inimiciſſimos maxime ciues eiuſmodi impetens, ſed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam eſſet auſus impietate cõtemnere. Nam & menſa nefaria veſcebatur, & legitimam patriámq; exterminauerat caſtimoniam: vt iam ſit minime mirum, ſi manſuetudinis communionem minime ſeruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempſerat. Rurſus Simon Gioræ, quid mali non commiſit, quáue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ vero eos amicitia, quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem male tractare, inertis nequitiæ opus eſſe arbitrabantur: clariſſimam vero gloriam parere crudelitatem in familiariſsimos exiſtimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim ſceleratiſsimi peremptis pontificibus, ne qua pars cõſeruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie ſupererat, abſciudere, ſummámq; per omnia iniuſtitiã induxerũt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati ſunt, viguit: qui nomen factis verũ probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati ſunt, nullo inæmulato, quod ante commiſſum memoria tradidit, prætermiſſo: quamuis nomẽ ſibi ex bonorum æmulatione impoſuiſſent: qui eos quos læderent, propter efferam ſui naturam cauillando fallebãt, qui malorũ quæ maxima eſſent, bona ducebãt. Itaq; debitũ vitæ finem inuenere, merita

illis

illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremum vitæ terminum cõgesta sunt, quæ variis peremptí cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm cõmisere perpessos, verum qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autẽ qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito cõqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partẽ redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorũ contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebãt, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autẽ muro circundedit, ne quis obsessorũ fugiendi facultatẽ haberet, vtq; custodes perseuerarent. ipse vero castris locũ occupat, ad obsidionẽ quidem idoneũ, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabãtur, cæterum difficilem ad copias vtensilium. Non solum enim cõmeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabãtur, quibus hæc fuerat cura mandata, verumetiã potus aliunde in castra ducebatur, quoniã in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autẽ dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndiq; abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quòd duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterũ ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixq; illo itinere gradiens promouet pedem. nanq; mutanti vestigiũ, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinq; dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum xx. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planicie. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxvii. turres quinquagenorum cubitorũ in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnẽ murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omniq; planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorũ alimentorũ penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent: Quin & regiã sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ vero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorũ in angulis turres habebat. Membrorum autẽ intus, & porticuũ itémq; balnearum varia erat & sumptuosa cõstructio, columnis quidem è singularibus saxis vndiq; substitutis, parietibus autem membrisque solida compage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnósque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ vero iter ex regia in arcem summã ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterãt. Nam Orientalis quidem via natura est inaccessa, vt suprà memorauimus. Occidentalem vero, magna in angustia posita turri cõclusit, quæ non minore mille cubitorũ spacio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile videbatur. Inextricabilis autẽ, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellũ erat communitũ. Intus autẽ repositi apparatus, magis & diuturnitatẽ & opulentiã iuuere. nam & frumẽtum multũ erat conditũ. & quod in longum tẽpus sufficere posset: vinúmq; multũ & oleum: insuper autem cuiusq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatæ. Cunctáq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihílq; recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata sunt, ad excidiũ à Romanis illatum, centum annorũ tempus agebatur.

Quinetiam

Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe exiſtimet,non errauerit,quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fæculenta materia ſit remota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque armorum multitudo,ab rege condita,quæ decem millibus virorum ſufficerent,ferrúmque infectum,necnon æris & plumbi materia:quippe vt magnis de cauſis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex periculum ſuſpicantem : vnum quidem ab Iudæorum populo:ne ſe depoſito,illos qui antea reges fuerant,ad principatum reduceret. Alterum verò maius atq; atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra.Hæc enim ſuam ſententiam non celabat,ſed cum Antonio ſæpe verba faciebat, poſtulans Herodem interfici,ſibi autem obſecrans regnũ Iudæorum donari. Et magis quis miraretur,nondum eius imperio Antonium paruiſſe,male eius amore mancipatũ quàm non donaturum ſperaſſet. Propter eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam,extremũ belli contra Iudęos Romanis opus reliquit.Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè procurauerat:incipit oppugnationem,vno tantum loco reperto,qui aggerum iactum poſſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab Occidente,quod ad regiam ſummúmq; montem duceret,præcludebat,erat quædam continentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmque porrecta : celſitudine autem Maſſadæ trecentis cubitis inferior,quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem apportare militibus iuſſit : illis autẽ alacri animo & magna manu operantibus,ſolidus ad ducentos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm neque firma neque ſufficiens machinis ferendis hæc menſura videbatur:ſed ſuper eum tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus,factum eſt,altum itémque latum cubitis L.Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis aſſimilis, quas primo quidẽ Veſpaſianus ad oppugnationes, poſtea verò Titus excogitauerat:& turris LX.cubitorum effecta eſt,tota ferro conſepta, vnde multis baliſtarum tormentorúmque iaculis Romani cito eos repulere, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato,Silua crebro murum pulſari iubet:ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Cito autem præuenere ſicarij muro intus altero conſtituto, qui ne machinis quidem ſimile aliquid pateretur : mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo conſtructus. Trabes proceritate magnas, & quà fectæ ſunt continentes compoſuere:carum autem ordines erãt duo ſimiles, tantúmq; diſtantes quanta eſſet muri latitudo:& inter eos ambos replebant aggere ſpacium. ne verò creſcente cumulo terra deflueret,aliis tranſuerſis trabibus quas in longitudinem poſuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio ſimile : ſed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euaneſcebant,lutóq; ſubſidente ſtrictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua conſiderauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit:murus autem,quippe, vt magna ex parte lignis conſtructus,ignem cito comprehendit:& vſque ad limum ſui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, ſpirans Aquilo Romanis erat horribilis : auertens enim deſuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quaſi iam conflagraturas deſperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus Auſter,multa vi in aduerſum eum murum repulit:iámq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cùm Dei vterẽtur auxilio, ad caſtra læti digrediebantur, decreto hoſtes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clàm ſubterfugeret, Sed neq; ipſe Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permiſſurus erat,vt faceret. Videns autem murũ igne conſumptum,alium verò nullum ſalutis modum neque virtutis excogitans : ſed his quæ Romani in ſe liberóſq; ſuos,& coniuges facturi eſſent ſi viciſſent,ante oculos poſitis,de omnium morte conſilium cepit:ídque ex præſentibus fortiſſimũ ratus, validioris animi ſociis veſperi congregatis,talibus eos verbis ad facinus inuitabat.Cùm olim vobis decretum ſit,viri fortes,neque Romanis,neque cuiquam alij ſeruire,niſi Deo:is enim ſolus eſt verus & iuſtus Dominus hominum: ecce nunc tempus adeſt, quod factis veſtros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehoneſtemus, antè quidem ſeruitutem nec ſine periculo

paſſi, nunc autem cum ſeruitute intolerabiles pœnas ſubituri: ſi viuos in Romanorum poteſtatem venire contingat, primi enim omnium ab his defecimus, & nouiſſimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datam, vt bene ac liberè poſſimus mori, quod aliis non euenit præter ſpem ſuperatis. Nobis autem certum eſt; orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profecto nos optãt viuos abducere, neque nos illos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nã fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráq; ab hoſtibus euenichant, de Dei voluntate conicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natiõ damnata eſſet interitui: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióq; prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nullíuſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoq; docuimus. Itaq; videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimẽtorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſime auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murũ non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſi nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Prius tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebũt enim Romani, certe ſcio, ſi neq; corpora noſtra tenuerint, compendióque cãſuerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victus ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modũ præſentium ſententiæ congrúebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarũ miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliíuſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lachrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinẽ conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperũt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóq; repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lachrymantes attentius aſpectans: Plurimũ, inquit, opinione deceptus ſum: qui putarẽ viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quã viuere. Vos autem ne cuilibet quidẽ homini quicquam neq; audacia neq; virtute præſtatis, qui etiã magna mala effugituri, mortem timetis: cũ oporteret vos ſuper hoc neq; cunctari, neque expectare monitorẽ. Olim enim & à primo ſenſu nos erudire ſacræ patriæ orationes, maiorum quoq; noſtrorũ factis & animis confirmãtibus, perſeuerabant: quod viuere hominis eſt, non mori, calamitas. Nã mors quidem libertatem animis præſtans, ad propriũ purúmq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ ſunt, vnáq; malis eius implẽtur, quod veriſimile dicitur, mortuæ ſunt. Diuino enim cũ mortali ſocietas turpis eſt. Multũ quidẽ poteſt anima iuncta cum corpore: inſtrumentũ enim facit ſuum, latẽter id mouens, & vltra mortalem naturam geſtis producens: Veruntamen cũ pondere, quo in terram detrahitur, quódq; ab ea pendet, abſoluta, propriũ locum receperit, tunc beatam & vndique liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipſe Deus, inuiſibilis manens: nec enim cũ eſt in corpore, conſpicitur. Nã & accedit occulta, neq; rurſus cùm recedit videtur, vnam quidem ipſa habens incorruptã naturam, corpori autem cauſam præbẽs mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digreſſa fuerit, hoc marcidum moritur: tãtum immortalitatis ei ſuperabat. Et huius orationis argumentũ vobis

ſit ſom

ſit ſomnus: in quo in ſe collectæ animæ, nuſquam eas diſtrahente corpore, iucundiſſimum quietem agunt: cũ Deo verò pro cognatione degentes, vbique adſunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortẽ timere conueniat, qui ſomni diligimus quietem? quemadmodũ autem non ſit dementiſſimum, breuitatem vitæ ſequentes, ſibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidẽ nos domeſtica inſtitutione meditatos, aliis eſſe exemplo promptæ voluntatis ad mortẽ. Attamen ſi ab alienigenis etiam rei fides petenda eſt, Indorum videamus ſapientiæ profeſſores. Illi enim cùm ſint boni viri, vitæ quidem tempus, quaſi quoddã neceſſarium naturæ munus, inuiti ſuſtinent: properant autem animos corporibus ſoluere: nullóque vrgente neque exagitãte malo, propter immortalis conuerſationis deſiderĩ, aliis quidem prædicunt ſe eſſe abituros, nec eſt qui prohibeat quiſquã, ſed omnes fortunatiſſimos appellantes eos, ad familiares ſuos mandata mittunt: ita certã verámq; animis eſſe inter ſe conſuetudinem credidere: ipſi autem cũ mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima ſecernatur, laudati moriũtur. Facilius enim ad mortẽ illos amiciſſimi proſequuntur, quàm exterorum hominũ quiſquam ſuos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et ſe quidẽ ipſos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Nõ ergo nos pudebit, ſi deterius Indis ſapiamus, propriáq; ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneſte deſpiciamus? quanquã etſi contraria nos à principio inſtituiſſet eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei volũtate & neceſſario morituros. Olim enim quantũ apparet, contra omne Iudæorũ genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodũ oportebat vſuri. Nõ auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eorũ bellum abſumpſerit. Nõ enim viribus illorũ hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorũ perempti ſunt, qui Cęſareã incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidẽ ab illis, dum diem ſeptimũ celebrarent, aggreſſa Cęſarienſium multitudo, neq; repugnantes cũ coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel ipſos erubuere Romanos, qui nos tantũmodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſq; natos vetus odiũ exaturaſſe: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellũ gerere auſi ſunt, ac non cũ propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorũ ac beneuolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſime trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longũ fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatũ nulla eſt, quæ nõ Iudæos apud ſe habitãtes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cũ ne cauſam quidẽ probabilẽ confingere potuiſſent, ciuitatẽ ſuam cæde nefaria repleuere, octodecim milibus Iudæorũ cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autẽ multitudinẽ plagis in Ægypto peremptorũ LX. milium numerũ audiebamus excedere. Illi quidẽ fortaſſe in aliena terra, cùm nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſariũ, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepere, nihil deerat eorum, quæ ſpem totã poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hæc ad paucum tẽpus cùm ſuffeciſſent, ſeq; ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorũ nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periere. Eorum verò multitudinis, qui à Romanis ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, támque igne quàm verberibus excruciati periere, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc viuunt, qui ſæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi eſt autem illa magna ciuitas? Aut vbi eſt, quæ totius gentis Iudææ

metropolis fuit? Tantis quidem murorum ſeptis munitiſſima, tot verò ante muros caſtellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, bellíque apparatũ vix capiens, tot autem virorum pro ſe pugnantiũ multitudinem continens, quid nobis facta eſt, quæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta eſt, ſoláque eius monumenta reſtant, eorum à quibus exciſa eſt impoſita reliquiis caſtra. Senes verò infelices ad cineres templi aſſident, & paucæ mulieres ad turpiſſimam pudoris iniuriam ab hoſtibus reſeruatæ. Hæc ſecum reputans quiſquam noſtrũ, aſpicere ſolem durabit etiam ſi viuere ſine periculo poſſit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucuſque vixiſſe? Atq; vtinam omnes fuiſſemus mortui, priuſquam illam ſacrã ciuitatem hoſtium manibus videremus excindi, priuſquã templum ſanctum tanta impietate funditus erui: ſed quoniã ſpes non inſtrenua nos illexit, quod forte poterimus pro ea hoſtes vlciſci: nunc autẽ euanuit, ac ſolos neceſſitati dereliquit, mori bene properemus, noſtrimet ipſi miſereamur, & coniugũ liberorúmq; dum nobis licet à nobiſipſis miſericordiam capere. Ad mortem nanq; ipſi nati ſumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortiſſimi quidem poſſunt, iniuria verò & ſeruitus, & videre coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non eſt malum hominibus ex naturæ neceſſitate profectum: ſed hæc ſua timiditate perferunt, qui ante mori cùm licuit noluere. Nos autem multũ freti fortitudine, à Romanis defecimus: & poſtremo nunc illis ad ſalutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non eſt eorum iracundia manifeſta, ſi nos viuos ſubiugare potuerint? Miſerandi quidem adoleſcentes erunt, quorũ vires corporis ad multos ſufficient cruciatus: miſerandi autẽ prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi ſunt & gladios habent, pulchrum miniſteriũ nobis præbeant, expertes ſeruitutis hoſtium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horũ neceſſitatem Deus miſit, his cõtraria Romani volunt, & ne quis noſtrum ante excidium pereat, timent. Feſtinemus igitur eis, pro ſperata potiundi noſtri voluptate, ſtuporẽ mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientẽ omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc ſpecimen eſſe fortitudinis, rectíq; conſilij exiſtimãtes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & coniugum & filiorũ & propriæ cædis amor inuaſit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cùm facinus accederẽt obtuſi ſunt, verum eam ſeruare ſententiam, quam cũ dicta perciperent, habuerunt: proprium quidẽ carúmq; affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optime filiis conſuluiſſent. Simul enim valere vxoribus cũ amplexu dicebãt, ac liberos gremiis captos extremũ lachrymantes oſculabantur: & ſimul tanquam manibus alienis ruſſa peragẽtes volentes eos configebãt: malorũ, quæ ſubditi hoſtibus paſſuri fuerant, cogitationẽ habentes pro ſolatio neceſſitatis ad cædẽ. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus eſt. Cũcti autem coniunctiſſimos tranfixere: miſeri, quibus id neceſſe fuit, quibúſque filios atq; vxores occidere malorũ omnium videbatur eſſe leuiſſimum. Igitur neq; horũ iam factorum dolorẽ tolerantes, & interfectos læſos exiſtimãtes, ſi vel breuiſſimũ tempus eis ſuperuenirent, cito quidẽ vniuerſis bonis in vnum congeſtis ignem iniiciunt, ſorte verò ex numero ſuo decẽ lectis omnium percuſſoribus. vniuerſi etiam propter liberos ac coniuges proſtratos cõpoſiti, eóſq; cõplexi manibus, parato animo ſe mactandos præbebant infeliciſſimum illud exhibẽtibus miniſteriũ. Iſti autem intrepide cunctis occiſis, eandem ſortis legẽ in ſua quoq; morte ſtatuerunt, vt cui obtigiſſet, nouẽ peremptis ſemet ſuper eos occideret. ita oẽs ſibi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in ſuſtinẽdo facinore, præſtaret alius alij. Et ad extremũ cęteri quidẽ ſe neci ſuppoſuere: vnus verò atq; nouiſſimus, circũſpecta multitudine mortuorũ, ne quis forte in multa cæde ſupereſſet, qui ſuæ manus egeret: vbi cognouit omnes perẽptos, ignem quidẽ immittit regiæ: vehemẽti verò manu toto per ſe trãſacto gladio, iuxta ſuos affectus occubuit. Et illi quidẽ perierant, nullã credentes animã ex numero ſuo Romanis ſubditam reliquiſſe. Latuit autem vna mulier ſenior, & alia quædã Eleazari cognata, plurimum doctrina

ctrina ſapientiáque mulieribus præſtans, & quinq; pueri per cuniculos qui aquam ſub terra potui ducebant abditi, cũ alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nõgenti numero & ſexaginta, cũ mulieribus ſimul ac pueris. Hæc autem calamitas acta eſt Aprilis menſis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnã expectantes mane aggeribus ſcalarũ pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cùm verò hoſtium neminem viderent, ſed vndiq; verſum acerbã ſolitudinem, ignémq; intus ac ſilentium, quid factum eſſet coniicere non poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, ſi quem forte prouocarẽt, dederunt. Clamorem autem ſenſere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel geſta fuiſſent omnia narrãte manifeſte. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, auſi magnitudinem veriſimilem non credẽtes. Ignem verò extinguere conabantur, pérque hunc viam ſectantes citò in regiam peruenere: conſpectáque multitudine mortuorum, non vt in hoſtibus gauiſi ſunt: ſed conſilij fortitudinem, & obſtinatum in tanto numero rebus ipſis contemptum mortis admirabantur.

Interitus ſicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant. *Cap.* XXIX.

IVDSMODI autem peracto excidio, in caſtello quidẽ præfidiũ dux reliquit, ipſe verò cũ exercitu ad Cæſarem profectus eſt. Nec enim quiſquã ſuperetat in illis regionibus hoſtiũ, ſed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate ſubuerſa: multíſque ſuorum etiã procul incolentibus ſenſum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nã & circum Alexãdriam Ægypti ciuitatem poſtea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione ſicariorum illuc effugere potuerunt, non ſatis erat ſaluos eſſe: verum & illic nouas res conabantur, vt libertatẽ defenderent, & Romanos quidem nihil ſe meliores putarent, Deũ verò ſolum dominum dicerent. Cũ autem quidam iis Iudæorum nõ ignobiles aduerſarentur, illos quidem mactauere, aliis verò inſtabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes ſeniorũ, iam cohibere tutum ſibi non eſſe arbitrabantur: ſed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, ſicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum cauſam eſſe demonſtrantes: & nunc aiebant illos, quod nec ſi fugiſſent certam ſpem ſalutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos ſtatim perituros eſſe, ſibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuiſſent delicti participes. cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & vt pro ſe Romanis ipſorum traditione ſatisfacerent. His dictis, proſpecta periculi magnitudine paruere, multóque impetu ſicarios aggreſſi corripuere. quorum ſexcenti quidem ſtatim capti ſunt: qui verò in Ægyptum Thebáſque illius tractus elapſi ſunt, non multo pòſt comprehenſi reducti ſunt: quorum non eſt qui duritiam, ſiue cõfidentia ſiue partinacia voluntatis ſit dicenda, nõ obſtupeſcat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc ſolummodo, vt Cæſarẽ dominum faterentur, nemo ceſſit, neq; dicere velle viſus eſt: ſed omnes illa neceſſitate validiorem ſententiam conſeruare, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignémque ſuſciperent. Maxime verò puerorum ætas, miraculo ſpectantium fuit. nec enim vel eorum quiſquam commotus eſt, vt dominum Cæſarem nominaret: vſque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ ſuperabat.

Onię templum clauſum apud Alexandriam. *Cap.* XXX.

IVPVS tunc Alexandriam rector adminiſtrabat, & de hoc ad Cæſarẽ motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas ſtudium cauendum eſſe exiſtimans, ac veritus ne rurſus in vnum congregarẽtur, & quoſdam ſibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod eſſet apud Onion (quæ ſic appellatur) ciuitatem, deſtrueret: Hæc autẽ eſt in Ægypto: quæ ob hanc cauſam & coli cœpit, & nomen ſumpſit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hieroſolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellũ gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo ſuſcipitur humaniſſime, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait ſe gentem Iudæorũ eius auxilio ſociaturum, ſi dictis ſuis obtemperaſſet. Cùm autẽ rex ea quæ poſſent fieri annuiſſet, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum ſibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum

tiochum magis odioſum Iudæis, qui templum apud Hieroſolymam vaſtauiſſet, ipſiſq; beneuolentiores eos fore, eóq; multos ad eum religionis diligentia colligẽdos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locũ dedit centum & octoginta ſtadiis à Memphi diſtantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi caſtello fabricato, Onias templum quidem diſſimile ei quod eſt in Hieroſolymis, turrim autem ſimilem extruxit, ingentibus ſaxis ſexaginta cubitis erectã. Aræ autem fabricam ſecundum patriam imitatus eſt, & donariis ſimiliter exornauit, præter candelabri confectionẽ. Candelabrum enim non fecit, ſed informatũ aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena ſuſpendit. Totũ verò circa templum ſpacium cocto latere circũdedit, ſaxeas portas habente. Conceſſit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & ſacerdotibus eſſet copia ad multa, quæ Dei cultus deſideraret. Non tamen hæc Onias ſana voluntate faciebat, ſed erat ei cõtentio cum Iudæis apud Hieroſolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id ſe omnem ab Hieroſolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autẽ olim prædictio quædam annis nongentis ſeptuaginta. Eſaiáſque prædixerat huius templi futuram in Ægypto conſtructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ ſuſceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisſet, nõnullis ablatis donariis templum claudit. Poſtmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius poteſtati ſucceſſit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim ſacerdotibus comminatus eſt, niſi omnia protuliſſent) neque ad templum religionis cauſa adire volentes admiſit: ſed clauſis foribus ita inacceſſum fecit, vt ne veſtigium quidem diuini cultus in eo reſideret. Tempus autem fluxerat vſq; clauſum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

De interfectione Iudæorum apud Cyrenem. *Cap. XXXI.*

AVDACIA verò ſicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, cõtigerat. Elapſus enim ad eam Ionathas homo nequiſſimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt ſe attenderent perſuaſit: perduxítque eos in ſolitudines, cùm ſigna & vmbrarum imagines ſe polliceretur oſtendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præſtantes Cyrenenſium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus miſſis, inermes facile comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti ſunt. Autor autem conſilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligẽter per omnes quæſitus regiones captus eſt, adductúſque ad Catullum, ſibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occaſionem. Nam ipſe quidem locupletiſſimos Iudæorum falſo inſimulans, autores ſibi huius conſilij fuiſſe dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo ſuſcipiebat, rémq; delatã multimode cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipſe quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quódque hoc atrocius eſt, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi ſicariis. Denique cùm iuſſiſſet Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infenſus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes ſimul pecuniarũ copiis eximios, tria ſimul millia trucidauit. Et hæc ſecure facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæſaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quiſquam Iudæorum eius iniuſtitiam confutaret, etiam longius mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnulliſque aliis qui comprehenſi fuerant perſuadet, nouarum rerum accuſationem viris inferre probatiſſimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per inſidias accuſati ſunt, vnus erat Ioſephus, qui hæc ſcripſit. Non tamen Catullo fictio ita vt ſperauerat ceſſit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæteróſque vinctos ducens, finémque arbitrabatur eſſe quæſtionis apud ſe ac per illum conflatam calumniam: Veſpaſianus autem rem ſuſpicatus, veritatem requirebat: cognitóque non iure hominibus accuſationem illam illos quidem Titi ſtudio criminibus ſoluit, merito verò pœnam in Ionatham ſtatuit: prius enim verberatus, viuus exuſtus eſt.

Catullo

Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius caſtigationis experiretur: non multo autē pòſt, multiplici morbo & inſanabili correptus, acerbiſſime tortus eſt non corporis tantū cruciatum ſuſtinens, ſed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expaueſcebat, & crebro videbat ſibi inſtantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cúmq; ſe tenere non poſſet, exiliebat ſtratis, tanquam tormentis ſibi & flammis adhibitis. Hoc autē ſemper multum proficiente malo, extíſq; defluētibus, ac inteſtinis exhauſtis, ita eſt mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quod nequiſsimos vlciſcatur. Hic nobis eſt finis hiſtoriæ, quam promiſimus nos cum omni veritate tradituros, cognoſcere cupiētibus, quemadmodum hoc bellum Romanis geſtum eſt cum Iudæis. & qualiter ſit quidem expoſitum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidēter dicere non pigebit, quòd eam ſolam ſcopum mihi per omnia quæ ſcripſi propoſuerim.

Flauij Ioſephi de bello Iudaico libri ſeptimi & vltimi, Finis.

FLAVII IOSEPHI DE ANTIQVITATE IVDÆORVM CONTRA APPIONEM ALEXANDRINVM, AD EPAPHRODITVM, LIBER I.

Opera Sigiſmundi Gelenij reſtitutus.

VFFICIENTER, vt arbitror, & per libros Antiquitatū, optime virorum Epaphrodite, legentibus eos, aperui de noſtro genere Iudæorum, quia & vetuſtiſſimum eſt, & primam originem domēſticam habuit. Quinq; millium enim annorū numerum hiſtoriam continentem, ex noſtris ſacris libris Græco ſermone conſcripſi. Quoniā vero multos video, reſpiciētes blaſphemiam quorundam inſane prolatā: & ea quæ à me de antiquitate conſcripta ſunt, non credentes: putantes mendacium noſtrum eſſe genus, eo quòd nulla memoriæ apud Græcorum nobiles hiſtoriographos digni ſunt habiti noſtri maiores: pro omnibus his arbitratus ſum oportere me breuiter hæc dicta cōſcribere: & derogantium quidem, veſanum ſponteq; increpare mendacium, aliorū vero ignorantiā pariter emendare: vniuerſóſque de noſtra antiquitate, qui ſcilicet veritatē amplectuntur, edocere. Vtar autem in meis dictis teſtibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni ſunt iudicandi: eos autē qui blaſpheme de nobis atq; fallaciter conſcripſere aliqua, per ſemetipſos conuictos indubitanter oſtendā. Conabor etiā cauſas exponere, propter quas non multi in Græcis hiſtoriis gētis noſtræ fecere memoriam: nec non & eos, qui de nobis ſcribere voluerūt neſcientibus, aut neſcire ſimulātibus indicabo. Primitus itaq; ſatis admiror eos, qui exiſtimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantummodo, fidem habere, & ab eis conſulendam eſſe veritatis integritatē: nobis autē & aliis hominibus non eſſe credendū. Sed ego omnia in his contraria video contigiſſe. Quapropter decet non varias opiniones inſpicere, ſed ex ipſis rebus iuſtitiā ponderare. Omnia ſiquidē Græcorū noua, & heri (vt ita dicam) nupérq; facta cognoui: hoc eſt fabricam ciuitatū & adinuentiones artiū, conſcriptionéſq; legū: cunctarúmq; rerum iunior apud eos eſt hiſtoriæ diligentia conſcribendæ. Apud Ægyptios autem, atque Chaldæos, & Phœnicas (deſino enim nos illis connumerare) ſicut ipſi fatentur, res

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Primus numerus Paginam, Posterior numerum linearum denotat.

Aaron Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 43. Linea 10
Aaroni sacerdotium confertur 59.40. confirmatur 72.10. eius filij quatuor 60.8. quomodo purificatus 60.40. filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid. 50. virga eius floret, & profert amygdala 72.20. moritur 73.30. primus fuit pontifex 434.30
Abaneth qualis zona 58.4
Abaris mons 87.30
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 232.20
Abdastartus rex Tyriorum Belcastarto patri successit 661.50. eius mors ibidem
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum criticus 173.4. & 661.40
Abdonis principatus Hebræorum 164.40
Abel quid significet, occiditur à fratre 5.3
Abelmachæa urbs 155.30
Abemerigus Isatæ suam filiam dat uxorem 424.30
Abenerus præfectus exercitus 218.50. Iebosthum Sauli filium constituit regem 136.40. pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 137.30. ab Ioabo fraudulenter occiditur 138.20
Aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiaque eius 696.40, & 697.10
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 147.50. fugit in Gesurà, unde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. tum quomodo Ioabum tractarit 148.10. opulentem auram captat & regnum 149.10. cum patris concubinis rem habet 150.20. cogit magnum exercitum contra patrem 151.50. pendens in arbore interimitur 151.20
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 427.10
Abias Salomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 112. 20. & 142.20
Abiathar us Achimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 127. 30. confirmatur ei pontificatus 156.2. quomodo à Dauide ultus, eius domus sacerdotio priuatur 163.40
Abibalus rex Iromi pater 173.5 Tyriorum rex 661.20
Abigæa Nabali uxor Dauidem commotum placat 130.20
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è unculis eximit 223.40
Abimelechi Bethlemitæ in Moabiticã terram cum suis profecti 107.20
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 102.28. urbe & tribu pellitur ibid. Sicimas captas solo æquat 103 20. occiditur à muliere ibidem 30
Abimelechus Palæstinæ rex Saran cõcupiscit 15.30
Abiron cum suis terra debiscit 71.30
Abisace puella calefacit senem Dauidem 159.20. ambit eam uxorem Adonias 163.20
Abisaeus Ioabi frater, uir fortis 136.40, & 153.50. cum fratre Sabæum persequitur 157.10. uindicat regem ab interitu, occiso Acmone 156.10
Abrahamus quando natus 11.30. Lotum nepotem adoptat 12.6. è Chaldæa migrat in Chananæam, & dei ueri cultũ instituit ibid. Hinc in Aegyptũ profiscitur, ubi uxorem fingit esse sororem suã ibidem. Aegyptiis disciplinas instituit 13.5. Assyrios uincit 13.30. decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à deo 13 50. genuit Ismahelẽ ex Agare 14.20. hospitatur angelos tres ibid. migrat in Cerara 15.30. à deo tentatur ibidem. monumentum sibi & posteris comparat 17.40. ducit Chæturã uxorem, suscipit liberos ibid. Isaco quærit uxorẽ ibid. moritur 18.10 eius arma contra Pharaonem 609, & 610
Abrahami domicilium, uicus 12.30
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 531.40
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 298.10
Accarõ nõ potuit capi ab Hebræis 95.40
Achabus Amarini filius regnã paternum nactus maioribus cõtumuliat id sceleribus quàm antecessores sui 186. 10. agnoscit suum fatũ & pœnitet 187.10. cedit Adadi filio bellũ inferenti 187.20. eundem uincit 188.10. occiditur 191.1. ipsius liberorum capita præciduntur 199.30
Achar furtum committit 90. 1. plectitur ibidem 40
Ache, quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiusq; insignis tolerantia 697.50
Achazes Iothami filius regnum paternum arripicns, idolis filiũ holocaustoma offert, bellõq; impetitus, magnam patitur stragem 206.30. Assyriorum regis auxilio uiscitur Syros, stultus & impius moritur 207.10
Achiabus Herodis nepos aui uim prohibet 373.40. imperitur à 2020. militibus dimissis 378.50. Herodem manum sibi inferentem prohibet 504.20. militibus tumultuantibus resistit 379.1
Achias pontifex 117.30
Achiæ prophetæ Hieroboamo regnũ & alia uaticinatur 176.40. 180.181
Achilaus princeps cõmentariensiũ 156.1
Achimanus Berzellæi filius apud Dauidẽ manet 116.1
Achimas Dauidi uictoriã nunciat 153.50

Achimelechus pontifex Dauidem cõmeatu iuuat 127.30. accitus ad Saulum occiditur cum omni ſua familia 127.30

Achitophel à Dauide ad Abeſalomũ deficit 149.30. male conſulit domino ſuo 150.20. propter ſpretum cõſilium relinquit Abeſalomum & ſe ſuſpendit 152.30

Acmes Iuliæ famulæ dolus 371.4, & 503.50

Acmon gigas Dauidem occiſurus, ab Abiſæo perimitur 156.10

Acuſilaus Argiuus quo tempore hiſtoriã condere inceperit, & in quibus Heſiodum corrigat 656.10

Adadus Azaelis filius paternum in regnũ ſuccedit. quo ab Ioa Iſraelitarum rege ſtruatur 203.10

Adadus Syriæ & Damaſci rex cum Dauide confligens uincitur 143.1

Adadi huius poſteri dicti reges Syriæ, ſicut Aegypti reges Ptolemæi ibidẽ. 7

Adadus tertius Samariam uaſtat ibidẽ. 11

Adadus Syrus Achabo bellũ inferens cedenti, ab eo tandem uincitur 187.20. & recipitur in gratiam 188.40. Ioramo inſidiãs & Eliſæũ capere conatus fruſtratur 194. 40. bello aggreditur Ioramum ibid. fugatur à deo 196.10 præfocatur ab Azaele 197.10

Adami creatio, & quid ea uox ſignificet 3.40. lapſus & mulcta 4.40. eius ſoboles, poſteritas & mors 5.1

Adar menſis 87.40, 233.10, 238. 242.20

Adar menſis dies XIIII. & XV. cur feſti Iudæis 242.30

Aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 176.30

Adoma quid ſignificet 25.20

Adomus dictus Eſaus ibidem

Adoni quid ſignificet 95.10

Adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 159.40. fugit ad aſylũ, & ueniam commiſſi à patre impetrat 160. 20. ſalutat matrẽ Solomonis, & Abiſaces connubiũ ambiẽs occiditur 163.20

Adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, ſic uti ipſe alios reges mutilauerat 95.20

Adoranus quæſtor tributorum ordinatur 155.50, & 156.1. lapidibus obruitur 177.50

Adulterij ſuſpecta quomodo purgetur 64.30

Adramalechus Senacheribi filius patricida 211.30

Adrazarus Sophenorum rex à Dauide uictus 142.40

Aegyptius uates ſeductor Iudæorũ 431. 40

Aegyptij populus qualis 10.30, & 37.40

Aegyptiis quis aſtronomiam & arithmeticam primus tradiderit 13.4. non licere eis greges curare 13.8. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 36.40. pugnant cum Aethiopibus 40.10. Hebræos inſequũtur 46. 6. quare Babyloně abducti 220.40. eorum antiquiſſima rerum memorabiliũ traditio 655.40, 657.5. teſtimoniũ de Iudæis 659. & 666.10. quid eis Græcorum commercium conciliarit 658.40. ſexaginta milia Iudæorum peremerunt 651.40

Aegyptiis gratificari uolentes ueritatem de geſtis Iudæorũ corrupere 667.10

Aegyptiorum dy deſcripti 668.40, & 676.30. ſeruitus 679.20. corũ mali mores taxati 676.10

Aegyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus eſt 676.20

Aegyptiũ mare totũ portub. caret 590. 30

Aegyptũ fames ingens occupat 30.30. & 36.30

Aegypti regina Solomoně inuiſit 174.10

Aegypti deſcriptio 528.10, & 590.20

Aegyptus unde nomen acceperit 660.50

Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode miſſorum Cæſari 335.50

Aemilius Iucũdus à Iudæis occiſus 537.10

Aemilius Regulus Corduben. 406.20

Aeneas, qui Aretas poſtea dictus, Arabum rex conſtituitur 557.20

Aeoles populus 10.10

Aerariæ quis inuentor 5.50

Aeris genus auro precioſius 143.20

Acinaces Perſicus, qualis 432.30

Aeta, petra, Sampſonis habitatio 103.10

Aeternius Fronto magiſter duarũ legionum Alexandrinarum 628.20

Aethiopes, populus 10.30. bello Aegyptios infeſtant 40.10. quomodo à Moſe uicti 41.10

Aethiopas ab Aegyptiis circumciſionem accepiſſe 180.30

Agaris inſolentia ob conceptum infantem punitur 14.10. ablegatus unà cum filio conſolatur angelus 16.10

Agatharchides hiſtoricus 666.10

Aggæus prophetà 232.10, 233.10

Agiræ Nabathæi facinus 614.20

Agrorum terminos quis primus fixerit 5.40

Agriculturam quis inuenerit ibidem

Agrippæ Ariſtobuli filij ſoboles 391.10 uaria fortuna 392

M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 252. 30.

Agrippa in Aſiam mittitur 337.40. ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 342.50. eius in Iudæos ſtudium 350.30, & 364.40

Agrippa rex Herodem apud C. Caligulã accuſat 397. 50. accuſati tetrarchias ac bona conſequitur 398.10. conuiuio ſumptuoſiſſimo Cæſarẽ excipit 400. 20. Iudæos reconciliat Caio 399.30. hortatur Claudium ad retinendũ principatum 416.40. tergiuerſator bilinguis ibidẽ. quæ beneficia à Claudio Cæſ. acceperit 418. 50, & 419. 10. eius in Iudeam reditus 420. Silam uinctum adſeruat 419.20. reliqua eius geſta uſq; mortem 421. 422. 424. & 518. 519. 523. 524. 525. 528. 510. 533. 534. 544. 566. 586. 595. 600. per totum.

Agrippa filius Agrippæ 422. 30. inuetrat pontificiæ ſtolæ cuſtodiam Iudeis 423. 50. Chalcidi præficitur 430 10. Claudio autor ut Iudæorum cauſam legitime cognoſcat 430.10. Chalcidem aufert ei Cæſar, & multis aliis totrarchiis donat ibidem. 10. nuptias inſtruit ibidem. Galileæ parte donatur à Nerone 431.10. domum extruit 432.40, Neroniada nominat & munificus eſt 433.40. Magdala certat capere 442. 40. uenit Tyrum cum Veſpaſiano 456.40

Agrippæ regni fines qui 465.10

Agrippina Claudij Cæſ uxor 430.8. maritũ ueneficio tollit ibid. filiũ Neronem imperio præficit 430.50

Agrippium à quo conditum 486.10

Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 90.10. capitur & ſuccẽditur 90.10

Alabarchiæ magiſtratus 428. 20, & 410. 30

Alanorum nationis deſcriptio 646. 10 irruptio in Mediam & Armeniã ibid.

Albinus Iudææ præſidet 433. 10. Iudæam latronibus explet 434. 10. malus 436.2

Albinus Rom. præfectus Ieſum Anani filiũ miſere mulctatum dimittit 631.20

Albini procuratoris direptiones & iniuſtitia 451. per totum.

Alcimus in pontificatum ſuccedit aliàs Iacimus dictus 266.40. profugit ad Demetrium ibid. perit 268.20

Alexander Alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 392.50. Vide infrà Alexander Lyſimachus

Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetriũ 271.10. iuncit 272.40. Ionathæ amicitiam ambit 271.30. Ionathan in ſummo honore habet 274.3. Ptolemæo Philometori hoſtis factus occiditur 276.10

Alexander Ariſtobuli filius Iudæam infeſtans à Gabinio uincitur 298 50. rebellãs Romanos quotquot poteſt interficit 300.1. Hyrcano bellũ infert 469. 3. cum Gabinio pugnat 470.10. ſeſeuri perciitur 300.10

Alexandri fictitij actus & fallaciæ 511.1. Vide Pſeudalexander

Alexander Herodis filius Romæ reuerſus ducit uxorem 342.1. accuſatus à patre cauſam dicit, & reconciliatur 347. 20. 348.1.

20.348.1. calumniis oppressus coniicitur in uincula à patre 354.40. reconciliatur patri per socerum 355.20. iterum calumnijs urgetur ab Eurycle aliisq; 357.40. & in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, damnatur 360.30. strangulatur 362.8

Alexander Herodis filius ueneficij accusatur à patre 489.30. iterum accusatur 492.10. & in uincula cõiicitur ibidẽ 30. accusatur 495.10. strangulatur 496.20. eius soboles ibidem

Alexandri Herodis filij posteri in maiore Armenia regnauerunt 518.20

Alexander Iammæus Hyrcani filius, rex factus fratrẽ insidiantẽ interimit 287.20. circumuenit astu Ptolemæum Lathurum, à quo postea uincitur 288.20. iterũ belligeratur cõtra eum 289.10. præliatur cum suis 290.20. cum Demetrio Eucæro ibidem. immanitatis causa Thracides dictus: aliáq; gesta & mors 290.30.292.8. & 464.20. 465.20.466.10

Alexander Lysimachus Alabarcha solutus uinculis à Claudio 418.30. eius diuitiæ quantæ 428.20

Alexander rex primus Machærunta ædificauit 644.8. quo tempore mortuus 665.9. eius morte Iudæi in Aegyptũ & Phœnicen translati 665.30

Alexander Philippi filius patri in regno succedẽs quas tulerit uictorias 243.30 Damascum & Tyrum capit atq; Gazam 244.10. põtificem Iadadum ueneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisq; prophetiã interpretatur, & Iudæis quæcunq; postularant concessit 245.1. & 533. eo mortuo quomodo regna eius occupata 245.40

Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiã crassiori auro & argento perfudit 601.50

Alexander Veles rex 276.8

Alexander Zebinas Demetrij uicti loco rex constitutus foederatur Hyrcano 284.20. in bello cadit ibidem

Alexandra Alexãdri Iammæi uxor quomodo à morituro marito instructa regnũ seruarit & administrarit 291.40. morbus eius & mors 293.20.394.1. 624.625

Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexãdri Aristobuli, infensa Herodi 320.40. 321.1

Alexandra Phasaeli filia 391.20

Alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 518.5. iisdem quatuor mensiũ annonam ministrat ibidem. 10

Alexandria ciuitas post Romam maxima 592.

Alexandriæ portus descriptio 590.40. urbis situs descriptus 518.8

Alexandrinorum seditio contra Iudæos 534.4

Alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 390.

Alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosol. 605.40

Alexandrini quandiu cesserint Iudæorum solennitatibus 676.20

Alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibidem

Alexandrium arx 297.1.467.20

Alexas ducit Salomem uxorem 363.30. iubetur ab Herode nobiles Iudæos se de sancto occidere 373.20. pie agit 374.20

Alisas, Alisæi 10.10.

Alisfragmuthosis rex cõtra pastores gerit bellum 660.5.

Alitarus mimorum actor 437.50

Allus Samarita, libertus Neronis 393.20

Althemus præ timore obriguit 484.40

Amalecitæ gens 50.40

Amalecitæ bellum Israelitis inferunt & uincuntur 50.51

Amalecitæ Hebræos subigunt 100.40. eorum rex captus et occisus 119.20. 120.10

Amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 119.4. Dauid cædit eos 134.20

Amalecus nothus Aliphazæ filius 25.30

Amalecitis regio ibidem

Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odiũ 238.4. cõsulit contra seipsum 239.20 in cruce Mardochæo paratam sustollitur 241.30. & filij eius 242.40

Amaræi filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerunt, & quas eius cædis pœnas dederint 270.10

Amarames Moysis pater & Aaronis, deũ inuocans ut Hebræos redimat exaudiatur 38.20

Amaranus seditiosus exulat 423.30

Amarinus constituitur rex 183.40. obit diẽ suũ, relicto principatus successore Achabo filio 184.20

Amasias Abesaloni copijs præficitur 151.40. impetrat ueniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem 153.30 constituitur præfectus exercitus 155.1. occiditur à Ioabo 155.20

Amasias filius Ioasi regis Iudæ, uir bonus & pius patri in regnũ succedit 202.30 203.1. paternæ necis autores tollit, Amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio uincit, & ad idola deficit 203.20. increpatur à propheta ibidẽ. minatur Ioæ regi, & prælio uictus capitur interficiturq; 204.10

Amasias sacerdos 191.40

Amathus, Amathæ 10.11

Amathus castrum ad Iordanem 289.10

Ambitio quantum malum 138. per totum M. Ambiuius præficitur Iudææ 385.50

Amenophis regni terminus 660.36

Amesses regni terminus ibidem.

Amias Achaz fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 206.40

Aminadabus leuita 111.20

Ammanus, Ammanitæ 15.30 Hebræorum genti bellum inferentes male excipiuntur 103.50.104.1

Ammanitarum contumelia in Dauidem 385.30. & quæ de eis ultio accepta 144.10. excinduntur 146.50

Ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 192.10

Ammaus exusta 509.20

Ammaus thermæ sanãdis corporibus idoneæ 566.10. uide & Emmaus

Ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 275.30

Amnon sororẽ Thamarã stuprat 147.30 occiditur à fratre Absalomo 148.50

Amoræi cum suis regibus deleti 73. qui eorum ditionis termini 73.30

Amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 78.10

Amosius Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatẽ non diu tenens occiditur 213.6

Ananelus constituitur pontifex ab Herode 320. honore priuatur 321. restituitur 322

Ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 616.40

Ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 425.10

Ananias Nedæi fil. pontificatum accipit 428.30. uinctus mittitur Romam 429.50

Ananias nominatur Sedraches 221.10

Ananias Oniæ filius copijs Cleopatræ præficitur 285.20. & 288.40

Ananias Pharisæus Iosepho se opponit 446.40

Ananiæ pontificis liberalitas, cuiusq; seruorum iniquitas 433.30, & 434.4. ipsius filius capitur à sicarijs 433.30

Ananiæ pontificis domus incenditur 530.30

Ananius pontifex cum Ezechia fratre, et pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibidem. cum fratre interficitur 530.20

Ananus Anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 433.20

Anani senioris felicitas ibidem

Ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere uoluit 536.30

Ananus Iudæorum dux uinctus Romam mittitur 429.50

Ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 542.30. 542.40. apparatum belli rursus amittere noluit ibidem. milites contra Simonem Gioræ mittit ibidem 40

Ananus pontifex, eiuſq; geſta 571.10. & 572.573. per totum

Anani mors Hieroſolymæ excidij principium 578.40. eiuſq; uirtutes celebratæ ibidem

Ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 385.30. eo priuatur ibidem

Ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 628.10

Anarabarches, pontifex Hebr. 57.30

Anaxagoræ Clazomenij mors 868.

Anchus rex Gittæ 126.30. & 131.3. exercitum ducit in Hebræos 132.10.134.8

Andromacho amicitiam renunciat Herodes 354.20

Andronicus Meſſalami filius orator 278. 40

Angelus, quale nomen 326.30

Angelos cum mulieribus coiiſſe 6.20

Anilæi & Aſinæi Neerdenſium facinora 402.403.404.405 per. totum

Animi unde certiſſimum argumentũ colligatur 129.20

Anna Helcanis uxor 108.40.109.3

Annibas ſeditioſus plectitur 423.30

Annius Minutianus 406.20. & 408.20 417.20

Annius Rufus Iudææ præficitur 385.50

Annus magnus quot annis conſtet 8

Anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 64.50

Anni quot ab exitu Iſraelis ex Aegypto uſq; ad templi Solomonis extructionẽ 434.40

Anteij interitus 411.10

Anthedo, poſtea Agrippias dicta 289.20

Antigonus Aſiã occupat mortuo Alexãdro 246.10

Antigonus Ariſtobuli filius cũ patre trãsfugiens capitur 299.30. accuſat apud Cæſarẽ Hyrcanum & Antipatrũ 301. 20. paternũ regnũ affectans profligatur 308.30. reducitur in regnum per Parthos 310.30 amputat Hyrcano auriculas 312.30. accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtẽ 313.40. quomodo ab Herode oppugnatus ſit 314.10. & inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 317.50. Antonius Herodis pecuniis corruptus eũ occidit 318. 319. per totum Antipatrũ & Hyrcanum accuſat 471.30. uincitur ab Herode 474.20. rex conſtituitur 476. 40. quàm inſolẽs ex unica uictoria ſactus 480.20. dat ſe uinciendũ Soſio 482.30. ſecuri percutitur 482.50

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 284.50. quomodo à fratre & cur occiſus 286.40.463.40

Antiochia Mygdonia, urbs 426.40

Antiochia, Syriæ metropolis 544.10

Antiocheni Demetriũ eiectum recipiunt 275.30

Antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudeis cohabitatoribus ſuis 533.30

Antiochenſium odium in Iudæos 352.20

Antiochenſiũ petitiones apud Titũ 641. 40

Antiochus Antiochi Grypi filius uictus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 289.50

Antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem

Antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis uictus 462.40

Antiochus Comagenæ rex 387.6. & 421 40

Antiochus Cyzicenus cũ fratre Antiocho Grypo belligeratur 284.50. uincitur ab Hyrcano 285.1. occiditur à Grypi filio Seleuco 289.40

Antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cũ Ionatha init 281.40. trucidatur à Trypho ne ſuo tutore 282.10

Antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 291.4.292.1. eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 464.50.465.20

Antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta cõtra Iudæos 258. uſq; 265.639. 677. ad Elymaida uincitur 264.50 commiſſa regni cura Philippo moritur 265.10. & 366, per totũ. aliáq; eius geſta 690. 10. 692. 678. 693. per totum

Antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 461.30

Antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 610.40.613.10

Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex cõſtituitur 265.10. Bethſaritas. expugnat 266.7. Philippũ tutorem regnum inuadentẽ occidit 366. 40. captus à Demetrio trucidatur 266.10

Antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 461.50

Antiochi Magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 252.10. dat filiam Ptolemæo uxorem 254.9

Antiochi Pharanx, loci nomen 461.10

Antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 252.30

Antioch. Soter, etiã Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ perſequitur & interficit 281.50. Simonem Matthiæ in amicitiam receptũ conatur ſubigere, ſed infeliciter ibidem. oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 282.283. per totum. regno & uita priuatur ab Arſace ibid. Seleucum Grypi uincit 289.40

Antiochus Grypus qui, & Philometor Demetrij Nicanoris fi. Alexãdrum Zebinam bello occidit, & regnum Syriæ occupat & Heracleonis inſidiis occiſus 289.40

Antiochus, Agrippa & Sohemus Veſpaſiano in auxilium miſerũt bina milia peditũ, & ſagittarios equites mille 546. 10

Antipas Herodis fil. cõſtituitur tetrarcha 374. affectat regnũ ibidem. portionem paterni regni acquirit 510.30

Antipas pro Antipatro fratre rex conſtituitur teſtamẽto 503.10. tetrarcha inſtituitur 504.30

Antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 294.30

Antipas regij generis uir cõprehenſus cuſtodiæ traditur 571.20. occiditur 772

Antipater Herodis fil. à patre uocatur domũ 346.3. honoribus augetur 346. 30. fratres crebris calũniis infeſtat ibid. 354. 30. 358. 10. malicia eius 363. per totum. eius in patrem inſidiæ 364.50. 366. 367. capitis damnatus uincitur 368.1. occiditur 373.40. ab Herode patre pellitur ciuitate 488.20. fratrib. inſidiatur 489.10. prodigit 496 30. fratrum occiſorum liberis etiam male uult, & cõſpirat contra patrem 496.30 uenenum cum tollere conatur 499.10.500.6. aliis duobus fratribus calumnias ſtruit ibidem. cauſam dicit 501. 502. per totum. occiditur 504. 30

Antipater Idumæus Hyrcanum in regnum reſtituit 466.467. per totum, aliaq; eius geſta 470. uſq; 473

Antipater accuſatus, declaratur præfectus Iudææ à Iulio Cæſ. & Hieroſolymorũ muros reficit, & filiis ſuis præfecturas attribuit 471.40

Antipater qui prius Antipas, quomodo ſe ſuoſq; euexerit, & Ariſtobulum regno eiecerit 294.50.295.10. Scaurum cõneatu iuuat 298.40.299.10. eius autoritas, uxor & liberi 301, 50. qualem operam nauarit Cæſari, aliáq; eius geſta ibidem. & 302. dynaſta & procurator Iudææ cõſtituitur à Cæſare 303.20. ſuos liberos ad gubernacula prouehit 303.30

Antipater Salomes fil. accuſat Archelaũ 376.30

Antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 367.10. ueneficiũ apparatum Herodi indicat 499.20

Antipatris ciuitas ædificatur 487.10

Antiphilus cum ſuo fratre uenenum appararunt in Herodis interitũ 367.10

Antiquitatũ libri xx. quod tempus complectantur, & quas hiſtorias 416.10

Antonia Druſi maioris uxor, Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniã 393.10. eius fauor in Agrippã 394.10

394.10. eius prudẽtia 396.50. 397.10
Antoniæ ædificij Herodiani deſcri. 603.30
Antonia porticus incenſa, & præſidium ex ea dcturbatum 530.40
Antonia turris ab Herode condita 340.40.389.10.486
Antoniæ fundamenta ſubuerſa 624.30
M. Antonij decreta pro Iudæis 306. per totum
M. Antonius, dux Ro. 299.1. in Aſiam proficiſcitur, & Herodẽ defendit 308.40.475. amore Cleopatræ captus Herodem, & Phaſaelum tetrarchas conſtituit 310.1. ad regium faſtigium eundẽ promouet 313.20. ab eodem pecuniis corruptus Antigonũ è medio tollit 319.20
M. Antonius donatur ab Herode 319.1. homo impurus 320.30. Herodi nimiũ indulget 323.30. multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 424.1. ſubigit Armeniam ibidem 50. uincitur apud Actiũ à Cæſare 327.40. occiſus 330. qualẽ operã Gabinio præſtiterit 470.10. Herodem exulẽ regno Iud. præficit 477.50. propter Cleopatrã multa facit indecore 483.4
Antonius centurio à Iotapateno inſidiis interemptus 557.3
Antonius præfectus alæ equitũ cõtra Romanos 543.30. eius geſta ibidem
Antonius Primus è Mœſia contra Vitelliũ cum legione tertia properat 591.40. eius geſta ibidẽ. Vitellium interficit 586.6. in conflictu cum Vitellianis quatuor milia & quingentos amiſit 592.10. Romam properat ibidem.
Antonius Silo Taricheas miſſus cũ duobus milibus ſagittariorum 563.9
Aod. uide Iodes
Apachnæ regni termini 659.40
Apamia obſidione liberata 473.10
Apellæus, menſis 235.20.259.10
Aphrica unde ſic denominata 18.7
Aphri & Aethiopes quantũ annuè pendant Romanis 527.50
Apion Alexandrinorũ legatus contra Iudæos 398.30
Apion grammaticus res Aegyptiacas conſcripſit 673.7. eius portentoſa mẽdacia de Iudæis & tota uita taxata ibidẽ. 673.674. per totum. & eius calumnie & mendacia confutata 674.675.676.677. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentiſſimè fingit 676.50.677.678.679.680 per totum
Apionis mors 680.20
Apobaterion locus 7.40
Apochis regni termini 659.40
Apollodoti Gazaræorum ducis prælium cum Iannæo, & mors 289.50
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Maccha bæo uictus occiditur 261.20
Apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 274.30. uincitur à Ionatha 275.10
Apollonij Molonis mẽdacia de Iudæis 676.40. 678.40.685.50.686.10
Apronius ſenator ſauciatur 418.2
Apſanes Iudæis præficitur 104.30
Aquila aurea ſupra portam poſita deiicitur 372.2.348.349. per totum
Aquila quare Romanorũ inſigne 548.20
Aquila Caligulæ interfector 410.30
Ara tabernaculi, & Arula ſuffumigatoria 57.20
Arabia, confinis Iudææ 295.1
Arabes quæ ætate infantes ſuos circumcidant 16.6
Arabes Hebræos ſubigunt 101.50. ab ipſis rurſum cæduntur 102.1
Arabum præliũ cum Herode 325.50.326. per totum
Arabũ Iudæam deuaſtantiũ ſæuitia 380.7
Arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 509.20
Arabes Iudæorum transfugarum uiſcera patefaciũt, aurúmq; eximunt 617.30
Aramus, Aramæi 11.10
Arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem.
Aranes ubi mortuus ibidem.
Araſci templum 211.30
Arbela uicus 452.20
Arbori interdictæ quæ uis indita fuerit 4.20
Arca Noë 6.40
Arcæ Noë reliquiæ ubi ſeruẽtur 424.40
Arcæ tabernaculi forma 56.40
Arca in poteſtatem hoſtium uenit 109. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 109.110
Arca transfertur Hieroſolymam in templũ Salomonis 169.50
Arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 656
Arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 93.5
Arce, quæ nunc Petra, ciuitas 73.20
Archelais uicus conditur 383.2
Archelaidis palmeta 385 50
Archelaus Cappadocũ rex 342 40.435.348. Herodem ad ſanam mentem reducit 355.40. eius prudentia 493.494
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 374.30 populo ſe accomodat, & incidit in ſeditionem 375.10. accuſatur apud Auguſtũ 376.20. ethnarcha non rex cõfirmatur ab Auguſto ibidem. Glaphyram fratris defuncti uxorem ducit 383.20. accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ ibidem. 511.30. uenduntur eius bona 385.50. à fratre falſe calũniatur 500.10. rex cõſtituitur 504.50. in ſeditionẽ incidit 505.506.507. per totũ. quod nõ rebellaſſet quarta tributorũ parte leuatus 511.30. eius reditus quanti ibidem
Archelaus Magdali ad Titũ profugit 628.10
Arcyon medicus 4
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi insania ſupplicia, eiuſq; cũ inſigni tolerantia ſermones 698.699. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitẽ, oppugnationẽ Ariſtobuli cogitur intermittere 294.295. per totũ. cũ Scauro fœdus init 298.40
Aretas qui antea Aeneas cõſtituitur Arabum rex 357.20. confirmatur 360.20
Aretas Cœleſyriæ regnũ adipiſcitur 291.20.465.30. cũ Herode bellatur 390.391. per totum. & Iudææ infert bellum 465.30. à Scauro mulctatur ccc. talentis 469.9
Aretas Petræus Roma auxiliatur 379.50
Argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepãtes 656.40
Ariphanes Græcus hiſtericus Iudæorum mentionem facit 666.40
Arietis inſtrumẽti bellici deſcriptio 552.10
Ariochus Nabuchodonoſori ſatellitũ præfectus 221.40
Ariõ, procurator Ioſephi Tobiæ fil. 256.30
Ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 247.20. 248. per totum
Ariſtocratiam eſſe optimã adminiſtr.
Ariſtotelis apud Clearchum uerba de Iudæis 664.50
Arius centurio cõſoßus 579.30, & 509.3
Ariſtobuli odium erga fratrẽ Agrippam 392.30
Ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 399. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus ibidem. ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 322.10
Ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. genero ſus 291.10. quomodo adſcenſus ſit regnum 293. per totum. obſeſſus ab Aretа liberatur per Scaurum 295.40. quale donum Pompeio miſerit, & cõtrouerſiam cum fratre apud eũdem diſceptauerit 296.10. quomodo à Pompeio tractatus 297.7. uinctus abducitur Romam 298.30. unculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 299.30. ueneno ſublatus eſt 301.10
Ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma duxit uxorem 342.40. conijcitur in carcerẽ falſis calumniis oppreſſus 358.10. accuſatus à patre Beryti dãnatur 360.30. ſtrangulatur 461.8
Ariſtob. filij Herodis, liberi qui 496.30. 513.10

Ariſtob.

Ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 519

Ariſtobulus Herodis frater, priuatus moratus filia unica relicta 518.10

Ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominis multis donatur à Ner. 508.5

Ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 285.7. quomodo imperarit et ſæuierit in matrẽ ac fratres 285.40. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 286.10. primus diadema regium uſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 286.10. mors eius 462.40

Ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 610.50

Ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 646.10

Armenia regio 11.20

Arnon fluuius 73.30.74.10

Arphas uicus 545.30

Arphaxades Arphaxadæi 11.10

Artabanus Vonone uicto Parthorũ regnũ aſſequitur 386.50

Artabanus à Vitellio uictus 389.10. recuperato imperio fœderatur Neroni ibi.

Artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 402.50

Artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 426.30. & 427.4

Artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 483.10

Artabazes Tigranis filius captus 324.50

Artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuiũ inſtruxerit 237.20. accuſat uxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 238.1. Amanẽ in ſũmo habet honore 238.40 eundem cruci ſuffigit 241.30. Iudæos periclitantes liberat ibidem

Artaxias Tigranis filius regno nõ diu potitus pellitur 324.50

Artemiſius menſis 167.20

Artorius quemadmodum ex incendio per Luciũ cõmilitonẽ ſeruatus ſit 626.20

Arucæus Arcen condidit 11.2

Arudæus, Aradus inſula ibidem

Aruntius præco retundit Germanorũ militum impetum 412.9

Arus uicus 380.5

Aruum loci nomen 127.6

Aſamonæorum gens Iudæorũ reipu. ſtatũ mutauit 231.30

Aſamonis montis Galilææ ſitus 535.30

Aſanus Abiæ filius regnum paternũ accipit 182.20. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac uictoria ibidem. mors 183.40

Aſcalon capitur 95.40

Aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 543.30. eius ſitus ibidem 544.10

Aſcalonitæ quingentos & duo milia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 533.30

Aſcalonitis quantum incommodi arcæ attulerit 110.30

Aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorũ nobilium curæ obſequitur Danieli 221.10

Aſchanaxes Aſchanaxi 10.10

Aſer natiuitas 22. filij 36

Aſeritarum ſors in Chananæa 91.3

Aſiæ quingentas ciuitates uni rectori, & conjuli Romano parere 526.50

Aſinæus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 402.20.403.404.405. per totum

Aſiongaber, loci nomen 174.10

Aſortis ciuitas 99.50

Aſojra, buccina 69.40

Aſperſorium tabernaculi 55.30

Aſphaltites lacus 13.20.504

Aſphaltites lacus repletus cadauer. 583.40

Aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 584.20. eius deſcriptio ibidem

Aſphar lacus 270.10

Aſprenatis prodigiũ & interitus 409.30

Aſſamonæi principatus quando deſierit 319.7

Aſſamonæo rũ familiæ quãdo & quandiu principatus Iudæorũ conceſſ. 435.10

Aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 211.30

Aſſaron quantum contineat 57.10

Aſſis regni termini 659.40

Aſſuras, Aſſyrij 11.10

Aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 211.20

Aſtabarri populus 10.30

Aſtapus fluuius 41.40

Aſtartes templum 135.30

Aſtartis rex Tyriorum, eiuſq; ſucceſſores enumerati 661.40

Aſtoborra fluuius 41.40

Aſtronomiæ qui primi inuentores 6.10

Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubiecti 526.20

Athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ cõſcribendæ 656.40

Athenienſes religioſiſſimi creditI 679.40 ſcriptis legibus utebantur 680.10

Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 255.5

Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam uictorem 483.30.610

Athrongæus uel Athronges paſtor regnũ affectat 379.20.508.40

Auaris urbs Aegyptia 659.30,660.661. per totum

Auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 350.20. in Herodem odium & Aretam 357.6. reditus cum utroq; in gratiam 360.10. confirmat teſtamentum Herodis 381.30. in Italiam proficiſcitur 475.10

Auguſti mors, & quot annis imperarit 585.50

Aulæ regiæ deſcriptio elegans 600.10

Aulicæ delicieæ quæ 154.20

Aurea terra, regio 174.50.175.1

Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæũ, unde ſe regem futurũ cognoſcit 197.1. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacẽ redimit Ioaſus rex 201.40.202.1. moritur 203.6. & 7

Azarias propheta uaticinatur Aſani agmini 182.50. & 183.1

Azarias compellatur Abdenago 221.10

Azizus Emeſenorũ rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 430.10

Azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 110.10

Azotum captum & concrematũ 275.10

Azymorum feſtiuitas reſtauratur 208.1

Azymorum feſtiuitatis inſtitutio 45. 63.7

B

BAaras loci, & herbæ deſcrip. 644.20.

Babæ liberi occiduntur ab Herode 333.4

Babel quid ſignificet 9.10

Babylon locus cur ſit dictus ibidem

Babylonis extructio 4 5.30

Babylon in Cyri poteſtatem uenit 224.50

Babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 215. 216. 217.218. 219. per totum

Babylonicæ turris inſtitutio 8.40. & quanta fuerit 9.10

Babylonij Iudæos perſequuntur 404.30

Babylonorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 657.10

Bacca uicus 544.50

Bacchides dux Demetrij contra Iudã Machabæũ mittitur fruſtra 266.40. mittitur iterũ ac cum Iuda conſligens uincit 268.40.269.1. adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 271.10

Bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 461.3

Bactriani populus 11.20

Badus qualis menſura 167.6

Bæonis regni termini 659.40

Bagoas eunuchus 365.30

Bagoſes copiarũ Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidiũ in templo factum tractarit 241.10

Bagothous & Theodeſtes eunuchi coniurant in necem Artaxerxis, & plectuntur 238.239. per totum

Bathales Ammanitarum rex 219.50

Baiæ, oppidulum Campaniæ, ubi & calidæ 397.50

Bal quis deus fuerit 201.10. ſacerdotes eius uniuerſi ſublati ibidẽ. ædes ipſius à fundamentis diruitur 201.20

Balachus Moabitarum rex Balaamum ad Iſraelitas execrandum mittit 74.40. 75. per totum

75. per totum
Baladas Babyloniorũ rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 211.8
Balamus vates contra Dei mandatũ profectus ab asina compellatur 75.3. bene precatur his quos execrari uolebat 75. per totum. malum consilium dat Madiantis 76.8
Balsamus ubi nascatur 174.40
Balsamum ubi proueniat 324.30
Balthasar Nabondel dictus arripit regnum Babylonicum 223.50. ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem uenit 224.50. occidit Adoniam 163 40
Banaias satellitibus præponitur 155.50. unus fortium Dauidis 156.10
Banaias Salomonis copiis præficitur 164.9
Banaothas & Thãnus occisores Iaboshi supplicio afficiuntur 139.30
Barachas autor Israelitis ut captiuos Iudæos & Bẽiemitas dimittant 207.1
Baracus Hebræos in libertatem uindicat 99.50
Barasa expugnata concremata 263.50
Baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 215. 40. liberatur à carcere 219.30
Baris Castellum, postea Antonia 466.20
Baris mons 7.50
Barzaphanes Parthorum satrapa Syriã obtinet 310.25. 475.20
Basanes Hieroboami totam fere miliã sustulit 182. regnum occupat 183.10
Basanæ impietas à Gimone prophetã grauiter carpitur, sed frustra, regnumq; ab hostibus infestatum tueri non ualens moritur, Elano filio successore relicto 181.10
Bassus addit se Cassio 473.8
Batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiumq; quarundã domus Zenonis centũ talenta reditus erant 510.40
Bathuel Nachoris filius 11 53
Bathyllus Antipatri libertus uenenum heroi adfert 500.7
Batibij dictum 409.40
Beelsephon ciuitas 45.30
Begabri Idumææ uicus 584.9
Beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri succesit 661.40
Belli leges 81.40.86.10
Beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.30. filij decem 36.50
Beniamitarũ sors in Chananæa 92.40
Beniamitæ post Iesu ducis mortem quieti & agriculturæ student 95.10
Beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 97.10. cædes omnium usque ad sexcentos uiros ibid. quomodo ea tribus restituta 97.3
Berenice, locus 174.10
Bernice Agrippæ filia 391.30.418.30
Bernice Costobari filia 391.32
Bernice Polemoni nubit 430.30
Bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 342.40. fit exosa Glaphyræ 352.1. datur alij marito 496.30.
Bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius uitæ pericula 523.40
Bernice & Iudæi ad Cestium de Flori gestis retulerunt 524.50
Berotha ciuitas 91.40
Berosus Chaldæus de astronomia & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 662.10, & 663.5. eius historiæ uerba & compendium de Iudæis ibidem. Græcos scriptores taxauit ibidem
Bersabe, ciuitas 186.10.201.30
Bersabe puteus 15.50
Bersabee reperies in duobus locis
Berytus domicilium Romanorũ 359.40
Berytus Phœnices, colonia Romanorum 638.50
Berytus quomodo ab Agrippa exornata 421.20
Berzellæus quãtis beneficiis iuuerit Dauidẽ regno pulsum 151.30. quã gratiam ei obtulerit rex 154.20.
Besarra oppidum 442.50
Beselel architectus 55.10. & 60.20
Beasemmathe uxor Esau 20.20
Bethalaga uicus 270.50
Bethel quid significet 20.50
Bethenabem uicus 583.5
Bethleem toparchia 584.6
Bethmaus uicus 440 10
Bethoron locus 91.40
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 145.7
Bethsama uicus 111.8
Bethsamitarum prophani lxx. arcã cõtingentes moriuntur 111.10
Bethsana, quæ Scythopolis 264.20
Bethsana, ciuitas 91.50
Bethsuritarum deditio 266.7
Bettæa capta & prædata 143.10
Bezedel uicus cum turri inexpugnabili 544.17
Bezethæ collis descriptio 604.10
Biblia quot annorum historiam complectantur 2.3
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 527.3
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis uulneratus effugit 536.10
Borcecos uicus 545.20
Bouis cornupetæ noxa quomodo uindicanda 85.3
Boz columna uestibuli templi 168.30
Boz us quomodo Ruthem acceperit uxorem 107.40.108.20
Britãnicus Cl. Cæsaris filius 430.40
Britãn. Claudij ex Messalina f. Neroni prioigno in imperio posthabitus 519.40
Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 526.40, & 527.3
Broccus trib. plebis 416.20
Buccinarum excogitatio & usus 65.30
Burrus præfectus prætorianorũ militum 430.50

C

Cabrothaba locus 66.20
Cadmus Milesius quo tempore historiã cõscribere inceperit 656.10
Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 326.40
Cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 306.40
Cæcilius Bassus Sex. Cæsarẽ interficit & copias eius occupat 473.4
Cæcinna ab Antonio Primo rerũ gestarũ nũcius ad Vespasianũ mittitur 591.40
Cæcinna de proditione cogitat, & cũ milite ad Antonium transfugit ibidem
Cædesa ciuitas 91 50
Cænopolis & forũ quod uocatur materiarium à Cestio incensum 536.20
Cæphalio fr. Antip cadit in prælio 296.6
Cæron regio amomi ferax 424.40
Cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 510.30. Archelaõ ethearchiã seu mediam regni partem dedit ibidẽ. eius promissio Archelao facta ibid. reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuisit ibidem
Cæsar quæ Salomæ largitus sit 510.40
Cæsar quas ciuitates Iudæorũ regno auul sas Syriæ adiecerit ibidem
Cæsaris liberalitas in duas filias Herodis uirgines ibidem
Cæsar falsum Alexandrũ deprehẽdit ibid. eum remugum numero inserit 511.3
Cæsares uocatos imperatores Rom. 173. 40
Cæsarea conditur 486. 10. & 487. 10
Cæsarea Philippi dicitur Neronis 433.40
Cæsarea Iudææ maxima ciuitas 560.2
Cæsaris templũ 487. 6
Cæsariensium contumeliæ in mortuum Agrippam 422.30
Cæsarienses contra Iudæos apud Neronẽ uictores 522. 1
Cæsarienses omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 512.10
Cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæã missus 535.20. duo milia Galilæorum cædit ibidem
Cæsennius Pætus rector Syriæ 639.40
Cæsennius Pætus Antiochum regẽ Comagenes apud Vespasianũ defectionis accusat 646.6. belliũ mouet cõtra eũ ibi. unctum Romam è Cilicia mittit ibid.
Cæsoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 422.20
Caiaphas constituitur pontifex 386.9
Cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 3.2. eius posteri 6.6

Caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 376.30

Caius Cæsar Agrippam uinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 515.40. ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibidem. 50

Caij uxor & filia occisæ 414.10. eius ingenium & mores 414.40. 415.1

Caius Cæsar Deum se uocari uoluit 516.3. Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem

Caij literæ ad Petronium 517.10

Caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibidem

Calebus explorator Chananæa 57.2

Calidæ ad Baias 397.50

Calidæ ad Emmauntem 386.10

Calidæ apud Callirrhoen 373.5

Caligo tabernaculi qualis fuerit 60.30

C. Caligula constituitur Cæsar 391

C. Caligula Germanici fil. 395.30. designatur Cæsar à Tiberio 396.20. occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse ibidem. Herodem cum coniuge mittit in exilium 398.10. quali fuerit ingenio 400.40.401. Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 400.40.401.1. moritur ibidem. eius in omnes sæuitia, & diuini honoris uendicatio, insaniaq; tũ coniuratio in ipsum, & eius interitus. 405.30. usq; 410.411.

Callimander ab Hyrcano uictus interiit 285.8

Callistus Caligulæ libertus 408.30

Calumniarum quanta uis 463.40

Cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & urbis ædificatione prohibet, moritur 228.40

Campus regius, loci nomen 13.40

Cana, loci nomen 325.20

Cana uicus Galilææ 481.20

Cana seu Canatha 483.30

Canathenses ibidem

Candelabrum tabernaculi 57.10

Capernaum fons, Nili uena esse creditus 565.20

Caphar saba, campi nomen 349.20

Caphartopban Idumææ uicus 584.10

Capito cẽturio à Floro præmissus ad Hierosolymitanos 522.50

Capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 592.20

Cappadoces populus 10.6

Carmeli montis situs 544.40

Carræ, Mesopotamiæ ciuitas 11.40

Carthaginensium originis & fati descriptio 527.40

Carus, deliciæ Herodis 365.30

Casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 246.10

Caspiæ portæ 389.30

Cassius Chærea 406.407.408.410. per totum. occiditur 418.10

Cassius quæ gesserit in Iudæa 301.10. 307. per totum. 473.16. 474. per totum. affligit Iudæos 507.10.

Cassius Longinus Syriæ præses 340.40

Cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 307.308.472.474. per totum. occis. 474. ibidem

Castor rerum Iudaicarũ scriptor 677.10

Castoris Iudæi uersutia & dolus erga Titum 607.20.

Castra Iudæorum, locus 301.50

Catullus Libyæ Pentapolitanæ rector sicariis calumniandi doctor erat 654.30. tria milia Iudæorum trucidauit ibi. eius cruciatus & mors horrẽda ibidem

Cedasa urbs 278.1

Celadus Augusti libertus 382.20. quæ Cæsaris nomine cũ falso Alexandro egerit 521.10.

Celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 429.30. & 430.3

Celer tribunus uinctus à Claudio Iudæis ad suppliciũ Hierosol. mittitur 519.40

Cẽdebæus præfectus uincitur à Sim. 282.10

Cenizus Hebr. in libertatem restituit 98.40

Cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 447.30. & 453.50

Cest. Festus à Claudio in Iudæa procurator præmissus 518.10. eius malitia 521.40

Cestius Saulum cũ cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 537.50

Chabelo terra cur sic dicta 172.40

Chabolo uicus 447.30. 448.10

Chærea Caij uxorem & filiam interficiendas curat 414.10

Chalamas Syrorum transeuphratensium rex 144.40

Chalebo donatur pars agri Hebronis 95.30

Chaldæi, populus 11.10

Chaldæorũ cõsensus cum sacris literis 838

Chamis patris irrisor 11.9

Chananæus, Chanaan 10.40

Chananæorum terræ præstantia 66.30

Charetis mors apud Gamalam 568.20

Chariathiaris ciuitas 111.20

Chasleus mensis 259.10.263.10

Chebronis ciuitatis antiquitas 587.20

Chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 285.20. moritur 289.1

Cherubeis quid fuit 56.50.

Cherubinorum descriptio 168.10

Chetim quid Hebræis significet 10.10

Chetimus, & Chetima insula ibidem

Chetomene qualis ueститus 57.40

Cheton quid significet ibidem

Chettæi populus 11.3

Chiramus operarius insignis 168.20

Christus & Christiani 387.30

Chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 98.40

Chusus, Chusæi 10.40

Chusis amicus Dauidis cõstantissimus quomodo se gesserit apud Absalomũ 149.30

Cilla ciuitas 128.20

Cillanos à Palæstinis bello uexatos Dauid iuuat ibidem

Cinthares idem quod talentum 57.20

Cinnyra, instrumentum musicũ 156.40

Cinyra fabula 409.50

Circenses ludi 406.30

Circuncisionis prima institutio 4.30

Cisius Saulis pater 113.20

Citharæ quis inuentor 5.30

Ciuitatem quis primus instituerit 5.6

Claudius à militib. cõstituitur Cæs. 412.50

Claudius Agrippam ad senatum legatum mittit 517.30

Cl. Romæ contra Samaritas pronũcians tres eorum nobilissimos interfici iussit 519.30

Claudius quandiu imperiũ administrauerit ibidem. Agrippinæ uxoris Neronẽ pri uignum in imperium cooptauerat ibid.

Clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 664.30

Clemens præfect. urbanarum cohortium 407.20

Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 254.9

Cleopatra Flori uxor 435.50

Cleopatra Ptolemæi Epiphanis filia datur nuptum Antiocho 254.10

Cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur uxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 274.10

Cleopatra M. Antonium in sui amorem pertrahit 310.3. & 474.50. Mariãnem cum filio ad se uocat, & Antonium contra Herodem incitat 321. usq; 402.483.649.20. contra omnes omnium opibus inhians 324.325. per totum. Herodem ad stuprũ solicitat 324.30. occiditur 330.40. & 485.30

Clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 445.30. & 542.20.

Cluuius 409.40

Colossius Cæsaris 487.7

Comagenensium ciuilis contentio 387.5

Commeatus centum annorum qua de causa in Massada incorruptus manserit 648.50

Conon Græcus Iudæorum mentionẽ facit 666.40

Conuallis laudationis 192.20

Conuentus ciuium quæ utilitas 80.40

Coponius Iudæis præficitur 384.10. & 385.1

Coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciã redactis 512.6

Corban iuramenti explicatio 664.14

Corban, quomodo se liberent 72.49

Coreæ, loci nomen 467.20

Cores seditionem contra Moysem & Aaronem

Auronem excitat 71.40. dat eius pœnas ibidem
Cornelius Fauſtus Syllæ filius qualem ſe præſtiterit in expugnatione templi 298.7
Cornelius Sabinus ſibiipſi mortem inſert 407.40. 410.30. 417.40. 418.20
Corona triplex pontificis 58.40
Corræi, locus 112.10
Corus menſura qualis 67.47.335.40
Coſtobarus Idumeæ Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab uxore 332.30. eius uiolentia 434.3
Coſtobarus & Saulus fratres unà cũ Philippo ad Ceſtiũ transfugiunt 537.50
Coturnices ubi copioſe inueniantur 49.40
Cotys Armeniæ rex 421.50
Craſſus in Parthos proficiſcens Hieroſolymitanum templũ ſpoliat periurus 300.10. cũ omnibus ſuis copiis perit 301.1
Craſſus in Syriæ prouinciã Gabinio ſuccedens quid geſſerit 470.20
Cretenſes moribus, non uerbis erudiebãtur 680.9
Cteſiphon, urbs 405.10
Cumanus Iudææ præſes conſtituitur 428.30.518.20. & quid ſub eo Iudæis acciderit ibidem. & 429.10. accuſatur à Iudæis ibid. exulat 430.10.519.40
Cuſpius Fadus Iudæorũ regno præficitur 422.52.423.30. ſeditioſos punit 423.34.428.10
Cydoſſa Tyriorum uicus 569.50
Cyprus inſula 10.10
Cyprus præſidij locus in finibus Hierichũtis 533.50
Cypros Herodis filia 391.24. alia Phaſaeli filia ibidem,26
Cypron, caſtellum 349.20. & 487.20
Cypris Antipatri uxor 470.20
Cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis ſubdita 527.40
Cyrus Perſarum rex Babylonem & regem eius capit 224.50
Cyrus Iudæis Hieroſolyma repetere permittit, templúmq; reſtituere, ac uaſa tẽpli eis reddit, multáq; præſtat beneficia 127.10. 232.40. 610.30. perit 228.20

D

DAbariteni uxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 443.20
Dacchari herbæ deſcriptio 58.50
Dagon, arx 282.20
Dagon præcipitatus 110.10
Dagonis templum exuſtum 275.20
Dalale meretrix Sampſonis 106.30
Dalmatas bellicoſiſſimos ſub una tantum legione Romanorum quietem agere 527.10
Damaſcus à quo condita 11.20
Damaſcus imperio Dauidis ſubiicitur 143.1
Damaſcus à Metello & Lollio capta eſt 295.40
Damaſcenorum in Iudæos ſeueritas 438.20.538.2. & 651.10
Dana oppidum 98.30.178.10
Danaus Argiuorum antiquiß. 661.2
Daniel uocatur Balthaſar, & cupit diutius uiuere propter ualetudinẽ & ſtudia 221.10. inſomnia diuina uidet 221.50. regi ſomnia interpretatur 222.10. 273.1. Balthaſaris uiſionem in pariete explicat 224.10. abducitur à Dario in Mediam & cõſtituitur ſummus ſatrapa 225.2. inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 225.226. per totum apud Ecbatana turrim ædificat ibid. quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas ſuperauerit 226.227. per totum
Danielis prophetia 263.10
Danitarum ſors 93.7
Danitæ à Chananæis ſedes mutare coacti 98.20
Danus, fons Iordanis 13.30
Danus naſcitur 22.10. filij eius 36.4
Darabitta uicus 452.30
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 389.50
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum uaſtat, & Danielem abductũ conſtituit ſatrapã, quem inuitus poſtea leonibus obiicit 225.50. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibidem
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 530.10
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarũ creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 229.50. & pagina ſeq. cõmonitus uero à Zorobabele Iudæos libertati inſtituit, & immunitati, urbémq; & templum reſtituere promittit & iuuat 230.234. per totum. mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibidem
Dathamo cum uniuerſa ſua familia terra debiſcit 71.30
Dauid filius Ieſſæi 108.20
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele unctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharam 121.10. eius magnanimitas 121.20. uictoria de Goliatho 122.40. amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita Saulo adfert & filiam eius uxorem ducit 123.40. ſocerum fugit 123.124.125. per totum ſpiculo ab eo petitur 125.30. accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 126.30. fugit inde aliò atque aliò ibidem. Cilanis auxiliatur ac iterũ Saulum effugit 129.130. & 131. per totum. cum Saulũ occidere potuiſſet noluit ibidẽ. reconciliatur Saulo 129.31. Nabali deſuncti uxorem ducit 131.50. Amalecitas prædatur ibid 53. iungit ſe Ancho contra Hebræos 132.1. abducuntur ei ambæ uxores captæ 134.10. Paleſtinos cædit & uxores recuperat 134.20. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 135.10. rex unius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 136. & 137.3. eius filij 137.10. Abnero fœdere iungitur & amicitia 137.40. interfectum luget 138.30. regnum in uniuerſum ei confertur 139.20. dominorum ſuorum occiſores punit 139.30. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 139.50. Iebuſæos illudẽtes capit 139.10. amicitiam cum Hiramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat ibidem. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymã tranſfert 141.142. per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 143.10. Thæmonem in amicitiam recipit Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit ibidem. Ionathæ poſteros beneficiis affecit ibidem. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ debellantur 144.10. Bethſabeen adulteram facit & ducit uxorẽ, Uriãque interficiendum curat 145.146. per totum. Ammanitas excindit 147.3. à filiis moleſtatur 148.149. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 49. per totum. patienter audit conuiciantem Semeim 49.50. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 151.30. priorem filium aggreditur ibidem. occiſum luget 153.3. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 153.154. per totum. decem tribus ab eo deficiũt autore Sabæo 154.40. Paleſtinos ultimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 156.40. fortiſſimi uiri ipſius qui 156.50. populum recenſendo deum offendit 157.40. è tribus malis inſligendis peſtem eligit, & Oromnæ areã emit 158.159. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmq; inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium 159.10. & 50. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 159.20. Solomonem confirmat regẽ, officiáq; diſtribuit & tribus, tum templi uaſorúmq; deſcriptionem tradit 160.161. per totum. Dauidis principiũ alacritas in contribuendo ad templi fabricã 161.30. quid ſub mortem Solomoni cõmiſerit 162.1. expirat ac ſepelitur, maximúſq; cum eo theſaurus ibidem.
Dauidici generis regũ finis, & quot eorum fuerint 118.30

Debora prophetis 10.4
Decimæ datæ 14.20.50.7
Decius Mundus quantũ insanierit in Paulinam 387.40
Delatorib. quid præmij fuerit apud C. Caligulam 411.30
Demetrius Alexandrinus 281.40
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 275.40 Alexandrũ uincit 276.40
Demetrius Eucærus Antiochi Grypi filius rex apud Damascum constituitur, & Alexandrũ Iannæum superat 290. 20. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ibidem.1 Alexandrum prælio superat 465.7
Demetrius Gadarensis libertus Pompeij 298.20
Demetrius Nicanor rex 276.9. clementer agit cum Ionatha Iudæisq; 277.20. uincitur à Tryphone 278.10. capitur à Parthis 279.30. dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace 283.40. uincitur, capitur & occiditur 284. 20
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 300. 5. legem Iudæorum transscribendam curauerit 251. 20.
Demetrio Phalereo in historia Iudæorum uenia concedenda, quòd Hebraice nesciuerit 666.50
Demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lysiam occidit 266.50. Iudam occidit in prælio 269.10. Ionathæ amicitiam ambit 271.10. occiditur ibidem.
Dei castra, locus 23.30
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 554.10
Deus Iudæis omnem uiam salutis ad ineritum uerterat 617.50
Dei decretum contra omne Iudæorum genus 651.20
Dei definitio apud Mosen 681.10
Dextra porrecta quid apud barbaros significet 402.40
Diagoras Melius in mortis periculo uersatus propter Athenienses 685.9
Dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginẽ ædificauit 662. 4.
Diebus singulis quid Deus cõdiderit 3.20
Diglath, quid significet 4.10
Diluuij uniuersalis descriptio 6.7
Dina Iacobi filia 24.10. stupratur, quapropter Sicimitæ uniuersi trucidantur 24.30
Diodotus Tryphon Apamenus, uide Tryphon.
Diogenes Alexandri amicis. à Pharisæis interficitur 466.8
Dionysius Tripolitanus securi percussus 296.20
Diophantus notarius sceleratus 358.30
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 538.539. per totum
Disciplinas à Chaldæis ad Aegyptios, ab his ad Græcos esse deductas 13.6
Dissimilium communionem etiam natura horrere 82.10
Dius in historia Phœnicum integerrimus 661.20
Dius mensis 7.3
Doccus mularum nutritor 126.30 occidit Abimelechum pontif. 127.30
Dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 582.40
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 306.30
Domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 592.20. à Mutiano productus populo rector insinuatur ibidem.
Domitiano Germani subiiciũtur & Galli 641.3
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 643.20
Domitius Aenobarbus 430.40
Domitius Aenobarbi filius ibidem
Domitius Nero consalutatur Imperator 430.40 fratrem, matrem, uxorem, uirósq; illustriss. trucidat ibid. Cæsarea excludit Iudæos 431.30
Domitij Neronis uxor à marito occiditur 431.1
Domitij Sabini fortitudo 608.10
Dora Phœnices urbs 438.30
Doræ ciuitatis situs 679.1
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 431.30
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur ueneficij, & quomodo se gesserit 367. 8. 474. 40. 499. 20
Doritarum in Iudæos insolentia 419.50
Dorotheus lxx. interpretib. additur 251. 40
Dositheus Hyrcanum & Alexandrã Herodi prodit 328.20
Draconis leges de supplicijs antiquiss. 656.40
Druma Gedeonis concubina 102.20
Drusilla Agrippæ filia 391.30
Drusium turris 486.50
Drusus Agippæ filius 391.30
Drusus Neronis filius 392.10. 395.30
Drusus turris 337.4
Drymos, loci nomen 475
Dystrus mensis 87.40.233.10.242.20

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 549. Gamalæ occisus 567.5
Ecdippon locus 476.1
Edom, uide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 189.30
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 99.10
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 206.30
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, unà omnis eius soboles tollitur per Zamarem 183.40
Elcana Iudæ copiarũ dux occisus 206.40
Elcias Magnus, legatus Iud. 399.20
Eleazarus pontifex 1.40
Eleazarus Moysis filius 43.10
Eleazarus Aaronis filius 71.50. 72.1. fit pontif. 73.29
Eleazarus pont. moritur 95 8
Eleazarus Dodeiæ filius unus fortiũ Dauidis 156.50
Eleazar. quidam arreptitiorum medicus 166.20
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 260. 20. fortiter ab elephanto confosso opprimitur 265.30
Eleazarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 285.40
Eleazarus quomodo pontificatũ adeptus 248.30
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 300.20
Eleazarus Anani fil. pontifex cõstituitur unius tantum anni 386.6
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 382.50. priuatur pontific. 383.5
Eleazarus gigas, quàm uasto fuerit corpore 389.50
Eleazari Asamonæi filij fortitudo et mors 461.20
Eleaz. Dinæi, latro 429.20. 431.20. 519. 8. 520.10
Eleazarus seditiosus exulat 423.30
Eleazarus Ananiæ põtificis filius, Romani belli seminarium fuit 529.30. reiecit Cæsaris hostias ibidem
Eleaz. Semæi facinus memorabile 552.40
Eleaz. duo socij cõtra Manahemũ 531.30
Eleazari Simonis filij factio 593.20. 594. 10. 597.20
Eleaz. Simonis Gioræ socij mors 586.20
Eleazarus sicariorũ princeps Massadam obtinet 647. 15. eius ad suos oratio 649.51. altera oratio de immortalitate animæ. 650.38. et 651. 652. per totũ
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 265.40
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 348.40
Eleutherus fluuius 483.10
Eleutheri equites 475.50
Eliabus architectus 55.8.60
Eliacias pontif. sub Iosia rege 213.30
Eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Aegyptiis 215.8. etiam Babyloniis tributum cogitur pẽdere 216. 50. occiditur ibidem
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri succedit 235. 40
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 184. 30. 185. 10. 186. 40. 187. & 192. 193. 2. per totũ. exẽptus ex hominibus 193 10
Eliæ epistola ad Ioramum Iosaphati filiũ scelerat um regem 197.30

Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 422.6

Elis pontifex princeps Hebræorum 108.31. filij eius scelerati ibidem. exitium suum cognoscit 109.14

Elis pontificis filij scelerati 108.31. exitium suũ & suorũ filiorum cognoscit 109.14. tum ipsius & filiorum mors 109.31. & 40

Elisæus prophetiæ donũ accipit, & Eliæ comitatur 186.30. uaticinatur & aquã suppeditat Ioramo Achabi filio 193.40. uiduam à debitis liberat 194.30. Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum nolentem eludit 194.40. 195.30. famis tempore uilitatẽ annonæ prænũciat 196.50. Adado mortem indicat 197.10. Ieum ungit regem Israelitarum 198.20. Ioasum Ioazæ filium adse ægrotum uenientem consolatur 202.48. uita defungitur 203.8. cadauer occisi à latronibus, in ipsius monumentum iniectum reuixit ibidem

Elymus, Elymi 11.10

Eminan zona sacerdotalis 58.5

Emmaus concremata 380.8

Emmaus uicus, Vide etiam Ammaus.

Engaddi à sicariis inuaditur 582.10

Eniachin tribus sacrata 572.3

Enochi mors nemini cognita 7.20.

Enosa ciuitas 5.30.

Ephaphroditus 1.22.

Ephodes, uestitus 58.20

Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 659.7

Ephorus Hellanicum in plurimis ostẽdit mendacem 656.30

Ephremes Iosephi filius 30.35

Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 36.50

Ephremi pars quæ cesserit 92.50

Ephremitæ Gedeoni bellũ inferre conantes placantur 102.5

Ephræmitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 95.40

Epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 285.10

Epicureorum error refutatur 226.40

Epiphania, ciuitas 11.2

Epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pæto pugna forti obniti untur 646.30. à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ibidẽ. Romã ad Vespasianũ ueniũt 646.48.

Epomidis descriptio 58.20

Epulæ feriales Iudæorum 595.10

Equitum Romanorum arma 547.10

Equus Modius Varo succedit 440.442

Erebinthonicus uicus 615.30

Erica prætorianorum Achazæ præfectus occiditur 106.40

Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 221.40. obiurgat eũdem propter thesauros Babyloniis monstratos 212.10.

Esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 227.10

Esaiæ uaticinium deprauatum 654.10

Esai natiuitas 19.10. uxores ibidem. circumcunitur à fratre ibidem. iratus fratri reconciliatur 24.10. partitur cum fratre habitationem, uocaturq; Adomus 25.10

Esdras Iudæorum apud Babylonem degẽtium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 234.40. quomodo popolum mundaucrit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuusq; sit 235.236. per totum

Escon puteus 19.40

Esther puella quali fuerit forma 238.2. ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem. Iudæorũ cladem futurã cognoscens regi indicat 239.30. 240.2. impetrat Iudæis uitam 241.20

Essen, uestis qualis 58.10. 61.10

Essenorum secta 384.50. 512. 513. 514. 515. per totum. eorum mirabilis cõstantia, & uirtus in bello cum Romanis 515.50. opinio de animæ diuinitate ibid. aliud eorum & diuersum collegiũ ibidem. & 516.10

Ethæus Gitthæus Dauidis sectator præficitur exercitui 151.40

Eua quid significet 4.2

eius lapsus 4.5

Euæi populus 11.3

Euaratus Cous 495.10

Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 666.40

Euilas, Euilæ 10.40.

Euodus Neronis libertus 395.40

Eupolemo Græco in historia Iudæorum uenia concedenda quòd Hebraicè nesciuerit 666.50

Euphrates, fluuius 4.9

Euryeles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domũ eius subuertit 357.40. 493.50. 494.40

Eutychus Agrippæ libertus & auriga in uinculis detentus 393.20. 394.6. aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 394.30

Eutychus, auriga Caij Cæs. 417.30

Excæcantis aliquem pœna 85.2

Ezechielis prophetia 215.1. & 216.3

Ezechias Achazæ filius regnum obtinet paternũ Hierosolymis religionem collapsam restituit 201. 208. per totum. Palæstinos bello uincit ibidem. à Sennacheribo oppugnatur 210.10. in summã adactus desperationem Esaiam implorat ibidem. posteritatẽ à Deo exorat 211.40. moritur 212.20

Ezechias latronum princeps interficitur 473.10

F

Fabatus Augusti seruus 366.10

Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 498.10

Fabij centurionis fortitudo 468.20

Fames imgẽs 186.1. 195.30. 196.20. 334.50. 335.20

Fati potentiæ nemo potest resistere 362.10

Fauces locus 68.20

Faustus Cornelius primus Hierosolymã conscendit 468.40

Felix Pallãtis frater à Claudio ad Iudæos missus 519.40

Felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelum uincitur 308.20

Cl. Felicis procuratoris gesta 520.521. per totum. uide Cl. Felix

Ferrei montis situs 584.20

Festus procurator successit Felici 432.20

uide Porcius

Festorum descriptio 63.64. per totum

Filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 83.50

Filiorum Israelis iura 80.32

Flaccus Syriæ præses 392.30

Flauius Iosephus. uide Iosephus

Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 647.10. contra Massadam militem mouet ibidem. & 648. & 650. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 653.10

Fletus, sylua 141.10

Florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 514.30

Flori nouus dolus & auaricia in oppressione Hierosolymorum 524.30. mendaciam apud Cestium 525. per totum. uide Gessius

Fortes uere qui 133.30

Fortunatus Agrippæ libertus Romã missus à suo patrono 397.40

Fratris uxorem ducere prohibitum 383.4

Fratres ueri, quos & interitus ipse sociauit 699.50.

Frontonis gesta in custodia 636.8

Fructus intempestiuus & præmaturus 82.6

Furij centurionis animositas 468.20

Furum pœna 84.30

G

Gaba, quid significet 110.40

Gaba equitum ciuitas cur sic uocata 544.40

Gabaeorum iniuria in uxorem Leuitæ, & quomodo ea propter mulctati 96. 97. 98. per totum.

Gabaon, uicus 155.10

Gabaonitæ astu fœdus ineũt cum Iesu 91.2. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 91.92. per totum.

Gabath, Saul uicus 595.20
Gabinius præfectus militū Pompeij 297. 20. eius gesta 298.299.300 per totum
Gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 469.10.470.20.472.30
Gadara restaurata 337.40
Gadaræ optimates legatos ad Vespasianū mittunt, seq; dedunt 481.40
Gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 468.40
Gadæ natiuitas 22. & filij septem 36.8
Gadus propheta Dauidi unius è tribus malis offert electionem 157.40
Galades colis & Galadena regio 23.20
Galatæ à quibus denominati 10.2
Galba Imperator creatus 586.2. in medio foro necatus ibidem. 588
Gales insectans Abimelechum Gedeonis nothū, proditur à Zebello 103.10
Galgala quid significet 90.10
Galilæa & regionis trans Iordanē quanti reditus fuerint 510.40
Galilæa minor quæ 545.30
Galilææ utriusq; descriptio ibidem calamitas 545.546. per totum
Galilea tota à Romanis subacta 570.20
Galileorum & Samaritanorum conflictus 519.2
Galilei contra Romanos 542.10
Galilei ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 544.10
Galilæorum quot milia Iaphæ occisa 555. 30
Galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 588.30
Galliæ motus 583.40
Galliæ bellum desit ibidem
Galliæ situs descriptus 527.10
Galli centurionis facinus apud Gamalam 567.8
Gallos sub mille & ducentis militibus seruire, quibus pene plures habuerint ciuitates 527.20
Gamala filius Iesu 572.10
Gamala ciuitas rebellat 565.30. eius situs ibid. & 566.10. excisa. 568.10
Gamalenſium fides in Romanos 438.40
Gamalenſium cum Romanis acres conflictus 566.567.568. per totum
Gamalenſium ædes à Romanis 519
Ganges fluuius 4.9
Garizin mons 244.1
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 446. 10
Gazam nequeunt capere Israelitæ 59. 40
Gazæi à Lunæo obsessi capti; 289.30
Gazara Palæstinæ urbs à Salomone bis ædificata 173.10
Gedeō quomodo Hebræos seruitute exemerit 100.101. per totum. quod filios 70 habuerit 102.20
Geman uicus situs 518.50
Gemella repellit amicitiam Herod. 554.
Genesar lacus descriptus 386.10. terra eiusdem nominis descripta ibidem
Gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 526.30
Gentium qui uerenda Iudæorū more circuncidcrunt, enumeratio 664.10
Gentibus singulis quomodo à suis autoribus nomina sunt indita 9.10.11. per totum
Geon fluuius, & quid significet 4.10
Geraseni quomodo se erga Iudæos cohabitatores suos gesserint 512
Gergesæi, populus 11.4
Germanicus ueneno sublatus 367.7
Germanicus qualibus moribus 395
Germanicus Claudij Cæs. frater 430.40
Germanus augur uinctus Agrippæ unctio uaticinatur 395.2
Germani qualis gens 411.1
Germanorum descriptio 527.30. eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibidem
Germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano sedantur 586.6
Germani Capitolij collem occupāt 592. 20
Germani uiribus corporum laudati 632. 30
Germanorū magna ex parte defectio à Romanis 406.30. defectionis causa ibid.
Gersus Moysis filius 43.10
Gessius Florus Iudææ procurator quomodo Iudeos ad arma contra Romanos ea pessenda compulerit 435.50. & quàm malus fuerit ibidem
Gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & uersutia 524.20. auaritia apud Cæsarienses 525.10. noua crudelitas in Hierosolymitanos ibidem. Vide etiā Florus
Getheris Arami filius 11.20
Getuli, populus 21.40
Gigantum reliquiæ in Hebrone 95.30
Gigantum posteritas à quibus perdomita 13.
Gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant uaticinatur 183.10
Gnea uicus 390.10
Giscala Galil. oppidulum indomitū 569. 2
Giscala succenditur & diruitur 439.20
Giscala à Iosephi militibus diripitur, præd. à popularibus cōceditur 541.542. per totum
Giscalorum status 439.10
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 342. 40. odio prosequitur Salomē 371.1. occiso marito remittitur ad patrē eam dote 463.40. nubit Archelio Herodis filio, Alexandri fratri 383.2. item Iubæ 383.30. eius somnium & mors ibidem
Gobolitis regio 25.20
Godolias Acani filius præficitur reliquiis Hierosol, morum 219.20. humaniter tractat Iudæos profugos ibid. eiusdem pietas, sed illi noxia 220.10. occiditur ibidem
Goliathi Gittæi statura & insolentia 122. 40. interitus 125.10
Gomor, Gomarenses 10.2
Gorgias à Iuda Machabæo uictus 252.20. uincit Iosephum Zachariæ 264.30
Gorion filius Ioseph, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 572.10. occiditur 580.30
Gotarzes Parthorum rex 427.2
Gotholia Achabi filia, uxor Iorami Hierosolymorum regis 200.30. Dauidis familiam quantum potest tollit & regnū administrat ibidem. & regno & uita priuatur operante Iodi 201.10
Græcorum & Iudæorum dissidiū 398 20
Græcis turpissimū iusum Iudæis inferiores fore 521.1
Græcos bis ternis fascibus Romanorum obedire 526.50
Græcorum omnia noua & heri nuperq; facta 655.50. eorum regiones innumeræ corruptiones inuasere rerū memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem. & 656.10. philosophi primi Aegyptiorum Chaldæorumq; discipuli. ibidem
Græci posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt 656.30
Græcis ab initio nulla cura fuit historiæ conscribendæ 656.4
Græcorum historicorum elegans descriptio 656.657.658. per totum
Græcorum legislatores antiquissimi qui 678.50. & 679.10
Græcorum dij descripti 686.687.688. per totum. eorum legislatores poetis potestatem dederūt ut quos uellet deos introducerent, rhetorib. uerò ut dicta creta de reb. publicis, quæ uellent conscriberent. ibidem
Grādo apud Aegyptios ante Mosen nunquam uisa 44.40
Grapte cognata Izatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hierosolymis ædificauit 588.40
Gratus militum præfectus, Simonem Herodis filiū obtruncat 379.10. suis succurrit 380.10. & 508.10
Grauida calce perunctens quomodo plectendus 84.40
Gymnasia Herodis 487.30

HAsulde Abra Heber. Hebræorum auctor 21.30
Hebræorum declinationis forma ibidem
Hebræorum nullus regnante Salomone scriptor opus facit 174.3

Hebræi bis ultra Euphratem ducti captiui 220.50
Hebræorum decem tribuum captiuitatem, & reliquarũ duarum tribuum transmigrationem quãtum temporis intercesserit 24. uide etiam Israelitæ
Hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 95.20
Hebronis oppidi antiquitas 13.10
Hecatæus Abderita 666.10.667.30. 668.20
Hecatombæon mensis 73.30
Hecatõtomachi Alexãdri Iannæi 288.10.
Hellanicus ab Acusilao de genealogiis multum discrepat 656.20
Helcanes Leuita & eius uxores ac liberi 108.109. per totum
Helena Adiabenorum regina transit ad religionem Iudaicã 424.425.426. per totum. eius monumentum Hierosolymis 599.10
Helenæ Monobazi regis matris regia Hierosolymis 604.30
Helias. uide Elias
Heliopolis 36.20
Helonis principatus Hebr. 104.30.105. 10
Heniochi Romanis subiecti 526.50
Heoron, arca tabernaculi 56.40
Herẽnius Capito procurator Iudææ 392.20
Hermæus qui & Danaus denominatus 667.40
Hermippus Græcus historicus diligentissimus 664.3
Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 666.40
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 422.10.423.40. moritur 428.1
Herodes Antipatri filius 302.20. Hierosolymorum dux constituitur, Exechiáq; cum aliis prædonibus afficit supplicio 303.50. infantum ob cædem exosus dicit causam 304.20. præficitur Cælisyriæ ibidem. Romanorum benevolentiã captat & assequitur 307.40. Malichũ trucidat 308.10. Antigonum Aristobuli profligat ibid. uxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrũpit 308.40. accusatus tetrarcha constituitur 309.310. strenue pugnat ibidem. elabitur ex hostium insidiis 311.312. difficilibus præfectionibus exercetur usq; Romam 313. rex Iudææ a senatu Rom. declaratur 314. ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 315.316. auxilia uenit M. Antonio 301. prodigiose seruatus bis 317. Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 318. Antonio donat 319. Aristobulum pontificem occidit 321. 322. à Cleopatra ad stuprum solicitatur 324. bellum Arabicum infert 325. concio ad milites 326. Hyrcanum occidit 328. quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 329.340. Mariamnem uxorem interficit & magnifice donatur à Cæsare 341. necatã à se uxorem luget miris modis 342.343. efferatur ad cædem amicorum quorumcunq; & ad omnia mala inclinat 343.344.345. arces in suam tutelam extruit 346. fami urgenti succurrit 347. quomodo subditos in officio continuerit 448. Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 449.450.451. salutat Agrippam 450. extruit templum Cæsari, & tributorum partẽ subditis remittit & conuenticula populi prohibet, & Essenos magnificat 451. templũ nouũ ædificat Hierosolymis sumptuosiss. 452. 453. legem statuit de furibus nouã 342. nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippam q; honorat 343.344. quartam tributorum partem suis remittit 345. ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 346. filios suos apud Cæs. accusat 347. quinquennale certamen celebrat, arces condit 349. multá q; alia 350. qualis ingenij, ibidem. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 351. omnes coniunctos habet suspectos 353.354.355.356. à Syllæo inique accusatur apud Cæsarem 356.357. accusat filios apud consiliũ Berytense 100. strangulat 301. liberis ipsorũ prospicit 363. quas ipse uxores habuerit & sobolem 364.10.391.20. Antipatrum damnatũ in uincula coniicit 371. morbo correptus testamentum cõficit 371. 372. morbus qualis fuerit 371. sub mortem liberalissimus & crudelis. 373. 374. uim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 374.375. testamento mutato, moritur ac funeratur 375. testamento eius confirmato quantum filiis ex patrimonium superfuerit 381. præficitur Galilææ, & strenue agit 472. accusatur Hyrcano à maleuolis 473. uindicat patris mortem 474. eius uictoriæ ibidem. accusatur 475. quomodo se gesserit in pugna cõtra Antigonũ & Parthos 476.477. ædificat et multis premitur malis 477. 478. Romam nauigans iactura facit 478. rex Iud. constituitur 479. Antigonũ expugnat & latrones ibidem. 478.479.480.481. fratris mortem ulciscitur 481. in grauia incidit pericula 481.482. Syros & Arabes uincit 483.484. conciliat sibi Iulium Cæs. 485. ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 486.487.488.489. 20. athletã & uenatorẽ agit ac bellatorem 487.488. dissidet cum filiis duobus & uxore ibidem. & 489. reconciliatur filiis 489. iterum dissidet cũ ipsis 492. accusat filios apud Cæs. & Beryti 495. occidit 496. & 527. occisorum liberis prospicit 497. quot uxores & liberos habuerit ibidem. eius domus iterum conturbatur dissidiis 497. Hieroram extrudit 498. accusat filium Antipatrum 501.502. morbo corripitur lethali 503.504. crudelitas eius & mors 504. 505. quomodo Romanũ adduxerit exercitum 611. instaurat ciuitates 644.10
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 385. 40. tetrarcha fit, ibidem. recipitur in amicitiam Neronis 386.10. quomodo perierit ibidem. Vitellij trã in se concitat 390. 20. bello ab Areta superatur ibidem. Herodiadis amore capitur 390.20. uxoris importunitate in exilium detruditur 397. 20. 398.10. quali fuerit ingenio 421.10
Herodes Herodis fil. Tiberiadẽ & Iuliopolim condidit 515.40. à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniã cum uxore fugit 515.50. quando decesserit & quos liberos reliquerit 518.10
Herodias Agirppæ soror, Herodis iunioris uxor 390 20.391.30. odio prosequuta fratrem se suúmq; maritum in exilium coniicit 397.20.398.10. eius exprobrationes & stimuli 515.50
Herodion cõditur 312.10.476.30.487. 20
Herodoti lapsus 492
Herodotum cunctí mendacem ostendunt 656.30. Romanorũ meminisse 659.3
Herodotus erroris arguitur 180.10
Herodotus Halicarnassæus Iudæorum gẽtem non ignorauit 664.10
Herodum oppidum 36.10
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 656.20
Hettan prædium 175.30.
Hezarbunis dux captus 101.50
Hieremiæ prophetæ uaticinium & epicedion Iosiæ conscriptũ 214.40.215.10. 216.217.218. per totum. damnatur, iterũ absolutur 215.10. aufugit ibidẽ.
Hieremias in carcerẽ conjectus torquetur 217.20. in cœnosum puteũ præfocandus demittitur, uerũ rursus liberatur, ibidem. non uult proficisci Babylonem 219.20. donatur magnis muneribus & alia eius gesta ibidem
Hieremias cõsulens Ioanni Careæ abducitur ab eo in Aegyptum, ubi Aegyptiis captiuitatem indicat 220.40. eius uaticinia celebrata 610.30
Hiericlius urbs 74.30. excinditur, & restaurator ipsius diris deuouetur 89. 50.
Hierichus deso'ata 84.30. eius agri descriptio 581.
Hierichuntis fons ex pestilenti ex infuscifero

gifero ſaluberrimus, & feraciſſimus ab Heliſæo factus 584.30
Hiericūntij agri bonitas 92.50.297.14 & 324.27
Hieroboamus Nabathæi filius uaticinio cognoſcens ſe futurū regem populum ad defectionem ſolicitat, effugit Solomonis iram 176.177. per totum. decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 78.20. duáſq; uitulas aureas facit, & templa ibidem. 30. brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pſeudoprophetа ſeducitur 179.180. per totum. filio ſuo ægrotante quid reſponſi acceperit à propheta 181.182. per totum. contra Abiam ducit exercitum 181.20. uincitur ac moritur relicto regni ſucceſſore Nadabo 182.20. familia eius cuncta tollitur ibidem
Hieroboamus Ioæ filius regnum Iſraelitarum excipit 204.20. Syriam ſuo regno licet impius adiicit ibid. moritur Zacharia filio hærede relicto 204.50
Hieronymus hiſtoricus Iudæorū 666.30
Hieroſolymæ rex cum uicinis regibus occiditur 91.30
Hieroſolyma oppugnatur, inferioréq; parte capitur 95.20
Hieroſolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 140.30
Hieroſolymorū theſauri auferuntur, mœnia ad trecentorū cubitorum ſpacium diruuntur per Ioam 204.10
Hieroſolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 214.50.215.10
Hieroſolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis uaſtatio 218. 219. per totum
Hieroſolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmq; eius ſpoliatur & prophanatur 259.10. reſtituitur tam urbs quàm templum 263.1
Hieroſolyma & templum à Pompeio expugnata 297.298. per totum
Hieroſolyma diripitur à Parthis 322.20
Hieroſolyma eiúſq; templū cur deus auerſatus 431.30
Hieroſolyma ad ſummū felicitatis culmiſſe faſtigium, & ad extremā eſſe deiecta miſeriam 459.10. expugnantur ab Antiocho Epiphane 460.38. à Pompeio magno capiuntur 467.30. diripiuntur à Parthis 476.20. oppugnantur ab Herode 482.483. per totū
Hieroſolyma Iudææ umbilicus, cuiuſq; ſitus deſcriptio 598.599. per totum
Hieroſolyma bello, dominatione, ſeditione laborat 582.10
Hieroſolyma quando & quoties capta uaſtata 636.50. quando in ea templum ædificatum ibidem. eius origo & finis ibidem.
Hieroſolyma non idem uoce Iudaica quod Græca ſignificat 672.20
Hieroſolymitanis fame laborantibus ſuccurrit Helena 426.1
Hieroſolymitanorum ſupplicatio 519.20
Hieroſolymitani officioſe Agrippæ, & Politiano obuiam progreſſi 525.14
Hieroſolymitanorum & Romanorum ſeditio 531.1
Hieroſolymitanorū luctus publicus 532.10
Hieroſolymitanorum turbæ & indignationes propter Ioſephum 631.20
Hieroſolymitanorum miſerabilis clades, & fuga ad Veſpaſianum 581.10
Hieroſolymitani prima aggreſſione ſuperiores 596.30. in legionem decimam excurrūt 597.10. eorū inſidiæ contra Romanos 598.1. ſeditiones perpetuæ 604.605. per totum. conflictus cum Romanis 605.606.607. 608. 609. 610. per totum. pugnant circa machinas Romanorum 606.10. ualde terrentur 610.1. eorum pertinacia 609. 20. aurum deglutiunt 612.2. crudeliter afficiuntur ibidem. 613.10. Romanos inuitos ad ſuum excidium coegere 613.2
Hieroſolymitanorum calamitas, & clades miſerrima 613.10.614.1. pertinacia crudelis ibidem. conflictus 614.30. fames 615. profugia ad Romanos 617.30. eorum qui transfugerunt, una nocte uiſcera duorum milium patefacta ſunt ibidē. fames incrementum horribile 618.1
Hieroſolymitanorum quàm multa milia paucis diebus per unam portam ejecta ibidem. egenorum quot milia portis ejecta ibidem. conflictus cum Romanis circa aggeres 618.30.620.1. pugna magna & ferox 621. mendacia inter ſeditioſos 623.10. pertinacia inſana ibidem. pugna atrox circa cuſtodias 623.624. per totum. pugna circa templum 625.29. dolus contra Romanos 625.50. fames 626. pugna circa porticus 627. circa templum 628. 629. per totum. ſtrages & fuga incenſo templo 629.5. ſex milia in porticū confugiunt, ſeque ſaluari ex propheta falſo ſeducūtur 630. 1. plurimi confugiunt ad Titū 634. 20. infinita multitudo uenit ibidem. ſtrages crudeliſſima, incendium, fames captiuit uſque 635.636. per totum
Hieroſolymitani ſoli quāta bonitas 98.10
Hiezechielis prophetia 215.2. 216.33.
Hin, menſura qualis 60.10
Hippeni Iudæos ſuos cohabitatores male tractant 533.30
Hippici turris deſcriptio 600.15.601.30
Hippodromos, locus 504.10
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hieroſolymis contulerit 651.40. mulctatus, quod Salomoni propoſita ænigmata ſoluere non potuit 662.10. eius geſta ibidem
Vide etiam Iromus
Hiſpani quando & quemadmodum Romanis ſubditi 527.20
Hiſtoria apud Barbaros ſolennior quàm Græcos 658.30
Hiſtoriæ ſcriptori quæ curanda 294.50
Hiſtoriæ ueritatem à Iudæis honorari, à Græcis uerò negligi 459.20
Hiſtoriæ ueræ quod indicium 657.30
Hiſtoriarum ſcriptoribus non idem ſcopus 1. in principio
Hiſtoricus mendax quantum à falſario inſtrumentorum differat 453.20
Hiſtoricus quis laude dignus 459.40
Hiſtorici quod officium 454.20
Holocautoma ſacrificium cur dictū 61.50
Homeri poemate nullum uetuſtius 656. 10. quomodo conſeruatum ibidem
Homicidarū inuitorū aſyla 78.40.79.10
Homicidij incerti inquiſitio qualis fiat 81. 20
Hominis creatio 3.20
Hominis ætatis quis terminus præſcriptus 6.15. & 12.20
Homines quando degenerare à uirtutibus adultia cœperint 5. & 6. per totum.
Hominum cōmercia quibus uitanda 63.
Hominū ingenium quàm ſit malum 127.
Homonœa, loci nomen 451.1
Hortos penſiles à Nabuchodonoſoro extructos 223.30
Hoſpitij reuerentia 15.10. & 96.30
Hyc uocis ſignificatio 659.50
Hyoſcyami deſcriptio 58.50
Hyperberetæus menſis 62.10.169.50. 184.40
Hyrcanum uicus 483.20
Hyrcanus Alexandri Iannæi filius conſtituitur pontifex 307.40.308.10. fœderatur fratri, & ocioſam uitam elegit 294. 30.395. 10.311. 50.312.1. cur ignauus habitus et fugerit ad Aretā 395.10. Scauri amicitiam fruſtra ambit 396.40. diſceptat apud Pōpeium cum fratre 395.6. redditur ei pontificatus 397.50.398.10. honorātur ab exteris gentibus 398.40. honoribus ab Iulio Cæſ. afficitur 304.10. capitur & amputātur auriculæ eius 311.10. 475. 40. 476.2. à Parthis dimiſſus ad Herodem reuertitur, à quo perfide tractatur 319.320. per totum. occiditur tandem ab eodē 328.10. 488.10. quali fortuna per omnem uitam fuerit agitatus ibidem
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 389.10
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo ſoronio tractatus & Antiocho Eupatore, tum geſta ipſius 462.12. eius felicitas 463.10. eius bellum cum Arabibus 467.30. iterum fit pontif. 469.30. 471.26.44. pōtificatus confirmatur & regnum

& regnum datur Iudææ 472.15
Hyrcanus Ioſephi Tobiæ filius adoleſcẽs ingenioſus 255.256.257. per totum. eius geſta & mors 258.30
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi inſidias, & principatu potitur 281.40.282.1. oppugnatur ab Antiocho Sotere ibidem. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidiſq; theſaurum tribus milibus talentorũ imminuit 283.10. urbes ab hoſtibus ablatas recuperat, pacémq; cum Rom. init 285. 284. per totum. Samariam obſidet & radicitus tollit, cúmq; deo colloquitur 285.50.286.10. eius felicitas & mors 286.10. ſomnium de filiis quale aliquando habuerit 287.20

I

Iabinus rex Hebræos oppримit, oppriмitúrq; ipſe 100.20
Iabiſſa ciuitas, & Iabiſſenorum officium in Saulem & filios eius extinctos 135.40
Iabiſus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæſi præter cccc. uirgines 97.50
Iachin, columna ueſtibuli templi 168.20
Iacimus uide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 364.40
Iacobi filij Iſaci natiuitas 19.12. præripit fratri benedictionem paternã 20.10. fugit fratris iram ibidẽ dormienti uiſio offertur ibidem. & nuptias celebrat 21.40. uiſiones iterum ibidem. aufugit à ſocero 22.50. redit cum fratre in gratiam 23.24. per totum. luctatur cum ſpectro 24.1
Iacobus uocatur Iſrael ibidem. defodit Labani Deos 24. ibidem
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 25.10. opulentia eius & felicitas 26.1. Ioſephum luget 27.20. mittit filios frumentatum in Aegyptum 30.40. proficiſcitur ipſe etiam cum omni familia 35.30. moritur 36.50
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 428.20
Iacobus frater Chriſti lapidatur 433.20
Iacobi rectoris Idumæorũ proditio 587.8
Iacobi, ſeptimi ex fratribus Macchabæi ſupplicia & conſtantia 698.50
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit. 243.40. Alexandro magno negat ſorum uenaliũ rerum 244.20. placat eundem & impetrat quod uult 245.10. moritur 246.1
Iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 178.30. diſcerpitur à leone 179.10
Iabel. uide Iale
Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 203.30
Iale Iabinum occidit 100.20
Ialus cuſtos theſaurorũ Dauidis 161.40
Ianiæ regni termini 659.40
Iannæus Alexander. quære Alexander
Iapha uicus 448.20
Iaphæ munitiones 555.20
Iaphetus filius Noë 8.40. eius ſoboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 9.50
Iaphthes accitur ad principatum Iſraelitarum 104.1. uictor filiam ſuam deo mactat ibidem
Iar, menſis 167.10
Iardan uicus 545.20
Iaſon, alias Ieſus, Oniæ pont. filius, põtificatum fratri extorquet 258.30
Iaſon ut pontifex conſtituatur quantũ numerarit Antiocho 690.30
Iauanes Iapheti filius 10.3
Iazarus pontificatu priuatur 385.30
Iaziel propheta uaticinatur Ioſaphato 192.4
Iazoron urbs ſpoliata & concremata per Iudam Macchabæum 263.30
Iberi, populus 10.6
Ibes ſerpentibus infeſtæ 40.40
Ides ſcelus & ſupplicium 387.50
Idumæa unde dicta 25.13. Dauidi ſubdita 143.30. eius tumultus 508.30
Idumæi, quomodo circunciſionem & religionem admiſerint 283.50
Idumæorum nationis deſcriptio 575.4. uiginti milia cũ ducibus quatuor Hieroſolymam ueniunt 575.30. ſeditio & tumultus 577.30.578.20
Idumæi cum uigintiquinq; milibus contra Simonem Gioræ 586.50. Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 588.50. ad Titũ ſupplices ueniunt 634.20. ſceleratа eorum facta repetita 647.10
Ieboſthus Saùli filius conſtituitur rex 136.40. amittit regnum 137.50.138.10. occiditur per inſidias 139.20. ſepeliтur honorificè à Dauide 139.30
Iebuſæi populus 11.3
Iebuſæorum ludibrium in Dauidem male ipſis ceſſit 140.30
Iechonias. uide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. uide Iaphthes
Ieſraela urbs 186.10
Ieſſæus filius Obedæ 108.20
Ieſſæi filij qui 121.6
Ieſus Chriſtus deſcribitur 387.30
Ieſus Anani filius prædixit Hieroſolymæ excidium 631.10
Ieſus Damnæi filius ſit pontifex 433.20
Ieſus Gamalielis filius ſit pontifex 433.50
Ieſus dictus Oniæ frater põtificatu honoratus, & mox eo priuatus 258.30
Ieſus Ioſedeci põtificis filius pontifex 232.50.233.20
Ieſus Naueci filius exercitui præficitur, & uincit Amalecitas 51.10. Chananæ explorationem indicat ſuis commilitonibus, & territis reddit animum 67.1. Moyſes eum ſibi ſucceſſorẽ deſignat 78.20. prædicit, quæ geſturus erat 86.40. Chananæã explorat 88.20. Iordanem cum exercitu ſuperat 89.10. Hierichuntẽ ſine labore capit ibidem. & Ainam excindit 90.40. 91.3. Gabaonitis fœderatur, capitq; quinq; reges 91.20. reges Libano uicinos expugnat 92.1. munit ciuitates ibidem. terram uictoria quæſitam diuidit tribubus 92.93. per totum. præcipit eis ut reliquias Chananeorũ tollant 93.10. Sicima elegit ſibi domicilium, ubi moritur 94.50
Ieſus Phabetis filius pontificatu priuatur 336.10. & 337.1
Ieſu pontificis ad multitudinem Hieroſolymitanam oratio 575.30. & 576.10. mors 579.1. eius uirtutes celebratæ ibidem
Ieſu Saphiæ filij ſacinora 440.20. & 443.444.450.451. per totum
Ieſus Sapphæ filius 538.10
Ieſus Thebuthi ſacerdos Tito ſacra donaria tradit 634.50
Ieſus Tobiæ filius quid geſſerit 561.562. 563. per totum
Ieus Amaſis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Iſraelitarum 198.10. Iezabelam & omnẽ Achabi & Ochoziæ cognationẽ tollit 199.10 Bali ſacerdotes extirpat 200.10. cotemptor & ipſe numinis moritur Ioaza filio ſucceſſore relicto 201.40
Ieus propheta arguit Ioſaphatum 191.20
Iezabela quàm mala mulier 184.185.10. manatur Eliæ interitũ 186.10. Nabathum curat lapidib. obruendum 187. 4.10. præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 199.10
Illyricos Romanis ſubditos 527.10
Ilys, ager qualis 48.40
Immundi qui Moyſi 63.40
Impedimentorum cuſtodibus æque ac pugnantibus prædam partiendã 134.40
Imperatores Rom. ſemper honorauerũt & ornauerunt templum Hieroſolymitanum 618.5
Imperij Romani fines quouſq; 526.20. 547.40
Indorum mortis deſcriptio enarrata 651.10
Iniuria maxima quæ 80.50
Inuenta debere reſtitui 84.30
Inundationis uniuerſalis deſcriptio 6.10
Ioabi cum Abnero pugna 136.40. Abnerum turpiter occidit 138.20. exercitui præficitur Dauidis 143.30. Syros uincit 144.40. Dauidis nomine belligeratur fortiter 145.146. per totum. ingenioſum cõmẽtum fingit 148.20. Abeſalomum interimit 152.20. Dauidem Abeſalomum lugentem increpat 153.10. præfectura priuatur 154.2.

Amaſam interficit & Sobæum perſequitur, capúq; ipſius ad regẽ ꝓfert, et reſtituitur priſtinæ ꝓfecturæ 155. 30. populum cenſet 156.40. occiditur 164.5

Ioadus quomodo Gotholiam regno ſpoliat & occidit, Ioasúmque regno præficit 200.30.201.5 ſtudet templo reſtaurando & moritur 201.30

Ioachabis natiuitas & quid ſignificet 109. 40

Ioacimus Ieſu filius pontifex 233.50

Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum conſtituitur 216.3. abducitur in captiuitatem Babylonem ibidem. liberatus è uinculis regiæ præficitur 223. 40

Ioacimus Ioſiæ, uocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Aegyptiis factum 215.5. tributarius etiam fit Babyloniis 216.10. occiditur ibidem

Ioacimus pontif. mortuus 235.50

Ioannes, aliàs Hyrcanus. uide Hyrcanus

Ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector deſignatus 538.20

Ioannes Aſamonæi fil. occiſus 461.40

Ioannis Baptiſtæ interitus 390.40

Ioannes Careæ filius dux profugorũ Hieroſolymitanorum fideliter conſulit Godoliæ 219.30. Iſmaelem Godoliæ interfectorem perſequitur 220. conſulit Hieremiam, & ipſum in Aegyptũ abducit ibidem

Ioannes dux militum Ionathæ 189.40

Ioannes Eſſæus Tamnam miſſus, ut toparchiam adminiſtraret 538.20

Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 260.10. à Medabenſibus Amaræis occiditur 270.20

Ioannes Idumæorum dux ab Arabe quodam ſagitta occiſus 606.2

Ioannes Iudæ fil. in põtificatu ſuccedit patri, & fratrem in templo occidit, ac morĩtur 243.20. Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum uindicat ibid. Bacchidem adigit ad incundum ſecum amicitiam 270.10. eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 271.10. Alexandro quàm fuerit gratus 274.3. uincit Apollonium Dauum ibidem. amicus fit Demetrio Nicanori 276.10. ſociat ſe Antiocho Alexandri contra Demetriũ 277.268. per totum. deſeritur à ſuis tamen uincit, & renouat fœdera 278. 25. capitur per proditionem 280.10. occiditur 281.4

Ioannis Leui filij Giſcalenſis facinora 439.10. 440.30. 441.20. 442.10. 446.447. 448. per totum. Giſcalam Ioſephi iuſſu muro cinxit 538.40. eius proditio & doli uarij 539.20. dolus nouus 540.44. 641. fuga cũ mille Syris fugitiuis 541.23. ad defectionem incitat 569.6. Titũ fallere conabatur ibid. 46 Hieroſolymam fugit 570.10. eius excuſatio apud Hieroſolymitanos 570.30. Hieroſolymitanis exitij cauſa 574.40.575.10. malitia, crudelitas & geſta 582.30.588.20.589.9.604. 605.506.607. per totum. 616.30. 618.1.619.20. 621.20. 622.40.

Ioannis Leuitæ conflictus 593.40.594. 10. impietas 597.602

Ioannis pontificis monumentum 604.40.

Ioas ſeu Ioaſes Ioazæ fil. patris regno potitur 202.30. moriens regnum filio Hieroboamo relinquit 203.10. contemnit Amaſiæ minas, quem capit in pugna 204.10. perit ibidem

Ioaſus Ochoſiæ filius quomodo à Gotoliæ ſæuitia ſeruatus & rex conſtitutus 200.30. à religione deficit & legibus ibidem. Zachariam Ioadi filium in ipſo templo lapidat 202.20. ægrotans occiditur ibidem

Ioazarus dux miſſus contra Ioſephũ Matthiæ filium 541.20

Ioazarus Ioſepho inuidet 446.40

Ioazarus priuatur pontificatu 385.30

Ioazas Ieu filius regnum paternum aſſequitur 202.30. dei beneficio liberatus moritur 202.20

Ioazus Ioſiæ fil. regnum paternum capit, uir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 215.5

Iobacchus torrens 23.50.74.10

Iobel fil. Lamechi 5.40

Iobelus quid ſignificet 65.3

Iobeli anni remiſsio & libertas ibid.

Iochabel mater Moyſis 38.50

Iodes à Moabitis oppreſſos Hebræos libertati reſtituit 95.20

Iohel Samuelis fil. quomodo ſe in ꝓncipatu geſſerit 112.20

Ionas propheta uaticinatur Hieroboamo Amaſiæ filio 204.20. quomodo ad Niniuitas miſſus ſit, & in mare proiectus ac à ceto hauſtus poſt triduum uiuus in terram reuomitus 204.50

Ionia unde ſic dicta 10.4

Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 343.30

Ionum in Iudæos odium 252.30

Ionathas Anani fit pontifex 398.10. honore priuatur ibidem

Ionatas Anani fil 420.20. põtificatũ oblatum reſpuit ibidem. & eius geſta 519.10

Ionathæ Aſamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 461.50

Ionathas Saulì filius caſtrum Palæſtinorum expugnat 116.50. hoſtes unico tantum armigero comitatus aggreditur 117.50. 118.1. animoſitas & honeſtas ibidem. 130.10. & amor in Dauidem 125.10. 126.20. fœdus cum eo 125.126. per totum. cadit in pugna contra Palæſtinos 136.1. eius poſteri quo honore à Dauide affecti 144.1.

Ionathæ cuiuſdam Sadducæi cum Phariſæis contentio 285.40

Ionathas homo uiliſs. prouocat ad ſingulare certamen Romanos 613.30. Pudentem equitem Romanum interficit, & à Priſco centurione ſagitta transfigitur ibidem

Ionathas Matth. iæ fil. 260.20 defuncto fratri Iudæ ſuccedit imperij adminiſtratione 269.40

Ionathas Phariſæus 446.40. inſidiatur Ioſepho, ſeruatur 449.50. iterum inſidiatur eidem 450.50.451.1

Ionathas pontif. perimitur 431.30

Ionathas pontifex primus Maſſadam ædificauit & nomen id impoſuit 648.20

Ionathas qui aliàs Ionadab, ſocius Ammonis 147.10. ſolatur Dauidem 148. 10

Ionathas Samæ fil. ſternit uirum ſex cubitorum 156.30

Ionathas ſicariorum ꝓnceps circa Cyrenen 654.20. eius ſupplicium ibidem 50

Ioppe à Ceſtio militibus capta, direpta & incenſa 535.10. bis à Romanis fundĩtus exciſa 560.10. eius ſitus deſcriptus ibidem.

Ioppenſium interfectorum quot millia 535.20

Ioramus Achabi fil. in regnum paternum ſuccedit 193.10. Moabitas expugnat 194.7. monitus ab Eliſæo cauet Syrorum inſidias 196.30. fame urgente Eliſæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 196.40. liberatur ab obſidione Adadi 197.50. in oppugnatione Ramathæ ſagitta uulneratur 198.10. occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur ibidem

Ioramus Ioſaphati fil. ſuccedit in regnum paternum 194.20. fratres & amicos paternos occidit 197.20. deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot ibidem. cognoſcit ſuum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito ibidem

Iordanis fontium origo 13.37

Iordanis refertus mortuis 583.30

Iordanis fontes & curſus 564.2

Ioſabetha Ochoziæ ſoror germana quomodo Ioaſum ſeruarit 200.30

Ioſadochus pontifex Babylonem uinctus ducitur 219.8. eximitur uinculis 220.1

Ioſaphatus à commentariis Dauidis 143. 30

Ioſaphatus Aſani fil. in regnum paternum ſuccedit 184.10. præſidia urbib. ſuis imponit, & collapſam religionem reſtituit

ſtituit 189.10 quantos habuerit exercitus paratos 189.30. increpatur ab Ieu propheta, pietatémq; ac iuſtitiam colit 191.30. Ammanitas & Moabitas citra ſanguinẽ uincit 192.10. cum Ioramo bellũ infert Moabitis 193.20. moritur 194.10.

Ioſephus Antipatri filius 314.1. oppugnatur ab Antigono 468.10. quomodo pericrit 480.30. arcani non ſatis conſcius ibidem

Ioſephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 489.8

Ioſephus Cabeus pontifex 432.40. priuatur munere 433.10

Ioſephus Caiaphas. quære Caiaphas

Ioſephus Canæi uel Camydæ pontificatum acquirit 424.10. eo priuatur 428.2

Ioſephi Dalæi fatum miſerabile 603.20

Ioſephus Ellemi filius 372.40

Ioſephus & Ieſus põtifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 623.10

Ioſephus Gorionis filius belli dux contra Ceſtium 538.9

Ioſephus Herodis nepos occurrit Varo 380.10

Ioſephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 567.50. interfectus Gamalæ 568.10

Ioſepho Matthiæ filio quæ cauſa fuerit Antiquitatum Iudaicarũ, & Belli Iudaici hiſtoriæ deſcriptionis 1. ſuam hiſtoriam ueracem affirmat & incorruptam 351.40. ipſius genus, filij, inſtitutio & doctrina, profectio Romam 437.20. naufragium paſſus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 438.30. committitur ea ipſius tutelæ 440.40. in quibus uerſatus ſit periculis 441.20. bello neceſſaria comparat, & oppida expugnat ibidem. Ioannis inſidias effugit & Ieſu latronum principis 442.50. ignoſcit capto Ieſu, & cum Ebutio bellum gerit 443.1. inſidiis caluniis uariis petitus euaſit 444.445.446. per totum. deficientes Tiberienſes cohibet ibidem. ciuitates munit 446.30. inſidias patitur, & ſomnio conſolatur 447.10. aſtutia eius in cognoſcendis inſidiis ibidem. Ioannis cõſiliis contra ipſum quomodo occurrerit 449.30. Ionatham inſidiatorem ſeruat, & legatos mittit Hieroſolyma 450.20. in ſalutis diſcrimen incidit 451.10. accuſatur à Tiberienſibus & irridetur, eoríanque urbem cepit 452.40.453.3. Simonem & Ionatham Hieroſolyma mittit 453.10. calumnias falſi hiſtorici dedecellit ibid. hiſtoriæ ſuæ ueritatem adſtruit 454.30. Sepphoritas ſeruat 455.30. Tiberiada ſeruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis ibidem. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 456.30. captus honorifice tractatur à Veſpaſiano Titóq; & captiuorum multos liberat, falsóque accuſatur 457.10. uxores ducit, & liberos procreat ibidem 50. qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicũ conſcripſerit 558.20.559.560. per totum

Ioſephus Matthiæ filius utriuſq; Galilææ rector deſignatus 538.20. eius ſingularis induſtria ibidem. & 539.20. dolo Ioannis Giſcalæi ſubito oppreſſus 540.5. contra Ioannem Giſcalæũ profectus 541.50. geſta cõtra Romanos 545.40. aduentu Veſpaſiani in Tiberiada confugit 548.50. primatibus Hieroſolymis è Tiberiade de rationibus belli ſcribit 549.7. Iotapatenis auxilio uenit 549.550.551.552 per totum. eius machina excogitata contra arietis ictus 552.30. fortia facta 554.555. per totum. quomodo è catenis liberatus per Titum & Veſpaſianũ 590.40.591.10. eius prolixa oratio ad Hieroſolymitanos 609.610.611.612. per totum. in deditione in putco delitescit 557.20. eius ſocij ipſum perſequuntur ibidem. eius oratio philoſophica ad ſocios 558.10. eius ſocij cum ipſo cædes mutuas ſortiuntur 559.10. cum altero ſortem euadit ibidem. ad Veſpaſianum ducitur ibidem uaticinatur Veſpaſiano imperium Romanum 559.40. fermè exanimatur 616.10. eius mater occiſum credens cruciatur animo ibidem. curato uulnere rurſus murum circuit hortando 617.20. mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 622.20. eidem colloquitur 623.624. per totum. pro reliquiis ciuitatis fruſtra obſecrat 633.10

Ioſephus medicaſter defectionis autor 446.8

Ioſephi filij Iacobi natuitas 22.30. fratribus cur exoſus 25.40. uẽditur in Aegyptum 27.30. ſolicitatur ad ſtuprum à domina 27.40. ſomnia explicat 28.50.29.50. è uinculis liberatur 29.30. præficitur Aegypto, nominatur Pſontomphanecus 30.20. fratres capit ibidem. & miris exagitat modis 31.32.33.34. per totum. cognoſcendũ ſe ipſis exhibet 34.40. & 35.10. patri aduentanti occurrit 36.10. moritur & oſſa eius in Chananæam transferuntur 37.5. & 46. laudatur 689. per totum

Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 654.40. quinq; milium annorum hiſtoriam Græco ſermone cõtexuit 655.30. eius hiſtoriæ certitudo 657.30. dux ipſe Galilæorũ à Romanis captus ibidem. ſolutus uinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorũ profectus ibidem

Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, ut ſibi teſtes eſſent 658.10. Agrippæ regi eam dedit ibidem. Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt ibidem

Ioſephus Simonis filius toparchiam adminiſtrat 538.20

Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæũ Euergetẽ recõciliarit Iudæis 254.20 feſtiuum eius reſponſum 255.9, uxores & liberi 256.1

Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidiõ Hieroſolymorum 263.40. uincitur à Gorgia 264.30

Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſucceſſit, optimam rempub. & ueram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 213.214. per totum. moritur 214.30

Ioſué. uide Ieſus

Iothamus Oziæ filius uir pius patri in regno ſuccedit, Ammonit. ſq; tributa pẽdere cogit, & moritur 205.40

Iothamus Zachariæ regis filius patri in principatu ſuccedit uir pius & iuſtus 206.8. Ammanitis tributariis factis deceſſit, filio Achaze ſucceſſore relicto ibidem

Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 102.30

Iotape Sampſigerami regis filia 391.50

Iotapatæ ſitus deſcriptus 550.1

Iotapatæ excidium Hieroſolymæ nunciatum quali luctu urbem repleuerit 556.20

Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 549.550.551.552. 553. per totum. calamitas miſerabilis 553.20.554.10.555.40

Iotapateni cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 556.30. Veſpaſiano produntur ibidem. demum expugnantur ibid. eorum quot milia occiſa & capta 557.10

Ious menſis 73.30

Iozarus conſtituitur pontifex 372.40. priuatur eo 382.50

Iramus amicitiam cum Dauide init 1240.30

Ireneus orator 376.20

Iris quid deſignet 8.20

Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 166.30.167.30. quibus donis fuit remuneratus à Solomone 173.10

Iſacus naſcitur & circũciditur 15.50. ducitur ſacrificandus 16.50. ducit uxorem 18.10. naſcuntur ei gemini 19.10. Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos ibid. fallitur ab uxore ibid. moritur 24.50

Iſacharis ſors 92.50

Iſbóſeth. uide Iebóſthus

Iſeremoth locus 66.3
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 387.40
Iſidis ſtatuæ & templum tollitur 388.30
Iſmael Fabi filius pontificatu uix dū nacto exuitur 386.5
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circūciſio 14.10. Arabum autor eſt 16.40. ducit uxorem, gignit fil. xij. ibidem.
Iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 432.10
Iſmael regij generis Iudæus Godoliam interficit 219.50.220.10. quantā cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos 220.20
Iſrael quid ſignificet 24.4
Iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 37.40. labor augetur 43.40. quātus eorum ex Aegypto migrātiū numerus 45.40. tranſeūt mare rubrū 46.40. armis Aegyptiorūt ſe muniūt 47.40. obmurmurāt Moyſi 48.30. coturnicibus paſcuntur mānáq; 49.40. ab Amalecitis prælio infeſtātur 50.40. collatio ad tabernaculi ſtructurā 54.50. ſeditionibus agitātur & puniūtur 66.10.67.10. negatur eis ingreſſus in Chananæam 67.20
Iſraelitæ inſcio Moyſe cū Chananæis pugnātes uincūtur 68.10. quæ eis triginta octo annis in deſerto obuenerint 72.4. quales milites fuerūt 74.7. Amoræos extinguūt 74.75 per totū. à Madianitarū puellis ſeducūtur 76.10. eos excindunt 78.3. Hiericho rūt delent 89.30. item Ainā 90.40. partiūtur Chananeā, & quiſq; in ſuam ſortē mittitur 92.20. cōmouentur inter ſe propter ārā in ripa Iordanis extructam 93.50. quomodo ſe geſſerint poſt Ioſue mortē 95.20. omiſſo bello agriculturæ dant operā 96.1. eorum prælia cum Beniamitis 97.10. Chuſarthi Aſſyriorū regi ſubiiciūtur octo annis 98.40. à Moabitis ſubiugātur, à Iode libertati reſtituūtur 99.1. iterum à Iabino opprimūtur 100.1. per Deborā redimūtur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptē annis miſerè tractātur 100.30. reſtituūtur libertati per Gedeonē 100.50. ſub Abimelecho male habentur ibidē. 103.30. iā ab Ammanitis ſed per Iaphthem liberātur 104.20. cæduntur à Paleſtinis & fugantur 109.20. uindicātur in libertatē à Samuele 111.10. male tractati ab Ammanitis liberātur à Saulo 115.30. cæduntur à Paleſtinis 134.50. ciuili bello laborant 136.10
Iſraelitæ quot annis poſt Ieſum nequiuerint Chananeos ex Hieroſolymis eiicere 140.40. Reliqua ipſorū geſta ſub regibus cōprehenduntur. Exechiā regem reſtituere religionem conantem cōdemnāt, & prophetas occidūt 208.1. transferūtur in Mediā & Perſidem & quo tempore id factum ibidem
Iſſa quid Hebræis 4.2
Iſſacharis natiuitas 22.30. filij quatuor 35.50
Iſſæmus fil. Achemæi, unus fortiū Dauidis 156.50
Italurius mons 93.1. ſitus 567.40
Italiæ bella ciuilia 588.1
Ithaciæ ſeu Hirenes concubinæ Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 575.30
Ithamari domus priuatur ſacerdotio 163.50
Ithobal Tyriorū ac Sidoniorū rex 200.20
Iubal, & eius inuenta 5.40
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 12.20
Iucundus equitū præfectus tumultū Cæſareæ ſedat 522.20
Iucundus Herodis ſatelles falſo accuſatus torquetur 358.20
Iudæa latronibus expletur 433.40
Iudææ regio ubi præſtantiſſima 467.40
Iudææ deſcriptio 528.529. per totum
Iudææ nulla pars erat quæ non unà cum Hieroſolymis interiret 582.30
Iudæus uiuus captus, Titi iuſſu crucifigitur pro muro Hieroſolymæ 605.50
Iudæi quando primum cœperint appellari 236.20
Iudæis permittitur à Cyro redire Hieroſolyma, & templū ibid. ædificare iterū 227.10. impediūtur ab ædificando 228.10. à Dario Hyſtaſpis filio liberi et immunes facti iuuātur in urbis & templi reſtauratione, & quot eorū Hieroſolyma reuerſi ſint 231.20. quando templū abſoluerint 233.10. eorū reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibid. duas tribus Hieroſolyma redire uolentes per Aſiam & Europā degere, reliquas uerò decē ultra Euphratē eſſe 234.30. armati laborāt 236.40. in ſummā calamitatem per Amanē deueniunt 238.30. quomodo à Bagoſe tractati 243.10. quomodo ab Alexandro Magno 245.10. quomodo ſub Ptolemæo Philadelpho 248.30. & inde quo modo ab Aſiæ regibus aliiſq; honorati 252.20. miſere ab Antiocho Epiphane tractati 259. uſq; 265. ſub Demetrio 266.50. cū Romanis primū fœdus iuncunt 268.20. ſumma calamitate cōſtituti poſt Iudæ caſum 269.20. 270.1. quādo primū Romanis ſubditi 271.20. quibus honoribus & beneficiis ab iiſdē affecti 305.3
Iudæorum cū Samaritis contētio propter templum 273.40.
Iudæorum ſectæ quot 384.40
Iudæi quàm ſint religioſi 297.10.332.20
Iudæorum Cyrenenſium & Aſiaticorum legatio ad Cæſ. propter Græcorū moleſtiam 350.10
Iudæi ſeditionem excitant 371.40.377.378.379 per totum
Iudæorum conſtantia pro tuendis legibus 387.10.399.10
Iudæorum miſeriæ ſub Pilato 388.30. itē alibi 401.30. ſub Felici 431.20
Iudæorum & Græcorū apud Alexādriam ſeditio 418.40
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 404.50
Iudæorum & Philadelphenſium diſſidium 423.20
Iudæorū 30000. à ſeipſis cōtrita 428.30. eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris diſſidium 431.50
Iudæorū pontificatus & principatus ſucceſſio & mutatio 434.40
Iudæorum epulæ ferales 505.20
Iudæorum cōtra Archelaum accuſatio & petitio 510.4
Iudæi Petronio ſupplicant 516.20
Iudæorum tumultus ſub Cumano & calamitas 518.20
Iudæorum & Syrorum ſeditio circa Cæſaream 520.40
Iudæorū ſub Albino Hieroſolymis ſeditio 521.20. alia ſub Floro Cæſareæ 522.6
Iudæorum diſperſio in totum 529.30
Iudæi legatos ad Florū & ad Agrippā regem mittunt 529.10
Iudæorum contentio cū Romanis ibidem. captiuitatis eorum exordium 604.1
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 532.50
Iudæorum Alexandriæ occiſorum quinquaginta milia 605.10
Iudæorum & Romanorum ſtrages in ſcenopegiis Hieroſolymæ 535.50
Iudæorum victoria inſignis contra Ceſtiū 537.20. unde clati facti 542.30
Iudæi à Romanis profligantur 544.10. 555.40
Iudæorum clades ab Idumæis facta 578.30
Iudæorum circa ſepulturam cura ibidem
Iudæorū in Maſſada immane facinus 652. per totum
Iudæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 653.10
Iudæorum genus uetuſtiſſimū ex origine domeſtica 655.10
Iudæorū cura cōſcribendæ hiſtoriæ 657.10.
Iudæorum cur rara mentio in Græcis hiſtoriis 655.40. eorum apud antiquiſſimos nomina 660.50. eorum egreſſus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 661.4
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo conſiſtat 693.10. eorū leges optimæ 686.40. omnes populi eorū æmuli ibidem
Iudæorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. præſtita 675.50. merita Auguſti Cæſ. epiſtolis comprobantur ibidem

Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsq; maximis facta 675.50

Iudan Amasiæ regis mater 203.20

Iudas, Iudæi 10. & 11

Iudæ portio in terra Chananæa 92.40

Iudæ natiuitas 22.10. consilium de fratris cæde uitanda 27.10. homo uehemens 31.50. filij tres 35.50

Iudæ tribus gesta post Iesu mortẽ 95.20

Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 161.10

Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochũ utrunq; fecerit, & quomodo religionem instauraverit ac perierit 461.20

Iudas Capsæi, uir strenuus 278.10

Iudas Eliasibi fil. in põtificatum patri succedit 243.7

Iudas Essæus propheta 463.50

Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 379.2. tumultum excitat 508.30

Iudas Gaulanites Galilæus seditionẽ inter Iudæos cõcitat 384.20. eius secta 385.20

Iudas Iairi latenter inter Romanorũ manus effugit 645.40

Iudas Iudæ filius præfectus Simonis cũ decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 616.50

Iudas Machabæus 260.20. Patri in administratione succedit 261.10. Apollonũ & Seronem præfectos superat & occidit ibid. Gorgiam & Nicanorẽ uincit 262.20. itidẽ Lysiam 262.40. templum purgat & instaurat 263.10. uicinos molestos domat magnis stragibus 263.30. Nicanorem cũ suis copijs delet 267.30. creatur põtifex, & fœderatur Romanis 268.20. cadit 269.10

Iudas Sepphoræi sophista 503.20.

Iudas uates 286.40

Iudicum status quis 116.10

Iudicum imperium apud Iudæos quantum duraverit 312.

Iulia uxor Cæs. Augusti 349.10

Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 374.10

Iuliani cẽturionis fortitudo et fatũ 621.50

Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cũ Aegyptiis gerit 301.30. amicus & beneficus est in Iudæos 302.30. parat expeditionem cõtra Scipionem & Catonem 305.1. occiditur 307.2

Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodẽ 319.10.330.40.485.1.486.2. uincit M. Antonium 327.50. occidit cum cum Cleopatra 330. beneficia in Aristobulum Alexandri 470.21. itẽ in Hyrcanũ & Antipatrũ 471.10

Iulius apella 438.40

Iunius Lupus Cæsoniam cũ filia interficit 414.20. interficitur & ipse 418.10

Iupiter Olympius 405.50

Iurisiurandi modus 18.10

Iustus Iosephi satelles cadit 458.20

Izatæ regis filij & fratres Tito supplicant 635.30

L

Labanus Batuclis filius 32.3. dolose cũ Iacobo agit 21.50. persequitur fugientem generum 22.40

Laboſardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 223.50

Lacedæmoniorum amicitia cũ Onia põtifice 258.1

Lacedæmonij cũ Iudæis societatẽ & fœdus faciunt 278.40

Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 526.30

Lamechus, pater liberorum LXXVIII. 5.50

Largius Lepidus decimæ legionis præpositus 628.20

Latopolis 45.30

Latronum colluuies Hierosolymis 570.30. 571.10. eorum facinora ibidem

Latronum turba in Iudæa 431.10.432.20. & 438.10

L. Lentuli decretum pro Iudæis 306.30

Lepid. à Caligula occisus 406.20. et 408.3

Leprosi quatuor Syrorum castra urgente incdia inuadunt 196.20

Leprosorum conditio 63.50. & quod alicubi sint in precio ibidem

Leuces loci descriptio 649.10

Leui, militum præfectus 446.20

Leuis natiuitas 22.20. ulciscitur sororis stuprum 24.20. filij ipsius tres 35.50

Leuias traditur 571.20. occiditur ibidem

Leuitæ uxor quam nefande à Gabaonitis tractata 96.10. & 97

Leuitæ eius prudentia 96.40

Leuitarum numerus 65.20

Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 72.30. earum ciuitatum nomina 93.20

Leuitæ usũ uestis lineæ impetrat 434.12

Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 63.40

Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 248.20.251.40

Legis et præceptorũ Dei pulcherrima explicatio 681.682.683 684. per totũ

Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 679.5

Leges Moysis ad mores pietatemq; pertinentes 39.40.80.50.81.10

Liæ & Rachelis æmulatio 22.20

Libri duo & uiginti apud Iudæos chronici 657.30

Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudæis stipendium indixit 645.50

Lybia dicitur Aphrica 18.1

Libys, Libya 10.40

Linguarum multarum cognitionẽ cur Iudæi non magni faciant 436.20

Longæni cur primi homines 8.20

Lõginus tricunus à Iudæis occisus 537.10

Longini equitis Romani strictum factum 607.10

Longini uuenis Romani facinus 626.10

Lotus adoptatur ab Abrahamo 12.6. captiuus abducitur 13.30. seruatur de excidio Sodomitarũ 14.15. filiæ cũ patre cocunt 15.20

Loti uxor in salis statuam uersa ibidem

Lucilius Bassus legatus Herodiũ castellum capit 643.40. Macharunta quoque 644.10. Iardẽ Syluã oppugnat 645.20. Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit 585.40.

Luctus tempus 83.40

Ludas, Ludi 11.10

Ludi Circenses 406.30

Luminũ festiuitas, & eius institutio 263.9

Lupus Alexãdriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorũ 653.40. templi Oniæ ablatis donarijs claudit ibid.

Lustrandi populum modus 73.10

Lustrationis tabernaculi modus 60.20

Lydda ciuitas à Cestio exusta 535.40

Lydi olim Ludi dicti 11.10

Lysamas Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 310.20. interficitur à Cleopatra 324.10.

Lysanias Parthos in Iudæos incitat 475.20

Lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suũ & bellũ cõtra Iudæos 261.40.

Lysias uincitur à Iuda Macchabæo 262.40. occiditur à Demetrio 267.1

Lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 289.30.

Lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 246.10

Lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 671.30.672.1.673.20.678.679. per totum

M

Macedones transisse peditcs mare Pamphylium 47.40

Macedones quado Romanis subditi 526.301. & 50

Macedones Aegyptios subiugarunt 679.50

Macchabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cũ insigni tolerantia sermones 695.10.697. ubi historia Macchabæorum fratrum

Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodẽ 316.10.480.20

Macinir, tertij ex fratrib. Macchabæi cõstantia 697.9

Macheruntij Romanis persuadent ut præsidio suo decedant 606.5

Machærus quomodo capta à Romanis 643.46. situs eius descriptus 644.3

Macho capta & deprædata 143.20

Macro præfectus prætorianorum militum 394.10

Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 76.77. per totum. ex-

duntur cũ ſuis regibus 77.4
Madianitæ Hebræos ſubigunt 100.30. cæduntur maxima ſtrage 101.40
Madiana ciuitas 41.10
Madan, Madei 10.4
Magnus campus regio 447.15. eiuſque deſcriptio 184.25
Magoges & Magogæ populi 10.2
Magus Aegyptius pſeudopropheta triginta milia hominum ſeduxit 520.20. cum paucis fugit ibidem
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 520.30
Magorum turba in Iudæa 431.432.433. per totum
Malichus exactionum collector pro Caſſio 473.30. nouas res molitur & ueneno tollit Antipatrum ibidẽ. luit pœnas 474.10
Malichi Arabum regis perfidia 312.15. 477.30
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinq; milia peditum, equites mille 546.10
Malichus Iudæorũ dux 469.20. auxiliatur Gabinio cõtra Alexandrũ Iannæũ 299.6. Antipatrũ uenено tollit 307.30. interficitur 474.10
Malthace uxor Herodis moritur 507.30
Malorum hominum mos 370.20
Man uox interrogatiua 50.10
Manachaſes ueſtis qualis 57.40
Manahemus Eſſenus Herodẽ puerũ ſcholas frequentãtem ſalutat regem 339.1
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadã inuadit 530.50. uelut rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis fit ibidẽ. interficitur 531.20
Manahemus occiſo Seleſmo regnum ſibi uindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullo pace redempta moritur 205.40
Manaſſes Ioſephi filius 30.20.35.50
Manaſſes in numerũ Iacobi filiorũ adoptatur 37.1. cenſetur loco Leui 65.20
Manaſſæ pars dimidia Chananææ 92.50
Manaſſes Ezeciæ filius regnum paternum aſſequitur, impiißimus, & prophetarũ occiſor captus à Babyloniorũ rege tandem in principatũ reſtituitur, & pietati ſtudet prioribus mutatis morib. 212. 20.213 1. moritur relicto ſucceſſore regni filio 213.4
Manaſſes Ioannis pont. fil. ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicaſo uocitatam 243.50.344.10
Manaſſes fit pontifex 254.10
Manaſſes trans Iordanem miſſus, ut toparchiam adminiſtraret 538.30
Mandra, locus 220.20
Mane, quæ diei pars 3.4
Manethon Aegyptius hiſtoricus 659.25. eius hiſtoriæ cõpendiũ 660.661.662. per totum
Manethon antiquitatẽ Iudæorũ confirmat 661.20. Aegyptiacam hiſtoriam ſe ex ſacris literis interpretaturũ profeſſus 667.30. eius hiſtoria emendata ibidẽ. & 668.50.669.10
Manethonis mendacia confutata 668.30. 669.670.671.673. per totum
Manna qualis cibus 49.50
Manna quando defecerit 89.20
Mãneus Lazari ad Titũ profugit 618.10
Manoches Zelotypus Sãpſonis pater angelum excipit 104.50
Mar locus cur ſit uocatus 48.10
Mara quid ſignificet 107.40
M. Agrippa. uide Agrippa
Mareus Alexandri Alabarchæ fil. 418.10
M. Antonius. quære Antonius
M. Anto. Iulian. procurator Iudææ 628.20
Marcus Sexti Cæſaris ſucceſſor in Syriam 307.1.473.9
Mardochæus dux Iudæorũ Babylone deducendorũ Hieroſolyma 231.24.233.43
Mardochæus Eſteræ patruus 238.1. regi inſidias prodit 239.10. Iudæorũ calamitatem Eſtheræ indicat ibid. afficitur ſummo honore 241.30. Amanis potestatem & bona accipit ibidem
Mare rubrum Iudæis tranſitum conceſſiſſe, & Pamphylium Macedonibus 47.6.41
Mare uas templi cur ſic dictum 168.30. & quàm fuerit capax, eiuſq; uſus ibid.
Mareone Græcis Samaria 184.7
Mareſa urbs 182.40
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 627.5
Mariamne Agrippæ filia 391.30
Mariamne Alexandri Ariſtobuli & Alexãdræ filia, uxor Herodis 320.30. occiditur à marito 331.10
Mariamne Alexandri filia, uxor Herodis Antipatri 474.40. eius inſolentia in maritum 488.40. occiditur 489.9
Mariãne Archelai uxor repudiata 381.10
Mariamne ab Archelao marito tranſit in thorum Demetrij Alexãdrini 430.40
Mariame Moyſis ſoror 39.10. moritur 73.30
Mariammes turris deſcriptio 600.20
Mariſa ciuitas deuaſtatur 476.40
Marſonane, menſis 7.3
Marſus Syriæ præficitur 420.30. defert Agrippam Claudio Cæſ. 421.20. excipitur ab Agrippa, cui fit exoſus 422.30
Marſias Agrippæ libertus 392.40. Tiberij mortem patrono ſuo nunciat 392.30
Marthace Archelai mater moritur 377.47
Marullus præſes Iudææ conſtituitur 397.
Maſſabazanes quid 58.6 (14
Maſſadæ caſtelli deſcriptio 377.40
Maſſatæ caſtelli ſitus deſcript. 648.40 cõmeatus & apparatus qui decem milibus uirorum ſufficerent 648.40
Maſnaempothes pilcus 58.7
Maſphath ciuitas, & quid ſignificet 121.40
Matathias Aſamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa ac moritur 461.7
Mathanes Baalis ſacerdos trucidatur 202.20
Matthias Anani fit pontifex 420.20. priuatur ſacerdotio 422.5
Matthias Apſaloni, uir ſtrenuus 238.10
Matthias Ioannis filius ſacra prophanare renuit, ueramq; religionẽ fortiter tuetur 260.10.261.5. inſtructis filiis moritur ibidem
Matthias Margaloti ſeditionẽ mouet 371.40. exuritur uiuus 372.10
Matthias Margali, ſophiſta 503.20
Matthias pontifex mittitur ut Simonem Gioræ Hieroſolymam introducat 589.20
Matthias Theophili conſtituitur pontifex 367.10. priuatur eo munere 372.30
Matthiæ Boethi mors crudeliſſima 616.30
Maxilla, locus 106.20
Mazaca ciuitas 10.8
Madabenſes Amaræi Ioannem Gaddin interficiunt 270.15. expugnãtur ab Hircano 283.40
Medimnus Atticus & Siculus 67.40
Medi populus 10.4
Medi quòd in Aſia regnauerunt Græcis cogniti 658.50
Megaſſari facinus audax 614.10
Megaſthenes hiſtoricus 663.8
Mela legatus Archelai ad Herodẽ 338.40
Melcha Aranis filia 12.40
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti ſuccurrit 124.30. datur alij nuptum 123.3. ridet maritum 142.10
Melchiſedecus rex Solymæ Abrahamum conuiuio excipit 13.50
Meliis impoſuit Pſeudalexander 511. 512. per totum
Memnonis ſepulchri deſcriptio 516.10
Memphiboſtus Ionathæ filius humaniſſime à Dauide habitus 143.50. delatus Dauidi occurrit uictori 154.3
Memphitarum deditio 471.10
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros cõſcripſit 661.30
Mendæ ciuitas 214.40
Menedemus Philoſophus 251.10
Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit à patriis legibus 258.30. abducitur captiuus & occiditur 266.40. uide Onias
Menſa tabernaculi 57.1.58

Mensæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ descriptio 249.50
Mensis anni primus Moysi quis & cur 7.4
Mensuras quis excogitarit 5.20
Meroë unde dicta 40.40
Mesas, Mesanæi 12.20
Meschus, Meschini 10 6
Mesopotamiæ difficilis transitus 18.10
Mesre, Mesræi 10.30
Mesræi filij quibus populis nomina imposuerunt ibidem
Messala rhetor patrocinatur Herodi 310.7
Messalina à marito Claudio Cæs. ob zelotypiam trucidata 430.40
Methir, tunica pontificalis 58.10
Metilius præfectus à cæde reseruatus 532.6
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibidem
Michæas propheta, uulnere ipsum nolenti male ominatur, 188.54. Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur 189.10. Achabo interitū prædicit 189.12.190.12
Michæas propheta 215.30
Michole uxor Dauidis. uide Melcha
Milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 291.8
Militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 517.40
Militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 428.40
Militis Mosaicos libros discerpentis pœna ibidem
Militiæ qui non commodi 86.1. & qui ab ea immunes ibidem
Mina quantum pendeat apud Iudæos 300.10
Minæus Aegyptirex, Memphis condidit 173.30
M. Minucianus 410.10.417.10
Misael appellatur Misaches 221.10
Misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò necessitatis peruenerit 193.10
Misenum oppidum 405.40
Mithridates ærarij Cyri præfectus 227.50
Mithridates occisus 297.10
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Aegyptios uincit 301.302. eius gesta 471.1
Mithridates quomodo ab Anilæo tractatus, quomodo ab uxore, deq; eius victoria 403.404. per totum
Mnaseas Grecus historicus 666.40
Moabitæ penitus fracti à Dauide 242.30
Moabitæ & Ammanitæ socij, mutuo sese interimunt 193.50. iterum sternuntur & prædantur 194.6
Moabus, Moabitæ 15.30
Molonis mendacia de Iudæis 673.10
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismū sit amplexus 425.6. eius regnum 604.20
Monobazus Monobazi filius prorex cōstituitur 425.10. rex fit 428.2
Mons Samaron, locus 181.20
Montem in alium locum deuolutū 205 30
Mortem præter dei uoluntatem non uenire 87.20
Moses, qualis fuerit uir 2. & 3
Moysis natiuitas 38.50. quomodo seruatus 39. cur sic uocatus ibidem. adoptatur à regina ibidem
Moyses diadema regium pedibus calcat 39.50. & 40.1. præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello uincit 40.10. ducit Tharbin uxorem 41.3. fugit Aegyptios ibid. Raguelis filiab. opitulatur cōtra pastores, ex quibus unam ducit uxorem 41.50. cōspicatur rubū ardētem in Sina 42.3. confirmatur ei liberatio Israelitarum 43.10. edit miracula, nomen Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid. edit prodigia apud Pharaothem 43. 44. 45. per totum. educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorū numerus 45.50. cuius ætatis fuerit cū eos educeret 46.50. traducit eos per mare rubrum incolumes 46.40. aquam amaram facit potabilem 48.30. coturnices & manna impetrat à deo 49.40. ex petra aquam elicit 50.20. cū Amalecitis pugnat 51.30. decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 53.10. quadragenta diebus in Sina detinetur 54.30. Aaroni fratri sacerdotium cōfert 59.40. dedicato templo uictimas offrt 60.40. in tabernaculo Deum consulit 61.10. tribū Leuiticā Deo dedicat 63.40. censet omnes tribus præter Leuiticā, & ordinat prosectioni bellóq; necessaria 65.20. mutatit exploratores in Chananæā 66.20. Coræ factionem compescit 69.10. eius iustitia 70.30. lustrat populum 73.10. Sehonem & Ogem reges delet 73.50. Madianitas cum suis regibus cædit 78.4. Iesum sibi designat successorem ibid. morituras quid suis prædixerit 79.10. quas leges præscripserit 80.20. usq; 86. exhortatur Iesum ut in Chananæos exercitum ducat 87.10. nube circūdatus disparuit ibid. 40. lugetur triginta diebus à populo. ibidem
Moyses fabulose dicitur fuisse leprosus 64.4. uir admirandus 67.15
Moseos quinq; librorum scopus 657.28
Moses apud Manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 669.40
Moses Aegyptiis uir diuinus habitus 670.25. eius tempora quib. uixit descripta ibid. eius uirtus & gesta 679.680. 681.682. per totum
Mosollamus Iudæi nobile factum 665.40. 666.10
Muchæus fert sententiam contra Vasten regem 237.40
Mulierum potentia 230.5
Mundi & uniuersorum creatio 3.1
Mundum prouidentia dei regit 226.40
Mundus quomodo Paulinam constuprarit 388.20
Murus triginta nouem stadiorum cū tredecim castellis circum Hierosolymam triduo ædificatus 615.3
Musicorum instrumentorum Dauidis regis descriptio 146.40
Mutiani & cæterorum rectorum petitiones 590.20
Mutianus Romam ingreditur cum exercitu 592.30

N

Naamis uxor Abimelechi Bethlemitæ & quid significet 107.30. quomodo Ruthem instituerit 108.10
Naases Ammanitarū rex Hebræos crudeliter tractās à Saulo occiditur 115.40
Naases iunior Ammonitarū rex iniuria afficit Dauidis legatos 144.10
Nabæotes, Nabatæa regio 16 30
Nabalus uecors & malus cōuiciatur Dauidi 130.10. quid significet, ibidem. moritur 130.40
Nabla, instrumentum musicum 156.40
Nabrodes, qualis uir 9.5. & 10.1
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaū Aegypti regē 215.20. Ioacimū occidit, & Hierosolymitanorū præstantissimos Babylonem abducit 215.50. duces eius qui urbem Hierosolyma ceperunt 218.10. quomodo captum Sedeciam tractarit 219.10. Hierosolyma penitus excindenda, & templū spoliandū, populúmq; Babylonem traducēdum curat ibid. Cœlen Syriā ac Aegyptū perdomat 220.40. Iudæorū nobiliū quorundā pueros instituit, & castrat ibid. somniū, cuius erat oblitus, uult sibi indicari & explicari, quod facit Daniel 221.40. moritur 223.40. gestorū eius repetitio 223,50. posterorum eius finis 225.4
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 186.40
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma, ad templum spoliandum 219.40
Naccebus Arabum dux cæsus 356.50
Nachores Serugi filius 11. quot habuerit liberos 11.50. & 12.10
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malicia, occiditurq; cum omni familia 182.20
Nain uicus 586.40
Nais à Caine condita 5.20

Nais uicus 429.10
Narbathæ regionis ſitus 521.10
Narbathene toparchia à Ceſtij equitibus uaſtata 535.20
Naſamones quomodo Romani ſubiugarint 527.40
Nathan propheta 142.10. mittitur ad Dauidem increpandum 146.20. indicat quomodo Adonias ſibi regnum uſurparet 159.40
Naum prophetia de excidio Niniuitarum 206.10
Nazaræi, deo deuoti 72.40
Neceſsitate in bello nihil pugnacius 549.30
Neceſsitate laborantes ſubleuare, homini decentiſsimum & deo gratiſsimum 133.10
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 610.6
Nechaos Aegypti rex contra Babylonios proficiſcens impeditur à Ioſia, quem occidit 214..40. captiuũ abducit Ioazum filium eius ibidem
Nechaum bello petit Nabuchodonoſorus 214. uincit ibidem
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 236.10. 237.3
Neerda urbs 401.30
Nemrod. uide Nabrodes
Nephani ſingulare certamen cum fortiſsimo Paleſtinorum 156.20
Nephthalimi natiuitas 22.20. filius eius 36.50
Nephthalitarum ſors 93.5
Neronis geſta & præcipue contra Iudæos 519.40. & 50
Neronis imperium quandiu durauerit 586.10
Nero contemptor nationis Iudæorum 636.20
Nero indignatur ob res minus proſperè geſtas in Iudea 543.10. Veſpaſianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibidem
Nero. quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæſarea Philippi 433.40
Neruis cur Iudæi abſtineant 24.9
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 553.1
Nicanor perfidus contra Iudam Maccabæum pugnans, cum ſuo exercitu uicto & extinguitur 267.30
Nicanor amicus Titi ſagitta uulnerat. 604.40
Nicaule regina Aegypti 173.40
Nicolaus Damaſcenus Iudæorum patronus 252.40
Nicolai Damaſceni hiſtoria de Herode culpatur 351.20
Nicolai Damaſceni legatio nomine Herodis ad Cæſarem 359.30. ſententia de duob. eius filiis damnatis 361.30. actio contra Antipatrum Herodis filiũ 368.1. patrocinatur Archelao 377.20
Nicolaus Damaſcenus rerum Iudaicarum ſcriptor 677.10
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 343.40. Iudæos coram Cæſare arguit, & reges purgat 510.30
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum ut ducibus pareret 538.10
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 543.38. iterum fugit ibidem
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Eſſenus, duces Iudæorum contra Romanos ibidem. quomodo occiſus 580.30
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 223.50
Nilus fluuius 4.10
Nilus uſq; ad Elephantinem nauigabilis 590.40
Ninum quis condiderit 11.10
Ninus regia Aſſyriorum 211.30
Niſan, menſis 7.4.45.20.233.20
Niſibis regio 426.40
Niſibis urbs 411.30
Noba oppidum ſacerdotum 126.30. excinditur cum uniuerſis habitatoribus 127.30
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 69.50
Nobilitatem generis unde Iudæi diſcernant 437.3
Noë uel Nochus uir pius ſceleratorum commercia fugit 6.20
Noë quomodo arcam conſtruxerit & è diluuio ſit ſeruatus 6.7. eius filij quales 8.9. uini uſus repertor inebriatur 11.8
Norbani interitus 411.10
Nubis ſupra tabernaculum præſentia quid ſignificarit 65.30. 67.10
Numidius Quadratus Syriæ procurator 429.30. & eius geſta 519.20
Nymphidius homo nequiſs. 585.50

O

Obadamus arcam hoſpitatur 141.40
Obedes filius Bozi & Ruthes 108.20
Obedias, iumẽtorum Achabi curator, uir pius, prophetas liberat 185.20. quomodo uxor eius uidua per Eliſæum ſit à debitorum moleſtiis liberata ibidem
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 206.50
Obedas ſeu Obodas Arabum rex 353.10. 356.30. ſuperat Alexandrum Hyrcani 464.465. per totum
Ochobatus multitum Ionathæ dux 189.30
Ochoſias Achabi fil. regnũ paternũ accipit 191.10. ex caſu moritur 192.40
Ochoſias Ioramí fil. paternum regnum recipit 198.6. ſagitta ictus ab Ieu pervit 199.10. cognati ipſius interimuntur ibidem
Octauia Claudij Cæſ. filia 430.40
Octauius Claudij Cæſ. filius ibidem
Officioſi quando plerunq; ſint homines 133.10
Ofilius Phaſaelum monuit de inſidiis cauendis, & iuuat eum 311.10
Oges rex excinditur 74.20. quantus uir fuerit & quanta eius ditio 74.20
Olda prophetiſſa uaticinatur Ioſiæ regi
Oliueti mons 431.40 (213.45
Olurus uicus 587.8
Olympus ad Cæſ. mittitur 495.20
Olympius Iupiter 406.50
Onias & Doſitheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 675.10
Onias Iaddi filius patri in pontificatum ſuccedit 245.50
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 273.1
Onias Oniæ fil. pontifex quanta mala fecerit Hieroſolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 460.40
Oniæ, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 257.50. Menelaus dici uoluit 258.40. Vide Menelaus
Onias Simonis Iuſti fil. pont. 248.10. 254.30.257.51
Onias alius pont. 257.10
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 653.50
Oniæ pro Cleopatra regina bellum ſuſcipientis geſta 675.20
Onias, uir iuſtus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 248.30
Oniæ regio 301.40
Onij ciuitatis Aegypti origo 653.40
Ophnes ſceleſtus filius Elis 108.30
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 18.50
Opobalſamum ubi & quomodo proueniat 297.10
Optimatum adminiſtratio Hieroſolymis qualis & quandiu 116.7
Ordeum, frugum omnium uiliſsimum 101.20
Oribus rex occiſus 101.50
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia ſeruire 527.30
Orodes Artabani fil. Parthorum rex conſtituitur 387.4
Oſeas rex Iſraelis conſtituitur, uir impius 207.30. uinus capitur ab Aſſyriis, & transfertur cum uniuerſo regno Iſraelitarum in Mediam & perſidem 208.40
Otho imperator declaratus milites ſuos contra Vitellij exercitum duxit 586.1. 588.30. ſemet occidit ibidem
Othonis imperij termini ibidem
Otrus Armaniæ dominus 21.20

Oza attingens arcam exanimatur 141.30
Oze percußio, locus ibidem. 40
Ozias Amaſiæ fil. regnũ Iudæ patre mortuo capit 205.1. natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus urbem reſtaurat ibid. deficiens à pietate lepra percuſſus moritur 205.30

P

PAcorus rex Mediæ 427.4. coniugẽ & concubinas captas ab Alanis cẽtum talentis redemit 647.3
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 475.20
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudæam 475.20. inſidiatur Phaſaelo 475.40. & Herodi 476.10. rex Syriam occupat 310.20. occiditur 316.9
Palina Claudij Cæſ. uxor 430.40
Paleſtinæ ſitus, & eius gentis odium in Hebræos 44.10
Palæſtinos Sampſon uexat 105.40
Paleſtinorum contra Hebræos expeditio & uictoria 109.20. arcam è ſuis finibus remittunt Hebræis 110.10
Paleſtini cum Iudæis prœliantes nunc uincunt, nunc uincuntur 109.20. & 111.10. 112.10. iterum bellum eis inferunt 121.40. cæduntur 122.10. denuo redintegrant bellũ, ſed infeliciter 123.40. Cillanorum agrum inuadunt 128.20. Sauli ditionem inuadunt 129.9. cum cum filiis occidunt 134.30
Palæſtinos Dauid ſuperat 141.10. penitus ſubigit 142.40
Pallas Neronis libertus 432.20
Palmarum fructus præſtantia 385.50
Palmira urbs 173.30
Pamphylium mare Macedonibus tranſitũ præbuiſſe 47.40
Panes propoſitionis 57.10
Panium, locus 338.20. 486.20
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 564.9
Pannychis concubina 493.40
Paphlagones populus 10.10
Papinius tribunus 407.20
Pappus Antigoni dux quid cõtra Herodẽ geſſerit 317.20. occiditur 481.30
Paradiſi deſcriptio 4.3
Parricidiũ quàm graue ſit crimen 370.10
Parthi Antigonum reducũt in regnũ Hyrcanúmque cum Phaſaelo captiuos abducunt 310.30. 311.30. Hieroſolyma diripiunt 312.10. profligantur 316.9
Parthorum mutabilitas 386.40
Parthi Armeniam bello amittunt 389.40
Paſchæ inſtitutio & celebratio 66.20. 375.30. 385.4
Paſini caſtrum 11.20
Patriæ cauſa nihil non faciendum 133.30
Paulina quomodo à Mundo conſtuprata 388.10
Paulinus Lupo in adminiſtratione Alexãdriæ ſuccedit 654.10. templum Oniæ penitus ſpoliat, & inacceſſum facit ibidem
Pauſanias Ceraſtæ fil. Philippi Macedonis interfector 243.30.
Peccata unde maxime naſcantur 119.50
Pecoribus olim omnis barbarorum poſſeſſio conſtabat 42.50
Pecuniã publicã nullam eſſe Iudæis, quàm ſacram illorum templi 300.30
Pecuniam uotiuam ubi depoſuerint Iudæi 401.40
Pedanius legatus 495.30
Pedanij equitis forte factum 625.10
Peluſium urbs 119.40. 590.30
Peluſium capitur 301.30. 471.9
Pentecoſtes feſtiuitate Iudæos iter non facere 283.30
Pentecoſte unde dicta 507.40
Peræa regionis deſcriptio 545.9
Percuſſus in rixa quomodo uindicandus 84.40
Perſæ populus 11.10
Perſarum mos in bibendo 237.20
Perſarum lex de uxoribus ibidem
Perſarum contra Græcos expeditio 656. 20. contra Aegyptios 679.30
Perſæ in Aſia regnauerunt 558.50
Perſicarum rerum ſcriptores probatiſſimi inter ſe diſcordant 656.20
Peſtis quàm ſæua inuaſerit Dauidis regnũ propter recenſitum populum 157. 50
Petephres liberaliter tractat Ioſephũ 27. 20
Petilius Cerealis proconſul Germanos ad ſobrietatem coegit 640.50
Petra magna, locus 129.1
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 73.20
Petra, quæ Receme 78.10
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 335.10
Petronius præſes Syriæ conſtituitur 398. 40. gratificatur Iudæis cum ſuo periculo 400.401
Petronij epiſtola ad Doritas pro Iudæis 419.50
Petronij aduẽtus terribilis ex Antiochia in Iudæam 516. 9
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæſaris ſtatuas recipiendas 516.40
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem ſuccedit, trucidatur 206.2
Phaceias Romeliæ fil. uir impius, regnum Iſraelitarũ occupat ibid. Achazem oppugnat 206.40
Phalec quid ſignificet 11.20
Phalegus Heberi filius ibidem
Phaniſus Samuelis filius è rure abſtractus ad pontificatum 572.4
Phanaſus pontifex à ſeditioſis conſtituitur 434.1
Phanuel locus cur ſic dictus 24.8
Pharaones cur Aegyptiorũ reges dicantur, & quando ſic appellari deſierũt 173.34
Pharaothes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiſcit 12.40
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 42. 43. 44. 45. per totum. dimiſſos inſequitur 46.10. cum omni exercitu deletus 47.30
Phare filij duo 35.50
Phari inſulæ deſcriptio 590.40
Phariſæorũ ſecta 278.40. autoritas 285. 40. 291.50. 292.20
Phariſæorum ſecta qualis 365.20
Phariſæi 384.40
Phariſæorũ exiſtimatio 584.30. & quomodo ſe geſſerint regnante Alexandra ibidem
Pharmuthi menſis 45.10
Pharnaces patrẽ Mithridatẽ Ponti regem occidit 297.10
Phaſaelus Antipatri fil. 470.30. præficitur militibus 472.8. ſuperat Felicẽ 474.20. accuſatur à Iudæis ibidẽ. circũuenitur à Pacoro 475.20. occidit ſeſe 476.50
Phaſaelus ciuitas 487.20
Phaſaelus, turris & oppidum 349.30. 378.10. 487.20. 508.4. 600.10
Pheroræ Antipatri filio cõmittitur cura commeatus 315.20. donatur ei caput Pappi præciſum 317.40. aſſequitur tetrarchiam 338.20. Herodis filiã unã reſpuit uxorem ducere 352.4. alteram eius ducit ibidem
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accuſat ipſius filio 352.30 Salomen accuſat Herodi 353.36. diſſidet ficte cũ Antipatro fratris filio 365.9. moritur, et uxor eius accuſatur ueneficij 366.20
Pheroras Antipatri filius 370.30. quid geſſerit 479.10. odit Herodis filios 491.40. accuſat Salomen 492.1. ſe ipſum prodit & reconciliatur Herodi 493.20. reiicitur ab eodem & moritur 498.30
Pheroræ uxoris inſolẽtia 498.30
Phiala lacus 564.5
Philadelphenſium cum Iudæis diſſidium 421.20
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 471. 40
Philippus Amyntæ filius cæſus 409.50
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti imperans Antiochum Cyzicenum ſuperat 289.50. cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus conſtituitur 291.3
Philippus Archelai frater quamobrem à Varo Romam præmiſſus 510.5
Philippus Herodis fil. conſtituitur tetrarcha 374.9. ſuccurrit fratri Archelao 380.30. portionem regni paterni conſequitur 381 30. calumniatur à fratre Antipatro 500.6

Philippo Herodis filio quæ regiones cessérunt 510.40. Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 515.9

Philippus Herodis frater moritur, & quàm honestus fuerit uir 390.6

Philippus Iacima filius Agrippæ copiarũ præfectus 364.40

Philippus Iacima fil. Agrippæ præfectus 439.20. quomodo in periculis seruatus, eiúsq; gesta 440.4.446.2. filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 568.50

Philippi Macedonis interitus 243.30

Philippo uni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelã 265.50. regnum afflictãs afficitur supplicio 266.40

Philistinus, Philistini 10.40

Philo Iudæorũ legatus à Caligula repulsus 398.30

Philo historicus 666.50

Philosophiæ tria genera apud Iud. 512.10

Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 664.40

Philosophorum de deo discordes sententiæ 682. per totum

Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 288.30

Philostratus historicus 663.6

Phineas sacræ pecuniæ custos 635.2

Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 72.30

Phineesdomussacerdotio donatur 163.48

Phinees fil. Elis pontificis malus 208.30

Phineeses legatur ad Rubelitas & Gaditas cũ reliqua dimidia tribu 94.40. succedit patri in pontificatum 95.10

Phison fluuius, & quid significet 4.8

Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interẽptus 536.10

Phœnicibus pecuniæ amor Græcorũ commercium fecit 658.50

Phœnicum antiquissima rerũ memorabilium traditio 655.50. 656.2. testimonium de Iudæis 659.10. 661. 662. per totum

Phœnicum historiæ 663.30.664.10

Phora quid significet 4.9

Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 320.7. à suo filio occisus 386.20

Phraates Phraatis fil. parentem occidit & matri miscetur, exul perit ibidem

Phruræa festi dies 243.5

Phryges populus 10.10

Phutes, Phuti 10.30

Physcon Ptolemæi Epiphanis fil. 258.20

Pilatus à Tiberio in Iudeã missus 515.10. Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibidem. quæ cũ Iudæis Cæsareæ egerit ibidem. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid. Iudæorum tumultus propter Cæsa. imagines 215.20. tumultus alius ob Corban thesaurum sacrũ ibid.

Pileus pontificis qualis 58.40

Pinea ligna ex terra aurea 274.50

Piso legatus Pompeij 297.30

Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 438.40.441.30

Pitholaus Hierosolymorũ præfectus 299.30.469.20. trãsfugit ad Aristobulum 299.30. occiditur à Cassio 301.4

Placidi & Iosephi uelitationes circa Ptolemaida 447.30

Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 545.40. in Galilæa maximam multitudinem occidit 549.50. à Iotapata repulsus ausugit ibid. quomodo Itaburiũ montẽ occuparit 567.40. gesta cõtra Gadarenses 581.40

Platane, uicus Sydoniorum 495.30

Plato ueritatẽ de deo proferre timuit 681.50. 683.4. Mosen imitatus 686.40

Plinthines situs 590.30

Plistorum apud Dacos secta 385.20

Polemon, Ponti regulus 421.50

Polemon circũcisionem admittit & Bernicem ducit uxorem 430.30

Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymã missus 525.4. eius oratio & gesta ibidem

Pollio Pharisæus Herodi amicus 319.30. 338.50

Polybius Megalopolitanus historic. 677.10

Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 667.7

Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 296.10. eius uirtus 298.10

Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 467.20. Hierosolyma capit 467.50.468.10

Q. Pompeius COS. 417.50

Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 528.20

Pondera quis inuenerit 5.20

Pontificis connubium & puritas 64.40

Pontificis ornatus qualis 58.10

Pontificis summi qualis electio 682.50

Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 572.3

Pontificũ & sacerdotũ dissidium 432.10

Pontificũ iniquitas 433.20. origo, & qui ad eam dignitatem admittãtur, quótq; fuerint ab Aarone usq; ad finẽ belli Iudæorũ cũ Romanis 434.30. 435.10. 436.20

Pontificum templi Solomonis enumeratio 219.10

Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 298.30

Pontificatum solere perpetuũ esse 321.20

Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 389.10

Pontificiæ stolæ custodia repetitur à Fado 423.40

Pontius Pilatus Iudææ præsidet 386.10. Iudæos afficit cõtumelijs 387.10.388. accusatur à Iudæis & redit Romam 389.1

Popedius 407.7

Poppæa Neronis uxor 433.6.437.50

Porcius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 432.20. quære Festus

Posidonij mendacia de Iudæis 676.50

Prætoriani milites 415.20

Prætorij in castris Rom. descriptio 546.30

Prandium qua hora faciunt Iudæi sabbato 450.40

Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 61.30

Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfixit 625.40

Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 536.30

Procymatium unde dictum, & quomodo extructum 337.2

Procymia 486.50

Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 630.40

Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 657.10

Prophetico spiritu ubi multi sint correpti 125.4

Proseucha, domus precationis 450.40

Protagoras ab Atheniensibus uix mortem effugit 687.10

Prouidentia dei mundum & omnia regi 226.40

Pseudalexandri gesta 382.1. quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus ibid. uide etiam Alexander falsus

Pseudopropheta Hieroboami seductor 178.50

Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 539.50

Ptolemæus Epiph. moritur 258.20

Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 254.20 & iterũ reconciliatus ei per Iosephũ ibid.

Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 675.8

Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 316.1

Ptolem. Herodis procurator 351.50

Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hierosolyma 246.10. traducit Iudæos in Aegyptũ 246.30. eius pugna cũ Demetrio circa Gazam 665.10. irruptio in Hierosolymam die sabbati 666.30. liberalitas & beneuolẽtia erga Iudæos 674.50.

Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 285.3. dissidens cũ matre regno priuatur 285.3.287.50. obsidet Ptolemaidem 288.5. Asochim oppidũ capit, Alexãdrumq; Iannæũ uincit, & quãta eius

eius ſæuitia 288.20
Ptolemæus Mennæus quomodo ſe à ſupplicio apud Pompeiũ redemerit 296.20
Ptolemæus Mennæus Damaſcũ bello uexat 233.1. Ariſtobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 301.20. moritur 310.20
Ptolemæus Minnæi filius 465.30
Ptolemæus Philadelphus 1. Iudæos in Aegypto ſeruientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linguã Græcam magnis muneribus transferendam curauit 246.40. uſq; 251
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 258.50. ſuccurit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 275.20. duobus diadematib. coronatur ſimul, uincitq; Alexandrum, & moritur ibidem
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ uxoris liberalitas erga Iudæos 675.10
Ptolemæus Philopator 352.40. moritur 258.20
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas et iniuſtitia 675.20. pœnitentia ibidem
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata cõmittit 282.20. quomodo oppugnãtem Hyrcanum eluſerit, cuius matrem & fratres interfecit 283.10
Ptolemæi dicti Aegypti reges 143.7
Ptol. unde Alexandrini reges dicti 173.4
Ptolemais bis expugnata 288. 40. 289. 5
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 516.10
Ptolemais duo milia Iudæorũ apud ſe habitantium interfecit 301.10
Ptolemaidenſes à Iuda Macchabæo uicti 263.40
Puellarum hæreditas 83.10
Pueri ſitientis aſtutia & fallacia contra Romanos 632.6
Puerperarum purgationis tempus 64.10
Purgatio poſt coitum cum uxore ibidem
Purificationis leges 64.10
Puteoli urbs 405.40
Putei bituminis 13.20
Putiphares. uide Petephres
Pythagoras Samius amulatus Iudæorum ſcripta 663.50. multas Iudæorũ leges tranſtulit in ſuam philoſophiã ibidem
Pythagoræ & aliorum ſtoicorũ de diuina natura ſententia 681.50
Pythium templum ædificatur 349.30

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ à Ioſia 214.20
Quercus Mambre 14.40
Quercus Ogis 14.10
Quinquageſimi anni remiſſio 65.3
Quintiliæ fortitudo 407.10
Quintilius Varus Syriæ præfectus 368.21. cognoſcit cauſam Antipatri 368.27. uſq; 376.50. 1.2. & inde ſeditioſos Iudæos expugnat 379.30. 380.6
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cẽſendã Iudeã & Syriam 383.50. 385.20

R

Rabatha ciuitas 74.20
Rabatha capta diripitur 147.4
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur à ui Chananæorũ, & ſecuritatẽ ab hoſtibus impetrat 88.30. 89.50. incolumitatem promiſſam recipit, & munificẽ donatur 89.40
Rachelis pulchritudo 21.30. amulatio erga ſororẽ 22.10. mariti cõplexum ſorori uendit, furatur idola patris ibid. 20 eius aſtutia 23.30 mors ex partu 24.30
Ragaus Heberi filius 11.30.
Raguel, qui & Ietheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit uxorem 42.1. Moyſi ob uictoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 52.10
Ramatha ciuitas 108.30
Rapſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 210.30. ipſe cum exercitu diuinitus deletus 211.20
Raſes Damaſcenorum rex Achacem bello petit 206.30. quem mox Syrorũ rex impugnat ibidem. & occidit 207.20
Rebecca Batuelis filia 12.2. petitur in cõnubiũ Iſaco 18.20. parit geminos 19.5. fallit maritum 19.50
Receme urbs quæ aliàs Petra 78.10
Recemus rex ibidem
Repudij libellum mittere maritis nõ uxoribus ex lege permiſſum 332.50
Rex quis & qualis ſit 81.50
Regis potentia 229.30
Regum imperium quãdiu durauerit apud Iudæos 233.20
Regum uirtutes præcipuæ quæ 162.20
Regibus non licet eſſe ignauis 133.40
Regibus ſubditi quæ ferant 113.4
Rhegines populus 10.10
Rhinocolura 477.20
Rhiphates, Rhiphatæi 10.10
Rhoa petra 97.40
Roboamus Solomoni in regnum ſuccedit, inſolens in populũ 177.20. decẽ tribus regni amittit 178.2. quot & quas urbes cõdiderit 179.30. item arma cõparauit, fœderibuſq; ſuũ auxit regnũ, & duĉis xviij. uxoribus liberos gignit, ádq; impietatẽ deficit ibid. dedidit urbẽ Suſaco 180.20. pro aureis ſcutis amiſſis ærea ſubſtituit & moritur ibidem
Roma ſub Veſpaſiano creuit & floruit 640.30
Romanorũ in Iudæos beneficia 252.30
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 305.40. & inde
Romanorum diſſidium inter ſe 472.10
Romani Germanos captiuos ubiq; circumduxere 527.20
Romani in præſidio Maſſadæ interfecti à Iudæis 529.20
Romanorum ſtrategema in oppugnando templum 516.40
Roman. quot milia à Iudæis cæſa 537.45
Romanorum quãtus fuerit exercitus contra Iudæos 546.10. ipſorum caſtrorũ deſcriptio 546.20
Romanorum induſtria in ſeruis domeſticis inſtitutis 546.20. diſciplina militaris 646.10
Romani omnia, præter Giſcalam, ceperunt 565.20
Romani muro Hieroſolymæ potiuntur, eiuſq; partẽ maximã diruunt 606.10. cũ Iudæis acriter confligunt ibidem. & 607.1. alterũ murum capiunt 608.1
Romanos ſancta Iudæorũ reuereri 609.20. per legẽ Iudæorũ multa de ſuis moribus derogaſſe 611.40. illachrymaſſe incẽdio Hieroſolymæ 613.5. ab incendio defendunt ibidem. Hieroſolymam capi deſperãt 615.2
Romani intra xx1. dies aggeres extruunt 618.50. pugnant cum Iudæis circa aggeres 619.20. Antoniam magna pugna obtinent 621.20. circa cuſtodias pugnã atrocẽ inſtaurant 623.50
Romanorũ notitia ſero ad Græcos peruenit 659.5
Romus, Romæi 10.40
Rooboth puteus 19.20
Rubelitæ & Gadditæ altare conſtruunt ſuper ripa Iordanis 93,50
Rubelus, aliàs Ruben naſcitur 22.10 eius pietas in fratrem Ioſephum 26.30. ſe ac fratres proditionis inſimulatos excuſat 31.1. eius filij quatuor 35.40
Rubrius Gallus Sarmatas ſuperat 641.10
Rufus magiſter equitum 508.20
Rufus præfectus militũ Archelai 378.40
Ruma uicus 553.1
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Machæruntis deſcripta 644.20
Ruthes amor erga ſocrum ſuam, & eius fortuna 107.108

S

Saba Aethiopum regia, quàm ualida, uocatur poſtea Meroe 40.40
Sabæus ſeditioſus perſuadet decem tribubus defectionem à Dauid 154.50
Saba, Sabæi 10.40
Sabathes, Sabatheni ibidem
Sabactas, Sabacteni ibidem
Sabathes à commentariis principis 155
Sabba menſis 73.30
Sabbæus orator ſupplicio addicitur 273.50
Sabbaticus annus 305.30
Sabbaticus annis à Tito ſpectatus 641.30
Sabbatũ, & eius uacatio à laboribus ſeruatur 3.20. 468.9
Sabbatum magno malo obſeruatum 260.30. negligendũ aliquãdo ibid. & 270
Sabbiõ Alexandrã Herodi prodit 321.40
Sabecus exercitus Syrorũ præfectus uul-

neratur & moritur 144.50. & 145.1
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 376.10. uexat Iudæos propter auaritiam suam 506.10
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 620.40
Sabinus Romæ capitoliũ nocte occupans occiditur 622.10
Sabuchadas eunuchus indicat regi, crucẽ in Amanis ædibus extructã pro Mardochæi suspendio 241.10
Sacchæus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 449.3
Sacerdotis sacrificaturi habitus 57.40
Sacerdotum castitas & connubiũ 64.40
Sacerdotũ & pontificis cum corũ uestitu & insignibus descriptio 603.4
Sacerdotum immunitas 36.38
Sacerdotum mos Hierosolymis 589.24
Sacerdotum nobilitas apud Iudæos 657.10. nuptiæ ibidem
Sacerdotibus quæ cedant 72.40
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 61.62.63.64. per totum
Sacrorum scribæ 38.1
Sadæus Xerxis præfectus 236.20
Sadocus pontifex constituitur 143.30. 156.1.163.40
Saddocus nouas res molitur 384.40
Sadducæorũ secta 278.50.384.40.512.10
Salampso Herodis filia 391.40.
Salmanasar Cuthæos in Iudeam transfert 220.50. & 232.9
Salmanasaris cõtra Israelitas uict. 228.10
Salome, aliàs Alexãdra, uxor Aristobuli, soluit uinculis fr. mariti defuncti 287.20
Salome quæ Iuliæ Augusti cõiugi testamẽto reliquerit 515.3. eius reditus erant sexaginta talenta 510.50.
Salome Antipatri filia 470.30. soror Herodis prodit Iosephũ mariti suum fratri 323.30. alteri marito Costobaro repudij libellũ mittit 332.50. odiũ exercet in Herodis filios & earum uxores 345.30.352.1.491.40. accusatur Herodi 353.4. Alexæ iungitur connubio 363.40
Salome uxor Herodis moritur 385.50
Salomon promittitur Dauidi successor & tẽpli extructor 142.20. nascitur 146.50. instruit cum pater 158.50. constituitur rex 161.10. quomodo regnum nactus se deb. ostibus sit ultus 163.40. regis Aegypti filiam ducit uxorẽ 164.20. petit à deo & accepit sapientiam ibid. cõtrouersiam mulierũ duarũ diiudicat ibidem. toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámq; ac philosophiã 165.30. coniurationes & incantationes composuit 166.10. eius cũ Hiromo amicitia & materiæ cædẽdæ petitio & concessio 166.167. per totum. templum cum uasis quomodo extruxerit & arcã eò trãstulerit 167.uſq; 172. somnium uidet & regiã extruit cum domo reginæ 172.173. quibus donis remuneraucrit Hiromũ 172.40. Hierosolyma muris & turribus instaurat & urbes condit 173.20. ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 174.10. quali satellitio stipatus incesserit ibidem. quanta opulentia Hierosolyma auxerit 175.10. deficit à pietate, ac ducit uxores DCC. & concubinas CCC. 176.2. prædicitur ei filiũ ipsius pœnas prosequturũ ibid. multis hostibus à deo excitatis infestatur ibid. moritur, Roboamo successore regni relicto 177.10. quo tẽpore ædificauit templũ Hierosolymis 661.10
Salpadis filiarũ hæreditatis ius 79.1
Saltis regis gesta 659.30
Saltus Libani, aula Salomonis 174.30
Samæas propheta Hieroboamo minatur 180.10
Samæas uir iustus accusat Herodẽ, & uaticinatur Iudæis mala imminentia 304.10
Samarei populus 11.3
Samaria quæ Mareone unde dicta 184.6
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 285.10
Samaria urbs, uide Sebaste 284.40
Samariæ regionis descriptio 545.10. & quid à Iudæa discrepet ibidem
Samaritæ qui antè Chuttæi 209.30
Samaritarum odium in Iudæos 233.30. accusantur apud Darium 233.30
Samaritæ Iudæos infestãt 253.40. Iudæos se esse negant agentes feliciter 260.1
Samaritarum dissidium cum Iudæis propter templum 273.30
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 385.40
Samaritanorum seditio 388.50
Samaritanorum & Iudæorum dissidium 429.10
Samosata capitur 480.20
Samosatæ ciuitatis situs 646.10
Sampsigeramus Emesinorum rex 411.40
Sampson quid significet, & quomodo natus 105.20. cõnubiũ & gesta eius 105.30
Samuelis natiuitas & prophetia 108.50. cõsiliũ de libertate recuperãda 111.10
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 112.20
Samuel propheta Saulum inungit regem 114.8. ostẽto indicat Hebræis deũ iratum propter regem petitum 116.30. Saulũ docet Amalecitarũ internecionẽ 119.5. eidem regni amissionem nunciat 120.21. Dauidem ungit regem 121.20. moritur 129.40 ab inferis, reuocatur per uentriloquam 132.30
Sanaballetes Darij præfectus dat filiã suam Nicaso uxorem Manassi fratri Iaddi pont. 243.30. deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert, moritur 244.30
Sanctum, quæ tabernaculi pars 56.10
Sanctum Sanctorum ibidem
Sanagarus princeps Hebræorum 99.30
Sanguinis esus interdicitur 8.63
Sapha, loci nomen 244.50
Saphanus scriba 213.40
Saphora oppidum 299.20
Sapientes qui Iudæis 436.30
Saphonicus 509.20
Sara Aranis filia 12.40
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 14.10. nunciatur ei partus sterili ibid. 50. expellit Agarem cum puero 16.20. moritur 17.40
Sarabazanes 232.10.233.6
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 476.7
Sarepta oppidum 184.30
Sareptanæ uiduæ fiducia 184.40. 185.6
Sardonyches XII. cum uestitu pont. 61.10. quibus inscripta sunt nomina filiorũ Iacobi, in Essene 58.30. quæ uirtus eis insit & quando cessarit 61.20
Sarmatæ Istrum transgressi præsidiũ Romanum & Fonteiũ Agrippã interficiũt 641.10. proximas regiones totas peruastant ibidem
Satum quantum capiat 196.40
Saturninus legatus 495.40. 496.30
Saturninus Syriæ præses 356.10. eius sententia in filios Herodis 361.3
Saulus asinas patris quærẽs à Samuele rex constituitur 113.30. 114.8. 116.3. quàm decora fuerit statura 114.50. uincit Ammonitas 116.40. Palæstinos superat, & aram extruit 118.20. quot liberos habuerit 119.50. Amalecitas delet, & regi parcens peccat 119.40. regno exuitur 120.30. numine priuatur, & fit dæmoniacus 121.20. commouetur contra Dauidem 123.9. insidiatur uitæ ipsius ibid. 124.10. Dauidi reconciliatur 130.30. consulit uentriloquam 132.30. fortitudo eius 133.20. cadit unà cũ suis filiis in prælio 134.50. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 156.10. eius uiolentia 434.4
Scaurus Hyrcanũ in societatẽ recipit, & obsidione liberat 295.50. cum Areta fœdus init 298.40. in Syriã præses missus 467.2. pecuniis corrumpitur ibid Aretam mulctat 469.8
Scenæ, locus 24.10
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi 301.10
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 252.50
Scopi loci descriptio 596.6
Scythæ populus 10.3. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 638.50. Anacharsim

charsim à Græcia redeuntem quare interfecerint 687.20
Scythopolis ciuitas 92.50
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 561.20
Scythopolitarum immanitas 438.20
Scythopolitæ Iudæorũ tredecim milia perfidiosè interficiunt 533.1
Scythopolitarum clades enarrata 61.130
Sebas fil. Ili, unus sortium Dauidis 157.4
Sebaste conditur 486.20. olim dicta Samaria 284.40.334.20. expugnata & diruta 462.40
Sebasteni, equitũ ala sub Cumano 519.10
Sebastenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 422.40
Sebast. portus 500.50. à quo sic dictus 368.10
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 216.20. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, sed frustra 217.4. expugnata urbe capitur cum uxoribus & liberis, crudelitérque tractatur 217.20. moritur 219.10
Sedecias pseudopropheta cornib ferreis sibi aptatis quid Achabo uaticinatus sit 190.30
Sehon rex negato Hebræis transitu, prælio uincitur & occiditur 74.10
Seianus Neroni insidiãs occidit 394.10
Seir quid significet 19.10
Selene, aliàs Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 293.5
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 211.32
Selesmus Iabesi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 205.40
Seleucia urbs à quo condita & denominata 404.50
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 289.50. uincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 290.10
Seleucus Asiæ rex opes Iudæorũ sacerdotio auxit 692.3
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 246.10
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 252.10
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 257.50
Semechonitis lacus descriptio 565.30
Semeis conuiciatur Dauidi 150.1. eidẽ gratulatur uictoriam & regnum 154.2. occiditur 164.20
Senaar campus 8.50. & 9.18
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezeciam eorum regem oppugnat 210.211. per totum, re infecta domum se recipit 211.30. à filiis senioribus occiditur 211.30
Senacherib rex Assyr. quõ fugatus 610.20
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 517.10
Senatus Romani & plebis dissidiũ 418.1.
Senis cuiusdam magnanimitas 315.50
Senis cuiusdam seueritas 479.50
Senius Gallus Syriæ præses 438.30
Cn. Sentij Saturnini oratio 483.4
Sephoris urbs Galilææ 379.3. 448.30. 453.40. capta incendio absumitur 380.30
Sepphoris cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiũt & recuperãtur 541.40
Sephoris ciuitas Galilææ maxima 544.30
Sepphoritæ à seditiosis molestãtur 439.4
Sepphoritarũ fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 455.20
Sepphoritæ à Iosephi militibus spoliãtur, prædáq; redditur 542.20
Sepphoritæ Ptolemaidẽ ad Vespasianũ pacati ueniunt 544.20
Septimus annus 462.30
Septimi anni remissio 64.50
Septimi diei obseruatio 468.10
Septuaginta interpretes legẽ tã tũ Iudæorũ in Græcã linguã transtulisse 2.2.
Septuaginta interpretes legis trãsferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphũ mittuntur 249.10. quomodo excepti & tractati 250.251.252. per totum.
Serebæus dux Iudæorum Babylonẽ deducendorum Hierosolymia 231.20
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 4.20. maledictio ibidem
Serpentes uolucres Aegypti 40.30
Serugus Ragai filius 11.30
Sethon qui & Aegyptus denominatus 667.40
Sethus filius Adami 6.6. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibidem.
Sextius Cæsar præses Syriæ 303.30.304.10. interficitur à Cæcilio Basso 306.50
Sextus Cerealis quintæ legionis præpositus 628.20
Sica qualis gladius, & Sicarij unde dicti 432.30. eorũ impia facinora 433.40
Sicarij Hierosolymis palam latrocinantur 520.10. eorum fraus ibidem
Sicariorũ in Massada crudelitas 582.10
Sicella loci nomẽ 131.6. donatur Dauidi à Saule ibidem. diripitur & incẽditur ab Amalecitis 134.10
Sicima urbs 24.10
Sicima caput Samaritarum 245.20
Sicimæ captæ & solo æquatæ 203.10
Sicimitarum exitium ibidem
Sicimitis parcit Saulus 119.30
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 245.30
Siclus numus qualis 60.10
Sideralis scientiæ quis inuentor 6.10
Sidonius, & Sidon urbs 10.50
Sidonij materiam præstant Iudæis ad templi ædificium 231.30
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 414.10
Sila militib. Agrippæ præficitur 419.40. offendit Agrippã 420.40. occiditur 422.20
Sila Tiberiensium dux 441.30.450.20
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 540.50
Silo dux Romã. exercitus 314.40.478.10. corruptus deprehenditur 314.40. 478.30
Silus urbs 92.9
Simeonis natiuitas 22.10. uindex ingeniũ, filij sex 35.40
Simeoni quæ terræ portio cesserit 92.40.
Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 95.10
Simonis Asamonæi filij gesta 462.1
Simon Boethi filius pontifex constituitur 336.4. priuatur sacerdotio 367.30
Simon Camithi annuum pontificatum administrat 543.
Simon Cantharа cõstituitur põt. 419.30. priuatur eo 420
Simon Cyprius, magus 430.20
Simon Essæus Herodi somnium explicat 383.10
Simon & Ioannes cum sociis in cloacas properant 635.30
Simõ Galilæus defectiõis arguitur 512.7. propriæ sectæ sophista erat ibidem.
Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 446.20. capitur à Iosep. 452.50
Simon Gioræ filius Romanos apud Bethoron inuadit 536.3. Acrabatenã toparchiã tyrannide opprimit 542.40. cum latronibus qui erant Massadæ, Idumæã populatur ibid. ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano põtifice 586.26. eius gesta ibidem. 20. 587. 588.589. per totum. 553.30.594.20. 600.20. 604.10. 605.20. 612.40. 613.30. 614.10. 616. 621.30. 632. 633.634.635.636.637. per totum
Simon Herodis seruus regnũ affectãs obtruncatur 379.7.508.30
Simon Iustus pontifex 248.30.254.10. 257.50. eius filij tres, omnes põtifices 258.30
Simon Matthes Matthiæ fil. 260.10. strẽnue iuuat fratrẽ Ionathã 270.30.271.1
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes uincit 262.30
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 511.40
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 577.1
Simonis Sauli filij & totius familiæ fuæ fatum miserabile 533.3
Simonias uicus 442.40
Sina mons 42.3. & 53
Sinæus mons 186.20
Sinæi populus 11.3

Sis, nomen cliui, & quid significet 192.8
Sisa Dauidis sit scriba 143.30
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 227.50 conatur templi ædificiū impedire 228.4
Sol accipis Cleett æus strenue pugnās cōtra gigātes victoriam reportat 116.20
Socratis mors & mortis causæ 687.2
Sodomitarū felicitas, reges & prælia cum Assyriis 13.10. excidiū ipsorū 14.40
Sodomiticæ terræ descriptio 585 30
Sogana Arabum uicus 450.10
Sogane & Seleucia rebellant 565.40. earum situs ibidem
Sohemus Ituræus Herodis mandata uxori eius aperit 330.10. interficitur 321.30
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 646.10
Solomona mater nobilis septē puerorum 695.10. eius animosa oratio ad Iacobū filium natu minimum 699 1
Solomonæ matris Macchabæorum laudes 699. 700. 701. 702. eius immania supplicia & insignis toler. 701. 702
Solyma quæ Hierosolyma 13.50.140
Somnia cur deus immittat 30.8
Sophaces unde dicti 18.9
Sophira regio 174.10
Sophistæ concitant tumultum 503.30
Sosius prouinciā cū exercitu ab Antonio accipit 316.40. Antigonū supplicem factū irridet & uinctū custodit 318.30. Hierosolymis discedit 319.10. quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 482.50
Spadones abominandos 85.30
Spasini castrum 424.30. 428.10
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 315.10.316.1
Speluncæ latronū quales fuerint 479 40
Stola pōtificia quando fuerit deprōpta & à quibus custodita 340.40
Stratonis turris, postea Cæsaria 334.30. 432.20. 468.50. ædificatur 336.40
Stratopedū munimentū incensum 531.20
Subditi quomodo contineantur in officio 336.20.337.40
Supplicandi mos apud Syros 188.40
Susa scribis præficitur 156.2
Susacus Aegyptiorū rex Hierosolyma spoliat 143.10. cōtra Roboamū ducit exercitum 180.10. Hierosolymam in deditionem accipit, templumq; spoliat ac thesauros Solomonis aufert 180.20. & quomodo imbelles notauerit ibidem
Syllæus ambito Salomes connubio frustratur 353.20. latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non uult 356.10.357.10. defert Cæsari Herodem 357.20. accusatur apud eundem per Nicolaū, & dānatur capitis 359.30. iterum accusatur 366.7
Syllæus procurator Obodæ 492.9.495.20
Syene puteus 19.20
Syria subditur Dauidis imperio 143.12. Iudæos apud se habitātes occidit 651.30
Syrus Mesopotamiæ rex uincitur 144.40
Syri populus 11.20. Iudæorum ciuitates uastant 532.10
Syrorum cædes 535.10
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 405.2
Syrorum cum Iudæis dissidium 431.50
Syrorū uici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis uastabantur 532.20
Syrorū auaritia & crudelitas 617.40
Sysares dux Iabini exercitus quomodo occisus 100.20

T

Tabernaculi uasorū descrip. 56.40 Tabernaculi institutio & extructio 55.20. eius interpretatio 57.30. illustratio 59.40
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 61.20
Tabernaculi perfectionis modus 65.30
Tabernaculorum festiuitas 63.6
Talentum quot minas contineat 57.20
Tanis Aegypti urbs 13.10
Tarichearum situs 552.4
Tarichearum incolæ quingenti & sex milia ceciderunt 564.50
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 206.8. auxiliatur Achazæ contra Syros 207.10
Tempestatis horrēdæ descriptio 577.30
Templum in Garizim extructum 244.12. 245.40.246.40
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 283.40
Templi structuræ apparatus 167.10. exordiū et tota cum uasis descriptio 168. 169.170.171. per totum. templo absoluto infertur arca 169.50
Templum Solomonis spoliatum & cōcremātum quando 218.40
Templum Hierosolymitanum instauratur 231.50.233. 10. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 259.10. restituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 262.50
Templi Hierosolymitani descriptio 601. 602.603 per totum
Templi incensi fatalis dies 628.20.629.10. causa & principium 629.10. tempus à prima constructione per Solomonem usq; ad excidium 630.40
Templi Hierosolymis cōstructio & sacrorum ratio exposita 678.10. ianuarum descriptio 679.7
Tephathæi Garsensis facinus 614.10
Terebinthi circa Chebrō miraculosa antiquitas 687.20
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 638.30
Terminos terræ non mouendos 81.50
Terra uera, qualis 3.10
Terræmotus ingens in Iudæa 326.40
Terræ Oniæ 471.10
Testes qui, sint qui minus 81.30
Testis falsi pœna ibidem
Thadamora urbs 173.30
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 143 20.144.6
Thamanus occiditur 184.5
Thamara Dauidis filia, Absalomi germana 147.10. stupratur à fratre Ammone 147.30
Thamna & Thamnitæ 105.20
Thamna oppidum 95.8. toparchia 584.3
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit 41.2
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 11. 30. migrat Carrhas ibid. moritur 11.50
Tharsices Aethiopum rex 201.10
Tharsis, Tharsenses 10.10
Tharsus Ciliciæ urbs ibidem
Thaumastus Caij seruus 394.40. oblatæ Agrippæ aquæ quā gratiam acceperit 394.40
Theatri Rom descriptio 409.40
Thebethus mensis 235.10
Thecoa uicus 457.20.587.2
Thella uicus 544.50
Themesis regis gesta 660.10
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 252.1
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 289.10
Theodori contra Alexandrū Hyrcani gesta 464.20
Theodosius orator supplicio addict. 274.1
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 666.40
Theophilus Anani sit pōtifex 391.8. submouetur pontificatu 419 30
Theophilus Græcus Iudæorum mentionē facit 666.40
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum memnit 664.10
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 667.6
Theopompus cur mente motus 251.50
Thermesa Phraatis ancilla, & uxor mala 386.20
Thermutis, regis filia Moysen educat 39. 10. adoptat eum ibidem
Theudas præstigiator, seducit Iudæorum uulgus 428.10
Theudio Antipatri auunculus 499.20
Theudio Doridis frater 367.10
Thiras, & Thiras populus 10.8
Thobelus & eius inuecta 5.40
Thobelus, Thobeli populus 10.5
Thobiæ fil. Anthiocho Epiphani autores urbis Hierosolymorum expugnandorū 460.40
Tholomæus latronum princeps plectitur 413.20
Thraces populus 10.9
Thraces aspernimos Rom. subditos 527.8
Thraces propter uicinitatem Græcis coniuncti

gniti 658.50
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 656.30
Thuri, mensis 169.50
Thygrammes, Thygrammæi 10.10
Tiberias urbs 453.40. à quo condita & nominata 386.10
Tiberiadis seditio & sectæ tres 439.10
Tiberias iterũ rebellant Iosepho, & iterum recuperatur 542.40
Tiberienses Vespasiano se dedunt 561.20
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura cõtrarius 584.20
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 445.20
Tiberiẽsib. spoliatis præda redditur 542.30
Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 428.20
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 518.10. præcipuus exercitus rector apud Titũ 595.10. 628.20
Tib. Claudius. uide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 396.20
Tiberius Nero Cæsar constituitur 386.3 Isiacos & Iden supplicio afficit 388.20. pellit regno Artabanum 389.30. cũ restituo in regnũ init fœdus 389.40. quãtus fuerit cunctator 393.40.394.1. morbo correptus designat successorẽ 395.50. mathematicorum studiosiss. 396.7. moritur ibidem
Tiberij imperium quanto tempore steterit 515.40
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 293.2
Tigris fluuius 4.10
Imagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 677.10
Timæus rex Aegypti 659.30
Timidius defert Popedium Caio 407.9
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudã Macchabæum sæpeq; uincitur 264.10
Tirathaba uicus 388.50
Tiridates Armeniæ rex 427.4
Tiro, ueteranus miles Herodem honestè monens occiditur 496.20
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpositus 628.20
Titus imperator semper miseratus Iudæos 459.7. cum exercitu Ptolemaidẽ peruenit 546.6. ob famam patris uulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 553.10
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 555.20. Iotapatã capit 556.20. itẽ Giscbalam 570.20. Taricheas excindit 563.30. Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 570.10. proficiscitur ab Alexandria Cæsareã 592.40. eius expeditio cõtra Hierosolyma & exploratio urbis 595.10. obsidet urbem acriter 595.596.597.598. per totum. 604.1. usq; 605. & 606. fortitudo eius & prudentia cum misericordia 607.10.608.20.612.6.613.10. muros urbis oppugnat & expugnat 607. 608. 10. captiuis manus amputat 613.20. pugnat fortiter 614.10. periclitatur 615.10. eius gesta & uirtutes 615. 616. 617. per totum. 620.621.622.623.624.625.626.627. 628. 629. 630. 632. 633.634.635.636. 637. 638. 639. 640.641. & 649
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 355. 50
Toparchiæ Iudeæ ordine enumeratæ 545.10
Tormentorum bellicorum uis mirabilis, descriptio 553. 10
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 300.10
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium 348.40
Trachonitis regio 11.30
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 337.30. 338.20
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 555.20. Tiberiadem missus ut ciuium animos experiretur 561.50. ad Titum Taricheas missus 563.6. cunctis transIordanem deuictis se Vespasiano iungit 584.10
Trebellius Maximus 414.5
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 41.40
Troianarum rerum notatio 656.10
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 257.10
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 361.40. & 496.10
Tymius Cyprius 391.20
Tyrannidis natura 413.40
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 358.20.494.40
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 536.30
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 647.6
Tyriorũ in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 209.20
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim unctos custodiæ tradunt, partim trucidant 533.30
Tyriorũ publicæ literæ & historiæ 661.20
Tyronis libertas in loquendo quando ipsi malo fuerit 361.40
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 258.20
Tyrus quando condita 167.20

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadẽ missus à Vespasiano ut populum conciliaret 561.20
Valerius Asiaticus 410.10.417.20. eius generosum dictum 412 30
Valerius Gratus Iudææ præficitur 386.4
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditurq; 427.1
Varus Syriæ præses 501.10.506.20.507.40. quid gesserit in Iudæa 509.10
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiusq; malitia 439.30
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 533.40
Vaste regina uxor Artaxerxis 237.30. incidit in regis indignationem & repudiatur 237.50
Velum tabernaculi & templi 56.10
Veneficiorum pœna 84.50
Ventidius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonũ 313.50.478.10. & 480.10
Ventriloquorum uaticinia qualia 132.20
Veranius trib. plebis 416.20
Veritatis potentia omnium summa 230.20
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 252.40
Vespasianus cũ Agrippa in Iudæam uenit 456.40. & 457.10
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 543.20.544.20. Sephoritis auxiliatur 545.40. gesta eius in Iudæa passim habentur 547.548. usq; 553. & 557.559.560.561.562.563. 564. usque 570. & 580. 581. usque 585. & 588. usque 592.611.20. 639.40.640.30. 642.20. 643.20. 646.4
Vespera, quæ diei pars 3.6
Victimæ salutares 61.4
Victimæ sint integræ 64.40
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim milia colonorum habet 545.4
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 583.40
Vini potentia 229.20
Vir statura sex cubitorum, & senis digitis in manibus & pedibus 156.30
Vitæ humanæ terminus 6.11
Vitellius Syriæ præses Iudeis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiã 340.30.389.10. beneficus est in Iudæos ibid. adigit Iudæos in fidẽ C. Caligulæ 390.1. exuitur prouncia 398.40
Vitellij pugna circa capitoliũ 586. 5.592.30. mors ibidem
Vitellij uictoria apud Bebriacum contra Othonem 588.1
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur 589.50
Vitellius Cæcinnã cũ magna manu Antonio Primo obuentã mittit 591.40. eius exercitus totus deletus ibid. 592.30
Vitri apud Memnonis sepulcrum natura miraculosa 516.10

Volumnius

Volumnius, Syriæ præfes 356.20. eius ſententia in Herodis filios 361.9.495. 50
Vologeſus Parthorum rex 427.3. Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 641.40
Vonones Parthorum regnum conſequitur 386.50. amittit ibidem
Vna dies, pro prima dies 3.5
Vra, Chaldæorum urbs 11.40
Vriæ uirtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus, ut occideretur 145.20
Vrbem quis primus condiderit, & inſtituerit 5.30
Vſes Damaſci conditor 11.30
Vxores plures permittere Iudæorum leges 363.50
Vxores quando, & quales ducendæ 83.1

X

Xaloth uicus 544.40
Xanthicus menſis 7.4.45.20.63.8.
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos ueneficus, quicquid petierunt Eſdras & Neemias genus iuæ nomine concedit 233.234. 235 236.237. per totum. ei mortuo ſuccedit filius Artaxerxes 237.20

Z

Zabadis magiſtratus 191.40
Zabelus dynaſta 276.5.
Zabulonis natiuitas 22.30. filij 35.50
Zabulon ciuitas Galilææ à Ceſtio direpta & incenſa 535.3
Zabulonitarum ſors 93.1
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum ſuccedit 204.50. ſexto regni menſe occiditur ibidem
Zacharias Ioadi pont. filius in ipſo templo lapidibus obruitur 202.10. 579.50
Zacharias propheta 232.30
Zacharias ſupremus Iſraelitarum dux Amiam Achazæ filium ſuperatũ trucidat 206.40
Zamares Elanum regem cum uniuerſa familia tollit, & ſe regem conſtituit, quo regno ſeptem diebus potitus ſeipſum exurit 183.40
Zamaris Babylonij geſta & poſteritas 364.20. & 365.10
Zambrias alienigenæ ſe miſcens & Moyſi obloquẽs occiditur à Phinee 77.10
Zaræus Aethiopum rex Aſano bellum inferens uincitur 182.40
Zaraza Amanis uxor mali conſilij marito autor 240.20
Zebis dux captus 101.50
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 579.10
Zelotæ inſidiis uxorẽ Simonis Gioræ rapiunt 587.40. metu perculſi eam remittunt ibidem. 50
Zelotarum dominatio, cauſa excidij Hieroſolymitani 591.10
Zelotarum ſcelerata facta repetita 647. 50. eorũ immanitas ſupplicia ibidem
Zenon Cotylæ Philadelphenſium tyrannus 282.40. & 462.30
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 317.20. 485.40. moritur 338.20
Zibus rex occiſus 101.50
Ziphem Dauidem Saulo prodere conatur 128.43
Zona pontificis qualis 58.3
Zoor ruſculum 15.10
Zopyrion Græcis non obiter Iudæorum mentionem facit 666.40
Zorobabel ſoluta quæſtione Darium uoti cõmone facit 230.30. reducit Hieroſolyma dumſos à Dario Iudæos, eiſq; patrocinatur 230.30. principes Iudæorum captiuorum 22. 25. 229. 8. 232. 22

FINIS.